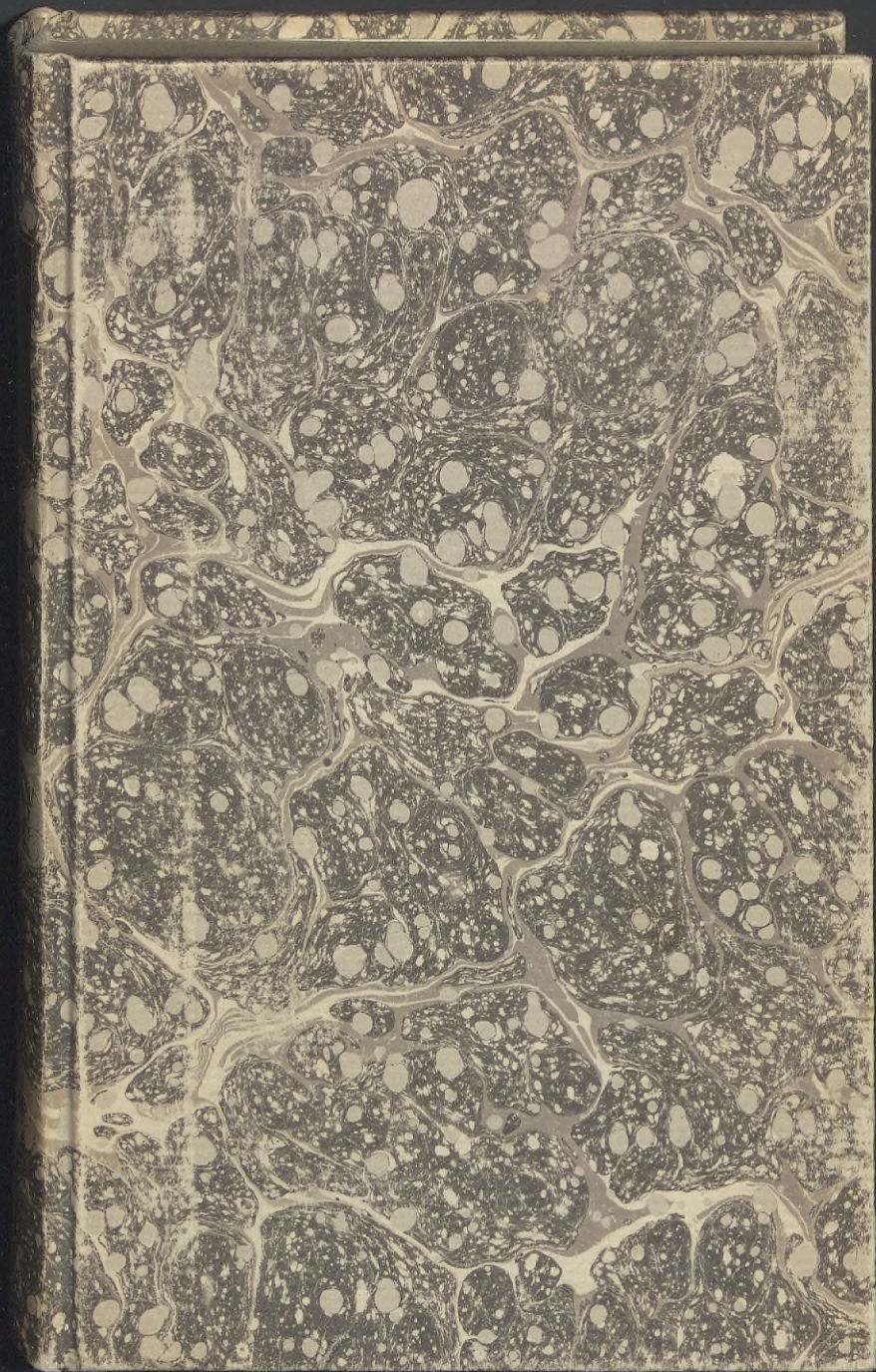

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

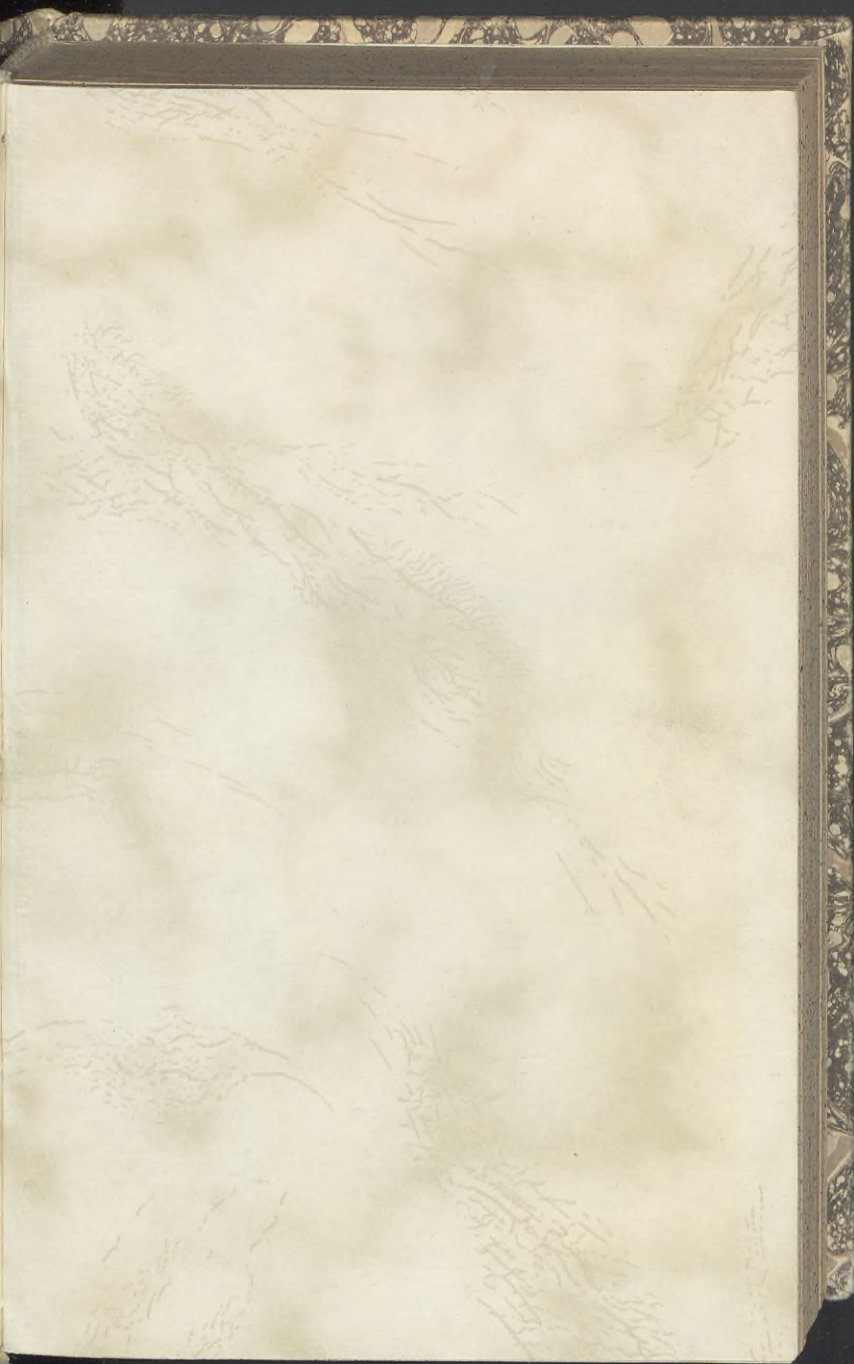

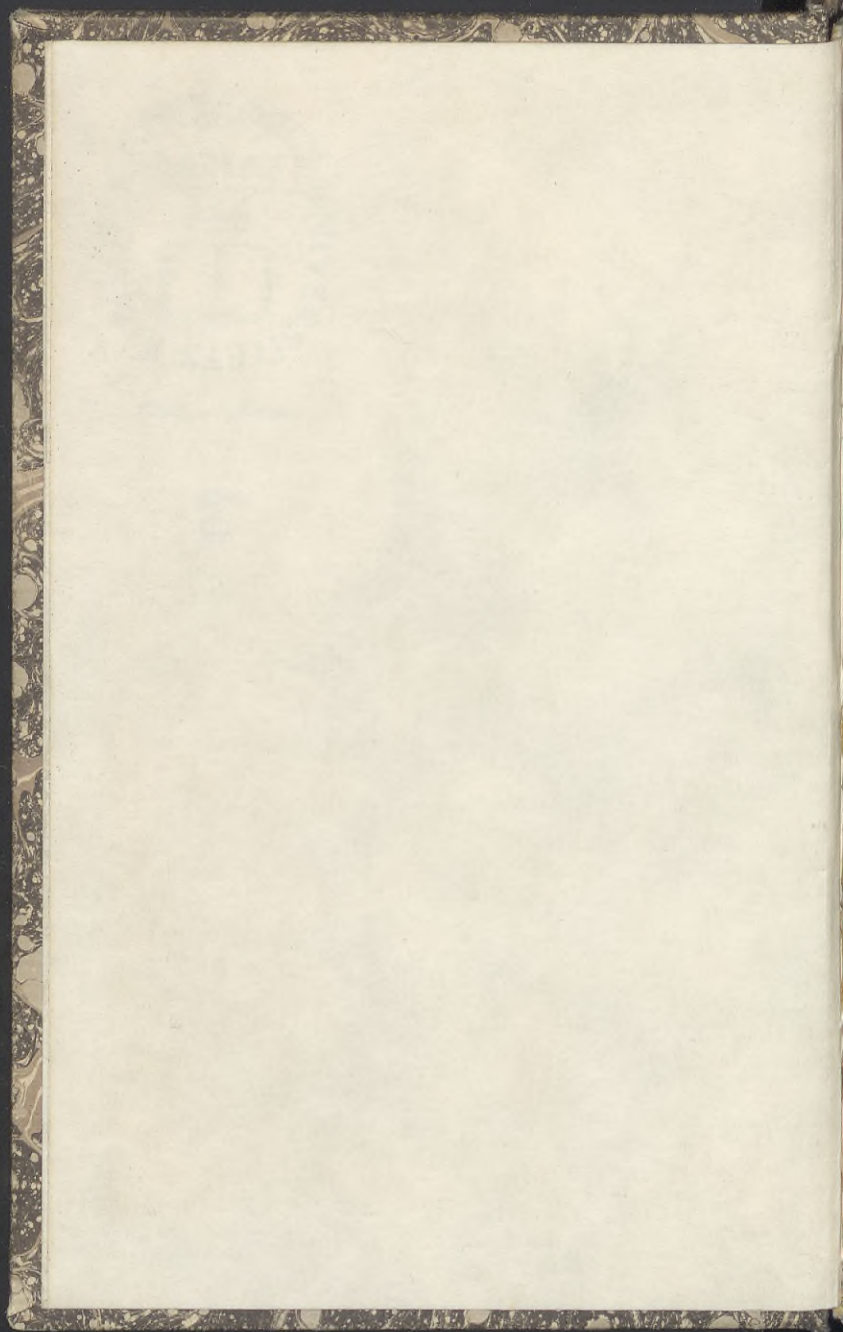

Allmänna Sektionen

Litt.
Sv.

Lill.
Sv.

Thausmåla samlingar

FÖRHOPPINGAR.

FORNOLINGIA

IN BRITANNIA

YERBOETINGEN

van de Compagnie

1672

AMSTELREDAM

1672

FÖRHOPPINGAR.

EN SKILDNING

AF

Söfaktariinnan till Consuerna.

ANDRA DELEN.

JÖNKÖPING,
TRYCKT HOS J. E. LUNDSTRÖM & COMP.
1843.

PÖRNOPHILISKA

EN SKILDNING

FÖRSTA LÄSNINGEN

Den som vill se denna skildning
skall gå till den i handtryck och till
den som vill se den i bild
skall gå till den i bild

En skildning af den som vill se den
skall gå till den i handtryck och till
den som vill se den i bild
skall gå till den i bild

FÖRSTA LÅSNINGEN.

Den närmaste omgifningen kommer ofta allt för litet i betraktande: man ser den så länge och väl, tills man platt icke ser den.

TÖRNEROS.

EFTER Baronens afresa sulto de båda fruntimren länge tysta, innan de kommo sig före att tala om "dagens stora fråga." Laura bröt dock, nu som nästan alltid, tystnaden och sade, halft skrattande:

— Vet du, jag är särdeles nyfiken på detta Edmunds "experimental-fält." Jag kan icke göra mig någon möjlig föreställning om henne. Än ser jag henne som en af solid och compact lärdom aldeles fullproppad varelse som blott talar i de der äkta, hel-filosofiska ordalagen, och som kallar den redan utdruckna café-koppen för den subjectiva och den som står på bordet och väntar på att blifva utdrucken för den objectiva; som har *momentet* och *elementet*, *concret*, *abstract* och *absolut* jemt på läpparne; och än ser jag

henne som en vilde, med ett skynke omkring sig; ty jag begriper ej hvad hon kan ha' för sort kläder: om de äro hopsnörpta af Edmund sjelf, eller den gamla gumman; och än ser jag henne som ett "ideal," och än som en *fåne*.

— Gif dig tillfreds — bad Otilia, hvilken icke orkat så mycket tänka på sjelfva corpus delicti, som fast mera på den tjänst, hon så gerna ville göra Edmund, hvarvid hon dock kände en och annan liten betänklighet uppstå, som hon likväl sökte bortjaga.

Elisa fick förtroende af alltsamman, och hennes första reflexion var en billig förundran öfver att ej Baron Edmund *förr* talat om denna flicka, än just *nu*.

— Jo, ser du — sade Laura, som ändå visste råd för allt — han har ej behöft det förr. Han har lärt henne det lilla han kunde, men icke kan han brodera, sy och sticka eller dylikt, och därför vill han väl att hon skall lära något sådant äfvenledes.

Elisa var temligen nöjd med denna förklaring, tog den äfven i långt större scala, än Lauras ord egentligen gáfvo vid handen, och kände mera nyfikenhet än någonsin annars, att få se denna underbara flicka; ty Elisa fattade redan ganska rätt att ett fruntimmer som blott fått sin uppfostran af en karl, skulle vara olik de flesta andra.

Medan nu alla tre damerna på Fagervik icke utan en viss oro vänta Edmund och springa till fönstret hvar gång det kör: Laura först, Elisa sedan och sist Otilia; — medan detta påstår, kunde man väl för

första gången våga intränga inom förlåten af Edmunds hem, och se, hvad icke många sett, nemligen huru der såg ut.

Huset var mycket gammalt och gammalmodigt, fast temligen väl underhållet; rummen voro höghvälfda och dystra; dörrarne ovanligt höga och stora; fönsterne deremot små, åtminstone rutorne, jemnförelsevis med dem man nu ser öfver allt annorstädes. Möbler, tapetsering och allt annat stod oförändradt och orubbadt sådant det var under Edmunds moders hela enkotid. Endast hans eget rum hade ett något nyare skick, ehuru det visst icke prunkade med denna mängd nutids-lyxartiklar och småsaker som uppstaplas öfver hvarandra, och som snart hota att så uppfylla våra boningsrum, att de som skola bebo dem ej få rum sjelfva och måste vänja sig dessutom att med samma varsamhet vandra i sin egen boning, som en handlande i sitt varumagasin, uppfyllt från golf till tak med porcellaine och glasvaror. Nej, i Edmunds rum fanns blott hvad som oundgängeligen behöfdes, och detta mera passande och ändamålsenligt än modernt och elegant. Soffan var högst inbjudande. Man kunde aldrig sitta bättre än i den stora karmstolen af grönt maroquin. På den gammaldags bordstudsaren såg man att det var ett proberur; och gardinerne voro inrättade för att utehålla eller insläppa sol eller dager, men sutto der icke som en onödig, besvärlig, i hufvudet liggande, sirat. Man såg genast att det stora, i rummets trefligaste och

gladaste del ställda och med otaliga papper och mycket böcker höljda skrifbordet var templets egentliga altare, och den nästan alltid halföppna tapet-dörren som ledde in till biblioteket, visade ett stort, djupt rum, beklädt från golf till tak med hyllor och skåp, alla fyllda med böcker hvaraf de flesta redan genom sitt yttre utvisade från hvad tid de härstammade; ty här voro böcker bundna i ljusgult, förbleknadt pergament, i kolsvart skinn, i alla möjliga andra färger, skinn och papper, med eller utan guldtext och sirater. Midt på golfvet i detta biblioteksrum stod ett besynnerligt, stort och högt bord, ett hastverk som det tycktes, ty det var ännu hvarken betsad eller måladt, utan trädet bibehöll sin mörknade naturliga färg, och ofvanpå detsamma samt på hyllor under detsamma såg man böcker, icke med någon serdeles stor ordning anbragta, men hvilkas färska yttre, af machinpapper och cloth, sqvallrade om att de voro foster af den allra nyaste tiden. Somliga af dem lågo öppna, andra med flit lagda på sned, att de genast skulle falla i ögonen, då andra åter lågo ombundtade med segelgarn, och såg man närmare på dem, så voro blott några ark, stundom endast några sidor uppskurna. Deremot såg man äfven dem, som snarare tycktes vara upprifna med fingrarne, än behandlade med pappersknif, och det hela af denna boksamling bevitnade tydligt att böckerne intagit sin plats för att läsas, begrundas, eller — — förgätas, men visst

icke för att utgöra en prydnad, eller för att gifva ett utseende af yttre comfort och inre bildning, hvar-till böcker så ofta anskaffas och uppstaplas nu för tiden.

I dessa rum rörde sig aldrig mera än fyra lif. Edmund var naturligtvis ett af dem. Det andra var hans hund, om hvilken ingen förut hört talas, emedan han *icke* var en oupphörlig och besvärlig skugga till en herre som hade honom med sig i hamn och häls, öfver allt, icke af kärlek till hunden, icke för dess bepröfvade trohet, men för att se intressant ut, utan en *verklig* hund, tillgifven sin herre, älskad af honom, lydlig mot honom, och alltid på tusen sätt välkommande honom, när han återvände till sitt tysta, ensliga hem. Då slickade Tell sin herres händer, viftade med svansen, gjorde tusen glada språng och hopp omkring honom, men lade sig vid minsta vink af husbonden genast på sin stora dyna af mörkgrönt schagg. Det tredje lifvet tillhörde en sort af automat, Edmunds betjent, som han just valt för hans ovanliga, oafbrutna tystlåtenhet, ty han talade nästan aldrig och hade blott tvenne olika miner, hvaraf den ena betydde "ja" — och den andra "nej," — samt hette Sten. Det fjerde lifvet, lefvande med tusen lif, var — — — Lida. Svarta ögon af en förvånande och nästan underbar glans gnistrade under de fint penslade och behagligt rundböjda, korpsvarta hågarne. Håret, af samma nattlika färg, men glänsande och rikt, låg i stora, naturliga lockar kring

panna, kinder och hals, allt af samma bleka, gulröda, lefvande färg som nästan lyste mjellhvit, när det uppstigande blodet färgade kinden rosen- eller purpur-röd, och detta inträffade ofta hos Lida. Läpparne voro friska, högröda och nästan alltid halföppna såsom skulle hon derigenom bättre kunna andas ut och in det öfverfulla, unga lifvet. Tänderne voro som perlor, men framlyste icke oupphörligt, hvilket kom deraf att Lida icke skrattade oupphörligt, utan endast högst sällan, och blef sig då så alldeles olik, att man nästan icke ville tro det var den samma. Man kunde visst icke säga att skrattet misspydde eller missklädde henne; men man såg dock genast att det icke passade henne. När hon skrattade, så häpnade man och tänkte ovillkorligt: äfven nu är hon skön, dock icke som skönast. Hennes gestalt var hög och smärt, nästan fullt utbildad, och alla former runda, fylliga och svällande af sprittande lif och ungdom. Hennes gång var fjäderlätt och hennes rörelser i dessa rum tysta, stilla: mera en andes en en menskelig varelses. Men kom hon ut i den stora, vidsträckta, ännu af sina gammaldags, höga palisader och murar skyddade trädgården, då sprang hon som en ung hind, och i hennes förtjusning öfver "nåst det skönaste" af hvad hon sett af Guds skapelser och verk — trädgården nemligen, med dess lummiga trädgrupper, dess dystra, hvälfda dunkelgröna gångar, dess gräsvallar, canaler, blommor och svanor — låg något arf efter fader och fader-

fader, som blott af trädgårdens andar kunde ses och förstås. Till folket som arbetade i trädgården talade Lida nästan aldrig och äfven i detta låg ett arf. Tjenstfolket på gården ansåg henne mera som ett *våsende*, än som en människa, och hon — — kände blott *en* Gud och *en* människa, förvecklade dem någon gång, men förvecklade aldrig något annat i världen med dem.

Af sin första barndom hade hon alldeles förlorat hvarje minne. Någon gång sväfvade en dunkel bild af en liten ond broder, en smutsig, ofta vresig moder och en otäck karl som hon skulle kalla fader, för hennes själ; men hon var icke i stånd att urskilja om dessa bilder runnit upp ur minnet eller ur fantasien, och ingen frågade hon derom. Johan hade hon alltid kallat för "sin vän," och ett osynligt band hade tyckts fästa henne vid denne Johan, lika sällan talande till henne som till alla andra, men i hvars blick, när den hvilade på Lida, låg denna obegränsade ömhet, detta haf af kärlek som fanns i djupet af detta härjade hjerta. Han kunde mången gång sätta henne på sina knän, trycka henne till sitt hjerta och tyst hviska till henne: "Älska Gud och din herre, och bry dig icke om den öfriga världen!" — men detta var ock det enda hvarmed han gaf denna sin ömhet för dottren någon luft. För resten följde han henne blott, likt en osynlig, skyddande ande, under hennes yngre år, då hon ofta, med den trotsande djerfhet som hon ärfvt af modren, och det förakt för faran som var ett arf af fadren, begaf sig ut på de

mest halsbrytande och vådliga företag. Sålunda hade Johan flera gånger fiskat upp henne ur kanalen eller dammarne och med egen lifsfara hemtat ned henne ur trädgårdens högsta träd, ut på hvilkas vekaste grenar hon väl förmått att klättrande begifva sig, fast hon icke kunde vända om och komma ned. Afdånad och sönderslagen hade han en gång funnit henne bland grus och nässlor, vid baksidan af ett högt lusthus, från hvars tak hon, med en gåsvinge under hvardera armen, ämnade experimentera en luftpromenad. Han hade en gång dragit upp henne ur en räfgrop och tre gånger ur torfgropar, och då han en gång mötte henne på en skenande häst, kastade han sig tvärt för denna, alldeles iskall för egen fara. När allt detta timade, tyckte Lida att det var ingenting, hvarken faran, hjälpen eller Johans sjelfuppoffring, men långt efteråt, sedan Johan längesedan slumrade tyst och lugnt, "lika gömd som glömd," under torfvan, vid foten af en liten aflägsen kulle i trädgårdens mörkaste lundar, en ort som han sjelf valt och som presterlig bön invigt — då började Lida besinna att det var en vän som hon förlorat, gick hän till den bortgömda grafven och fällde tårar deröfver hvilka måhända smakade den kringsväfvande anden väl.

Pilsnabbt hade Lida lärt att läsa och skriva för Edmund, och lika fort och lätt fattade hon allt hvad han ville lära henne. Han behöfde blott en gång säga, aldrig upprepa, och det stod med outplånliga

drag i Lidas minne, ja, i Lidas *hjerta*; ty dit, och rakt dit, gick allt hvad Edmund sade henne. Men med den gamla vårdarinnan och hennes förmaningar förhöll det sig helt annorlunda: allt hvad denna sjelf tillsade Lida om blef nästan ohördt, åtminstone ogjordt. Den gamla sade då till bådas husbonde; han borttog hvad han fann onödigt, och meddelade Lida det öfriga, och hastigare än blixten var hans vilja fullgjord. Således kom det i vana, att Lida af Edmund, och af ingen annan, mottog alla tillsägelser, rättelser, uppdrag och befallningar. Detta gjorde att Lida tyckte sig stå i en viss opposition mot hela den öfriga världen, i en ovillkorlig undergifvenhet för Edmund och i jemnvigt — — med ingen.

Edmund hade gifvit Lida undervisning i de levande språken, och hennes ovanliga fattningsgåfva, förenad med eget arbete, men mest ändå hennes stora uppmärksamhet för hvarje ord som flöt från Edmunds läppar, gjorde att hon tillegnade sig allt på en förvånande kort tid. Han hade mycket samtalat med Lida öfver religion, moral, ja till och med öfver filosofi, och metafysik och alltid funnit att Lidas ljusa förstånd uppfattade allt, och allt på sin rätta sida. Edmund hade funnit detta, men utan all förvåning, utan att någonsin därför rosa eller berömma sin elev, och det kom deraf att han aldrig tillföre varit i ringaste beröring med barn och uppvoxande, eller deras handledning, att hans egen fattningsgåfva alltid varit lika snabb, och att han såle-

des, utan att sjelf veta det, lefde i den villan att alla barn, de flesta åtminstone, liknade honom sjelf eller Lida. Han hade i denna undervisning ofta funnit stort behag och lika som en hvila, en vederqvickelse efter mödosamma och djupa forskningar, mycket tänkande och mycket begrundande, och han kände en faders ömhet för Lida, dock med det undantag att inga ljufva reminiscenser af en älskad maka blandade sig i denna känsla, och gaf deråt denna heligt varma och lifliga colorit, som kärleken mellan fadren och det egna barnet kan ega. Dessutom var Edmund klarsynt, ja alldeles genomskådande, när det gällde nästan hela det öfriga människoslägtet, men slagen med en viss blindhet hvad Lida beträffade, dock icke kärlekens utan oerfarenhetens blindhet. Han kunde se, han kunde läsa och förklara nästan hvarje ny, hvarje uppkommande inre känsla hos sina vänner, Otilia och Laura till exempel, och han visste dock icke hvad som föregick, hvad som susade, brusade, kokade i detta hjerta som danats och formats och klappade straxt bredvid honom. Så händer det ofta att äfven de visaste som med klar och ljus blick skåda omkring i verlden, hvilken tyckes ligga alldeles öppen för dem, dock icke märka hvad som tilldrager sig allra närmast omkring dem, just emedan det är *för nära*, emedan blicken *öfverskådar* detta. Dessutom bemärkte icke Edmund, ovan att någonsin gifva akt på barnets framsteg i allmänhet, den ystra, barnsliga flickans öfvergång till detta kvin-

liga väsende, hvars känslor äro så olika barnets. Han märkte icke att Lida sköt fram med snabb fart på lifvets bana, att hon icke mera var ett barn och att hon icke mera borde så behandlas. Edmund, den klarsynte, den nästan allseende Edmund, märkte icke detta, emedan det kom så sakta, så gradvis, och emedan äfven han mången gång fick skatta till den menkliga ofullkomligheten. Kort sagdt: han hade icke hittills kommit att tänka derpå, men på en gång, lika som genom ett hemskt trollslag, skulle hans ögon plötsligt öppnas. Det vore likväl orätt att beskylla Edmund för någon liknöjdhet eller bekymmerslöshet för detta sitt fosterbarn: tvärtom, han emotsåg med fröjd, äfven för sin arma Lidas skuld, den dag då Otilia, återkommen från sin ephemeriska kärlek till Hugo, återkommen från denna lidelse som han förutsåg att hennes öde skulle blifva, att gråta bort, återkommen från denna villa, trött och längtande efter lugn och ro, skulle räcka sin hand åt vännen, öfver askan af den hastigt utbrända kärleken, och vid Edmunds trofasta bröst hvila ut som hans maka och som en moder åt hans arma Lida. Och om detta ändå skulle slå fel, tänkte han, då — — blir väl någon annan råd; ut i verlden hade han icke hjerta att kasta Lida ännu. Enligt hans öfvertygelse var hon bäst der hon var.

Någon gång blixtrade väl den idéen fram för hans själ, att han måhända sjelf danat *den*, som i framtiden *borde* blifva hans maka; men just *då* kände

han, att han med band som likväl voro hjertats, var fästad vid Otilia; ty med henne, och endast med *henne*, aldrig med detta barn, tyckte han sig kunna ana någon lycka.

Sådant ungefär var förhållandet ännu denna vinter.

Lida behöll alla sina barnavanor. Af dessa var äfven den, att få gå ut och in i Edmunds rum, tyst som en ande, när Edmund var sysselsatt; eller samtalande och nästan jollrande med honom, när han någon gång ville förströ sig från sitt trägna och ifriga arbete; och af dessa tvenne olika förhållanden hade Lida en så fullkomlig känning, att hon aldrig misttog sig derpå.

Till biblioteket hade Lida alldeles fritt tillträde och under sken af att läsa "något och nyttigt," läste hon *allt*. I sin rika inbillning hade Lida således en hel, full verld, befolkad med de mest fantastiska bilder som hon på sitt eget sätt föreställde sig. I verkligheten hade hon likväl blott *en*, och denna *enda* var dock för hjertat nog, och till *den* förhöllo sig ock alla fantasibilder, huru lifliga de än kunde vara, som skuggor till en verklighet. Men till en ytterlig höjd uppstämde dock denna oinskränkta läsning alla strängarne i Lidas själ. Huru mången gång, upplifvad och hänförd af hvad hon läst, stod ej Lida i den halföppna biblioteksdörren och med oafvänd, brinnande blick betraktade *honom*, som, fördjupad i sina högstammiga idéer, hvilkas lummiga kronor sväfvade långt utöfver jorden, med alla dess små och stora

bekymmer, än slog upp de stora, själfulla ögonen till höjden, än sänkte dem ned på boken, eller på skriften, der pennan sedan oafbrutet och rastlöst framilade, ristande ljusa tankar med mörka drag. Huru ofta satt hon ej bredvid Tell på hans dyna, lade hans hufvud i sitt knä, smekade det och tryckte det till sitt klappande hjerta, allt med blicken orubbligt fästad vid *honom* — — som märkte intet.

Qvinnan måste någon gång tala — — tala ur botten af hjertat, helst vid denna lifvets sommar-morgon, då rosen ej allenast öppnar sig för hvarje stråle af ljus och värma, utan äfven vill dofta, vill förråda, huru fullt dess inre lif är. Lida hade ingen att tala till, och hon talade för sig sjelf, ofta ohörbart, endast rörande läpparne, när hon ej var allena; men blef hon ensam, så ljöd rösten ren och klangfull, och i orden låg denna äkta poetiska anda, som monologen, detta källsprång ur hjertat, nästan alltid får. Dessutom fanns då alltid något metriskt, något för örat klingande, i dessa ord som af natur och instinet lades så, att man skulle trott sig höra något af en själfull libretto till en sångpièce.

Om Edmund kunnat ana, huru många nya, förut aldrig födda idéer, och dessa satta i ord, som ofta upprunno ur ett människohjerta så nära bredvid honom, huru förvånad hade han ej blifvit! Men han anade *intet*, han förstod bättre *allt* annat än denna flicka som han trodde sig kunna utantill. Och detta bevisar just att oskickligare uppfostrare för en qvinna

icke finns än en ung man som vid henne är fästad af intet annat band än människokärlekens och medlidandets. Kärlek, i hvilken af sina andra former som helst, är dock den enda makt som förmår öppna mannens öga på hvad som rör sig inom qvinnans bröst, och man kunde dock icke egentligen kalla kärlek denna innerliga håg att gagna, förbättra och lyckliggöra det arma fader- och moderlösa barnet, utan att dock gifva sig tid eller skaffa sig förmåga att utleta rätta medlen. Hans mål och hans vilja voro goda, men medlen, medlen — dem hade icke hjertat, utan det kalla förnuftet förestafvat och de voro ock derefter.

Ofta, när Edmund satt lutad bakåt i sin stora stol, med armarne hvilande på dess karmar, och händerna hängande derutom, hände det sig att Tell sakta smög från sin dyna och slickade en af dessa sin herres händer, och ofta hade det äfven händt att Lida, lika tyst, med lika litet anspråk att blifva bemärkt, men med ändå tusen gånger varmare tillgifvenhet än hundens, härmat hans rörelse, och tryckt en brinnande kyss på den likgiltiga handen. Merändels hade Edmund icke ens märkt det, och ett par gånger hade han, som endast ansåg detta för en lek, ett upptåg, en barnsligbet, lätt klappat Lida på hufvudet, ty af en oöfvertänt rättskänsla som öfvergått i medvetlös handling, hade Edmund så småningom upphört att, i likhet med hvad han gjorde under Lidas första år, sätta henne på sina knän,

trycka henne till sitt hjerta och kyssa de rosenröda läppar och kinder som nu icke mera tillhörde barnet, ehuru Edmund visst annars så ansåg Lida.

Lida hade en gång för alla tagit sig rättigheten att uppvakta Edmund vid hans måltider, oftast utan att kunna förmås att sjelf deruti deltaga; ty äfven om middagarne, då hon skulle det, åt hon sällan, utan lefde af bara uppmärksamhet för honom som ersatte henne allt, stundom till och med den jordiska födan. Om morgnarne bar Edmunds betjent alltid in hans frukost i sin herres rum och Lida åtföljde alltid, för att servera den åt Edmund; men om aftnarne hade det blifvit till vana — och Edmund, lika som många andra *stora* tänkare, var mycket svag för *små* vanor — att Lida allena kom in med en liten bricka, på hvilken Edmunds enda qvällsvard, en kopp sjudande thé, intog den ena sidan och en mjölkskål med ibrutet bröd till Tell, den andra. Och denna thékopp och denna mjölkskål, de skulle slutligen förmå hvad hela Edmunds rika förråd af menniskokänedom icke räckte till att göra: de skulle öppna dessa redan allt för länge slutna ögon!

Edmund hade efter sitt näst-sista besök på Fagervik alldeles fördjupat sig i ett arbete, på hvilket han nedlade en hög grad af sällsynt mensklig förmåga, frukten af en dyrköpt erfarenhet och af att hafva ögon öppna för allt det som tiden frambragte, och ett sinne öppet att uppfatta och ordna det till idéer. Edmund var så intagen af sitt ämne, att det ersatte

honom sömn, föda och alla andra tankar, till och med dem på Otilia, och hans mensklige natur som äfven någon gång gjorde sig gällande, må det väl förlåtas, om den kände en viss ro af att veta Hugo så långt borta, och om den därför med ännu mera andakt (verve) än någonsin, kunde öfverlemna sig åt andra tankar. Derifrån hans långa uteblifvande från Fagervik, och derifrån den omständigheten att han nu, flera aftnar å rad, försummat att gå till hvila, så att den grå dagstrimman af en Februari-morgon ofta varit det första som jagat honom från skrifbordet, för att söka några ögonblicks lätt sömn. Men man trotsar icke länge naturen: den uttager slutligen sin rätt; och en afton, när Lida, med denna tystnad som öfver allt rådde på Ödeborg och som för Edmund var blifven ett verkligt behof, kom insväfvande med sin bricka, då fann hon Edmund, som det tycktes, djupt inslumrad i sin stora stol. Hon stannade och betraktade länge dessa sköna, ädla drag (som vi aldrig beskrifvit) men slutligen blef brickan henne för besvärlig, och, i stället att som vanligt nedsätta den på Edmunds skrifbord, gick hon bort till ett annat bord, för att der ställa den, i fruktan att hon annars dermed kunde väcka den sofvande. Men nu ville ödet att thekoppen något litet, och kanske just genom härarinnsans äfven något litet darrande hand, kom, vid nedsättandet af brickan, att stöta till Tells mjölkskål. Ett lätt buller uppstod häraf. Edmund, hvars sömn varit långt mindre djup än Lida trodde,

slog upp ögonen, såg Lida med sin bricka i det dunklaste hörnet af rummet, anade förhållandet, men kände en viss obenägenhet, en viss motvilja för att så här vakna, efter att vara befunnen sofvande, utan han slöt åter till ögonen, afvaktande att Lida skulle lemna rummet. Men det gjorde hon icke: tvärtom, hon framgick till bordet och vred lampan så, att skenet föll klart på Edmunds drag. Förvånad och med en viss nyfikenhet på hvad flickan vidare skulle företaga, fortfor han att låtsas sofva, och snart var det något magiskt, något underbart och oförklarligt, hvar till man blott kunde finna nyckeln i denna brinnande åtrå, hvarje menskelig varelse, den bästa som den sämsta, dock alltid eger, att osynlig höra hvad man tänker om den, som höll dessa Edmunds ögon slutna.

"Hvad han är skön!" — utropade Lida, sakta men hörbart, och hennes händer lades ihop som till bön. — "Hvad han är skön, och hvad jag älskar honom! Alla dessa män, i alla dessa böcker, de äro dock ett *intet* mot honom. Och deras dygder, de högt prisade, huru de försvinna mot hans! Och hvilket ljus under denna rena panna! Hvad han skrifver *der* skall en gång, bundet i rosenrödt, stå främst, stå allra högst, stå allena för sig sjelft, stå på ett altare som jag vill resa, blomsterpryda och inviga med otaliga kyssar; ty honom får jag icke kyssa. Han undandrager sjelfva sin hand, när jag icke mer kan härma Tell, utan — — — är mig sjelf! Då drager han handen ifrån mig, lägger den på mitt hufvud, och

jag känner en seconds salighet, för att sedan känna timmar af saknad och längtan. O, fordom, fordom! — — Då tryckte han mig till sitt bröst, då satt jag på hans knä! Hvarför kunde jag icke då dö af salighet! Hvarför lefde jag då, och skulle dö nu! — — jo, blott för att det är förbi. Jag läste i natt att menniskan efter syndafallet alltid önskar just hvad hon icke kan få. Då kan jag icke få hans kärlek, sådan den fordom var, ty det är *det enda* jag önskar. Men den ville jag hafva, äfven om jag vore i paradiset. Den skulle Gud icke förtycka. Den befaller ju Gud sjelf — barnets till fadren — och jag bara *lyder*, tiger — *lyder*, lider — *lyder*, — — dör!

Och här tystnade hennes röst, och här försjönk hon i hans åskådande.

Edmund var förstenad. Han förmådde icke öppna dessa ögon som han med bitter smärta förebrådde sig varit så stenblinda. Han satt orörlig och tyst, som i den djupaste sömn. Lida närmade sig allt mera, allt saktare den som hon förmodade sof, och med en skygg, instinetlik blick såg hon efter om dörren stod öppen till det andra rummet, att hon måtte kunna fly om han vaknade. Den var öppen: Lida var medveten af sin fjäderlätta gång, Lida var omedveten af hvad som skulle väcka äfven den mest djupt sofvande, Lidas frestelse var stor, i Lidas tro var synden ingen: hon gjorde en hastig men ohörbar rörelse och — — hennes läppar brände Edmunds —

brände hans samvete, brände hans hjerta, men icke med kärlek, utan med ånger.

— Hvad gör du, flicka! — var hans första ovilkorliga utrop.

— O, förlåt! — svarade hon och sjönk till hans fötter. — Förlåt! men jag är ju ditt barn! Du är ju min fader!

— O nej, arma bedragna — sade Edmund — långt, långt derifrån.

— Och hvem är jag då? — sade Lida, resande sig upp med qvinnans hela stolthet, och med sin förfärliga blick likasom bittert förebrående Edmund att han blott gifvit henne kläder, föda, kunskaper, ja några dygder kanske — mera *intet* — men måhända ett helt lifs elände, i utbyte mot den verld som han alldeles undanhållit henne. Han tyckte sig åtminstone i denna förtviflans blick läsa denna förebräelse, och den gaf genljud i hans samvete.

— Du är dottren af min vän, du är den djupt förfördelade. O Lida, — — förlåt mig — — och han närmade sig med bedjande blick flickan som i en hotfull, förtviflad ställning dragit sig flera steg tillbaka. — Förlåt, förlåt! — bad Edmund ånyo, och var färdig att i sin ordning falla till den armas fötter, då hon, förvandlad i ett ögonblick, föll i hans famn, och sade högt gråtande:

— Jag är då icke ditt barn! Du är då icke min fader! Men du gaf mig ju *allt!* Jag vill nu äfven gifva dig allt — allt hvad jag eger. Jag vill vara

din, ty är jag icke *din* så är jag intet. Du är *allt* för mig. Du är för mig gudomen som stigit ned på jorden. Jag vet, jag känner, jag ser af hela världen blott dig. Det lif som lefver inom mig är du! Mina tankar, mina böner, mina förhoppningar, min forntid, min framtid, mitt nu, min himmel — det är du! Utan dig finns blott ett helvete — stöt mig icke dit! Skjut mig icke från ditt hjerta! Låt mig lefva der, ty annars skall jag dö! O Edmund! Edmund! skjut icke bort mig så!

— O, Johans ande! — bad Edmund tyst — förkrossa mig i detta ögonblick, eller gif mig medel att försona hvad jag brutit!

— Lida — sade han med dämpad smärta — Min goda, dyra Lida, fatta dig, sansa dig, se med förnuftets öga den felaktige dödlige som du vill gifva en sådan hyllning! O, jag förtjenar den ej! Jag har brutit grufligt mot dig; jag har utan att tänka derpå skiljt dig från den verld som du, lika med hela menskligheten, kan hafva anspråk på, tagit ifrån dig *allt*, och gifvit dig *intet* i ersättning. Jag ser det nu! Nu först vaknar jag ur denna oförlåtliga tankedvala hvad dig angår. Sätt dig här vid min sida, hör mig med uppmärksamhet, och förbanna mig icke så, som jag är färdig att göra det sjelf!

Och nu förtrodde Edmund Lida allt hvad som rörde hennes födsel och barndom, dragande en lätt slöja öfver hennes moders allt för stora förseelser, och slutande sin berättelse med att denna moder,

för några få månader sedan, enligt tillförlitliga under-
rättelser, lemnat denna världen, och att den ädle
Johans böner, om dygdens bön för de fallne gäl-
ler hos Allfader, säkert öppnat för henne nådens
portar.

Lida satt stum och tyst. I början gaf hon nästan
icke tecken till lif, men allt som Edmund talade, drog
hon sin shawl tätare om hufvudet och ögonen, och
lika som gömde sig i den.

— Jag är då således ett *intet* — sade hon slutli-
gen, när Edmund slutat att tala — jag eger *intet*, är
ett *intet*; ty vore jag något, hade jag *något* värde, så
kallade du mig *din*, när jag en gång bannlyst all
qvinnans stolthet, och kastat mig sjelfvilligt för dina
fötter, med bön att få blifva din, din slaf — —
eller att få dö.

— Lida, Lida! — sade Edmund och tog hela sitt
ljusa förstånd till hjälp, hela sitt renade hjerta, all
moral och religion, för att göra Lida rätt klar,
rätt tydlig, rätt åskådlig, hela vidden af det orätta
i hennes lidelsefulla yttringar. Han tvang sig att i
sina ord blanda detta faderliga och allvarliga miss-
nöje som han hoppades skulle uppväcka Lida ur den
yrsel i hvilken hennes, vid alla yttre skakningar
ovana natur hade råkat. Han lyckades äfven: ver-
ldens signet: förställning, sjelfsuppoffring, djupt döljan-
de af hvarje mensklig känsla, blef nu för allra för-
sta gången tryckt, och med eldsdrag intryckt, äfven
på detta arma, i naturens fria, obegränsade ether och

under en allsmäktig, fast omedveten kärleks sol, uppspirade och högt uppdrifna qvinnohjerta.

På Lida var hvarje intryck så lifligt, så hastigt, så totalt, om man så får säga, att när Edmund slutade att tala, var hon — — alldeles förändrad. Ett trollslag kunde ej mera förbytt tvenne alldeles motsatta varelser, än denna Lida som med flammande öga och lågande kind, fritt, obegränsadt och öppet tillstod sin oändliga kärlek och föll ned i stoftet för dess föremål, till denna Lida, hvilken nu stod framför honom, dödsblek som ett offer, hvilket bålet väntar, stilla, resignerad, ödmjuk, färdig att lyda, icke allenast Edmund, utan ock hela världen. Men hvad som rörde sig på botten af detta sammanpressade hjerta, det var icke godt att se, men — — *nu* såg Edmund det dock.

När Edmund slutat att tala, när han med en inre förtviflan — ty nu först genomskådade han Lida fullkomligt — såg hvad som under stillhetens larf föregick hos henne: när han såg hela straffet för sitt tanklösa förfarande med detta värnlösa barn, när han besinnade, att under det han arbetat så rastlöst för mensklighetens väl och dess emellan uppkastat planer för egen lycka, hade han trampat masken under sina fötter, och masken var dock en menskelig varelse som på jorden icke egde ett stöd utom honom. O, då sved det i den ädle Edmunds hjerta, och detta hjerta gnagdes af ångrens ormar, och han föraktade sig sjelf och sin blinda tanklöshet, och han

var nära färdig att önska ett nytt utbrott hos denna, nu nästan liflösa varelse, på det att han af Försynen kunde anse sig tvungen att duka under för dess makt, och — för evigt bindande sig och sitt öde vid den han så djupt förfördelat — på detta sätt försona hvad han brutit, och gälda så mycken, så oförtjent kärlek. Men stilla som en bildstod stod hon ju der, och när Edmund slutat att tala, när de sista orden förklingat, då tog hon med en viss skygg ödmjukhet hans hand, rörde lätt med sina läppar de yttersta fingerspetsarne, innan Edmund hann hindra det, samt sade blott:

— Jag tackar dig! — — Jag tackar eder, Herre och Baron! Och jag lyder eder, jagade ni mig än till världens ända.

Och flickan gick.

Och nu först brast en länge färdig tår ut genom Edmunds manliga öga, och aldrig hade sjelfförelse, aldrig den renaste föresats att sona sin förseelse varit större och uppriktigare, än de det voro hos honom i detta ögonblick. Men *huru?* — — — Det blef den stora frågan, och till en början föresatte han sig att ännu den följande dagen styra kossan till Fagervik och se hvad färg väninnorne höllo, när han satte deras vänskap på prof. Utgången vet man.

Med tyst, namnlös smärta såg Edmund huru Lida, nu som förr, uppfyllde alla sina små skyldigheter, men på ett helt annat, helt nytt sätt. Nu först märkte

han den himmelsskriande skilnaden, märkte allt, och längtade att slippa se denna lefvande, vankande, tysta, men ändå så talande förebråelse, hvaraf hela Lidas varelse, sig sjelf omedvetande, tycktes vara en bild. Han kände likväl en motvilja att förkunna Lida, att hon skulle skiljas från honom och Ödeborg, af Lidas ord anande att hon skulle finna något hårdt i detta nödvändiga beslut. Han uppsköt det således stund för stund, men aftonen innan han ämnade föra Lida till Fagervik, tog han henne vänligt vid handen, bad henne sitta vid hans sida och afhöra hvilken plan han, i full öfvertygelse att det var till hennes gagn, uppgjort för henne.

— Skall jag bort härifrån, och hvarföre? — frågade Lida, och i hennes förvåning låg dock en ödmjukhet, en lydnad som djupt smärtade Edmund.

— Ja, för någon liten tid — svarade Edmund mildt och vänligt. — Jag förebrår mig utesägligt att så länge afhållit dig från allt sällskap med ditt kön, med dina jemnåriga, och jag vill, ju förr jag kan, godtgöra min försummelse och föra dig till trenne fruntimmer som alla tre, hvar i sin sort, äro bland de bästa jag någonsin känt, och som skola öppna hulda och vänliga armar för dig, mitt kära, goda barn.

— Andra fruntimmer! — sade Lida. — De äro då så der fullkomliga varelser, som dem man ser i alla böcker. Och hvad skola de bry sig om mig!

— Det skola de — svarade Edmund — om du sjelf vill göra dig förtjent deraf; och fullkomlig är

ingen i verkligheten. Det är blott i böcker, och sällan der, ty det vill en hög grad af fullkomlighet till, för att måla det fullkomliga.

Lida gjorde ännu ett par frågor, i hvilka framlyste den högsta grad af barnlig näiveté och fullkomlig obekantskap med världen, utom den man hemtar ur böcker, och hvars objectivitet nästan helt och hållet ligger i inbillningens våld. Derefter aflägsnade sig Lida med en vänlig anmaning af Edmund att hålla sig färdig den följande morgonen.

ANDRA LÅSNINGEN.

Kunde man afslöja ett enda af lideiser uppfylt och förvilladt hjertas hemligheter, skulle man der finna långt romanskare saker, än i alla de dikter, dem vi med misstroende och ett förnämt förakt förkasta såsom öfverdrifna och onaturliga.

BULWER.

NÄR Lida lemnade Edmunds rum, kastade hon den tunga shawlen om hufvudet och ilade ut, — ut i den klara, stjernbelysta men kalla vinteraftonen. På den tillfrusna snön sprang hon lätt som en hind, utan att lemna ringaste spår, utan att snön en enda gång gaf sig för hennes fot. Hon ilade ned i den öde trädgården, som hittills nästan utgjort hennes värld, hon ilade fram med brådskande fart och stannade icke förr, än hon hunnit dit bort — — långt, långt bort, der griften vid kullen stod stum för världen, endast talande till den faderlösa. Här kastade sig Lida på sina knän och utropade:

"Fader! Det är öfver ditt stoft jag böjer mina knän! Men hvarför, ach hvarför öppnade du icke din famn, medan den ännu var varm, medan ett hjerta ännu slog derunder för ditt arma barn? Hvarför skall jag sjelf uppsöka denna famn, sedan den är kall och liflös, sedan du icke mer kan svara ditt barn, om än din ande hör och ser hennes qual, hennes bittra lidande. Men en lära gaf du mig, o fader! och den har jag troget förvarat i mitt bröst, och här har du eden att den skall följa mig i döden. "Älska din Gud och din herre!" — sade du, och utom dessa vill jag älska ingen, man må drifva mig hvart man vill, bland hvilka som helst, andra menniskor, andra fruntimmer, eller huru det kallas. "Min Gud och min herre!" det blir mitt lifs lösen. Tack vare dig, o fader, att du gaf mig den! God natt, o faders stoft! Äfven *min* dag är slut, — — när *min* sol går ned — — — när jag icke mera skall vandra, belyst af dess strålar. God natt!" — — — Och hon ilade tillbaka, stel af köld i hvarje lem, men hjertat sprittande af lif och ungdom, och sinnet i denna ungdomliga stämning då man inom några secunder, kan öfvergå från den ena ytterligheten till den andra.

Af naturen, troligen i arf efter modern, hade Lida fått en viss alldeles medfödd ironi som ofta frambröt i de mest hjerta färger, när den någon gång väcktes, och hittills hade ingenting så mycket anslagit denna sträng i den mångsidiga flickans sammanställning, som hennes gamla vän och vårdarinna, Fru

Debora, en ännu alldeles otecknad person, men som dock hittills spelat tredje rôlen i Lidas lefnadsdrama.

När Lida återvände från fadrens snötäckta sof-kammare, ilade hon till sin egen, som var belägen i grannskapet af Fru Deboras, och till sin förvåning fann hon den gamla Frun der sysselsatt att vända upp och ned på allt som fanns i rummet. Förundran, men som genast utbröt i ett oemotståndligt skratt-begär — ty sådana äro öfvergångarne från moll till dur hos ett lifligt sextonårigt sinne — intog nu Lida.

— Hvad i all verld står på färde? — utropade hon. — Jag tror Bora går i sömn, drömmer om eldsvåda, och söker berga hvad hon kan; eller hvad vill denna revolution i min kammare betyda?

— Ja, det må hon väl fråga, tanklösa yrhätta — sade Fru Debora — som så kan springa bort, Gud vet hvart, i stället att rusta sig i ordning, för att få resa bort, för allra första gången, och komma ut i verlden, till Frun på Fagervik, och till sjelfva staden kanske. Må tro — det blir något, det!

Nu först trädde alla dessa bilder, sådana hon förmådde skapa sig dem, fram för Lidas inbillning, dock icke i den kolsvarta färg som tankan på att lemna Ödeborg — hennes paradys, förut kastat öfver de dimmiga, halft anade, helt försmådda föremålen. Fru Deboras enkla ord likasom drogo upp en rideau för en brokig tafla, som så ofta förut varit ett mål för Lidas fåfänga önsknigar — verlden nem-

ligen, men som hon nu skyggt nalkades, emedan inbillningen derom nu stod på väg att blifva till full verklighet. Lida stod stum några ögonblick, medan alla dessa bilder hunno att något litet ordna sig för själens öga, men sedan utbrast hon ovillkorligt och ånyo i skratt, sägande:

— Och hvad i all verld kan min bortresa hafva för gemenskap med denna rysliga revolution som Bora ställt till i min stackars kammare?

— Enfaldiga barn! — svarade Fru Debora — har hon någonsin sett eller hört någon resa bort, utan att först se öfver alla sina kläder och packa in?

— Ach, hvad Bora pratar! — sade Lida, allt jemt skrattande — Har hon väl någonsin sett Baron "se öfver sina kläder och packa in" när han skall resa bort?

— Nej, det tror jag nog — genmälte Fru Debora — ty Sten, det nötet, får packa in åt Baron, lika som jag väl får göra det åt henne, min sköna Lida, om det skall blifva gjordt, och gjordt med något förnuft och besked.

— Ja så, — svarade Lida, sjelf något litet öfver sitt oförstånd. — Nu förstår jag någon mening i ditt fjäsk, kära Bora! Tack, tack! men du skall väl icke packa in *allt*? Jag får väl snart komma hem igen? Eller huru, Bora? — frågade Lida oroligt.

— Det känner jag intet — svarade den gamla Frun — jag vet bara att Baron kallade in mig, och bad mig hjälpa henne till rätta med att packa in

hennes kläder och saker, kära barn, efter hon skulle få följa med Baron till Frun på Fagervik, och Baron bad äfven — tillade den gamla hushållerskan med detta tjänstfolks-skratt, hvarmed de taga sin skada igen och likasom hämna sig öfver att ej våga motsäga sina husbönder, när de finna deras befallningar eller yttranden orimliga — och Baron bad mig utrusta henne ”mycket väl, icke spara någonting,” likasom jag satt här och hade granna kläder i förråd och blott behöfde taga dem på hyllan! Nej minsan! Har hennes egen envishet — min kära Lida — hindrat henne att någonsin vilja hafva kläder sådana som annat folk, utan bara de der otäcka mess-skjortorne eller blouserne, eller hvad hon kallar det, så får hon nu hålla till godo att ej se ut som annat folk, när hon kommer ut bland folk, ty fast jag sitter här nu som en arrestant, och aldrig är ute mer än i kyrkan, och någon gång, hvart tredje, fjerde år, inne i marknaden, så vet jag mycket väl hur det går till ute i stora verlden och att man der har riktiga kläder, med båd’ lif och ärmar, alldeles sådana som mina.

— Ach nej! — då tycker jag tusen gånger bättre om mina — utropade hastigt och näivt Lida som i början af Fru Deboras tal med någon ängslan och litet bekymmer sett ned på sin ljusbruna siden-blouse som hon hittills tyckt varit så vacker.

— Nej, det må min Gud veta, att jag intet tycker, fastän de äro af siden och silke — sade Fru De-

bora — En sådan påse hade hon när hon kom — jag glömmar aldrig *den* qvällen, Gud förlåte mig, och sådana påsar har Baron velat hon skulle hafva, och sådana sydde jag åt henne, ända till dess hon nu kan sy dem sjelf om hon behagar, ära vare mina lärdomar, ty kan hon intet annat, så kan hon åtminstone sy slätsöm, om hon *vill*, det vet jag; så att om hon skall bli symamsell, så tar hon sig nog ut dermed, när hon litet får öfva't.

Lida stod som förstenad. Detta klander öfver hennes kläder som hon sjelf alltid funnit så förträffliga, detta klander öfver något som, i hvilken ställning som helst, för en sexton-årig flicka dock alltid är af stor vigt, och denna blotta förmodan att hon skulle blifva en symamsell, — ty genom sina böcker hade Lida lärt sig hvarje benämnings valör, — detta grufliga nedstigande som hon för ett ögonblick i sin egen inbillning gjorde, förvånade lika mycket som det förödmjukade henne. Nu först rann henne i hågen hvad hon ej på den sidan tänkt sig af saken, att hon var det oäkta barnet af en simpel tjenare, och att hvad hon i början ansåg för oerhördt, väl ändå kanske torde blifva hennes lott. För hvart ögonblick, för hvarje ny tanka, sjönk Lida ett trappsteg ned i sina egna tankar. Hon hade hittills dansat fram sitt unga lif, i den fulla tro, att hon vore Edmunds naturliga dotter. Allt tjenstfolkets beteende vid alla tillfällen hade styrkt henne i denna tro, och hennes oändliga läsning af romaner på alla språk hade gjort

detta begrepp ganska tydligt för henne; ty om Lida af egen erfarenhet kände *intet* af den verld som hittills legat alldeles förborgad för henne, så kände hon så mycket mera deraf, genom sin oupphörliga läsning, något som Edmund anade lika litet, som så mycket annat, hvilket tilldrog sig i hans närmaste närhet; ty — vi säga det än en gång — han stod på en förvånande höjd, från hvilken han öfverskådade en oändligt vidsträckt omkrets, utan att dock kunna upptäcka det ringaste af hvad som föregick vid foten eller på slutningen af denna höjd.

Så begaf det sig ock, att han hade haft Fru Debora i sitt hus, allt sedan han hade ett dylikt (ty hon hade varit ett inventarium sedan moderns tid), utan att dock det ringaste känna denna qvinna. Han trodde henne således vara den personifierade tystlåtenheten och saktmodet, något på hvilket Edmund satte det yttersta värde hos sina underhafvande, och något som Fru Debora på allt sätt gjorde skäl för, framför sin unga husbonde, hvars smak hon lätt utlurat. Sålunda var Fru Debora den tystaste, den saktmodigaste, den endast med en böjning på hufvudet bejakande, den aldrig motsägande eller ens om saken resonerande tjenarinnan. Dertill var hon ytterst ordentlig och renlig, så att Edmund trodde sig aldrig i bättre händer kunnat lemna ett barn, hvars intellectuella bildning han sjelf åtog sig. Men när Fru Debora lemnade sin husbonde som hon ofta icke såg på hela veckor och månader, ty huset gick

tyst och jemnt, år från år i samma takt, likt ett uppdraget urverk, — och när hon kom ut på sitt köks- och hushålls-territorium, då tog hon sin skada igen, och var en pratsam, fryntlig, god och beskedlig gumma som ville hafva sitt ord och sin näsa med i allt, och som äfven hade det, utan all fruktan att det någonsin skulle komma till husbondens vetskap, ty hon visste allt för väl, att aldrig någon tog sig det orådet för, att sqvallra eller berättta för Baronen om hvad som tilldrog sig i huset. Detta gjorde att Fru Debora, på samma gång som Lida höll så mycket utaf henne, som någonsin kunde belöpa sig på den gamla heders-gumman och på Lidas förmåga att älska något annat än sin foster-fader, dock för Lida var blifven det föremål, mot hvilket hon ofta nog försökte den hvassa men aldrig giftiga udden af denna medfödda ironi som fanns i flickans lynne.

För sina bästa, sina enda ungdoms-skratt hade Lida således alltid haft Fru Debora och hennes förehafvanden att tacka, hvilka äfven ofta nog hade något sannt comiskt med sig, som Lida, med sitt lifliga och för alla intryck öppna sinne, så oändeligen väl uppfattade, fastän hon aldrig haft tillfälle att jemnföra den goda Frun med andra af sitt kön, än några beskedliga, försagda pigor, hvilka, alldeles tvärt emot dessas vana i allmänhet, gingo "tysta som Egyptens prester" i detta ovanligt tysta hus, och undveko, så vidt de någonsin kunde, att ens träffas af hus-

bondens blick, ty fastän han aldrig utsagt det ordet, fast han, i det hela älskade hela världen, så visste dock något hvar att han hade en särdeles liten benägenhet för pigor, ett bland hans många fel, ty sådana hade han visst, fast de voro så olika de vanliga människornas.

Lidas skrattbegär vid första åsynen af den revolution Fru Debora åstadkommit i hennes rum och effecter, förvandlades dock snart i dystert allvar, och nästan med liknöjdhet såg hon huru den goda gumman, under många anmärkningar, betraktelser och förmaningar, inpackade hennes garde-robe, hvars egenheter Laura nog upptäcker en gång.

Lida kunde icke sofva denna natt. Tusen bilder, nya och underbara, uppstego i hennes tankar. Detta nya lif, dessa nya människor och föremål! Huru underligt! Och skulle hon se allt detta bredvid, eller skiljd från Edmund? Lida visste det icke. Skulle äfven han stanna qvar "der borta," på detta ställe om hvilket hon icke kunde forma sig någon idé, emedan hon aldrig hört talas derom; eller skulle han återvända och hon allena qvarstanna, eller fick hon återvända efter någon liten tid med *honom*? Detta önskade hon naturligtvis framför allt annat, men hon visste *intet* om det som var bestämdt för henne. Edmund vågade hon ej fråga, Fru Debora var hon för stolt att fråga. Dessutom hade Fru Debora låtit undfalla sig ett par ord hvilka lågo som oförklarliga, glödande jernmassor öfver Lidas sinne.

Under inpackningen hade nemligen gumman pratat jemt och samt, och slutligen en gång sagt: "Det skall ju bära utaf till den der nya Frun på Fagervik, som vår Baron tycker så mycket om? det hörde jag i marknaden, nu härom sist; ty af Sten, den stocken, får man då aldrig veta någon ting."

"Som vår Baron tycker så mycket om." Det var ord som klungo förfärligt och anslogo väldigt en alldeles ny lidelse-sträng, ty af dessa funnos inom Lidas bröst hela scalan färdig, blott väntande att spännas och högt uppstämmas af våldsamt härjande passioner; och den *manliga* religion, *kämpande* och icke *försakande*, som Edmund ingifvit Lida, var icke egentligen den som qvinnan bör hafva, för att sätta till värn deremot. Lida led redan "af dessa ord," och hennes lidande öppnade hennes ögon för den känsla hon bar för Edmund. Den var icke en dotters! Hvad var den då? Lida ville icke medgifva hvad den var, men hon kände det.

Morgonen derpå satt Lida resklädd på sin säng, väntande något bud från sin oinskränkta beherrskare. Fru Debora mönstrade henne från topp till tå och Lida måste skratta midt under frambrytande tårar. Fru Debora ville att hon skulle äta öfver all måtta, för att, som hon sade, "stå sig på vägen; ty Lida kunde ej veta huru en långresa sög i magen." Men Lida stod icke att öfvertala. Hon kände en oro, en längtan, en fruktan som satte hela den starka flickans nervsystem i en spänning, hvilken

gjorde att hon ömsom skälfde lika som af köld, ömsom kände svett droppar fukta sin panna. Väntan blef henne odräglig.

— Klockan nio skulle jag vara färdig, och nu är ju klockan redan tio? — sade hon till Fru Debora.

— Ja, och nu står äfven Barons granna släda för dörren — svarade denna. — Ach, så lycklig hon är, kära barn, som får åka i den! Har hon aldrig rest förr, så sker det nu med så mycket mera ståt, det vill jag försäkra. Se så! tag nu på handskar och allt! Fy, hvad tjenar det till att så se sig om och gråta; jag lär intet förstöra hennes lilla kammarer medan hon är borta! Hon kommer snart igen till gamla Bora, det spår jag, eller ock får hon mycket roligare der borta. Gud välsigna henne! — fortfor Fru Debora, bortblinkande sina egna tårar. — Lycka till på resan! Må alltid väl! Nu är det bud från Baron, skynda sig nu!

Och nu skyndade Lida äfven att följa Sten; Fru Debora och pigan Sara hoppade upp i fönstret, för att se aftåget, hvilket vi äfven vilja skåda, fast genom deras ögon.

— Stackars barn — sade Fru Debora, och gned med afvig hand äfven sina egna gamla ögon — stackars tös, hon grät så bittert, Gud vet bäst för hvad; ty här har hon ändå intet så fasligt roligt, tycker jag, och alltid har jag för mig, att hon en gång ändå skulle börja sqvallra för Baron om allt smått och stort, derför unnar jag henne gerna att få kom-

ma ut litet i verlden, se sig om och roa sig litet. Se hur hon står der som en prinsessa! Baron ser på henne! Kanske den dråpliga pelsen ej är galant nog, ty sådan är han — Baron! I förhand säger han aldrig hur det skall vara, men när det kommer dertill, så är det aldrig rätt bra, alltid något fel på. Men tänk att en tvåhundra-riksdalerspels, trodde jag skulle förslå till ett ungt barn som hon. Jag ville att hon till vintern skulle hafva en af salig Baronessans gamla rara pelsar, men då blef Baron helt stött, och den fick jag i stället, så jag vann på'et ändå på det hela.

— Nej se, hur han stoppar om henne fällen och renhuda' — sade pigan Sara.

— Ja, han är omenskligt god mot henne — svarade Fru Debora.

— Det är väl ändå hans eget barn? — anmärkte Sara, i sakta hviskande frågton.

— Ja, Herran vet! — svarade den gamla Frun, och i hennes ton låg en liten släng af försök att inbilla Sara, det hon visste *något* mer än hon ville säga, hvilket dock icke lyckades; ty Fru Deboras nyfikenhet vid alla tillfällen visade nogsammt att hon var lika okunnig om Lidas verkliga extraction, som alla andra i huset. — Gud vet — fortfor hon — huru det rätt kan förhålla sig! Fasligt ung skulle han då varit, fjorton, femton års pojk' på sin höjd, ty nog är hon äldre än som säges; nog är hon mer än sexton år.

— Tror Frun det? — sade Sara, oändeligen nöjd att dock fått veta något som hon ej visste förut. — Tror Frun att hon är sjutton år?

— Ja, väl det! — svarade Fru Debora och nickade betänkligt vetande på hufvudet. — Men hvad är det nu som felerar? — tillade hon, seende ned på de afresande. — Hvarför fara de ej utaf? Jo, det är floret, floret som är glömdt! Sara, spring i fyrfläng ned med Mamsells flor!

Men Sara mötte Sten i dörren och kunde således åter få intaga sin plats som utkik.

— Se bara, hur han fäster floret på henne! Och hon skrattar och ser så förnöjd ut. Det är visst första gången hon har flor, ty hon plär väl ej gifva sig ro att hafva något tocket för ögonen, när hon skalar öfver berg och backar annars! Se nu sätter han henne till höger om sig! Vet Frun hvad jag tror, och det tror skomakaren med, som mycket har sett och varit omkring? Jo, han tror att Baron forstrat upp henne åt sig sjelf.

— Åh fy! — sade Fru Debora som alltid blef out-sägligen chicanerad, när man någonsin slog på den strängen, dels af en gammalmodig god känsla för det tillbörliga och afsky för det oskickliga, dels af den verdervärdiga tankan att Lida någonsin skulle kunna få någon makt i huset, något att säga öfver henne, Fru Debora. — Det är just likt skomakarens dumma funderingar och fäaktiga påhitt! — fortfor Frun. — Kan tro! Han skall låts' vara så högvis och klok! Men

råd hon honom, min kära Sara, att hålla inne med sådana dumheter, och intet komma fram med dem till folk som vet mer än han, ty det kunde han få ångra.

— Nu resa de utaf! — sade Sara som ej hört på hela Fru Deboras utfall mot skomakaren, utan som nu gladt hoppade ned ur fönstret, och sjungande med full hals och stampande och klampande så mycket hon orkade, sprang hon genom de stora hvälfda förstugorne och trapporne utföre, till köks- och pigkammaren, ty med denna bullersamma framfart ville hon taga en liten ersättning för den oafbrutna tystnad som alltid iaktogs när husbonden var hemma, denna tystnad som, besynnerligt nog, aldrig var egentligen anbefalld, men som hvar och en med yttersta omsorg tog i akt, af verklig kärlek för denna husbonde, hvilken i allmänhet betraktades nästan som ett högre, oförklarligt väsen, hvars blotta önskan man kände sig ovilkorligt tvungen att lyda, och det endast af ett inre tvång, ty om något yttre var aldrig fråga.

TREDJE LÄSNINGEN.

God is thy law, thou mine.
MILTON.

— Fryser du, min goda Lida? — sade Edmund, som med hela en öm broders omsorg under färden drog palatinen närmare om Lidas högt flammande kind. — Fryser du intet i den friska morgonluften och af den snabba farten?

— Om jag fryser! — utropade hon, och hon hade aldrig känt så mycken värma, ty dessa ovanliga små omsorger, som qvinnan sätter ett så oändeligen högt värde på, helst från en älskad hand, försatte henne i ett tillstånd af salighet, som gaf ett lif, en färg, en trollglans äfven åt de simplaste, vanligaste föremål. Lida var alldeles förtjust åt detta "resande." — O! — sade hon, något djerf vorden af Edmunds milda, omsorgsfulla bemötande — jag har nog mången gång *låst* att det skall vara ett stort nöje att *resa*, men jag trodde det icke en tusendedel så behagligt. Se,

hur fort hästarne dansa utaf! Och denna fart, detta hastiga framilande, hvad det är hänförande roligt! Se rimfrosten på träden, hur den glindrar mot solen, förmår ej uthärda hennes blick, faller ned som silfver-regn på — oss! Se, der sitter deraf på din kind, o Edmund! Låt mig få taga bort det, annars smälter det och tränger ned mellan din halsduk, och du blir våt.

Och hon tog rimfrosten och hon öppnade två rosenläppar och läskade dem dermed.

— Hvad gör du! — sade Edmund — du får ondt i bröstet deraf!

— Ondt! — svarade flickan, och hennes ögon strålade och talade långt mera om ett himmelrike, än om något ondt.

— Se nu! — anmärkte hon efter en liten stunds tystnad — nu taga vi utaf denna stora väg, till en mindre, en allé, men ej så lång och vördnadsbjudande som den till Ödeborg.

— Ja, nu äro vi straxt vid målet — sade Edmund som icke kostat en enda förmaning eller föreskrift på sin pupill, om huru hon skulle bete sig på Fagervik, säker att hon toge sig bättre ut, förutan dessa.

— Nu? — svarade Lida bestört. — Nu? skola vi nu redan sluta att resa? O, det var dock så ljust!

Och nu höll Edmunds välkända släda vid porten på Fagervik. Edmund kände något underligt, något nästan plågsamt, när han så här kom i sällskap till detta ställe, och då han hjälpte den förvånade och

förstummade Lida ur slädan, föll honom för första gången in hvad de andra fruntimren väl kunde tycka om henne. Men till den själsstyrka som Edmund tillkämpat sig, hörde äfven att han aldrig plågades af någon falsk blygsel, aldrig skämdes för saker som icke voro att skämmas för, eller kände sig brydd af hvilka omständigheter som helst.

Otilia hade varit den sista som kom till fönstret, när Laura utropat: "Nu kommer Edmund med sin flicka!" men hon var den första att redan i trappor-
ne emottaga sina gäster; något som förut aldrig händt den allena kommande Edmund.

Laura och Elisa dröjde deremot, de visste icke sjelfva hvarföre. De voro förlägna och tafatta, som de annars aldrig brukade vara. Hos Laura förgick det hastigt, men hos Elisa förblef det. Lida stod som en bildstod i salen dit man förde henne. Edmund kastade hastigt utaf sig pelsen, och följde fruntimren dit, samt började hjälpa Lida hvilken, förstenad, utan att helsa på Otilia eller någon, blott betraktade den ena efter den andra.

"Hvilken vild-menniska!" tänkte Laura.

"Hvilket underskönt naturens barn!" tänkte Otilia.

"Hvilken underbar varelse!" tänkte Elisa, hvars nyfikenhet och förvåning var högre uppstämd än den det någonsin varit.

— Se här är hon — sade äntligen Edmund, när han, nästan utan Lidas egen hjälp, aftagit henne den dyrbara pelsen, med den underliga snitten, ty

äfvén den var blott en vid, öppen blouse, tillfästad med en bred gördel af något utmärkt vackert snörmakeri som sammanhäftades med ett massivt spänne af rent guld, dyrbart och väl arbetadt, alltsammans vackert och med en viss ändamålsenlig, förnäm och rik smak, men sådant ingen på den tiden det brukade. En liten mössa af ett oändligt fint ljusbrunt pelsverk, var hela Lidas hufvudbonad. Den svarta, dyrbara spetslöjan hängde deröfver, och mellan dess fina blomster och underliga löfverk och figurer framlyste Lidas blixtrande ögon, som tvenne stjernor i en mörk natt, och hennes rosenkinder och liljevita panna syntes som ett solsken bakom ett åskmoln.

Mekaniskt upplyftade Lida denna slöja, dock icke förr än efter en tyst uppmaning af Edmund. Och emedan hon kände mössan vara för varm, aflade hon äfvén den, och gaf, med en viss oefterhärmligt sjelfsvåldig rörelse på hufvudet, i hvilken dock låg mycken grazie, sina svarta lockar deras vanliga, naturliga fall. Men helsa gjorde hon icke, och ännu mindre talade hon.

— Här är hon, det goda, kära barnet — sade Edmund och tog henne i hand, dels för att gifva henne litet mod, och dels för att föra henne fram till de andra fruntimren, hvilka med flit icke trängdes omkring henne eller öfverhopade henne med ord.

Lida tog den erbudna handen, men utan all besinning förde hon den blixtnabbt till sina läppar,

och sedan hon derpå tryckt en hastig men brinnande kyss, sade hon blott: — Tack, o Edmund! — och framgick sedan mot Otilia, ty hon såg på Edmund att han ville det. En hastig rodnad spred sig öfver Edmunds kind, men ingen märkte nu på honom.

— Välkommen, min goda Lida! — sade Otilia och slöt flickan i sin famn, kyssande henne på pannan. — Välkommen! Måtte du trifvas väl bland oss, och älska oss *så*, som vi äro färdiga att älska dig!

Lida besvarade obetydligt det vänliga af denna helsning och gjorde sig saktat lös från Otilias kärleksfulla omfamning, gick ett par steg tillbaka, och betraktande Otilia helt noga, sade hon med denna klangfulla röst, hvaruti det poetiska elementet predominerade:

— Och detta är då — — ”Frun på Fagervik” — — som — —

— Ja visst, ja visst, min goda flicka — svarade Otilia och sökte ånyo att närma sig Lida; men denna trädde allt jemt tillbaka, tog en högtidlig och exalterad ställning, sådan endast naturen, den verkliga, obortblandade naturen, eller den fulländade dramatiska konsten, som deraf blott bör vara den trognaste copia, kan den bjuda. Hon lade hufvudet tillbaka, såg uppåt höjden, tryckte handen mot det våldsamt klappande hjertat, och utropade, snarare än utsade:

— O ja! Hon är skön! Jag ser det! Det är *så*!

Lida var själf oändligt skön i denna stund, skada att blott andarne, dessa andar med hvilka man så

gera vill befolka den tomma luften, att det mån-
de vara något som ser och förnimmer, hör och begri-
per, när menniskorne icke göra det; skada att en-
dast *dessa* bemärkte det! Edmund hade egentligen
blott ögon för Otilia, fast han ofta, af egen drift, till-
slöt dem. Otilia hade egentligen blott sinne och tan-
kar för ett enda föremål, och hvad dermed stod i
beröring, fast hon bjöd till att hafva det för allt an-
nat, så som fordom. Elisa trodde sig se en under-
bar syn, och Laura stod förvånad öfver hela flickan,
och framför allt hennes "besynnerliga påklädsel," som
Laura var nog mode-, bruk- och van-kär att nästan
fördömma. utan att lyssna till skönhets-sinnet som
högt ropade att just denna klädsel och ingen annan
kunde anstå ett sådant väsen som denna idéali-
ska flicka. Hon bar nemligen en enkel, mycket vid
blouse af svart, mjukt men tjockt siden, döljande ax-
larne och en del af bröstet, men lemnande den allra
hvitaste hals alldeles bar, utan shawlett, utan krage,
utan spetsar och småsaker. Ärmarne voro vida,
tillhäktade vid händerne med ett par stora juvel-
knappar, och spännet som höll tillsammans den svarta
gördeln, var äfven af stora, gnistrande juveler. Kläd-
naden var mera kort än lång, och de oändligt fina,
väl formade fötterna, buro de vackraste silkesstrum-
por, och de mest omsorgsfullt utpassade skor, så-
dana man här i landet blott får dem från hufvudsta-
dens allra bästa fot-artister, eller från lyx-bränn-
punkten, Paris.

I parentes får man nämna, att allt sedan Johan första gången anskaffade kläder åt sin lilla Lida, kom det i en viss vana att dessa skulle vara utsökt fina och propra, ja till och med dyrbara, men framför allt ändamålsenliga, och att de, till besparande af allt besvär medan flickan växte, skulle tagas från Stockholm, alltid efter en snitt. En viss Holländsk medfödd fåfånga låg här till grund, och som Edmund icke hade något emot att Johan uppoffrade allt hvad han icke gaf till behöfvande, på sin dotter, utan tyärtom, äfven den tiden, bidrog till Lidas beprydande, kom det i denna vana att Lida i somliga fall mera var klädd som en prinsessa, än som en flicka ur de lägre classerne; i somliga andra åter icke ens hade en smula af alla de små lyxartiklar som äfven dessa, och ännu mera fruntimmer ur de högre kretsarne, nu för tiden fästa så mycken vikt vid. Hon egde sålunda hvarken kragar, shawletter, manchetter, förkläden, bronze-beslag, lappar och snibbar och puffar; broderade och obroderade, af tusenfaldig snitt, form, färg och beskaffenhet. Men hennes linne var rikt, fint som silke och nästan så hvitt som endast Guds snö det är.

När Lida varit en stund i salongen och sett sig omkring med frimodiga blickar, hvaruti väl låg någon liten nyfikenhet, men alldeles ingen bondaktig förvåning eller förbluffning, — ty hon hade ju läst om allt? — så kom hon sig före och bortgick sjelfmanad till Elisa som stod der helt försagd, helt modfäld

och nedslagen öfver att alla hennes små planer, att med den största, innerligaste vänskap och godhet möta denna arma fader- och moderlösa flicka, alledes kantrade mot dennas besynnerliga och underbara uppträdande.

— Du är väl så gammal ungefär som jag, efter hvad jag kan tycka? — sade Lida och kysste Elisa vänligt på hennes lilla hvita, långt spädare hals.

— Huru gammal är du då, ty jag är sexton år? — svarade Elisa med dämpad förlägenhet och återgåldande hennes smekning med en vänlig handtryckning.

— Sjutton år — svarade Lida och drog en djup suck; ty tankarne flögo snabbt till hennes lifs i dunkel liggande ursprung. — Har du icke heller någon moder? — frågade hon — ty hon, den der unga, sköna, hon kan väl icke vara det? Och har du icke heller någon fader, ty — — men här höll hon plötsligt inne och sade icke ut hvad som sväfvade på tungan: — "ty Edmund är icke min fader."

— Jag har ingen fader — svarade Elisa — han är död redan i min späda barndom; men jag har en moder, fast jag icke är hos henne — tillade hon med en kufvad suck, ty hon började ana att det kanske ej stod så aldeles rätt till med denna moder som hon allt mer och mer tänkte på, ehuru aldrig ett enda lastande eller ogillande ord om henne någonsin undfallit Otilia eller Laura i Elisas närvaro. Men de talade *intet* om henne, och det började redan öppna Elisas blick och oroa henne.

De båda unga flickorne drogo sig snart för sig sjelfva bort i ett hörn af rummet; men midt under deras ungdomliga, barnsliga joller, hade Lida sitt svarta öga oafbrutet fästadt på Edmund som samtalslade enligt gammal plägsed lifligt och öppet med Otilia och Laura, och då denna senare slutligen aflägsnade sig, blef Lidas blick ännu skarpare.

Under samtalets fortgång, och detta såg innerligt och sjäfullt ut, tog Edmund, sig nästan ovetande, Otilias hand, och Otilia lät den hvila i vännens, utan att särdeles tänka derpå.

— Nej kom, kära flicka! — utbrast på en gång Lida, och uppsteg häftigt. — Vi måste ut i kalla, fria, friska luften! Känner du icke att värman här kväver oss, att hjertat torkar bort! Kom, kom! — och härmed ilade hon ut, utan att knappast vilja lyssna till Elisas goda råd att, lika som hon, taga andra skorplagg och en kappa åtminstone. Hon lät dock bekväma sig dertill — "bara det gick fort," och några ögonblick derefter såg man de båda flickorne i hastigt ilande språng långt nere i parken.

— Detta skall minsan göra Elisa godt — sade Laura för sig sjelf, småskrattande, under det hon från fönstret betraktade de båda flickorne. Men nu tog de vägen åt sjön.

— Lida, bästa Lida! — ropade Elisa som ändå blef efter Lida i språnget — vi våga ej gå ut på sjön; den lär ej vara säker nu mera.

— Åh jo! — svarade Lida, utan att hejda sitt lopp

— Jag var aldrig förr på någon sådan, men nu måste jag ut på denna sjö.

— Gå då för Guds skuld ej åt den sidan, der isen ser så mörk ut, ty der är det farliga oset — bad Elisa, som ångestfull följde henne.

— Jo, just *dit* ämnar jag mig! — svarade Lida — Bry dig intet om mig! Stanna qvar eller vänd om till land! Just dit bort till de der fläckarne som lysa så hemska och svarta, så underligt inbjudande, *dit* måste jag.

Och Lida sprang, och April-isen bar den luftiga varelsens fjäderlätta steg.

— Himlens Gud! — ropade Laura — Se hvar eder fosterdotter ilar fram!

— Skynda, o Edmund! hjälp, hjälp! — ropade Otilia och satte händerna för ögonen.

Som en stormil var Edmund nere vid sjön, och på hans första, med kraftfull och allvarlig röst ropade "Lida!" vände denna om och kom Edmund till mötes.

— Hvad tänker du på, oförvägna, obetänksamma flicka! — sade han åt henne, när hon var så nära, att han kunde tala till henne.

— Jag ville *då* eller tala med dig! — svarade hon frimodigt.

— Och detta kunde icke ske på ett annat sätt? — frågade Edmund med missnöjd, allvarlig ton.

— Nej, på intet annat! — genmälde Lida — Min fader sade: "Älska din Gud och din herre!" — och

det gör jag. Du sade: "För en grundsats, för en försats, kämpa i lif och död!" — och det gör jag. Jag ville tala vid dig eller dö. Jag ville göra dig en fråga, o Edmund! En enda bara — sade hon sammanknäppte sina händer, nedsjönk på sina knä och höjde de sammanlagda händerne mot Edmund och den förtviflade, sköna blicken mot himmelen och höll honom, sägande: O Edmund, säg! o säg — — älskar du denna kvinna?

Edmund reste sakta upp den knäböjande flickan och svarade sorgligt, ty just för ett ögonblick sedan hade Otilias öfverfulla hjerta utgjutit sig för vännen och han började finna, just af Otilias resignation och bestridande af sin egen känsla, att den kärlek han trodde så ephemeriskt flyktig, kanske hade starkare fastare rötter än han skulle kunnat ana.

— Flicka! jag älskar ingen kvinna — sade han — men dig älskar jag som mitt barn, blott du menar sans och förnuft gör dig förtjent af min — — tillgifvenhet.

— Godt, det vill jag! — svarade hon, och ögonen flammade nu af jublande glädje i hjertat. — Kom nu! — fortfor hon, mera dansande än springande — förlåt din arma Lida! Aldrig mera vill hon göra så här! Förlåt, förlåt henne! — Och Edmund förlät — — — och *hvilken* hade icke förlåtit?

— Förlåt det bekymmer jag gjort eder, goda Fru — utropade hon, innerligen kyssande Otilias hand — Förlåt att jag skrämt eder, käraste Fröken! —

sade hon, vänd till Laura. — Och förlåt, du goda engel! — bad hon, och kastade gråtande sina armar om Elisass hals — förlåt den grufliga ångest du hade för mig, mig, främmande varelse! Förlåt att jag icke lydde dina varningar, dina böner! Aldrig, aldrig skall jag mera så skrämna eder!

Och Lida var tjusande, när hon så der gick från den ena till den andra, men blott hade blickar, hvilka himlens englar kunde afundat henne, för Edmund som hon äfven ville blidka, men för hvilket hon icke fann några ord.

Dagen förflöt sedan, efter denna uppståndelse, stilla och lugnt. Laura sade väl en gång i förbigående halfhögt till Otilia:

— Min Gud, ett sådant vilddjur! — Vi få händerne fulla allesamman, blott med att hålla styr på henne, att hon icke dränker sig, hänger upp sig, eller får något annat raptus som ingen kan gissa till.

— Åh! — — sade Otilia, som just icke tänkte så mycket derpå.

— Men Elisa kommer det att göra rätt godt — tillade Laura — hon behöfver all den motion hon kan få.

— Ja, utom att springa ihjäl sig — svarade Otilia leende, och som genast *var med*, blott frågan blef om hennes lilla kära Elisa.

Man hade hållit stora rådplägingar hvar Lida skulle bo. Otilia hade föreslagit ett rum, icke långt ifrån Lauras och Elisass, endast skildt derifrån genom den smala corridoren.

— Nej, jag tackar! — sade Laura — Aldrig en blund kunde jag då sofva, så lång natten vore, ty *det allra första* detta vilddjur gjorde, vore att tända eld på hela huset. Nej, inne hos annat folk måste hon bo.

— Ja, men intet i min lilla kammare! — sade Elisa, ömt bedjande, ty hon hade en serdeles afsky för all inqvartering der, eller att någon ting i verden skulle göra intrång i hennes rum och på minsta sätt omflytta och husera der.

— Ja, jag kunde visst hafva rum för henne här nere hos mig — sade Otilia mildt, men icke utan en liten anstrykning af ledsnad — och det ville jag visst gerna göra, för den gode Edmunds skull, men — — och hon sade icke vidare.

— Det skall du icke behöfva — svarade Laura hvars goda hjerta och hjälpsamma sinne alltid var tillreds, och som så väl visste hvad som skulle pins hennes vän. — Det skall du aldeles slippa tänka på Elisás rum är äfven, som sagdt är, aldeles för litet för en till (och ett sådant vilddjur sedan!), det med gifver jag gerna. Men jag skall taga henne sjelf. Mitt rum är så stort och spacieust. Hon kan ligga på soffan, den är stark och bastant, bara hon inte sparkar ut gaslarne! Och jag skall minsan försöka att få litet hejd på henne. Min ena bureau kan hon få, och flera krokor i min garde-robe, ty jag spår att hon har ett dussin sådana sidensäckar. Det är ju för barnsligt och oförnuftigt och oeftertänksamt

af Baron Edmund att så der kläda henne i siden och juveler och silkesstrumpor och fransyska skor! Och det ser så illa ut sedan — mumlade hon för sig sjelf; ty Laura var i det hela fasligt missnöjd med Lidas hela uppträdande. Hon var alldeles för stor, för vacker, för poetisk, för vild, för ovanlig, för olik alla andra — — allt egenskaper som Lida ej borde haft. Andra kunde gerna få hafva dem, alldeles opåtalade af den hjertans goda Laura, hos hvilken icke en gnista missundsamhet fanns.

Aftonen kom.

— Låt mig bära till honom hans thé — sade Lida imperatoriskt till Hellqvist, och tog thé-brickan hastigt ur hans hand.

— Slå bara intet alltsamman i golfvet! — ropade Laura i dödsångest för det vackra, fina porcellainet.

— Lida! Lida! — sade Edmund leende — vi äro ej hemma nu!

— Förlåt! — bad Lida — lemnade brickan till betjenten och gick till sin plats, stilla och lugnt igen, utan all förlägenhet.

Denna *sista* omständighet tyckte Laura vara besynnerligast af alltsamman; denna brist på blyghet, tafatthet och förlägenhet hos Lida kunde hon alldeles icke begripa, och hon beredde sig och föresatte sig att göra aftnar och morgnar till en hälsosam och nyttig *école du monde* för detta *vilddjur*, för hvilket hon dock ville göra och uppoffra mycket, om det kom derpå an, lika som för hvarje mensk-

ligt väsende; ty människokärlek i allmänhet hade i Lauras innerligen goda hjerta just upprest ett tempel.

När man om aftonen skulle gå till sängs, följde Otilia upp med de öfriga fruntimren, dels för något som skulle bestyras om, dels för att se om man inrymt plats åt Lida i Lauras kammare, utan att för mycket rubba den senares bekvämlighet, dock så att den förra ej saknade en dylik. Men allt detta hade den goda Laura redan sjelf sørjt för: hon hade utrymt en byrå, och anordnat ett toiletsbord, samt diverse annat för sin unga gäst, och så fort de voro uppkomna på rummet, visade hon genast Lida, och det med mycken godhet, vänlighet och artighet, huru hon ställt om för henne. Flickan sade intet, och betraktade med yttersta liknöjdhet alla den goda Lauras anordningar, samt svarade slutligen, hopknäppande och höjande sina händer, samt ömsom vänd till Otilia, ömsom till Laura!

— Ach nej, nådigaste Fru! nej, kära, bästa Fröken! låt mig slippa allt detta! Jag behöfver hvarken byrå, eller toiletsbord, eller spegel (det brukar jag aldrig), men låt mig för Guds skuld få ett rum för mig sjelf! Jag *kan* alldeles icke bo så här, inne hos andra människor. Det vore den allra värsta plåga för mig. Ach, låt mig, låt mig för all del få en egen liten kammare! — — — och nu brast hon för första gången i tårar.

Laura gjorde en liten missnöjd sväng på hufvudet, men Elisa, som sjelf satte det otroligaste värde på

"den allena styrande makten" i sin egen lilla kammar, började understödja Lidas begäran och sade enträget:

— Ach ja, söta mamma, söta tante Laura! Låt Lida få lilla gröna kammaren här midt emot, den som mamma från början ville hon skulle hafva! Den är aldrig rätt kall, genom den der pipan ni vet, som går upp i hörnet. Med en eldbrasa blir den tillräckligt varm, och den skall jag gerna hjälpa Lida att vakta ut. Ach, det blir ju för treffligt, när vi så här få bo hvar för sig, och göra och taga emot vitsiter, till och af hvarandra! Söta mamma! söta tante! Lida får ju det?

— Åh ja, bevars! — svarade Otilia leende; ty hon hade ingen större fröjd än att kunna göra Elisa till viljes, helst denna så otroligt sällan bad om något.

Laura puttrade väl något litet om "ljus," och "att tända eld på hela huset," och "ingen nattro," m. m.; men under tiden så höll den uppvaktande kameristen på att elda i gröna kammaren, och Lida gjorde ett högt skutt, lätt och viggt som en ekorre, när hon, med en stor del af sin pacotille på armarne, tog sin nya bostad i besittning.

— Ach, hvad här är treffligt! — sade hon, och kände icke ringaste köld, oaktadt det ännu, långt ifrån brann friskt i kakelugnen; men när det detta gjorde, sade hon till Elisa, som huttrade af köld, och drog om sig både sin och Otilias shawl som denna i hastigheten svept om henne: — Här är li-

tet likt mitt rum på Ödeborg! Så sitter fönstret, så sitter dörren och så står min säng. Jag kan just föreställa mig att min gamla goda Bora sticker i hufvudet och ser om jag ligger och läser ännu, och ber mig ej glömma att släcka ljuset.

— Ja, det kan väl hända dig att tante Laura gör — sade Elisa godt skrattande — helst om hon får veta att du brukar ligga och läsa. Och hvad läser du — fortfor Elisa, ty just nu packade Lida upp en mängd böcker, dem hon medtagit från Ödeborgs bibliotek.

— "Delphine, par Madame Staël" — läste Elisa — den har jag aldrig sett, är den rolig?

— Mycket! — svarade Lida.

— "Werther, die Wahlverwandschaften, Manfred Lettres d'un voyageur," — fortfor Elisa, läsande på titelbladen — äro de äfven roliga?

— *Ak, over maaden!* — svarade Lida, som äfven kunde Danska.

De voro vackra att åse, dessa två unga, oskuldsfulla varelser, när de stodo der, lutande sina båda så oändeligen olika hufvuden emot hvarandra, och talande i detta enkla, oskuldsfulla språk som kommer ur unga, oförderfvade hjertan, för hvilka förställning och tillgjordhet ännu äro endast objectiva ting. Det var något ljust och tjusande att höra deras enas lugna, enkla frågor, i hvilka dock låg så mycket, så djup tanka, och den andras eldiga svar, i hvilka gnistor af snille och enthousiasme sprakade. De voro ej olika den milda, lugna bilden af Religio-

nen med sin fasthet och försakelse-förmåga bredvid Poesien som i fantasien söker sin glädje, sin tröst, sin styrka; de voro ej olika solen som brinner och bränner, och månan som svalkar och lyser; de liknade den gnistrande juvelen bredvid den milda, matta, men lika äkta perlan; de voro ej olika glödande, sprittande söder, och sval, allvarlig nord. De stodo der som hvita liljan och purpurröda rosen, lutande mot hvarandra öfver *blomster- och honungsdoft, flygande fjårilar och glindrade lysmaskar* — — ty de båda flickorna stodo lutade öfver en volume af — — — Jean Pauls Titan!

— O, du kan ej tänka dig något sådant! — sade Lida, när Elisa frågade derom. — Du tror kanske att det är en *bok*, med permar och blad som alla andra böcker och att man läser derur, som ur en annan bok. Nej det är ett *lif* man håller i händerna, och man lefver detta när man ser deruti. Att du aldrig frossat af denna himlaspis, stackars Elisa! Jag minns intet hvad jag tänkte, innan jag hade slukat denna Titan, men Pygmé-tankar var det säkert. Jag åt, jag drack, jag sof icke på flera dagar, sedan jag inträdt i denna helgedom; ty för tankan, för själ och hjerta är det ett tempel, hvars prakt och hänförande féé-glans blir större, klarare, allt mer och mer förtrollande och — — jag ville nästan säga — — förvillande, ju längre, ju djupare man tränger in; ja, *förvillande* är just rätta ordet, ty jag var nästan galen när jag slutat den.

— Det ville jag aldrig blifva af någon bok — sade Elisa — då har den dock *något* fel; ty slut-tonen af en skrift, ett snillefoster, bör vara harmonisk, lika som den ton hvilken slutar ett musikstycke. Dess emellan kunna dissonancerne nog få taga sig rummen slutet — — slutet måste dock gifva lugn, frid och ro åt den uppstämda läsande själen. Eller huru min goda Lida?

— Jag vet intet! — svarade Lida, tankfullt och tanklöst — Din musikaliska liknelse förstår jag icke. Jag har aldrig hört musik, verklig musik.

— Ach, då måste du höra mamma sjunga! — sade Elisa.

— Är det vackert? — frågade Lida.

— Ach ja, det har varit min glädje och förnöjelse allt sedan jag var liten.

— Hör Edmund det gerna? — frågade Lida vidare och väntade att andas tills Elisa svarat:

— Det vet jag intet. Jag tror just icke han har mycket sinne för musik.

— Ach, enfaldiga! Han har sinne för allt, allt skönhet i världen — sade Lida och vände bort den rodnande kinden, den harmfulla blicken.

Luftandarne frossade under denna lilla scène mellan de båda flickorne, ty sådan är deras nektar och ambrosia.

Medan Lida och Elisa samspråkade i gröna kam-maren, talade Laura med Otilia, som — — hörde derpå, utan att egentligen tänka derpå, ty hon var nu som oftast i denna besynnerliga sinnesstämning, då man hör allt, ser allt, förnimmer allt, svarar på allt, men tänker blott på *ett*. Dock, till detta *enda* hörde fullkomligt Elisa och allt hvad som henne rörde.

— Min Gud, ett så bortskämdt, sjelfsvåldigt barn, som denna flicka! — sade Laura. — Jag kan icke begripa eller förlika mig med att den kloka, den förståndiga, den qvicka, den allt begripande och uppfattande Edmund kunnat uppfostra ett sådant besynnerligt ting! Att han icke långt hellre satte henne i någon hyggelig pension, der hon kunnat blifva en menniska, och icke som nu, ett vilddjur, ty det är hon ändå! Men det samma har jag ju alltid sagt, att karlarne, äfven de bästa af sin sort, duga till mycket, men visst ej till allt hvad de tro sig om, åtminstone icke till att uppfostra flickor.

— Ja, det är väl det han nu ser — sade Otilia, långt ifrån så ifrig i saken som Laura — och nu vill han att vi skola afhjelpa hvad som försummats eller hvad som är felaktigt.

— Hjelpa! — sade Laura, halft indignerad. — Hjelpa! Ja men se, en karl så klok och klarsynt och qvick som Edmund borde väl aldrig så handla, att hans handling behöfde upphjelpas! Han skulle i förhand sett hvad som varit att göra, och icke först upptäcka hvad som borde hafva gjorts, sedan han

såg de olyckliga följderna af hvad som blifvit försumadt.

— Ja — sade Otilia suckande och till en del tänkande på helt annat — man borde alltid veta följderna af allt, kunna beräkna och förutse allt, men ho kan det, och är ändå blott en svag menniska!

— Ah ja, det är väl sannt! Det der är gamla utrop som tusen sagt före dig — anmärkte Laura, litet harmfull öfver att Otilia ej rätt brydde sig om alltsamman, hvaraf hon äfven, till sin ej ringa inre harm, märkte huru likgiltig Edmund i det hela var för Otilia.

Laura talade ännu vidare i ämnet och uppkastade en slags liten plan huru allt detta onda skulle kunna afhjelpas, och hvori hennes goda menniskoälskande hjerta och egen försakelse-håg, nu som vanligt, framlyste. Huru mycket eller litet Otilia ingick i hennes filantropiska idéer för ögonblicket, det vore icke godt att afgöra, men säkert är att Otilia mildt under dessas utvecklande utropade, lika som i följd af andra tankar:

— Ach, Laura! säg mig uppriktigt: tror du väl att denna flickas sällskap kan vara i ringaste mån menligt för Elisa, ty då afsäger jag mig det, ju förr dess hellre, ehuru innerligen gerna jag än vill göra Edmund till viljes. Men Elisa går framför allt.

— Vet du, det skulle jag knappt tro — svarade Laura. — Elisa har redan en så fast och god caract

tair och så liten fallenhet för upptåg och befängda idéer, är så klok och vettig som vore hon tjugo år, att jag tvärtom tror det just vara nyttigt för henne att något lifvas upp af ett jemnårigt sällskap.

— O, hvad jag tackar dig! — sade Otilia som, gråtande glädjetårar, kastade sig om vännens hals. — Hvad jag är glad att du talar så om min lilla Elisa! Du plär just icke berömma henne, ofta se små fel hos henne, och därför smakar det mitt hjerta så ljuft att höra dig så tala om det kära, goda, för mig så dyrbara barnet.

— Ja, du vet ju — svarade Laura skrattande — att jag just icke har någon vana att sjunga lofsånger om hemmafolket, men det hindrar mig icke att se deras förtjenster och *någon gång*, när det så der passar, trumpeta litet om dem.

Och nu uppstod ett samtal, hvaruti Laura blott talade om Lida, Otilia blott tänkte och talade om Elisa, och derefter gingo de in i den förras rum. Der sutto de båda unga flickorna ännu samtalande enigt och lifligt, fast i den mest contrasterande ton, framför den nästan kolnade brasan. Rummet var nu varmt och trefligt. Otilia önskade vänligt sin unga gäst en god natt; Laura gjorde detsamma, men bifogade dervid en vänlig men enträgen uppmaning att "akta elden och släcka ljuset." Elisa nickade sitt välmenta godnatt, men afslog, skakande på det lilla ljuslockiga hufvudet, Lidas tillbud att få låna första delen af Titan.

— Nej tack! — sade hon småleende — jag vill vara i harmoni med mig sjelf. Jag vill helst vara och förblifva klok.

— Ach! — sade Lida — ren galenskap är säkert den enda verkliga harmoni, som kan råda i ett människosinne.

— Så du talar! — sade Elisa, och de skiljdes åt.

FJERDE LÅSNINGEN.

Quand vous avez prié, ne sentez-vous pas votre coeur plus léger, et votre âme plus contenti?

Vous êtes un voyageur qui cherche la patrie. Ne marchez point la tête baissée: il faut lever les yeux pour reconnaître sa route.

F. DE LAMENNAIS.

LUGNT och tyst som en graf, som de stjernor hvilka tåga i evig kretsgång på fästet, stod Fagervik i månklera natten. Men hvilket tak öfver en menniskoboning hvälfver sig icke öfver de mest olika, skiftande lidelser; ty aldrig än voro tvenne af hafsbottens sandkorn fullkomligt lika, aldrig än tvenne menniskosinnen. Dessa äro, hvar för sig, ett helt, en enhet, en verld med egen sol och egna månar som lysa, egen åska som dundrar och förfärar, egen himmel som tröstar och hugsvalar. Och ho är den som kan dömma öfver annan sol, andra månar, annan

åska och himmel, än — blott sin egen! Kanske är denna individualitet en af de skönaste gåfvor som verlds-alltet gaf åt verlds-barnet; ty endast *den* förmår att rätt högt lyfta hvarje sinne, som riktigt identifierar sig dermed, och som sedan vet att ordna detta inre verlds-system. Men få äro de.

Edmund var måhända af dessa få: Man skulle vilja säga att han var myndig, ty något annat än hans egen vilja kunde icke mera beherrska honom; han hade hunnit öfver de flesta tvifvel och nästan alla förvilleiser, och meningen med hans lif, hans bestämelse — den låg så klar, så ljus för hans blick, så orubblig af alla yttre omständigheter. Dertill förmådde han tänka öfver tingen, utan att hans *jag* stod i vägen. Han förmådde till och med, hvad så ganska få beskäres, att nemligen kunna tänka öfver detta *jag*, lika som öfver ett annat ting, och betrakta det utan all passion; utan att af den nimbus som i de egna tankarne oftast omgifver det egna jaget, det ringaste förvillas. Denna afton var det honom dock svårare än någonsin: Edmund kände visst bättre än någon annan sitt inre värde och förnekade det icke; men som han var den minst fåfänga, dåraktiga och inbilska varelse, kunde han dock icke rätt fatta, hade aldrig ens förmått ana, att han kunde väcka en kärlek, sådan den flammade i hvarje drag hos den unga fosterdottren, och just emedan han hvarken var fåfäng, dåraktig eller inbilsk, tänkte han med djup smärta på denna kärlek. Han hade en

tid velat förneka den, velat blott anse den som en illusion både hos sig sjelf och Lida, men hvad han tydligt såg, var dock icke värdt att längre för sig sjelf bestrida, och nu skred han genast dit, derifrån hvar och en alltid borde utgå, så snart man tydligt förmärker något som *illa år*: han försökte att uppgöra en ändamålsenlig plan till dess afhjelpande. Mången ung man i hans ställe hade på en gång beklagat sig och högmodats öfver att vara föremål för en sådan kärlek af en sådan flicka. Edmund hade håg till ingendera, utan ville gifvit oändeligen mycket, om han förmått ingifva detta varma, af de häftigaste känslor sjudande hjerta, lugn, frid och blott en dotterlig eller systerlig tillgifvenhet. "O, huru kunna det, kunna hvad jag bör och vill?" sade han till sig sjelf; ty med stort skäl förebrådde han sig, och ingen annan, att flickan, i brist af att någonsin se andra unga män, fäst sitt hjerta vid den enda, ty detta ansåg Edmund långt förr vara händelsen, än att hos honom fanns denna magie, som dock verkligen fanns der, och fanns så mycket större just derföre, att han sjelf tycktes vara fullkomligt okunnig derom.

För Edmund att uppkasta en plan och sedan, när det blott berodde på honom sjelf, att fatta ett beslut och sätta den i verket, voro oundvikliga följder af hvartannat. "Flickan måste ut i verlden," tänkte han, "måste se andra, och skall snart bland dessa finna ett hjerta som mera än mitt svarar mot hennes.

Hennes känslor, idéer, åsigter, som blott svängt sig omkring ett enda föremål, måste bortblandas och uppspädas, att de blifva generellare. Jag vill göra allt för att befordra att hennes tankar taga en annan, och ändå en god riktning; jag vill icke med en blick, ett ord, låta henne märka huru mycket denna Otilia är för mig. Jag vill dölja det ändå bättre för henne än för hela den öfriga världen, ty svartsjuka är det hårda jernband som ofta håller ett hjerta vid ett annat, sedan alla andra band brutit. — — Men — skulle allt detta icke hjälpa, skulle hennes ur barnahjertat uppspirade kärlek icke kunna förvandlas till ren och god vänskaplig tillgifvenhet, då är det skäl att *jag* och icke *hon* pliktar för min blinda, tanklösa försummelse om ett människohjerta. Hon skall då blifva min maka, och kan jag aldrig i denna förening finna den husliga sällhet, denna enda lycka som individen någonsin kan söka och finna, sedan dess nationella och sociala lycka vore betryggad af lagbunden frihet, der lagen är högsta graden af mensklig vishet och folkfriheten så helig för makten, att den dessförutan är ett icke existerande ting; kan jag der icke finna denna husliga sällhet, som är kronan på den allmänna lyckan, eller — enda trösten om denna skulle saknas — — så — måste jag därför anklaga icke den arma Lida, icke ödet, icke något annat än — — mig sjelf, och således slutligen känna mig nöjd med min lott, när jag uppfyller min pligt.”

Och med dessa planer, dessa föresatser, insomnade Edmund.

Otilia somnade icke så snart. Hon njöt af natten: hennes tankar irrade otvungna ut i dessa oändliga rymder som inbillningen tagit för sin del i den stora lottningen. Men när Otilia skulle åter tvinga dessa tankar, dessa blommor på Psyche-vingar, ned till jord och verklighet, då runno hennes tårar, då bultade det så hårdt vid tinningarne, då slog alla pulsar dessa häftiga feberslag som bränna upp och förtära, då kände Otilia att om hon än bestred sin — som hon kallade den — dåraktiga kärlek och därför hade frid i samvetet, så var dock "striden i hjertats tysta kamrar" alltid på bekostnad af något. Lugn och ro funno aldrig dessa oroliga tankar, förr än de hunno den tid i ett fjerran kommande, då hon såg sig omgifven af Hugo, Elisa och deras barn. Men der dröjde hon med ren förtjusning. "Då, då åtminstone skall jag få älska så mycket jag vill" — suckade hon, och endast vaggad af dessa ljufva tankar förmådde hon nu och oftast att insomna.

Laura, den goda Laura uppgjorde inom sig, innan hon somnade, en lång, klok och hjertans välvillig plan att på allt sätt förbättra, rätta och kalfatra Lida, skaffa henne förnuft, snörlif med ben och planchett, goda seder och broderade kragar, lära henne alla möjliga fruntimmers-arbeten och, framför allt, hvad som passar och intet passar att säga och företaga

sig; med ett ord: göra henne till en *vanlig menniska* och icke låta henne förblifva ett vilddjur, ett underdjur, ett vackert men verkligt "spektakel" — som hon nu var.

Lilla Elisa tänkte väl denna afton en lång stund på sin nya, unga och besynnerliga vän; men Elisa var icke af dessa så mycket lifliga naturer, att det nya, det förunderliga genast togo alla hennes själsförmögenheter i anspråk. Hon återvände snart till sina vanliga aftontankar, nemligen ett noga genomgående af dagens händelser och sin egen vandel, en liten plan för morgondagens arbeten och värf, samt slutligen barnsliga men innerliga tacksägelsor och böner till Gud, för sig och dem hon älskade. Hon glömde dervid aldrig den nästan okända modren och började numera ofta att med brinnande hjerta upprepa denna bön: "O, förlåte henne Gud hvad hon brutit har!" Hon bad alltid för sin välgörarinna och andra moder, för hvilken hennes hjerta öppnade sig allt mer och mer, och för den goda Laura, hvars stora värde hon började inse, ju mera hon började finna rätt på sig sjelf och öfvergå till denna inre myndighet som är följderna af att rent och rätt tänkande framgå i lifvet. Och hon glömde *aldrig* sin fosterbroder Hugo. Hjertats slag blefvo till och med kanske något snabbare, när hon med händerna sammanknäppa framsuckade: "O, se till honom, du gode Gud! Beskräma honom för allt ondt, och främst från det som kommer inifrån! Gör ho-

nom god, gör honom tacksam och rättänkande, och han skall väl på sistone blifva lycklig. Ach, låt icke andras elaka exempel locka honom in i fula, ohyggliga laster!" Och hon suckade så djupt, och ryste så, utan att dock egentligen göra sig reda för *hvad*; ty hennes inbillning var icke af denna spelande art, som intränger i allt, äfven dit, der oskuldens blick än aldrig borde vilsefara.

Efter detta insomnade Elisa lugnt och djupt, som barn det pläga.

Så ungefär såg det ut — när midnatt var liden — under Fagerviks tak hos de åtskilliga individerne som utgjorde dess befolkning.

"Nå men Lida då?" hörs någon fråga. "Sof äfvenväl hon?" Ach, ingalunda! Hon vandrade ännu med snabba, ojemna, af den häftigaste lidelse bestämda steg fram och åter i sitt rum, enligt sin vana högt och passionfullt talande med sig sjelf:

"Hvilken dag!" — utropade hon — "Jag har mera upplefvat på den, än på hela min föregående lefnad. Jag har vaknat ur en barndomsslumner. Jag *vet*, jag *vet* nu — — hvad jag blott förut har *känt*. Det är kärlek, sådan kärlek som jag drömt om, allt sedan jag kunde drömma, sedan jag kunde tänka och framför allt läsa. Det är en sådan kärlek, hvars föremål hittills blott sväfvat i ett chaos för mig, men som tog en form, samma afton han sade att han icke var min fader. Det är en *sådan kärlek* jag känner för honom — den ende! Jag älskar honom! Jag

har känt det länge, men jag har ej rätt tänkt det, aldrig sagt det förr än i dag. Jag älskar honom! O, det smakar ljust att blott så säga! Ja, jag älskar honom som Julie älskade St Preux, som Delphine älskade Leonce, som Maria älskade sin Axel — ty jag ville dö för honom —, som Clärchen älskade Egmont — ty jag ville dö med honom —, som Thekla älskade sin Max — ty jag ville för honom lemna allt, om jag hade något — en kunglig krona, om jag hade någon. Men hans genkärlek måste jag hafva, — måste — måste — och hvarföre kunde jag den icke få? Jag är ju en qvinna och han en man! — Åh nej, en engel är han; och jag — — vill blifva en engel, *blott* för att han skall älska mig. På jorden, i himmelen, finns ingen lycka för mig, mer än hans kärlek, och den — — den måste jag hafva. Icke hon! Icke denna fru! Men hon är skön — hon sjunger — han ser på henne stundom! Ser han på mig? — Jo ibland. — Hvad tycker han då? O, om jag det visste! Om jag ändå hade en sådan der spegel, hvaraf denna fru har öfverallt! Tyst! der ligger ju en på bordet! Jag vill ställa upp den. Nej, den är icke riktig — jag ser blott min klädning! Jo, se så! den skall stå *så*! Nu ser jag mitt ansigte. Är det vackert? Är det fult? — — (lång paus) Jag vet icke — — jag *tror* att det är vackert, — — men tycker han det? O, den som visste det! Jag *vill* blifva vacker, skön, skönare än denna fru, än alla jordens qvinnor, blott för att han skall

älska mig. Men kanske — — kanske ser han blott till själens skönhet, — han är så högtänt — så ädel, så god. Dock nej! han är en *man!* Julie var skön, Delphine, Clärchen, Thekla, den Ryska bruden, Liane, Linda da Romeiro — — alla, alla kvinnor som männen älskat, voro sköna. Det är blott hon — Mamsell Bremer, som påstår att de kunna älska de fula. Nej, nej! jag *vill* icke vara ful, som hennes Edla — — hon må vara aldrig så förträfflig för resten, icke som den "ensamma" icke som Petrea med sin långa näsa! Nej — skön som alla de sköna, och god som alla de goda, och qvick som elden, och lätt som luften, och ren som vattnet, ty då *skall* han ju älska mig! Hvad gör det att jag blott är en tjenaers naturliga dotter! Och han — — en af rikets Baroner, kanske den bästa! Det betyder intet. Edmund är långt mera i sig sjelf, än hvad han är af dessa tomma fördelar. Han sätter intet värde derpå, det sade han ju så ofta! "Börd, rang, titlar, rikedom — det är allt ett intet mot förtjensten." Så sade han ju alltid, och han tänker alltid hvad han säger, och jag — — jag vill skaffa mig *alla* förtjenster, ty då *måste* han ju älska mig! O Edmund, Edmund! När — ach när skall jag få säga dig huru jag älskar dig, när — — ach när skall du säga dessa ord, som skulle sänka himmelriket ned till mig: "Lida, jag älskar dig!" Ty så *skall*, så *måste* det blifva. Min fader sade ju: "älska Gud och din herre." Edmund sade ju: "kämpa i

döden för dina grundsatser." Nå väl, jag har blott *en*, men den skall jag kämpa för, och då lyder jag eder båda, — *ni enda* — som tagit värd om den värnlösa."

Nu inföll en lång paus, under hvilken Lida ömsom gick fram och åter, ömsom stum betraktade sig i glaset, med samma forskande öga som man ser på ett konstverk, hvilket man icke rätt kan bestämma om det behagar smaken eller icke. Denna sysselsättning var, förunderligt nog, nästan ny för Lida, ty till Edmunds "experimenter," såsom Laura sedan kallade hans uppfostrings-idéer, hade hört, att han trodde spegeln vara icke allenast umbärlig utan farlig för en uppväxande flicka, och därför, likväl utan alla förbud, afstyrt att Lida fick någon sådan till dagligt bruk. Och hittills hade detta egt rum; men så mycket mera frossade hon nu af denna nya beskådning. Snart vämjdes hon dock åt detta nöje, lika som åt allt hvad man njuter för mycket och för häftigt utaf. Hon bortvänder hastigt glaset, och börjar åter vandra fram och åter i en synbar inre strid. Slutligen utropar hon med häftighet: "Fördömda, fasaansfulla ord, som dock alltjemt skola ringa i mina öron och genljuda i hela min varelse: "denna fru, som vår Baron tycker så mycket om!" Beskedliga, men hjertlösa gamla Debora, om du talat sanning! O, då kunde jag aldrig se denna Fru! Då vore jag färdig att mör- — — nej, nej! då kunde ju Edmund aldrig älska! Men mig sjelf! — — ja, mig sjelf!" —

och härvid gjorde hon en förtviflad, hotande rörelse åt sin svanhvita hals.

Klockan hade slagit två. Det knackade sakta på Lidas dörr, som var stängd innanför. Laura hade vaknat, och — ledd af sin oro för ljus och hus, steg hon upp, kastade på sig en rock, öppnade sin dörr till corridoren och såg ljussken skimra genom nyckelhålet till Lidas rum. Hon knackade genast på dörren, sägande vänligt men ängsligt:

— Bästa Lida! lägg eder och släck ljuset; klockan är två.

— Genast! — svarade Lida och gjorde det verkligen äfven.

Laura lade sig åter lugn, men ökade i halvesömn sin förbättringsplan för Lida, med en method att få henne till att upphöra med sitt "förfärliga nattvak."

Den kommande dagen var regnig och mulen. Ett starkt töväder som förebådade den långa efter-vinterns ändteliga slut, var nu inne. Posten, som man väntat aftonen förut, var nu först ankommen. Otilia hade redan innan hon steg upp läst ett långt, brinnande bref från Hugo, och gråtit deröfver, ty hon grät alltid när hon läste dem. Voro de rusiga af kärlek, så grät hon därför, och sade för sig sjelf: "O, när skall det blifva annorlunda?" Tyckte hon

sig spörja den allra ringaste ljunghet, då sade hon
intet, men grät ändå.

Hon steg upp senare än vanligt denna dag. Hon
badade ögonen med kallt vatten, och klockan half nio
var hon som vanligt, mild och glad och vänlig mot
alla, vid sitt frukostbord i matsalen; ty, oaktadt sin
sanguiniska temperament och sin poetiska stämning
hade hon en hög grad af ordningssinne, och när
stunderne och andra bestämda saker voro i hennes
hus lika noggrannt iakttagna som de militäriska vär-
ombytena, eller ångbåtarnes afgang.

Alla möttes nu vid frukost-bordet: Otilia med sin
lilla subtila nyckelkorg, Laura med sin sykorg, Elisa
med sin bok och Edmund med en förfärlig packa af
nykomna tidningar. Men Lida fattades.

Otilia sände ett bud till henne med en liten
påminnelse att frukosten vore serverad; men då
lopp det svar från Lida att hon icke vore uppe ännu
och att hon icke ville hafva någon frukost, om hon
ej finge den upp till sig.

Edmund hörde ej ett ord af detta föga artiga svar,
ty han var så alldeles fördjupad i sitt tidningsläsande.
Laura kastade en menande blick på Otilia och skakade
kade omärkligt på sitt hufvud; Otilia såg ned, och
Elisa såg förundrad upp ifrån en tidning som hon
tagit i hand för att ögna på.

— Jag skall gå upp till henne — sade Laura ty-
till de båda fruntimren och med en liten allvarig
böjning på hufvudet.

— Kära tante! — hviskade Elisa — var icke misslynt på henne! Hon kan ju icke veta eller genast fatta och förstå alla våra vanor och bruk.

Laura gick, men kom genast åter, och såg litet flat ut.

— Kommer hon? — frågade Otilia sakta.

— Nej bevars, visst icke — svarade halfhögt den goda Laura, litet stött likväl — hon ville icke ens öppna dörren, och då gick jag mina färde.

— Är det Lida? — frågade Edmund, som hört de allra sista orden, men nu först såg upp från tidningsbladet.

— Ja, — svarade Otilia mildt — hon kanske tycker det är litet svårt att komma så der ensam ned ibland oss. Hon vill hafva sin lilla frukost upp till sig.

— Ja så — svarade Edmund, och började åter läsa; men nu blef Laura verkligen litet ond, intet på Lida, nej visst icke, men på Edmund, och när man ätit frukost, hvilket gick ganska tyst, ty Edmund åt under det han läste (och man vet att när en person af ett litet sällskap läser, så tiga nästan alla de andra) — då steg man upp från bordet, och under denna lilla rörelse, då Edmund för en half minut tog ögonen från en märkbar artikel i "Le Temps" sade Laura:

— Ach, de eviga, odrägliga tidningarne, med sitt olidliga käbbel, som göra att man icke kan få tala ett förnuftigt ord med en menniska, just när det vöre à tempo!

— Och hvad skulle ni hafva att befalla eder tjänare, värdaste Laura? — sade Edmund, med ett sådant uttryck som tydde på sina obetydliga, men fina småleenden, i hvilka dock alltid låg så mycken mening, ja, nästan alltid låg ett bevis att han visste förut allt hvad man ville säga honom. Så ock nu, ty Edmund hade, oaktadt sådant som verkligt ifriga läsande, både hört och sett, men varit något litet villrådlig, icke alldeles ense med sig själf om sättet att afhjelpa ett ondt som han ensamt var skulden till, och som egentligen endast var ett conventionellt ondt, lika som allt det hvilket strider mot våra artighets-, höflighets- och etiketts-lagar. Men Edmund fann nu först att ett ungt fruntimmer minst af alla kunde trotsa dessa, men fann på samma gång att det skulle blifva svårt nog att göra det begripliga för den i full frihet uppfödda flickan. Han fann det, han ångrade sitt handlingssätt, och stärkte sina föresatser, men kastade en vemodig blick på denna Otilia, mellan hvilken en ny skiljemur kanske reste sig för honom. Alla dessa tankar föresväfvade Edmunds själ, när han sade:

— Och hvad befaller ni mig — — värdaste Laura

— Åh, jag befaller just ingenting — svarade Laura redan alldeles god vorden af detta Edmunds enda ord — men jag tycker att vi, som goda vänner och kloka människor (Lauras favorit-ord var: *klok*) kunde tala om — — — denna lilla beskedliga Lida, och huru vi skola förfara med henne, för att få henne lik — andra kloka människor.

— Oändligt gerna — svarade Edmund — jag ser ingen ting hellre. Det är just för att få henne till *en klok menniska* som jag bedt eder, mina värdaste vänner, taga henne i edert beskydd och säga henne med denna englagodhet, som är kvinnans bästa vapen, med hvilket hon nästan kan gå hvart hon behagar, och som J alla tre, mina värdaste väninnor, långt mera och bättre än alla dem jag hittills lärt känna, veten att föra och rätt begagna, säga henne hvad henne fattas och hvad jag försummat; ty *mitt* och allena *mitt* fel är allt hvad som brister i det stackars barnets uppfostran, och att det är mycket, det ser jag nu för väl.

Laura var alldeles förtjust åt dessa, likasom nästan i allmänhet åt alla Edmunds ord. Det var blott hans långa tystnader, hans distractioner hans eviga läsande som hon icke rätt, icke alltid åtminstone, kunde fördraga; annars var han — detta oberäkadt — den *båsta* karl hon någonsin känt, och att höra honom sätta henne i det *första* (om än i tvenne andras sällskap) rum af kvinnor, var något som mer än mycket smickrade, eller för att tala renare språk, glädde och förnöjde Laura.

— Ach, hvad jag tycker om eder, kära, bästa Edmund! — utropade hon i sin förtjusning, och glömde alldeles att rodna öfver dessa sina ord, utan dermed hade Otilia och Elisa besvär, dock under ett godt och hjertligt leende. — Hvad ni ändå är för en rar karl, en riktig fogel phœnix, — fortfor hon — som

på en gång ej allenast gifver qvinnan rättvisa, utan äfven anklagar eder sjelf för fel, och således med gifver att sådana kunna finnas hos eder! Perla bland män! Jag blir riktigt glad att en gång i lifvet träffat på en dylik och jag — —

— Nej, kära tante — föll henne i talet Elisa som nästan fruktade att tante Laura i sin ifver och för tjusning skulle burdus — ingenting mer och ingenting mindre — fria till Baronen (en ryslig tro för en sextonåring!), — Nej, kära tante, sluta för all del att berömma Baron Edmund! Han blir alldeles för egenkär deraf, — tillade hon tryggt och nästan burtert — utan låt oss nu tala om vår lilla goda, kärlekslida som säkert gör allt hvad både mamma, tante och Baron Edmund vilja, bara hon får veta det. De ser och känner jag i sjelfva luften, såsom tante Laura säger och gerna vill jag vara den som öfverbringat henne eder vilja, ty det kan jag nog göra utan att hon blir ledsen eller ond på mig.

— Åh ja — sade Laura, icke mycket men lite stucken öfver Elisas afbrott, som hon nog fattade — det kan jag med, men nu skola vi börja med att banna upp vår goda Baron (Gud ske lof! — tänkte Elisa — så börjades väl aldrig än något frieri eller kärleksförklaring), för att han på en fattig flicka af ringa härkomst hänger perlor juveler och siden, från topp till tå, äkta shawlar och Parisiska skor. Är sådant väl rimligt? Hvar skall det väl taga hus i längden? Huru skall det gå? Hvad slut skall det få

— Alla dessa frågor, högst billiga och rimliga, vill jag ordentligt och riktigt besvara, och till och med försvara mig mot allt det anklagande som ligger i dem — svarade Edmund småleende. — Om Lida har juveler, så är det emedan dessa spännen, dessa knappar, dessa nålar, eller hvad de heta, funnits i mina gömmor efter min saliga moder, och att de, i mitt tycke och äfven i Lidas, passade så väl till sitt ändamål. Om hon går i siden — fortfor han små-eftertänkande — så är det sannerligen för att det kommit i vana, för att jag aldrig tänkt derpå, för att det är vackert och håller så väl, för att — enfin — jag intet minns om ej alla fruntimmer gå så klädda. Otilia åtminstone har ju alltid siden, eller är det icke så?

Alla jakade litet småskrattande, ty hvar och en kände att väl så var, men äfven den stora skillnaden mellan hvad Lida borde bära och Otilia; dock kände hvar och en äfven en motvilja att göra detta klart för Edmund.

— Och hvad — fortfor han — det angår att Lida är ett barn af ringa härkomst, så hafva vi ju kommit öfverens om samma utlåtande som jag alltid nödgats bruka om henne, att hon nemligen är ett hittebarn, hvilket jag åtagit mig att uppfostra och försörja, och, hvad hennes fattigdom angår, så förklarar jag nu för eder, mina dyraste vänner, och för hela världen om det så skulle fordras, att, när jag varit nog dåraktig att, utan att rätt betänka följderna,

uppfostra henne i rikedom och öfverflöd, skall detta aldrig brista henne, så länge jag har något sjelf, (här rodnade Laura förfärligt, men blef lugnare när Edmund tillade) ty af hvad jag eger vill jag dela, icke allenast som en broder till en syster, utan som en rättvis fader till en älskad dotter, åt denna arma Lida.

— Ja så! — sade Laura — det är en helt annan sak! Ja, då låta vi — tillade hon småskrattande — henne i god ro behålla sina juveler, sitt siden och sina fransyska skor, och göra för resten hvad vi kunna för att jemka hennes små frihets-vanor, att de måtte något quadrera med andra människors antagna seder och bruk, och dermed sluta vi för i dag vår rådplägning, eller huru? — frågade hon, i det hon uppsteg, ty den innerligt kloka och verkligt qvicka Laura märkte nog samt att Otilia redan var trött vid alltsamman, att Edmund kanske snart skulle blifva alldeles detsamma, och att Elisa var i sitt oppositions-lyne, så att om Laura längre hållit uti med sina påståenden, skulle hon snart befarat att hafva alla tre emot sig, fast de än, hvar för sig, kunnat tänkt, tyckt och velat alldeles detsamma som hon, och därför gjorde Laura, lika som hvarje klok general, och hvar enda klok qvinna det gör: hon retireerade i tid, medan det ännu kunde göras så fullkomligt hederligt, att man ej ens kunde kalla hela hennes démarche med det alltid afskydda namnet: retraite.

— Ainsi soit-il! — sade Otilia hjertligt skrattande och äfven uppstigande.

Edmund deremot var allvarligare. Hans onda samvete slog honom, och i känslan deraf sade han med en röst, vekare än den man någonsin hört hos honom:

— Ach ja, mina vänner! Gören allt hvad J kunnen och förmån, för den stackars vanvårdade flickan, att hon må blifva en god och älskvärd qvinna, sådan som J det ären hvar för sig, och så att en man, af de allra bästa, må kunna älska henne, vinna hennes hjerta och göra henne lycklig, på samma gång som sig sjelf. Hvad jag kan, vill jag dertill bidra.

"Hugo" — tänkte Otilia blix-lik, och med denna förfärliga känsla som hvarje hemsk, ängslig, hastigt ur tankarnes chaos frambrytande aning, ingifver. "Hugo" — — och mera tänkte hon icke.

Hvar och en gick till sig, men när Elisa gick förbi Lidas dörr, knackade hon litet derpå, och då sade Lida innanför med sömnig röst:

— Hvem är det? — Är det du Elisa?

— Ja — svarade denna — vill du icke låta upp dörren för mig?

— Jo, gerna för *dig!* — svarade Lida, och som en blix var regeln ifrå.

— Så-å! du är ju redan klädd! — sade Elisa förvånad, ty der stod ju Lida, alldeles lika klädd som den föregående dagen! — Jag tyckte på din röst att du låg ännu, och till och med nästan att du sof, eller nyss sofvit.

— Ja, så var det ock! — svarade Lida skrattande — Jag orkade icke att kläda utaf mig i natt: Klockan var nära tre när din tante kom och bad mig släcka ljuset. Jag ville genast efterkomma hennes önskan: Knips! var det släckt, och jag stod i kolmörker, kunde således icke kläda utaf mig eller få rätt på mina oupptagna nattkläder, utan lade mig sådan jag är och — — — somnade. O, jag har drömt så gudaskönt, bästa, kära Elisa! O, om du visste hvad jag drömt! Men ingen skall veta det! Jag ville gerna hafva dränkt dessa ängsliga frukostbud som väckte mig, och din kära tante till på köpet, ty just *då* drömde jag — — nej tyst! Du får icke veta det!

— Ach, min goda Lida! — sade Elisa vänligt, men litet allvarligt — Bry dig aldrig om drömmar!

— Jo, första gången man är på ett ställe — det har Fru Debora sagt mig — äro de af den allra högsta betydelse — inföll Lida med häftig ifver.

— Ach, de betyda mindre än intet — svarade Elisa. — Allt hvad själen under sömnen företager, utan att styras af den fria, vakna, lefvande viljan, det betyder ingenting, och kan visst aldrig inverka på något annat än vår fantasi, och i den — tillade Elisa småleende — tycker jag att du, min goda Lida, har så mycket, så tillräckligt förut, att du ej behöfver nattens orediga drömmar.

— Nej, de voro rediga — svarade Lida, som tycktes bereda sig att i lif och död kämpa för sina drömmar.

— Nå, lika godt — sade Elisa — tänk huru du vill derom, men kom nu med mig och önska mamma och tante och din goda Baron en god morgon; ty de hafva varit bekymrade för dig denna morgon. De hafva möjligtvis kunnat tro att du var sjuk, efter du ej ville hafva någon frukost.

— Gerna vill jag följa dig — sade Lida — men intet är man sjuk, för att man intet äter? O, det är mången dag som jag aldrig smakar en smula, men så midt i natten kan det åter hända att jag vill hafva mat. Ach, det finns ju så mycket som kan ersätta *mat*, jordisk-materiel föda! Drömmar! Drömmar! Drömmar!

— Kom nu, och tänk icke mera på dem — sade Elisa, inom sig rätt glad att det icke var till tante Laura som Lida gjort sin "confession" om en natt, tillbragt i dagkläderne, att hon sålunda legat i ett spritt nytt svart sidenplagg, att hon trodde på drömmar, att hon velat dränka både frukostbud och tante Laura, och att hon slutligen icke vill hafva mat somliga dagar, men väl midt på natten.

— Gerna! — svarade henne Lida, kastade en shawl om de bländande axlarne, sedan hon vridit de naturliga, svarta lockarne en gång om fingret, af hvilket de föllo som hade Raphaël ordnat dem, och allt detta gjorde hon utan att kasta en enda blick i spegeln.

Och nu hoppade de båda unga flickorne, lätta som små foglar, ned för trapporne, och in uti säll-

skapsrummen. Edmund satt der allena, med sin tidnings-lunta framför sig, men luftandarne hade en lång stund sett att han icke läste, utan att han med slutna ögon, men med vaken och öppen själ, lutade hufvudet i handen och — — tänkte. Men endast *de* och han veta hvad.

När Lida kom in, var hon ovanligt skön. Det hastiga språnget, och denna rosenfärg som betäckte hennes kinder, så fort hennes strålande öga mötte Edmunds, gjorde henne så skön och så älskelig, att dessa allseende luftandar hviskade tyst för sig själva: "O de menniskorna! Hvad kan väl finnas nyckfullare än de? — — jo, deras kärlek till hvarandra. Der ser han med köld, med en viss hjertats liknöjdhet, denna varelse, som i hela ungdomens, skönhetens och oskuldens glans står — brinnande af kärlek — bredvid honom, och kunde genom hans kärlek blifva ett af Skaparens förnämsta mästerverk, men blir" — — — Dock tyst med luftandarnes tal om framtiden!

Nu kom äfven Otilia och Laura in i salongen, och Lauras sjelftagna administration öfver Lidas förnuft tog redan nu en sakta början, men den goda Laura stötte här på klippor och skär, så förvånande, så litet väntade, att hon mången gång höll på att öfvergifva hela sin filantropiska plan; ty hon var just icke utrustad med någon lyx af tålmod och ihärdighet, och hos Lida var en så fullkomlig motsats af allt vanligt, allt förut sedt och erfaret, om icke

annat derigenom, att hon, alldeles i motsats till mängden, förenade den största inre bildning och de mest förädlade tankar, med en alldeles förvånande yttre råhet, isynnerhet i allt det som tillhörde convenansens antagna bruk och vanor, hvilket dock icke fick detta obehag som alltid åtföljer en förenad inre och yttre råhet, utan hade här hos denna flicka en anstrykning af så äkta, så ren originalitet och individualitet; ty man tyckte sig *aldrig* förr sett något som detta liknade eller påminde om. I det renaste, det elegantaste språk, gjorde hon frågor om de mest simpla och alldagliga saker, och ju mera Laura häpnade häröfver, desto dristigare blef Lida; ty af allt hvad Edmund verkligen lyckats bäst att bibringa sin intellectuella elev, var bortkastandet af denna falska blygsel som hindrar så många att skaffa sig upplysning om hvad de icke veta förut.

— Hvad är detta för ett echo-bord? — frågade hon förvånad ännu denna första förmiddag, då hon en gång under sina otroligt hastiga men dock *aldrig* obehagliga rörelser häftigt tillstötte det igenlästa forte-piano't, och detta med en länge ljudande klanga tycktes straffa henne.

— Ett forte-piano, min bästa — svarade Laura och gjorde sig just färdig att öppna det, för att visa henne det inre deraf; men Lida förekom henne fortare än blixten: öppnade locket, satte upp det alldeles som det skulle vara, och sade sedan:

— Ja, se nu ser jag det! Nu är det likt dem jag

sett på gravyrer och stentryck. Låt det ljuda! Spela derpå! Lär mig nu genast att spela derpå, att taga toner derutur som gå rakt in i hjertat! O, man kan det ju? Skynda, skynda, sötaste Fröken Laura! — och härvid kysste hon Laura på händer och armar och var just färdig att falla på knä för henne, då Laura litet småflat svarade henne:

— Min söta Lida, jag är den sämsta musicus i verlden! Visst kan jag tappla några valser, françoisier och galoper, men till hjertat gå de visst icke. Tacka Gud att deras ofta litet bristande takt tillåta dem att gå till fötterne.

Och detta var verkliga förhållandet: Laura var en slät musik-artist, och skiljde nätt och jemnt så mycket på musik i allmänhet, att hon hade aversion för somliga bitar, men ingen serdeles förkärlek för någon.

— Nå än du, dyraste Elisa! — fortfor Lida — Du ser ju ut som en engel af godhet och mildhet! Du kan visst taga dessa förtrollande ljud ur detta stycke träd, och låta mig åtminstone ana till en af de skönaste konster som himlen lånat jordens barn.

— Ach! jag är äfven en ganska klen virtuos — svarade leende Elisa, som var oändligt blyg och rädd att låta höra sin obetydliga talent på detta instrument — men bed mamma! Der kommer hon just nu!

Och som en pil låg Lida framför Otilias fötter, oaktadt hon förut nästan aldrig närmat sig henne, af någon inre, obestriddig och — man måste med smärta tillägga det — nästan obotlig motvilja.

— Bästa Fru! — utropade hon med ett uttryck af *vehemence*, ett ord som man sannerligen icke vet huru att återgifva på vårt så ofta bristfälliga tungomål.

— Bästa Fru! neka mig icke en bön! Rör med edra små svanhvita fingrar detta trollbord, sjung dertill och skänk dermed åt stackars Lida ett nöje som hon önskat sig tusen gånger, som hon anat, drömt om i långa, långa tider!

— Gerna, min goda flicka! — sade Otilia, och bemödade sig att med *verklig* hjertlighet bemöta detta arma barn, som — man kan icke förklara det — äfven hos henne, hos den goda Otilia, väckte en skymt af samma återgåldande antipathi.

Och Otilia gick till piano't, preludierade något litet men med den renaste smak, och sjöng sedan Geijers herrliga "Viking," som hon af något Lidas uttryck den föregående dagen förstod att denna kunde utantill. När Otilia under Lidas oafbrutna tystnad sjungit en mängd verser, höll hon något litet upp, men då ropade Lida med denna nästan befällande ton som hon så gerna ville begagna mot alla, utom Edmund:

— Nej, allt! allt! — — ända till den sista bortdöende klagan öfver den skeppsbrutne! — Och när Otilia vände sig något litet för att åse denna befällande varelses uppsyn, såg hon stora klara tårar perla utför flickans flammande kind.

— Nej, sjung nu då! Och låt bli att se på mig — sade Lida i högsta harm, och med en häftig, ovillig

rörelse. Men Laura var icke i stånd att motstå ett utbristande gapskratt, ty Elisa satt der så bestört, och Otilia smålog förundrad öfver denna flicka, som stod der lik en "hotande kejsare-dotter," eller en "vredgad Valkyria," eller Gud vet bäst hvad som Laura aldrig sett förr.

— Söta Lida! — tog sig Elisa mod att vänligt säga — bed mamma vackert och godt; hon — *den goda* — är icke van att vi andra befalla henne något. Hon befaller aldrig sjelf.

Denna Elisäs vänliga tillrättavisning var åtföljd af en liten smekning, något som Elisa annars just icke slösade med, och Lida såg förundrad på henne, alldeles ovetande att hon visat Otilia någon ohöflighet; tvärtom: troende att hennes förtjusning, hennes ifver att få höra mera — mera — mera — var den skönaste hyllning åt konsten och dess tolkare. Luftandarne klappade händer: Naturen, lifvad af konsten, talade en gång rent ut på sitt eget språk, men — — — så *fick* det icke vara.

— Ach, jag är väl oartig och ohöflig nu igen! — sade Lida mera harmfullt än just egentligen ångerfullt. — Så sade ju alltid gamla Debora, när jag icke krånglade in hvart enda ord, hvar enda mening i "Var så god! Haf den godheten! — — Gör mig den tjensten!" o. s. v. O, o! detta kan gå an då man vill hafva mat eller dricka, ja till och med ro och ensamhet, men konsten, den himlaburna gudadottren! att äfven *hon* fordrade dessa små lumpna rökverk,

det skulle jag aldrig trott! — och i det samma sprang Lida högt gråtande directe upp på sitt rum, kastade sig på sin bädd, och ville vid måltidsstunden — ånyo icke hafva någon mat.

— Vi hafva tagit oss vatten öfver hufvudet — sade Laura, misströstande och ruskande på sitt eget.

— Åh, det blir nog bra, med tålamod och ihärdighet, vänlighet och edra goda exempel — menade den till försakelse födda Elisa.

Otilia tänkte på helt annat. Edmund — — bara läste. Han läste förtvifladt denna gång. Laura hade aldrig sett honom så litet underhållande, så otillgänglig och så tråkig; hon nästan besvärades af hans stumma närvaro, ty hon kunde dock aldrig få i sitt hufvud att han var lika döf som stum, och detta med rätta understundom.

FEMTE LÄSNINGEN.

Elle attirait comme l'espoir, elle échappait comme un souvenir.

BALZAC.

DEN följande dagen skulle Edmund vända hemåt. Han längtade nästan att återkomma till sin ensamhet, sin Tell, sina böcker, sitt ifriga arbetande, sitt tänkande, sitt grubblande, sitt ihärdiga forskande att i tankans stora verlds-rike uppleta det bästa, det yppersta, det fullkomligaste, det för sitt slägte gagneligaste; ty Edmunds *stora* mål var att sätta denna största af alla vetenskaper, sjelfva filosofien, till grundpelare för det practiska lifvet, och derföre söka att göra den populär och fattlig för alla menniskor, ty han gjorde den slutsatsen att om filosofien verkligen är "vetenskapen om det gudomliga och menckliga, om menckliga kunskapens grundsanningar, om tingens väsende, principerna, idéerna, det absoluta förnuffet; vetenskapernas vetenskap, sjefmedvetandets

högsta utveckling, eller vetenskapen om de i begrepp systematiskt utvecklade idéerna; om dess föremål är det absoluta, dettas uppenbarelse och förhållande till det ändliga, andens till naturen, frihetens till nödvändigheten, det subjectivas till det objectiva, och om de frågorne: "hvad kan jag veta? hvad bör jag hoppas?" äro frågor som menniskoanden oupphörligt sträfvar att få bevarade, och om *den* som sträfvar till höjden af sin tids bildning och begrepp, söker sjelfständigt att till begrepp upplösa hela vetandets område, så nöjer han sig icke med fenomen, individuella uppenbarelsen af ett evigt *sannt, godt, skönt* och *saligt*, han vill undersöka fenomenernas innehåll, det i dem gemensamma, väsendtliga, eviga lifvande, det goda i allt enskildt godt, det sanna i alla enskilda sanningar" — — — och när han, så mycket som det kan tillåtas menniskoanden, i filosofien trott sig funnit hvad han sökt, så trodde han sig äfven hafva funnit skyldigheten att göra sig och synnerligen andra med mindre förmåga af tänkande och slutsatters bildande, sitt studium, sitt sträfvande sitt forskande till godo, och att i det practiska lifvet kunna sätta i rörelse stora, djupt inverkan och godt åsyftande hjul, drifna af en osynlig filosofies mäktiga ångkraft. Till *detta*, till ingenting mindre, sträfvade Edmund, och i detta ögonblick sysselsattes hans tankar mera än vanligt af dessa på en gång djupt ligande och högt syftande föremål, och — vi hafva redan sagt det — han längtade hem från dessa kvin-

nor, från denna kärlek som, hvar än han såg en gnista deraf, brände honom, ty han var dock hvarken *hård* eller *oförbrännelig*. Han längtade att komma ifrån alla dessa lifvets *småaker* som kunna vara så ljuftva och så bittra; att, som man det sagt, komma hem till sina böcker, sina ostörda hela dygn, sin stumma Tell, som gaf trohet och kärlek, utan att fordra någondera, hem till sitt manliga sinne som — han kände det, han bekände det till och med för sig sjelf — som ofta höll på att vekna, att förvekligas af " *dessa kvinnor,*" hvilka han dock för ingen del försvor, men blott ville säga farväl på en liten tid, ty de bortblandade, de förtunnade en mängd idéer som just nu voro nära sin sista omgäsning.

När Edmund gjorde sig färdig till afresa, smög sig Lida till honom, då han en gång stod allena i ett af salongs-fönstren. Han hörde att någon gick bakom honom, han vände sig hastigt om, och framför honom stod Lida, likblek, med darrande läppar och en tår i hvardera ögat.

— Får jag följa med dig hem, eller skall jag stanna här? — frågade hon knappt hörbart.

Edmund teg ett ögonblick, försänkt i djupa tankar, men sade sedan, utan att förändra anlets-uttryck:

— Detta skall Lida få bestämma sjelf.

Hennes första känsla var den i döden trogna hundens glädje att få följa sin herre. Kinden flammade högröd, ögat sam ej mera i tårar, utan strålade af fröjd, hennes knän böjdes och hennes läppar öpp-

nades till den lifligaste tacksägelse. Men allt detta varade blott ett hastigt flyktande ögonblick. I det följande vaknade något litet af qvinno-stoltheten. Edmunds likformiga, orörliga anletsdrag gånvo Lida snart vid handen hvad hon *borde* göra, hvad Edmund önskade att hon *skulle* göra, och lydnad, oinskränkt lydnad för hans vilja, blandad kanske något litet med denna samma qvinno-stolthet som svart-sjukan mer än något annat väckt ur dess barndoms-dvala, allt detta sammanlagdt jagade blodet ånyo från kinden, fyllde ögat med tårar, och förmådde de skälfvande halföppna läpparne att framstamma:

— Jag — — — stannar.

— Deruti gör du *rätt*, min goda Lida, mitt kära, älskade barn! — sade Edmund glad och tog hennes hand.

Hvilken glädje! Hvilket dolkstygn i ett älskande qvinnohjerta! Lida kände det, men — — — den henne räcktta handen förmådde hon dock icke att försmå; hon tog den, förde den blixtnabbt till sina läppar, tryckte en kyss derpå, som *skulle, måste* bränt Edmund, hade icke en annans bild — mot hans vilja, mot hans egen tro — likväl tagit rum i hans hjerta.

Derefter sprang Lida upp på sitt rum, reglade sin dörr, och åt och talade ej på hela denna dag. Edmund reste emellertid.

— Min Gud ett sådant huskors! — sade Laura vid middagen, då de trenne vanliga innevånarna på Fagervik, nu som alltid, stilla och fredligt förtärde sin måltid — Men hvad gör man icke för sina vänner — tillade hon — och helst en sådan vän som Edmund!

— Men hvad har då tante egentligen för ondt ut af den stackars Lida? — frågade Elisa som alltid stod i en viss liten lindrig opposition till den goda Laura, och som dessutom alltid försvarade alla frånvarande, tante Laura sjelf först och sist, när det kom i fråga — Hvad gör hon tante eller någon annan för ondt med det att hon stänger in sig, icke talar, icke äter eller dricker, och dylikt?

— Nej, men det är oartigt, ohöfligt, ofryntligt, obehagadt, obehagligt, — och mycket mera som tante Laura upprepade, börjande på "o" och slutande på "t" hvaraf "ohyggligt" var det allra sista.

Otilia kunde omöjligen låta bli att skratta åt Lauras utfall och förutsåg alla de skärmytslingar och debatter som skulle blifva innan Laura lyckats att göra denna underbara flicka till en "klok människa;" men Otilia visste nog samt huru god och ömsint Laura egentligen var, och att hennes förtrytsamhet blott skulle gifva sig luft i Lidas frånvaro; därför gjorde hon sig icke samvete åt ett godt och hjertligt skratt.

Medan Laura, efter måltidens slut, utlade sig om saken, hälften på allvar, hälften på skämt, gick Elisa

upp till Lida och förmådde henne — Gud vet med hvad för ord, men många voro de visst aldrig — att öppna sin stängda dörr, släppa in henne, samt sedan lofva att följa henne ned till "mamma och tante."

— "Mamma och tante!" — upprepade Lida, med en viss hånfull härmningston — tycker du då så mycket om dessa qvinnor? Det gör icke jag.

— Ach Lida, Lida! — sade Elisa ganska allvarligt och med stor liflighet, ty just i allvar hade Elisa mycket deraf — att du kan tala så! Hvad *du* tycker eller icke tycker som blott sett dem en dag, det borde visst vara mig likgiltigt; men tänk på huru det skall klinga i mina öron, att höra någon tala i denna ton om min välgörarinna, om tvenne personer som med all den ömhet och vård ett barn kan fordra af en moder, skött, uppfostrat och behandlat mig, så långt jag kan minnas tillbaka! Tänk om jag yttrade ett menligt ord om din fosterfader, ja — blott om den gamla löjlige men beskedliga Fru Debora! Hvad skulle du då tro om — — —

— Chut! tyst! — ropade Lida och lade handen på Elisas mund och armen om hennes hals — säg icke ett ord mera! Du har rätt och jag har orätt! Jag vore färdig att mörda den som ville tala illa om hvad — — jag älskade, vore det blott Tell, vore det blott en hund. O, du har rätt! Du är en så god varelse — — långt bättre än jag! Dig vill jag ock älska, och ve öfver den som säger ett ord, tänker en half ond tanka om dig!

— Och hvad ville du väl göra vid den? — sade Elisa leende och temligen blickad, men dock ingalunda så mycket som man skulle tro, ty dessa oförtjenta ord om fostermodern och den goda, välmenande Laura som Elisa ofta, närvarande disputerade och alltid frånvarande försvarade, de öfvervägde ännu i den mörka vågskålen allt det kärleksfulla till Elisa sjelf, som Lida lade i den ljusa, ty med smicker, beröm eller kärleksbetygelser, som Elisa sjelf fann obehöriga och oförtjenta, kom man just icke långt hos henne. — Hvad ville du väl göra dem som talade och tänkte illa om mig? — frågade Elisa.

— Döda dem, mörda dem! — svarade Lida och hon var i detta ögonblick en icke ovärdig förebild till en högst uttrycksfull Melpomene. Hon stod der, med flammande blick, med högra handen höjd, och med den venstra tryckt mot hjertat, lika som ville hon dermed visa hvarifrån impulsen kom, att med lyftad hand, och dolk i denna, möta sin fiende, eller — — — sig sjelf.

— Mörda! döda! — upprepade Elisa långsamt och förebrående — O Lida! det finns ett annat — — ett bättre, — och det heter förlåta! Förlåta och glömma — — — det är kvinnans hämd. Intet annat.

— Åh ja — sade Lida efter ett ögonblicks paus — *förlåta* är kanske ett godt — — men glömma! O, det kunde aldrig jag!

— Ach — i *sådant* — kan man allt hvad man kraftigt vill — svarade Elisa, och förde den halft

motsträfviga, halft villiga Lida ned till Otilia och Laura i sällskapsrummen.

Nu börjades en besynnerlig tid. Lida var icke ovan att vara skiljd från Edmund, och de nya föremål som omgäfvö henne togo så vida några af hennes tankar i anspråk, att dessa icke alla samlades omkring skrifbordet i det dunkla, höghvålfda rummet på Ödeborg och omkring den enda lefvande varelse som, utom Tell, der rörde sig. Men som de mesta tankar dock gingo dit, timade oupphörligt dessa "absencer," dessa "distractioner," som ville göra den goda, i sitt anletes svett arbetande Laura förtviflad; ty ofta när hon talat sig andtruten för Lidas väl och förkofran, talat länge, vackert och vetligt, begaf det sig att Lida med en osviklig frimodighet och en vattenklar uppriktighet försäkrade, att hon häraf ej hört *ett enda* ord, utan tänkt på helt annat.

— Och på hvad tänker du väl då? — sade Laura en gång, med en lätt anstrykning af förtrytelse.

Lida såg förvånad på henne öfver detta spörsmål, och i hennes blick läste man nästan: "Universum, och *honom* i dess medelpunkt!" ty så ungefär kunde Lidas vidt, högt, ja omätligt sväfvande, allt omfattande tankar endast och allenast förklaras, ty så sågo de ut.

— Jag begriper icke denna flicka — sade Laura en gång i half förtviflan och hel förtrytelse öfver att så totalt misslyckas i sina klokhets-föreläsningar, och i en fjerdedels harm öfver Otilias liknöjdhet; ty nästan endast i en sådan förmädde hon förvandla sin oemotståndliga motvilja för Lida, något som Otilia var verkligt ond på sig sjelf för. — Jag förstår alls icke detta besynnerliga ting eller oting, — fortfor Laura — der står hon ju framför mig som en hel poesi, och ändå har hon ej det ringaste anlag för någon liten talent. Jag ville i förmiddags försöka om hon ej kunde bjuda till att sjunga, men omöjligt. Hon blir förtjust af den simplaste musik, ja, hon blef det i går åt en française ur den Stumma, som jag spelade, men hon har ej en enda ton i halsen, och det skulle man likväl tro, när man hör hennes rena, klangfulla, oefterhärmliga talröst. Och för teckning har hon ej ringaste anlag. Hon har minsandert på Ödeborg, sett så många förträffliga målningar, gravyrer och lithografier, att hade hon haft minsta fallenhet i naturen, så hade den nog visat sig, om ej utvecklat sig. Jag ville här om dagen att hon skulle rita utaf ett simpelt mönster, men det var alldeles omöjligt, och hon har ändå en vacker, pryddig handstil, alldeles lik Edmunds, fast ööfvad.

— Ja — sade Otilia — jag kan icke neka, att äfven mig har det ofta förefallit, som skulle denna rikt begåfvade varelse icke länge nöja sig att blott — så här, med yttersta liflighet och enthousiasme —

emottaga intryck, utan som skulle en hög grad af skapande och danande förmåga ligga gömd hos henne. Kanske den ännu blott slumrar men vaknar på en gång. Kanske är den redan vaken, och utgjuter sig — oss och hela världen ovetande — i dessa dolda snillefoster, som endast en slump, ofast berömmets solvärma, lockar fram ur den bördiga jordmånen.

— Jag har äfven fallit på den tankan — genmälte Laura — och jag frågade henne här om dagen, helt enkelt och naturligt, och lika som hade det numera varit något högst vanligt bland oss fruntimmer, högst litet anmärkningsvärdt åtminstone — — om icke äfven hon ibland upptecknade sina tankar och intryck, skref någon liten journal, eller annars små noveller, theater-pièces eller dylikt. Men då skulle du sett henne! Hon såg mig stint i ansigtet, och utan den allra minsta rodnad, som kunde förråda att hon ville dölja något, sade hon med sin vanliga imperturbabla frimodighet: "Jag vara eller blifva författare!! O nej! Himlen skone och skydde mig i all evighet för en sådan dårskap! Dertill har jag läst för mycket, tänkt för mycket, funnit för väl hvad medelmåttan är mångfaldigt sämre än sjelfva uselheten, ty den senare vet *intet*, och medelmåttan borde åtminstone se så pass mycket, hafva så pass vidöppna ögon, att den kan finna skillnaden på *stort* och *litet*, *något* och *intet*, samt känna och veta i hvad grad man sjelf kan stå, eller komma att stå, och afstå platsen när man finner att

den alltid skall blifva underordnad. Allt hvad jag kan tänka och utföra, det har dock andra säkert bättre tänkt och utfört före mig. Nej, himlen bevare mig för ett dylikt tilltag, en dylik sjelfvisk blindhet! O, då skulle världen först vara tom för mig, men den är ju ännu så full, så öfverfull" &c. — När hon talade så der — fortfor Laura — hade hon ett så eget, så ovanligt uttryck i sina lifliga drag, att jag såg tydligt huru den rena, oförfalskade sanningen der afspeglade sig, och att hvart enda ord var hennes fulla mening, och att hon säkert aldrig anlitar sin egen hjernas fatatur, så länge andras står öppen för henne. Hon är således ej en poetissa eller Blåstrumpa, och blir det aldrig. Men hvad blir hon då?

— Gud vet! — suckade Otilia — en stötesten för någon annan troligen; ty hennes behag kunna männen aldrig gå kallsinniga förbi och Elisa — fortfor Otilia yemodigt — hon ser ut som en liten, halft utslagen hvitsippa bredvid denna höga purpur-ros.

— Ach, Elisa är ett klokt, godt och förträffligt barn — sade Laura, och Otilia föll henne högt gråtande om halsen, dels af glädje åt att hon gaf sitt bifall tillkänna öfver det kära, älskade barnet, vid hvilket hon fästade så många förhoppningar, dels för att tårar en lång stund sutit färdiga att brista ut i Otilias öga. Sådana hängde der ofta, och väntade blott på ett litet skäl för att falla utför kinden.

SJETTE LÄSNINGEN.

Fru C.: Jag tror ändå att jag håller med dig, och att jag säger som du, att det är långt roligare läsa om "gens comme il faut," än om pack, och att *alla* borde skriva om de förra, och *ingen* om det senare.

Fru D.: Det har jag visst aldrig kunnat säga, ty jag har aldrig ens tänkt något ditåt. Tvärtom: jag sätter ett otroligt högt värde på dem som väl behandla och måla folklifvet, och som äro *så lyckliga* (märk väl det ordet) att stå i någon beröring med detta, på ett eller annat sätt, och således kunna tala om hvad man förstår och vet samt har åskådligt framför sig; men *alla de* som detta icke göra, de göra *dumt*, ty skomakaren måste blifva vid sin läst, skräddaren vid sin sax, målaren vid sin pensel och trumslagaren vid sina pinnar. Och *dum*, oförlåtligt *dum* vore skomakaren, om, för det han hörde oändeligen berömmas sin grannes, skräddarens talent, han flux laskade ihop en frack, och sydde en sidenväst med sin becktråd; och lika *dum* vore målaren om han, med penselskaftet i ena handen, och spakteln i den andra, började att slå trumma på sin ljudlösa målarehall, för att han hört hur högt man lofordade trumslagarens förträffliga hvirflar.

Fru C.: Ja, då missförstod jag dig, ser jag.

Nu vore det måhända tid att göra en kort tankarnes utflykt till den goda staden, och grannskapet

deromkring, och världen derutom. Allt detta var sig så temligen likt! Allt gick sin jemna gång. Tiden skred framåt, och förde på ytan af sina evigt ål samma håll rullande vågor mången obetydlig, mången förunderlig, någon glad, men många flera sorgliga tilldragelser. Bland de senare var den stora, förfärliga branden i W. Elden hade än en gång velat visa att han var en fri och okufvad elementarande, och hade lika mycken makt som *jord, luft och vatten*, och han föresatte sig att gifva sitt stora drama just på en plats der han, midt i sitt onda företag, äfven kunde göra något godt, nemligen med sin kraft rena atmosfären från obehöriga partiklar omkring det yppersta snille som bor på Heimskringlas panna. Huru elden härmed lyckats, lemnas derhän, men att den äfven åstadkommit något godt i annan väg, kan man ej förneka, ty sällan såg man väl menskliga medlidandet så rundeligen öppna alla sinnen och alla händer för sina lidande bröder. Man grät, man dansade, man spelade och sjöng, sydde och knypplade, skref och lät trycka, lånade, skänkte och lofvade, allt "till förmån för de brandskade W.-boarne." Hela den goda staden X** talade ej om annat i massa, men i enskildta mera confidentiela samtal ingrediade ett ämne som aldrig kunde förblifva opåtaladt. Sålunda förtrodde sig en dag Hofrättsrådinnan till en af sina intimaste systrar icke i Christo men i café och sqvaller, att hon visste precis, visste particuliert att "den der flickan" ändå slutligen vore Baron Ed-

mund L:s eget barn, att hon var mycket yngre än hon såg ut och gafs ut för (på sin höjd en tolf år), att fadren nu skickat henne till Fagervik, under någon hittebarns-pretext, men att Fru W** nog visste rätta sammanhanget (det hade hon redan marquerat sist Hofrättsrådinnan besökte henne); vidare, att flickan nu skulle vara på Fagervik tills Fru W** och Baronon haft bröllop, m. m. och att Hofrättsrådinnan sjelf, icke motstående sin nyfikenhet, och dessutom emedan hon var "intimt lierad med Fru W**," ämnade resa ut till sin "goda vän" en vacker dag, bara vägarne blefvo drägligt practicabla, för att "få riktigt reda på saken" och för att "få se flickan sjelf."

Vägarne blefvo snart excellenta. Våren kom rusande detta år. På en enda natt hade den stora herrliga sjön sprungit upp ur sin vintersömn, och om morgonen när Lida uppdrog sin rullgardin för att låta April-solen se på sig, då — — låg sjön, spegelklar och ren, solande sig i glansen af egen skönhet, alldeles som Lida sjelf. Och Lida som aldrig sett något sådant förr, ty Ödeborg var omgifvet af djupa kanaler och mörka dammar, och blott på afstånd såg man der en mindre insjö, Lida som haft den högsta grad af afsky för denna stora, hemska, svartfläckiga sjö, betäckt med den tunna, förrädiska, halfsupplösta, falska isen, — Lida föll nu af förtjusning ned på sina knän och utropade: "Befriade klara våg! dansa, jubla, stänk dina droppar — i hvilka himmel och jord afspegla sig i hvarenda — stänk

dem högt upp i luften, släck någon af den förmättna solens gnistor dermed! Sjung, sjung! ty du är *fri!* Du ligger ej mera bunden af denna kalla, ovärdiga ismakt! Du kan lefva, andas, röra dig i tusen former, värmas af sol och svalkas af måne, fresta stjernorne att, likt ynglingen i grekiska mythen, förtjusas i sin egen bild, som du troget kan återgifva. Ja, på din botten har du ju en hel himmel, om du vill. Och du kan nu ligga ren, stilla, lugn och spegelklar, eller krusas, brusa, ryta, skumma och fradgas — — allt som du vill, och din blå bölja kan älska den grönskande stranden och kyssa den tusen gånger. Och menniskorne kan du bekriga i öppen, ärlig fejd, med storm och raseri; icke ligga svartfläckig, dolsk och lömsk, som lönnmördaren i försåt för henne. Du kan nu hvad du vill. Du kan bära *honom* på din ljusblå, klara våg, du kan stiga upp i lätt dimma, intränga genom hans, för vårluften vidöppnade fönster, omgifva och omfläcka *honom!* Du kan allt! Du är frigjord — — Hell dig!”

Så talade Lida till den skönaste insjö i nordnen, och i samma språk talade hon till den i knopp stående lunden, till den vårvakna furuskogen, till den späda, gröna brodden, och till de första, mot solen leende blomstren. Så talade Lida. Elisa såg allt det samma, såg deruti Guds storhet och godhet, såg och tackade tyst, och för ingen af alla de fyra fruntimren på Fagervik, icke för Otilia, icke ens för Laura var våren hvad den är för så *många*, nemligen ett

slut på vintren, en årstid då man skall piska sina mattor och pelsar, flytta på landet, krita sina fönster och nedfälla sina rullgardiner, om man är stadsbo, eller peta ned ärter och korn i jorden, väfva och bleka, och göra allt hvad som är försummadt under den föregående sommaren, hösten och vintren, om man är landtbo.

Hofrättsrådinnan var båda delarne, men i hennes *vårlångtan* för detta år ingick, som man tror sig med visshet kunna försäkra, en hög grad af önskan att vägarne måtte blifva så goda att hon kunde göra sin tilltänkta visit på Fagervik. Vägarne blefvo, som vi sagt, snart förträffliga, och en vacker dag stod Hofrättsrådinnan lifslevfande som gäst framför Otilia.

Men så när hade den goda Frun vunnit *intet* ändamål med sitt besök; ty ingen talade om Lida, och denna sjelf var ute på en af dessa långa vandringar i skog och mark, som Laura kallade hennes "rymningar" och som redan mer än en gång satt den goda Laura myror i hufvudet, när flickan dröjde ute öfver måltidsstunderne. Men denna gång hade Lida, som gerna ville göra alla till viljes, blott hon dess- emellan fick göra allt hvad hon ville, medtagit sin klocka, och när middagsbordet var tillreds, kommo Lida och Elisa in i matsalen, friska som vårbloster, fast den ena var strålande af högsta skönhet och den andra blygsamt försvann i dess skugga.

Hofrättsrådinnan betraktade Lida med dessa blickar, i hvilka ej en gnista af skönhetssinne, blott en

till ytterlighet spänd nyfikenhet låg till grund, och då Otilia lika som Laura väl bemärkte det, så sade de med flit icke ett enda ord om flickan, utan lät den goda frun sjelf hafva besvär att utfråga det lilla hon kunde få veta, som var den kända half-fabeln: att Lida var ett fattigt, af Baronens upptaget och uppfostadt, fader- och moderlöst barn, men som nu var på Fagervik för att bland andra fruntimmer, och i sällskap med jemnåriga och andra menniskor, vinna hvad som kunde fattas henne i litet yttre skick.

När Hofrättsrådinnan fann att hon ej kunde upptäcka mer, återvände hon snart till staden, men utbasunerade och trumpetede der om den förvånande Lida så mycket, att alla smittades af hennes nyfikenhet, och inom kort tid fick Otilia en mängd oväntade besök, kommande "emedan vägarne blifvit så goda, emedan de längtat så *otroligt* att råka Otilia, Laura och Elisa, emedan Generalen ville tala med Otilia om Hugo och hans militär-bana, emedan Landshöfdingens ville inbjuda samtliga damerna på en ovanligt skicklig theater-trupp, som just nu befann sig i staden," — m. fl. dylika "emedan" — allt sådana skäl och orsaker, som menniskorne aldrig äro utan, för att förblomma de verkliga, de rätta.

Otilias tal med Generalen om Hugo var något efter hvilket hon längtat. Hon hade visst mycket derom resonerat med Edmund, som bevisat henne, att menniskan är densamma, och kan lika mycket, eller lika litet, godt eller ondt uträtta, i det ena som det

andra ståndet, att intet dylikt borde fördömmas, intet föredragas, och att i få saker borde en annan så litet inblanda sig, som i en människas inre kallelse till bestämmande af lefnadsyrke. Men efter sitt mera detaljerade samtal med Generalen, blef Otilia ändå lugnare och mera nöjd med Hugos beslut, ty Generalen talade för saken, från dess allra förmånligaste sida, bevisade Otilia i hvilken förträfflig tour Hugo genom en händelse inkom på regementet, huru han — om det ville fortfara att gå lika fort, kunde vara Lieutenant om ett par år, och Kapten om ännu några år, — med ett ord, förespeglade idel välgång och lycksalighet af detta steg.

Otilia som icke alls förstod något af allt detta, gjorde som qvinnorne pläga göra i affärs-saker: hon trodde mannens ord, och — — för variations skuld voro dessa verkligen sanna denna gången, i flera afseenden åtminstone, ehuru väl de nästan endast voro sagda för att lugna och trösta Otilia öfver sin fostersons beslut att blifva "en man af svärdet," och icke "en af pennan" såsom hon alltid önskat och trott.

Ett par veckor flöto fram så här. Edmund hördes icke utaf, och hans uteblifvande gaf lika som en skyymt af lugn åt Lidas oroliga sinne. Hon hade väl sina tankar, i hvart ögonblick, sofvande eller vakan-

de, hos honom som satt der allena i den höga, dystra kammaren, med pennan i hand eller boken under ögonen. Hon såg honom väl oupphörligt framför sin inre synförmåga, men i detta inbillnings-skådande ligger dock icke allt det ingripande och uppskakande som i verkligheten. Öfver inbillningens rörliga taflor råder dock viljan, styrer och belyser dem, och begagnar sin makt att göra dem sköna och herrliga; men verkligheten är så alldeles oberoende af denna vilja, att äfven den minsta tilldragelse kommer oföväntad och slår sinnet med förvåning, harm, smärta eller fröjd. Litet nog af fröjd likväl, ty det goda kommer alltid så sakta, så långsamt smygande till oss, då det onda åter nästan alltid faller ned som en åskvigg öfver oss, krossar och förderfvar innan vi hinna fly.

Laura började blifva lika som litet förnöjd. Hon började att icke alldeles misströsta om att få Lida till en människa och en "klok människa," ehuru det ofta såg mörkt ut; ty hvad som byggdes på två, tre eller flera dagar, nedrefs ofta i ett enda ögonblick.

En dag hade Laura förmått Lida att låta sätta på sig ett af den förras snörlif, som — vare det sagdt i parentes — var både för vidt och för trångt. Öfver detta var en snibblifs-klädning anbragt, och öfverst en väl broderad krage med hängande snibbar på alla sidor, alldeles som Fransmännens *Oriflamme*. I denna "*accoutrement*" fördes Lida, sjelf något litet skämmandes och i fullt skratt, men af Laura i full

triumf in till Otilia och Elisa. Otilia tyckte det vara sin skyldighet, i och för befrämjandet af den goda saken, den *kloka* åtminstone, att berömma denna besynnerliga metamorphose hos sin unga gäst, men Elisa sade med oförställd motvilja:

— Fy, hvad du ser besynnerlig och *påklädd* ut! Om dylikt passar oss och alla andra, så passar det dock icke Lida. Hon är alldeles för skön för allt sådant krims-krams, och minst af alla skulle Baron Edmund tycka om det, han som så hatar snörade damer och häng-saker.

— Bort med det! — utropade Lida, och Laura kunde blott med yttersta möda frälsa sin vackra, väl broderade krage för en fullkomlig förstörelse, ty Lida ryckte utaf den, utan att tänka på alla de fina knapp-nålar som Laura konstmässigt anbragt här och der. Klädningen upprycktes i ett andetag, och snörlifvet aftogs i ett annat. Otilia gjorde som alltid: hon skrattade innerligen; Laura puttrade, men skrattade äfven, och Elisa hjälpte Lida att åter få på sig sin "sidensäck."

— Nu ser du åter hemmastadd och rimlig ut — sade Elisa, och tante Laura gaf henne en liten harmlös knäpp i förbigående, för att hon, nu som ofta, gjorde tvärstreck i uträkningen, och kom med sin opposition i otid, lika som makten det alltid tycker hvad den saken beträffar, *när* och *hvar* den kommer.

En annan dag gaf Laura dans-lectioner åt Lida, och detta föreföll Otilia som om man anbefallt en

zefyr att sväfva efter mönster i precisa och afmätta kringeli-krokar, eller de för stormen dansande molnen att gå rundt omkring, eller hafvets vågor att gå i takt efter *Mæzels Metronome*. Laura lyckades icke, och lyckades öfvermåttan väl; ty båda delarne kan man säga. Lida förde sig med ett henne alldeles eget, alldeles förvånande behag i dansens evolutioner och rörelser, men i någon likhet med Laura, eller de afmätta föreskrifter som denna, sjelf kiknande af skratt, försökte att gifva henne, deraf blef ingenting, och Laura förutsåg och profeterade att *om* Lida kom på någon bal i X** så skulle hon confundera hvarenda française, men Elisa sade:

— Det skall hon *icke!* Hon skall hafva sin plats bredvid eller midt emot mig, och jag skall sköta både henne och mig, och valsa gör hon bättre än både tante och jag.

Detta var sanning: Valsen låg i hennes natur. Den hade blott legat och slumrat, väntat på de första takter af en svindlande valsmusik, för att vakna, lefva och andas. Nu var den vaken.

Edmund hade ombedt Otilia att föra Lida ut i de kretsar der hon sjelf var. Otilia ville oändligt gerna göra Edmund till viljes, Laura hade en synnerlig håg att se de omtalade skådespelen i X**, Elisa ville,

lika som alla sextonåriga, gerna ut och se sig om, samt visa den undersköna Lida, och roa henne bland jernåriga. Otilia var för egen del alldeles liknöjd och därför beramades och beslöts att, till följd af flera upprepade bjudningar från alla bekanta i staden, skulle man derstädes tillbringa en åtta dagar omkring Påsktiden, då man efter Fastans slut lika som firade en sort liten carneval ånyo i den goda, lifliga staden. Lida visste ej om detta skulle blifva roligt eller ledsamt, men hon skälfde och ryste, ömsom af fruktan, ömsom af längtan till denna underbara tid, då hon skulle i verkligheten se en verld, och sjelf spela en róle deruti, en verld som hon blott genom mångfaldig läsning kände, och således *icke kände*, ty aldrig äro theorierna så litet tillfyllestgörande, som när det blir fråga om verlds- och mennisko-känedom.

Otilia skref till Edmund, och frågade honom om han hade något emot hela denna plan, och om han ej ämnade möta dem i X**, något som Otilia visade sig önska. Men, sedan Edmund förklarar sig mycket nöjd med Lidas utförande i verlden, och innerligen därför tackat Otilia och Laura, sade han sig dock icke ämnna att lemna Ödeborg, emedan han just nu vore sysselsatt med fullbordan af ett arbete, hvilket icke tillät honom några distractioner och inblandningar af andra tankar. Sina qvinliga vänner önskade han mycket nöje i många qvicka, fina och roliga termer, och i en särskild liten biljett till Lida, skrif-

ven i en huld och faderlig ton, inneslöt han en öfverflödigt handkassa, att, enligt hennes vänners råd och anvisning, disponera. Biljetten — den första skrifvelse Lida någonsin emottagit, och som, mera än detta, var från *honom* — den tryckte hon till sitt hjerta och sina läppar, men penningarne — dem lät hon falla på golfvat, och hade icke Laura händelsevis inkommit och fått se dem, så kunde de lätt blifvit ett rof för Cara, Elisäs lilla hund.

— Kära Lida — sade Laura — göm dina pengar! Sådana växa icke på träd, och för dem kan man få allt.

— Ja *allt*, utom *ett*, och således *intet* — svarade Lida.

Laura hörde ej på denna reflexion, och följde således ingalunda Lidas tankegång, utan upptog och sammanräknade, med förvåning öfver Edmunds "barnsliga frikostighet," Lidas penningar, och på dennas begäran tog dem i sitt förvar.

Huru mycket som Lida nu hade i sitt hufvud, är oberäkneligt och obeskrifligt. En oupphörlig längtan, en oro att råka Edmund, blandade sig med en viss ro öfver att veta honom vara just der han var. Hade han varit annorstädes, ute bland människorna, så skulle frånvaron dubbelt smärtat henne, ty känslan af svartsjuka växte i kapp med den af kärlek.

Och denna värld som hon nu gick att se på så nära håll! Om baler, om skådespel, stora folksamlingar, stadens bullrande lif, hvimmel och förströelser, om människornas falskhet, intriguer, egoism och endast plöjande och sående i egna intressets täppa, om allt detta hade hon ju så mycket läst; hon kände ju alla contourerne deraf, men färgerne hade hon lagt sjelf, långt klarare och renare, hjertare och lifligare, än de äro i verkligheten, der allt nu mera har en colorit af ärtsoppa, i hvilken man icke kan urskilja en enda grund- eller hufvud-färg.

Alla rustade till och för resan, utom Lida. Hon rustade blott i sitt hufvud, och var mera tankspridd och besynnerlig än någonsin. Laura sade: "Detta går aldrig väl!" Elisa sade: "Det går förträffligt skall tante få se!" — och Otilia — — — tänkte ej så mycket derpå, men var glad att komma till staden, ty der — — — fick hon sina bref ett helt dygn förr, och kunde besvara dem med omgående post; något som sällan är möjligt på landet.

Hon lefde numera ett lif, deladt emellan sina bref och Elisa, och ofta förblandades dessa i hennes tankar.

Vårt fyrväpplingsblad kom en solklar, vacker eftermiddag in till staden. Åter hade Rådmanskan fått utrymma sin stats- och parad-våning och ännu ett litet rum som låg för sig sjelft, på samma botten, till

Lida. Detta var väl alldeles emot Lauras plan, som just ämnat med all ifver och kraft educera Lida under denna tid, då Laura uträknat att hon *måste* blifva hennes kammar-kamrat, men innan någon visste ordet utaf, hade Elisa och Rådmanskan uppgjort hyra om detta lilla rum särskildt, och blott Rådmanskan flyttat sina mössor, syltburkar, en korg med knäckebröd och ett såll med bomulls-kardor, eller rättare kardad bomull, stod der ett litet prydligt rum till Lidas tjänst och fröjd. Otilia brydde sig icke om alltsamman, lät Lida gerna få hafva sin vilja i en så oskyldig sak, såg deruti blott ett nytt, vackert och godt drag hos sin lilla kära Elisa som, vi förneka det icke, det något plågade Otilia att se fördunklad af Lida, nu och framdeles.

O, de aningar, de förespeglingar af ett kommande, huru förmå de icke att förderfva, strö stoft och aska öfver det närvarande!

Lida stod, till Lauras glädje, litet förundrad i förstret, eller snarare förbryllad af detta buller, stöj och hvimmel, ty ovanligt mycket folk rörde sig i dag på gatorne i denna lilla men folkrika och för frisk rörelse kända stad.

Ännu denna samma afton skulle Hamlet, väl eller illa, gifvas på stadens lilla vackra, ganska smakfulla, väl målade och med goda proportioner inrättade theater. Före spektaklet skulle en visit göras hos Landshöfdingens, och efter densamma troligen soupé äfven intagas derstädes. Så hade Otilia, med god

hjälp af Laura, uppgjort saken. Man klädde sig nu, och Elisa, på hvilken ännu aldrig en gnista af afund sprakat och bränt, kunde aldrig nog beundra hur väl den lilla, nyligen från sjelfva Paris ankomna, rosa-sidenhatten klädde hennes ideal af all skönhet, den förbländande Lida.

— Nu är du — sade Elisa — mera lik en törnros än någonsin. Dina läppar, dina kinder, de äro de inre, högröda bladen; dina svarta ögon, de äro sjelfva fröhuset; din hvita panna, hakan och ansigtets omgifning äro de ljusare bladen, och hatten är de lätta yttre bladen. Min Gud! hvad de skola tycka att du är skön, der borta hos Landshöfdingens, och på spektaklet sedan!

— Kära Elisa — sade Laura, som mattades af alla dessa utrop, och med skäl fruktade att de hos Lida torde blifva frön till en snart groende och sedan högt uppspirande egenkärlek och behagsjuka — kära Elisa, du pratar till Lida alldeles som i fordna dagar till din gamla fula, näslösa docka, Sibedilla; ty lika förtjust var du i henne, och liknade henne vid alla de gräs och örter som växa på jorden.

— Detta mins ej Elisa — svarade flickan som på skämt ofta brukade detta barndoms-uttryck, när något sades som hon icke rätt kändes vid, icke direkt ville disputeras, men som hennes höga sanningskänsla icke alldeles ville förneka.

— Ja, så mins jag det — sade Laura — och du

kan väl ej förneka att du var dödligt veriebt i din docka, just som nu i Lida?

— Ja — svarade Elisa — men från min smak, min urskiljning och mitt omdöme *då*, och till det jag nu har deraf, är väl ungefärligen samma skilnad som mellan min näslösa Sibedilla och Lida!

— Ach! — sade Laura litet fnurrigt. — Hvad unga damer *nu för tiden* tala för ett högtrafvande språk! "Min smak, min urskiljning, mitt omdöme" — härjade hon — "och allt detta förhåller sig till det der, som detta här till detta der!" Det är sannerligen som låge pappa Euclides till grund för allt. Gud vet hvar J tagen all eder filosofi och logik och metafysik, ty allt dylikt prat är likväl en släng derutaf. Hjelp mig nu att fästa min krage, men drag intet sönder den! Aj, aj! det vill minsan en annan sort filosofi (den enda dugliga sorten, och som *jag* gillar) till, för att icke gallskrika, när du så stickes! Knappnålen kom väl halfvägs in i ryggen, tänker jag! Se så, kom nu! Nu är mamma färdig! Ären J färdiga äfven? Får jag se på Lida! Gud bevare mig, hvad den sidensäcken sitter! Men det gör ingenting på spektaklet, ty der har hon shawl, och kappa med, det spår jag. Hatten är bra. Får jag se på Elisa!

— Åh ja, mamma har redan mönstrat mig — sade Elisa — jag är så bra som jag blir.

Lida var litet tyst: Laura jubilerade inom sig öfver att se henne för första gången rädd, försagd, och lika som blyg och fruktande för den róle hon

skulle spela i det stora sällskap som man ämnade besöka, ty man visste att hos Landshöfdingens var stor samling. Laura väntade sig mycket godt af denna alldeles nya sinnesstämning hos sin pupill, men sjöng sitt "Te Deum" i otid, och Lida var ingalunda att beräkna efter någon af alla de måttstockar, hvilkas grader Laura förstod sig på. Hon var ett lefvande "ad libitum," och om hon under hela toiletten och tillrustningarne varit i förhand tyst och nedstämd, så behöfde hon blott se saken på närmare håll, för att hela hennes hållning skulle tyckas vilja säga: "Var det intet annat än detta!" och hon återfinna hela sin frimodighet.

När Otilia med sina damer inträdde hos Landshöfdingens, der ett ganska talrikt sällskap var församlat, och der den stora, rikt möblerade och upplysta våningen, de många, till stor parad klädda och om hvarandra hvimlande menniskorne kunde gjort mången försagd, — — der kände sig Lida som fogel i luft, såg sig frimodigt omkring, och mötte med en viss djerf, oskuldsfull uppsyn alla de nyfikna blickar som riktades på henne, samt svarade utan ringaste förlägenhet, och svarade mycket väl alla dem som adresserade sig till henne.

En liten artig Häradshöfding, riks- och stads-kurtisör, utlärd i frieri-handtverket, och mästare i konsten att på olikartade sätt kunna få korgar af alla dimensioner, fiffig och parfumerad, fadd och maniererad, mycket ungdomlig men litet passerad, hederlig

och beskedlig men bra affecterad, och alltid den första att för hvarje ny skönhet nedlägga sin hyllning, alltid den *sista* som hon skulle valt, och nästan alltid säker att blifva försmädd, men ändå alltid glad och belåten; — han trängde sig äfven nu fram till Lida, lät presentera sig för henne, och slog upp följande språklåda:

— Herrskapet hafva haft ett gudomligt resväder i dag.

Lida svarade "ja," förvånad öfver att få en sådan notis, när man tydligt kunde se att hon hvarken var blind eller döf.

— Jag hoppas att herrskapet ämnar göra en längre séjour här i vår goda stad? — fortfor Häradshöfdingen.

— Längre än hvad? — frågade Lida.

Häradshöfdingen hittade ej på något lämpligt svar, utan frågade:

— Har Fröken sett Hamlet förut?

Lida svarade intet, ty hon började fundera på om hon skulle taga till godo eller icke denna titel af Fröken, och efter ett litet besinnande, sedan Häradshöfdingen redan glömt sin fråga, och ämnade göra en ny sådan: "om björkarne slagit ut vid Fagervik ännu," ehuru detta var en ren omöjlighet, då först svarade Lida:

— Jag har aldrig sett något skådespel, och är icke någon Fröken.

— Hvad tycker Mamsell om X** stad? — frågade Häradshöfdingen genast.

— Hvad tycker Herrn om månan? — frågade Lida — ty deraf känner Herrn troligen mera än jag af X**.

— Hi-hi-hi-hi! — svarade Häradshöfdingen, och som han tog denna verkliga sanning för ett fint agacerande skämt af vanlig salongs-sort, trodde han sig redan kunna våga på en liten compliment.

— Ja, månan — sade han, med studerad och artificiellt-gracieux ton — månan — Fru Luna — henne har jag väl intet så mycket *connaissance* med, men stjernorne deremot, dem studerar jag flitigt, och i afton har den *skönaste* af dem uppgått på *min* himmel. — Och härvid såg han så olyckligt söt och fadd ut, att Lida flyttade sin stol ett långt stycke, med samma känsla som man erfar, då ett ljusos sticker en i näsan.

I ett hörn af rummet satt Hofrättsrådinnan och ordade visdom med en af sina vänner — till namn, heder och värdighet.

— Kära Ulle-Marie! Kan du säga mig hvad som går åt vår Lagmanska W**? Hon är tyst, blek, afmagrad. Hon är på långt när ej så vacker som i julas. Då lyste hon som en sol, och de hvita tänderne glindrade jemnt i ögonen. Nu drar hon ej på mund. Men den der Elisa har vuxit, och verkligen vuxit till sig litet; men det lär vara en dum och enfaldig flicka, säga Stefanie och Josefine. Men hvad

tycker du om den der Mamsellen? Hon sätter ju näsan i vädret, som vore hon en prinsessa! Och hvad är hon? Himlens Gud vet det! Ett hittebarn säges det, men hvem tror på sådant som så der "säges!" Och bra gammal är hon för att vara Baronens egen dotter. Hon ser väl ut att vara en niton, tjugo år, eller hur? — kanske aderton. Jag vet intet hvad jag ville gifva till om jag visste huru härmed rätteligen hänger tillsammans.

Ulle-Marie anmärkte att hon var en riktig skönhet. — Åh ja, visst är hon temligen vacker — sade Hofrättsrådinnan och slog med handen i luften — ett vackert ansigte, se der alltsamman! Men intet tecken till uppfostran, eller *pli* eller *tournure*, men pratar i allt. Det var ingen skam till — nyss hörde jag henne tala om att det skall blifva roligt se Hamlet, blott Hamlet sjelf och Ofselia (eller hvad hon kallade henne) *vål* uppfattat sina rôler, ty detta ansåg hon vara ett ganska svårt problem att lösa. Har man hört maken! Och det af en *sådan!* "Uppfatta och återgifva rôler! Och detta innan hon någonsin sett något spektakel! Man kan just få ondt i magen!

— Åh — sade Ulle-Marie — hon är väl en papegoja som hört Lagmanskan W** och Fröken Laura och Baron L. säga detta förut.

— Ja, det är just händelsen — svarade Hofrättsrådinnan, nappande gladt på denna förmodan. — Jag hörde just på Fagervik — sade hon med denna låga, hväsande röst som hon brukade när *aldrig* ett

enda ord var sanning af hvad hon berättade — jag hörde just hur hon bara sade efter hvad som sades förut, ty hon har ej en gnista eget förstånd eller omdöme. Hon är uppfödd af en gammal hushållerska (som jag en gång sett här i marknaden) och kan intet räkna till tjugo. Ach, hvad är skönhet, utan uppfostran och bildning! — sade hon, höjande rösten; ty hon hade en svag vetenskap om att detta var en sort af sanning, ehuru många modificationer äfven den kan tåla; ty långt, långt ifrån är allt det bildning, som man så behagar kalla, och mången sort af uppfostran är sämre än ingen. Och nu började Hofrättsrådinnan att för sin vän hålla ett loftal och sjunga en segersång öfver sin egen uppfostringsmetod, hvaraf profven sutto stela, tillgjorda och obehagliga på hvar sin stol, afundsfullt lyssnande till alla de loford som susade förbi deras öron, och som alla hade Lidas ovanliga skönhet till föremål.

— Något sådant har jag sannerligen, *sur mon honneur*, icke sett — sade Generalen, och tog en pris — sedan anno 1799 då Grefvinnan Nils Gyldenstolpe, sedan Grefvinna Wetterstedt, var i sitt flor.

Landshöfdingskan, till hvilken detta sades, och som vi veta ännu hade några ungdoms-pretentioner, gjorde en liten knyck på nacken och sade:

— Ja, det är *för väl* att man fått något *nytt* att se på och tala om. Om en liten tid är äfven det gammalt och vandt.

— Ja — sade Generalen som hade stor erfaren-

het i den vägen — ja — ”det är tidens lopp: den ena skall den andra äta upp!”

— Nej, jag betackar mig — sade Landshöfdingskan som tog detta för en liten pique, ty sådana hade den gamla Generalen stundom ibland sina complimenter, qvar ifrån 90:talet. — Jag ämnar äta upp ingen, och hoppas att blifva spisad af ingen — tillade Landshöfdingskan.

— Ah, Ers nåd! — sade Generalen — Hur kan man imaginera sig något sådant! Hvem skulle väl vilja spisa upp Ers nåd! Det kan ej komma i fråga.

Nu blef det värre än någonsin: Landshöfdingskan, litet eldfängd till lynnet, och tagande dessa Generalens ord för en ytterligare pique, blef både röd och ond, och Generalen sade om aftonen till sin gumma:

— Vet du, hon var kostelig att åse, den aimabla Landshöfdingskan. Hon blef röd och arg som en kalkon, för att jag berömde den der sköna mamsellen, och få se om ej vår Höfdingska får sin migraine i morgon, så att hon ej kan komma hit på vår stora dinée!

Generalskan skrattade, ty det gör, som man vet, både satan, skatan och kärringen, när illa är på färde.

SJUNDE LÅSNINGEN.

L'esprit comme l'amour n'a de charme que lorsqu'il est involontaire. En général, on fait grand cas de la volonté, on admire une belle volonté. Nous, au contraire, nous n'admirons que *l'involontaire*, parceque l'involontaire c'est l'inspiration.

COURRIER DE PARIS.

VAR Lida i det stora sällskapet som fogel i luft, så var hon under den dramatiska föreställningen som fisk i vatten, ty hon samm i ett haf af förtjusning. Hon var som perla i guld, som en rosenknopp i morgondagg. En observator skulle lätt sett på henne att hon nu, och *nu först*, var i sitt rätta element. Hon njöt mera af aftonens nöje, och lefde mera lefvande deruti, än kanske hela den öfriga publiken tillsammansdagen, om man kunde med mått, mål eller vigt mäta känslor, intryck och njutningar. Hennes öga strålade, hela hennes själ var i stor, mångfaldig sysselsättning, munnen stod till något yttrande

öppen, och det var med yttersta möda, som Elisa afhöll henne att högljudt yttra sitt bifall för det sätt på hvilket Hamlets röle gafs af en ung, förhoppningsfull artist och sitt misshag öfver det tillgjorda och onaturliga i Ophelias spel. Men när andra klappade händerna vid somliga tillfällen och Lida tyckte som de, då voro äfven hennes i full rörelse, och hade bara någon hvisslat ibland, så hade Lida säkert gjort sällskap. Munnen stod redan ett par gånger i denna, af en ovillkorlig harm föranledda och för en skådespelare så hotfulla ställning. Men Elisa sade halfhögt:

— För Guds skuld, goda, kära Lida! hvissla icke! Blunda hellre, och håll för öronen, att du ej ser eller hör hvad du icke kan fördraga; men hvissla icke!

— O, det är oerhördt! — sade Lida en gång, när Ophelia i 4:de actens 5:te scène, drog sin mund till ett leende af vanliga actrice-sorten, d. v. s. så att trettio två tänder syntes. — Shakespeares ande för-gås, och jag äfven!

— Tyst för all del på spektaklet — sade Laura, som, oaktadt Häradshöfdingens makningar och mel-lankomster, dock försvarat sin plats på Lidas ena sida, med sträng anmaning åt Elisa, att ej, åt hvem det vara må, cedera den andra.

Vid återkomsten från spektaklet talades mycket derom hos Landshöfdingens och de gamla fruarne och de gamla herrarne och de unga och Laura, de

voro allesamman lika förvånade öfver Lidas icke allenast själfulla och sanna utan likasom i själfva konsten invigda sätt att tala om och bedömma ett skådespel, något som hon egentligen nu såg för allra första gången, men som hon tänkt sig mång tusende. Utan att nästan själf veta det, kunde hon Ophelias róle för det mesta utantill och hvar gång hon framförde sitt billiga klander öfver den lumpna actricens platta spel, återgaf hon själf, utan att nästan märka det, just detta samma ställe som hon klandrat, med en sanning, en känsla, en natur och en energi som kom inifrån, och icke kom af härmning, undervisning, café eller pounsch.

— Hon har en förvånande talent! — sade Landshöfdingen till Otilia — Det kunde blifva något stort af den flickan — tillade han, ty han var en utmärkt bildad man, som icke allenast hade skönhetsinne, utan äfven konstsinne och en icke vanlig förmåga att rätt bedömma hvad han i den vägen såg eller hörde.

— Åh Gubevars! — sade Hofrättsrådingen som hörde detta utrop — Landshöfdingen ville väl icke att den charmanta mamsellen skulle blifva actrice?

— Skådespelerska, min nådiga! Skådespelerska i ordets högsta, rätta, verkliga potens, — — det är något helt annat än hvad vi vanligtvis mena med — — en actrice — svarade Landshöfdingen och tog en pris.

— Må vara, må vara! — sade Hofrättsrådingen och fläktade med sin solfjäder — men det är ju hor-

ribelt rysligt ändå, att ens tala om, att en person i societéen skulle blifva actrice! Eller hur — — lilla söta Fru W**?

— Jag vet icke rätt sjelf — sade Otilia — men Landshöfdingen vet säkert om Stockholmsposten kommer i afton.

— Stockholmsposten! — svarade Landshöfdingen leende och förvånad; men då han märkte Otilias totala själsfrånvaro och distraction, tillade han: ja den kommer i afton men ganska sent, och snällposten kom i morse redan.

Och nu började Hofrättsrådet tala om snällposten, och Landshöfdingen gick sin väg, och Otilia hörde ej ett enda ord. Hon hade blicken troget fäst på Elisa som med största beundran, men ändå med en viss anstrykning af ängslan, såg huru bekymmerslös, huru alldeles intagen af sjelfva konsten, och helt och allena lefvande i den, Lida icke märkte, att hon med sin lifliga konst-kritik, mera gjord för henne sjelf än för de kringstående, drog allas blickar till sig. Och om bland dessa blickar någon enda var beundrans och gillandets, så voro dock de flesta ogillandets, förvåningens, småsinnets, som snart förvandlades i luttar nyfikenhet, harm och afund; ty ingen kunde förneka att ej den sköna, af en underbar, från själ och hjerta strömmande känsla uppeldade flickan, stod der, lik en sånggudinna höjande sig öfver hela mängden på osynliga gudavingar, af konsten i hela sin renhet, fullhet och helighet uppburna.

Men luftandarne! De sågo, de hörde, de kände och förnummo hvad som föregick, och de sjöngo en jubel-chor för sig:

Nu är hon på väg ditåt!

Rödjom undan hennes stråt!

Upp till konstens himmel bär den.

Lycka — lycka till på färden!

Halleluja! Halleluja!

Men Laura sade vid hemkomsten till Rådmanskans präktvåning:

— Käraste Lida, det är fasligt väl att du haft så förbålt roligt i afton, men det hafva vi ju alla haft, men ingen har åbakat sig så som du, och beskrifvit alla *sina* känslor och alla Ophelias, och alla Hamlets, Polonii, Kungens, Drottningens och Spökets. Intet ser du mig eller Otilia, eller Elisa klifva fram och declamera rôle på rôle, från perm till perm, och himlens Gud vet hvar du lärt dig detta, ty aldrig har Baron Edmund förefallit mig som någon stor acteur, och icke Fru Debora heller, på din beskrifning!

— Men han *kan* tala och han *har* talat öfver konsten! — sade Lida, som blott fästade sig vid de orden som rörde Edmund.

När Laura sade: "Intet declamera vi, jag, Otilia och Elisa," — så hade Elisa halfhögt puttrat: "Ja, det kommer sig mycket deraf att ingen af oss det kunde." Men Otilia hade i snabb och halfhög ton frågat Hellqvist om han, enligt hennes tillsägelse varit på postkontoret, och då denne svarade "ja," samt

tillade att han lemnat hennes Nåds bref till jungfru Lotta, tog Otilia ett hastigt godnatt, och hvar och en gick till sig.

"Himlens Gud!" — tänkte Laura om aftonen, under det hon försigtigt plockade knappnålarne ur sin fina krage — "hvad månne bli utaf detta "vilddjur!" Ty det var en benämning som, alltsedan de allra första dagarne, ja allt sedan Laura första gången hört talas om Lida, alltid rann henne i sinnet, och hon menade dermed visserligen icke de rysliga djuren varg, tiger, björn och leopard, utan ett djur, skönt och godt, men uppväxt i skogens vildhet, en skogsmenniska eller något dylikt. — "Hvad skall blifva utaf henne! En actrice!" — Laura ryste, ty själ och hjerta hade Laura — trots någon, men dessa voro båda på renaste prosa, och en finkänslig renhjärtad qvinna måste hafva en hög grad af *sannt*, poetiskt stoff uti sig, för att icke rysa vid denna föreställning, hvilken dock torde alldeles försvinna med tiden om vi få *många* exempel på så högst aktningvärda och älskvärda sceniska qvinliga artister, som dem vi nu ega några utaf. Men i den gamla, hemska föreställningen insomnade Laura, och drömde om natten att Lida spelade i en tragedie, öfverträffade sig sjelf och alla andra; att Laura var både ond och god, glad och ledsen häröfver; att Elisa grät af luttar förtjusning, och lät tårarne falla på en splitter ny blå shawlett, så att den blef alldeles bortskämd, och slutligen att Lida i femte akten, när Laura redan var

trött, gjorde alldeles som Roquerol i "Der Tragöd"*)
— — — mördade sig på fullt allvar, i stället för
— — ett theatermord. Laura vaknade i full svettning,
och sade för sig sjelf i halfsömn: "Aldrig mera
skall jag låta narra mig att dricka af Landshöfdingens
otäckt starka decaterade pounsche, eller äta glacer
på aftonen!" Drömmen påminde hon sig sedan,
hela sitt långa lif framåt, och kunde *aldrig* glömma den.

Elisa insomnade i en ljuf och oskuldsfull barnasömn
och äfven hon såg den sköna, underbara väninnan,
i sina ljufva, ungdomliga och rosenprydda drömmar.
Men Lida stod henne icke i vägen, icke i ljuset.
Elisas drömmande själ var engelens, och de känna
aldrig något dyligt.

Otilia skyndade att gå till hvila, bröt sitt bref och
läste:

"Du förbjuder mig att tala om min kärlek! Om
"hvad vill du då att jag skall tala, när den ingredie-
"rar i allt? Om du återtog detta förbud, så kunde
"jag måhända tänka och tala klokt till dig; nu är det
"omöjligt. Jag ser, jag känner, jag förnimmer blott
"dig — oupphörligt gensträfvig, oupphörligt och rast-
"löst kämpande mot min vilja, och min gränslösa
"kärlek; och i denna eviga strid förgås jag slutligen,
"ty jag tappar *aldrig*, nej *aldrig* modet. Jag kämpar
"till sista blodsdroppan för min sak, för min kärlek,
"för min fasta, oryggliga vilja. Du — — *min!* eller

*) Ur Jean Pauls Titan.

"strid i lif och död. Säg därför att du vill blifva
"det, godvilligt blifva det, och din Hugo är genast
"lugn, lugn och lydig som ett lam, — — skall tala
"om annat än sin kärlek: — — om sina studier, om
"sin militär-bana, om sin framtid — — om *allt* —
"ty då får *allt* värde. O, Otilia, Otilia! Om du visste
"hvad det ville säga att ens tänka sig att afstå det
"man älskar — — *så* — som jag älskar dig!" — —

O, om jag det vet! — suckade Otilia, och tårar,
heta och brännande, föllo på hjertat, icke likt vat-
tendroppar som fräsande släcka en eld, utan likt
olja, tändande en liten ny låga för hvarje droppe.

Slutligen somnade äfven Otilia, och drömde, —
icke om Hugo, utan om — Lida. Hon stod der i
hela trollglansen af en undergörande, allt förmående
fée, icke af den rätt goda, icke af den rätt onda ar-
ten, och just därför så förledande farlig. Hugo bländ-
ades af hennes blotta åsyn. Elisa gick ödmjukt och
bredde ut mjuka mattor under den stolta Lidas si-
denhöljda fötter. Lida märkte det icke, icke heller
Hugo, men Otilia tog Elisa till sitt bröst, tryckte hen-
ne så hårdt derintill, att hon ropade af smärta. Otilia
vaknade, kände sig må illa, grät och bad Gud be-
vara henne för sjukdom till kroppen, men ändå me-
ra för själens onda: hat, afund och tärande svart-
sjuka.

Den som tror att Lida sof under allt detta, den misstager sig storligen; den vet icke hvad det vill säga när ett slumrande snille en gång vaknat, en gång känt sig lefva, andas och röra sig i sitt rätta — tusen gånger anade, men aldrig förut funna — element. Icke att Lida gjorde sig reda därför, men allt nog — hon kände något mäktigt dragande, något som stod vid sidan af Edmund: ett enda intresse till i världen, utom honom, eller, som förblandade sig med honom. Med häftiga, lidelsefulla steg, mätte hon sin trånga kammare, utan att ens märka huru liten den var, och Rådmanskans potpourri-krukor och porcellaines-ljusstakar sväfvade ofta i stor och verklig fara, när Lida, sanningsfullare än det kanske någonsin från skådebanan blifvit gifvet, icke allenast återgaf alla de mest ingripande stäl- len af Hamlet, utan äfven af andra Shakespeares, Schillers och Goethes sorgespel; ty på rena, naturliga, obortblandade och oförkonstlade sinnen måste dock dessa, såsom Tragöder betraktade, och skapare för scènen, stå främst, stå högst, just för att de för- ena antikens höga, kraftfulla, osminkade kärnspråk — i idéer, med nutidens bruk — i formerne. Och detta måste mera än något annat anslå ett sådant sinne som Lidas. Som motspelare såg hon alltid Edmund. Det var han som lifvade henne, det var tankan på honom som gaf spänstighet och energi åt hennes inbillning. Hon kände — eller rättare: luft- andarne kände — att utan kärleken till honom, ha-

de den vaknande konsten varit blek, ljum, maktlös, och — — hade kanske lagt sig ned åter och slumrat till, blott för att då och då slå upp ögat för en kort stund, och dessemellan sofva årlångs.

Först mot morgonen, sedan April-solen saktat lyssnat till Orleanska flickans monolog, först då tog den lekamliga naturen ut sin rätt, och Lida kastade sig, ännu alldeles fullklädd, på sängen, och insomnade, drömmande om Edmund och den sköna konst för hvilken naturen, som endast känner hvar och ens kallelse, hade danat henne.

— Herre Gud, så Lida kan gå åt sina sidensäckar!
— sade Laura som klockan nio inköm i Lidas rum, och fann henne lekamligt sofvande, men med själen troligen ganska vaken, ty bröstet häfdes våldsamt, kinden flammade, läpparne rörde sig, och äfven med den upplyftade handen gjorde hon då och då en betydelsefull rörelse.

— Vakna, kära Lida! — sade Laura, som ängslades af att se "flickan arbeta och streta så der i sömnen, och det med kläderne på!" — Vakna kära barn! Solen står högt på himmelen. Mamma är redan uppe. Elisa har suttit klädd och läst en lång stund. Vakna nu och kläd om dig, ty det måste vara fasligt otrefligt att — så der — ligga i kläderna. Det är, i allmänhet taladt, en alldeles ohygglig

vana! Gud vet hvarifrån du fått den! Ohelsosamt och malpropert är det, och skrynkliga kläder och tufsigt hår blir följderna deraf. Lida har ju lofvat mig, en gång för alltid, att *alltid*, utan alla undantag, kläda utaf sig om aftnarne, rulla upp sitt hår ordentligt, taga sin nattmössa och ombyta nattkläder, samt lägga de kläder hon aftagit, i full ordning innan hon går till sängs. Det är sådana seder och vanor som anstå ett ungt, väl uppfostradt och i goda omständigheter varande fruntimmer. Det befördrar helsa, trefnad, ordning och allt godt; men att kasta sig klädd på sängen och på det sättet sofva otrefligt och bundet, det — — — kan aldrig vara bra.

Laura hade så när aldrig funnit denna allra sista lilla kraftmening som skulle sätta kronan på hela moralen, ty hon ville ej för Lida säga huru otäckt *hon* egentligen fann detta; huru hon (Laura) alltid förenade tankan på snuskiga, vårdslösa pigor, med den, att sofva i kläderne.

— O! jag vill lyda, kosta hvad som helst! — sade Lida med dramatisk affect, höjde ena handen mot himmelen, lade den andra på hjertat, likasom ville hon taga båda till vittnen på sin ed, och böjde ett knä för Laura.

— Ach Herre Gud! — sade Laura skrattande — nu har väl spektakel-vurmen alldeles fått makt med dig, kära barn. Men för all del, käraste, söta Lida — tillade hon allvarligt — slå bort alla dessa comedians-griller. Det är dock, af allt sköns ondt,

det *allra värsta*, som en ung flicka kan få i hufvudet. Det kan på sin allra högsta höjd, vara *à sa place* att vurma om, en spektakelaftron när man nyss sett sådant der, men dessemellan är för väl när man alldeles kan glömma bort att skådebanan någonsin finns; ty hvar och en som rätt vill sköta sitt kall, och fylla de pligter som Gud oss ålagt — hvar och en i sin stad — har alldeles nog af att spela sin egen rölle på verlds-theatern, utan att uppträda i inbillningens "Gäst-rölle."

Laura höll ännu andra små tal om: "huru unga flickor böra skicka sig i sällskap; huru de tystaste, de saktmodigaste, de som minst väcka uppseende, dock i längden vinna mest; huru innerligen väl stillhet, *douceur* och förekommande artighet mot äldre personer kläder en ung flicka, och huru oändligt väl det passar en sådan, att hålla sig bland sina jemnåriga, prata halfhögt med dem om flickors vanliga små angelägenheter, broderi, *lecture* &c. &c.; men visst icke att likt en theater-hjeltinna stiga fram midt på golvet, vända ryggen åt alla de äldre fruarne, ja, göra sådana ansenliga baksteg att man trampar dem på liktornarne, och sedan gå på i sin ifver, utan att vända sig om, och säga ett artigt ord till ursäkt, bara demonstrera, declamera, agera och hofvera framför de förbluffade herrarne. Söta min lilla Lida! sådant passar sannerligen icke, och jag som är din vän, som är din goda fosterfaders vän, beder dig för all del i verlden &c. &c." — — ty nu

skänka vi efter den goda, kloka, välmenande och verkligen förståndiga och rimliga Lauras tal, hvilket — o, vi måste bekänna det — verkade på vår Lida som under tiden, hjälpt af Laura, klädde af sig och på sig, alldeles som vatten på en gås! Hon afhörde väl uppmärksamt hvart enda Lauras ord, öfvervägde ganska riktigt vigten och sanningen deraf, men blef icke nedslagen, icke ledsen och visst icke förlägen, utan tog saken helt tranquill, lofvande att aldrig mera "trampa fruarne på fötterne" — ty det tyckte Lida verkligen vara det allra värsta af sina synder; men för resten lade hon den goda Lauras tal dit, der så mången god motion kommer, d. v. s. "till handlingarne" — och icke, som hon verkligen skulle velat, på hjertat, om ej för annat, så för den der ingripande slutmeningen om: "vän till fosterfadern," ty på Lida verkade egentligen ingenting annat än det som hade något samband med Edmund; och som Laura redan kände detta i luften, tog hon alltid slutligen till honom; men, fruktande likt en klok och försigtig General, att för mycket anlita sitt tyngsta cavaleri i början, ville hon därför alltid till sista stund spara sin bästa "*cheval de bataille*."

Lida lofvade dock att göra allt hvarom Laura bad henne, lofvade verkligen, i tanka att hålla ord, men uppfattade aldrig riktigt hvad det egentligen var, utan höll sig vid sjelfva de yttre contourerne af saken: "Intet trampa fruarne på fötterne. Sitta bland

"flickorne. Tala om broderi. Aldrig ligga i kläderne.
"Framför allt — aldrig någonsin i min nya rosa-si-
"denhatt, &c. &c." Allt detta öfverläste Lida för sig
sjelf, och allt detta föresatte hon sig, men med den
lama kraft som man har, när man icke sjelf inser
nyttan och nödvändigheten, och när man hittills al-
drig hvarken föresatt sig något, eller, om det någon
gång skett, lydt dessa sina föresatser, utan endast
ögonblickets luftiga ingifvelser.

ÅTTONDE LÅSNINGEN.

Help your self and your neighbour!
Gammal toast.

HVAR är väl den målare som icke gerna skulle lemna till någon underordnad att kluddra på taflan alla bisaker, alla småsaker, alla dessa småaktiga detaljer som måste finnas, för att det hela skall blifva — ett helt. Hvem skulle icke önska att allenast få behandla hufvudfigurerna och slippa alla andra omgifvande föremål, med vilkor likväl, att dessa sednare, lika som genom ett trollslag, flyttades dit af osynliga händer, och så att ej en enda smula af hufvudfigurerna fördunklades, bortskymdes, effecten af dem mattades, utan tvärtom framskötö dessa och gäfvo *relief* åt dem.

Hvilken *stor* figurmålare skulle icke önska sig detta, och hvem kan bättre fatta det än en *liten* tecknare af taflor ur lifvet, der man gerna, ehuru liten man är, skulle vilja lemna åt någon annan, ännu mindre, att (om han nemligen icke förfuskade

alltsamman), t. ex. i nuvarande omständigheter, berättade och förtälja om allt hvad sladdret hade att berättade och förtälja, gissa, fantisera, improvisera, komponera och profetera, i den lilla goda staden X**, ty allt detta förmår sladdret, fast det blir derefter.

Ungherrarne i X** gingo på värdshuset och åto frukost, drucko vin och skämtade med uppasserskan, talade om spektaklet i går aftons, och actricerne, om de brandskadade i W. och den undersköna flickan som föregående afton uppenbarade sig hos Landshöfdingens. Sedan sprungo de förbi Rådmanskans paradvånings fönster och tittade dit upp, så, att de så när hade stupat omkull, framåt eller bakåt, men fingo ej se annat än Fröken Laura, som de helsade på, och den vackra, välbildade halsen och nacken af den läsande Elisa.

Fruarne sprungo på förmiddagsvisiter till hvarandra, talade om bjudningar och "manquement", maten hos Landshöfdingens på soupéen, den stora dineén som i dag skulle blifva hos Generalens, om Fru Y:s mössa, och Fru Z:s hatt, om hvad alla hade på sig på spektaklet, om detta (spektaklet) en smula, om Fru W** som var tyst och blek, men vacker ändå, "obegripligt vid de åren," och slutligen talade de om den besynnerliga, halfgalna, förryckta flickan som ingen visste om hon var dotter eller något ännu

sämre till Baron Edmund L. Och nu kommo de rätta gissningarne i svang.

Unga flickor af stadens både grädda, mjölk och vassla, sprungo i bodarne för att köpa band och handskar, blommor och rimsor till morgondagens bal, och när de råkade hvarandra sade de: "Godag, söta
"du! Hvad har du köpt! Hvad skall du hafva på dig
"i morgon? Se der går Notarien! Nej, se intet ditåt!
"låtsa som du intet märkte honom! Kors, hvad det
"benade håret klär honom! Hvad sade du? Nej hvad
"sade du? Kors "hvad sa' du" — tyckte jag du sade!
"Hvad tycker du om Lida, den der mamsellen som
"är med W**s? Gud vet hur de herrarne kunna
"tycka att hon är så vacker! Och den klädseln! Hon
"ser ut som gamla porträtter! Hon är visst aldrig rätt
"slug! Jag frågade Elisa helt uppriktigt derom, men
"hon blef helt stött, och svarade med sin, den der
"vanliga dumma, sträfva, landtbo-tonen: "Ach, ni skulle
"lacka Gud, om han gifvit eder hälften af hennes
"förstånd och hufvud!" sådant är nu intet artigt, alls
"intet gentilt, *comme il faut*, att svara folk. Hon är
"för fatale den Elisa. Aldrig mins hon någonting. Jag
"påminde henne om saker sedan tjugondagen, cour-
"tiser och sådant, men der stod hon, *la bouche bé-*
"*ante*, som ett får; mindes *intet* — visste *intet*, utan
"sade slutligen: "Ja så! ja det var sannt," och gick
"sina färde, gick bort till det der dårhushjonet som
"stod der midt på golfvet hos Landshöfdingens, all-
"deles som en som skall visa hund-dans."

"Hi, hi, hi! hvad du är rolig!

"Ha, ha, ha, hund-dans! Ach, det är för roligt att se på! Än gå de på två fötter, och kjolen står så besatt ut för svansen, än komma de i misshugg på alla fyra."

"Vet du sist här var hund-dans, så, rätt som de skulle storma en fästning, kastade Lieutenant Gyldepistol en kotlett in till dem, och då fingo de annat att göra än storma någon fästning."

"Hi, hi, hi, det var det roligaste jag någonsin hört!

"Ja, han är nu så genom-qvick!

"Ja, men det var elakt!

"Ja, det är han med; de stackars hundarne fingo smaka af karbasen."

"Hi, hi, hi, karbasen! Ach, hvad du är rolig! Men "nu är det sent: Adieu, söta du!" God middag, söta "du! Kommer du till Generalens i dag? Ja, om jag "hinner: Jag har hvarken sytt för rimsa eller man- "chetter! Nu är klockan half tu! Kors i alla dar! "Ka! ka! ka!"

Uppbyggeligt!

Dinéen hos Generalens var mycket stor, d. v. s. gästerna många, bordena långa, platserna trånga, mat i parti, Oeil de perdrix, Port och Madeira, Muscat och Malaga, Haut Brion se'n, och Hochheimer sist. Glam och skratt, förtäckt politik, högt dévoue-

mang och tyst polemik. Något litet som osade opposition på långsidorne, der ungherrarne befunno sig. Välklädda herrar, eleganta damer, charmanta mössor från Folker, egna lockar och löslockar, pannhår från Paris, och pannhår från moder Natur, tänder d:o och d:o, hvita händer med ringar, röda d:o med handskar, *litet* konst i allt, *stor konst* i intet, ej en gång i crocanen, ehuru den var det "*konstigaste*" som Lida hittills någonsin sett.

— Är det mat? — frågade hon förvånad — Kan man väl tänka sig något så dåraktigt, som att så sira ut *mat!* Mat som skall ätas upp! Fy för döden, att äta hvad som så är handteradt! Först ville jag väl se mästaren eller mästariinnan, och vore det än min bästa vän, så — — — Men här tvärstannade hon, ty samvetet slog henne: huru mången gång hade hon ej druckit ut den droppa i théköppen som Edmund lemnat, ätit med hans sked, bland alla brödstycken helst valt det som han tagit utaf, druckit ur hans glas, icke af törst, utan af — — — lågande kärlek. Hon teg således tvärt, och hennes granne, den lilla artiga Häradshöfdingen, kunde icke nog prisa hennes "qvicka, naïva, intressanta, lämpliga och genialiska reflexioner öfver crocanen."

— Hon har aldrig sett en crocan förr! — hviskade Hilda F. till Thilda G., och pötte henne med armbågen.

— Hi, hi, hi! — aldrig sett en crocan! Kors ett sådant sjåp, utan all uppfostran! Men hvarför lägger du dina handskar i vinglasen?

— Det är modernt.

— Kors jasanya! då lägger jag dit mina med! Aj, de gå ej dit! — Aj, nu föllo de under bordet! Hi, hi, hi!

— Ha, ha, ha! he, he, he!

Och nu skrattades det så att näsdukarne fingo hållas för mund, och tårarne kommo i ögonen, och vis-à-vis'erne sade:

— Ach, hvad de unga damerna hafva roligt! Hvem är nu på tapeten? Hvem gäller det löjet? Stackars den! Hvad det är roligt att se glad och münter ungdom! Fröken Laura! jag har den äran! — Ah! svara i bara vatten! Det är ohemult!

— Hilda du, hör du! Han dricker Fröken Lauras skål!

— Hon har en charmant krage — Thilda du! Hon broderar så väl, att det är en charme att se.

— Vet du Hilda, hon klumpar intet under, och trär aldrig.

— Det är obegripligt! — det är oförklarligt! Det skall jag försöka!

— Det har jag försökt.

— Nå gick det bra?

— Nej, det gick på tok!

— Hi, hi, hi, det kunde du sagt genast.

— Ha, ha, ha, ha!

Och nu fingo vis-à-vis'erne åter se två gånger tjuuguätta tänder, ty hvarken Hilda eller Thilda hade ännu fått dem som beteckna visheten, och när dessa en gång komma så vet himlen om de någonsin få

annat än namn, heder och värdighet af hvad de skola föreställa.

— Ja, vill någon annan bara börja — svarade Laura sin granne — nog skall jag äfven vara med, och jag ansvarar detsamma för min cousine Otilia, för Elisa W** och för Lida.

— Hvarom är frågan? — ropade Hofrättsrådinnan öfver bordet — Skall det spelas comedi? Jag tyckte jag hörde något sådant?

Något litet stött svarade dock Laura helt artigt:

— Nej, min nådigaste! Långt derifrån! Men det vore frågan om att sy och arbeta för ett lotteri eller en auction, till förmån för de brandskadade W-boarne.

— Ach, hvad det vore roligt! — sade Hilda, och hoppade högt från stolen.

— Ach, jag vill börja i morgon! — sade Thilda, som om förmiddagen ej haft råd att gifva en fattig hustru, med ett half-naket barn några skilling, utan heldre lagt dem till banden, som skulle köpas för morgondagens bal, att dessa kunde blifva så mycket bredare.

— O ja! — svarade Lida, som satt vid en helt annan sida af bordet — O ja! — svarade hon *sin* granne, Häradshöfdingen, och för allra första gången bevärdigade hon honom med en hel, verklig blick. — O ja! ja! tusen gånger ja! — utropade hon, icke högt, ty det hade hon heligt lofvat Laura att icke göra under middagsmåltiden, men så mycket lifligare, så

mycket eldigare, med en hel brinnande själ i hvar öga, och enthousiasmens låga i hvarje drag — Ach ja! Låtom oss komma öfverens — fortfor hon — att gifva en sällskaps-representation af någon af de stora verkligt klassiska piécerne, till förmån för dessa arma husvilla och nödlidande i W.! Hvilken förtjusning att få spela en Maria Stuart, en Juliet, en Thekla, en Clärchen! Och hvilken fröjd om dessa lidande varelser i W. sedan kunde hafva något gagn af hvad som gjort oss andra en så utsägelig glädje! Vi äro ju så många! Vi kunna ju taga hvilken pièce vi vilja! Sjelfva Wallenstein, med Läger och Die Piccolomini och allt!

Och ungdomligt och hjertligt skrattande, började hon utdela rôler till alla dessa fruar, gamla Hofrättsråder, Assessorer och andra lagtydare, ty deraf fanns många i den innerligen goda och trefliga staden, i denna krona för Sveriges provins-städer, dit vi förlagt vår scène, emedan den någonstädes skulle vara.

På eftermiddagen talade man endast och allenast om den hemska branden i W. Ett ögonvittne, en Major från den trakten, beskref med alla sanningens rysligt hjerta färger detta hemska sorgespel, och hvar och en gjorde deröfver sina olika reflexioner. Många borttorkade sakta och omärkligt de tårar som frambröto, oaktadt alla försök att återhålla dem; andra torkade sig grundeligt, och med stora rörelser, i de torra ögonen, många tego, förfärade och skakade

ända i sitt innersta, andra gjorde stora exclamationer som betydde — — ingenting. Hvilka af dessa som inom sig tänkte på de armas hjälp, är lätt att gissa. De tysta gjorde det; de som anfäktade sig hade ju ej tid dertill!

— O, att jag vore en skald! — sade Lida, med ögon perlande af oemotståndliga tårar — en skald, en Tegnér! Jag skulle skriva ett sorgespel öfver denna händelse, och om man tyckte sig hetta om kinden, vid målningen af Balders-templets brand, så skulle man bränna sig på denna; ty att beskriva något dylikt, som man dessutom varit ögonvittne till, det skulle sätta allt det tragiska stoff som kan finnas inom en nordbo-skald i den häftigaste gäsning. Eller huru, käraste små fröknar och mamseller? — tillade hon, och mindes i hast att hon lofvat Laura "sitta stilla hos flickorne, och språka med dem om broderi, lecture &c."

Både Laura och Elisa, som rätt väl fattade detta, kommo i hjertligt skratt, fastän med ymniga tårar för W-branden i sina ögon; och sinnesstämningen blef litet muntrare, och man började med allvar tala om att arbeta för de brandskadade. Alla voro derom ense. Fruar, som hade många döttrar, tänkte väl på det dyra zefir-garnet; men nu passade ej att tala om sådant, eller göra några invändningar, utan alla ropade: "Ach ja, ach ja! Det blir för roligt!" och munterheten blef allmän. De äldre Herrarne tyckte projectet vara charmant, ty det skulle blifva mycket

penningar, utan att det just skulle flyta ur deras kassor; de yngre funno häraf tillfälle att säga så många artigheter och fadaiser, och den lilla Härads höfdingen borde haft premium därför. De äldre däremna rådslogo, bräkande för sig, de yngre likaledes snattrande för sig, och *alla* rådfrågade Laura om *hvad* de borde göra till auctionen eller lotteriet; ty Laura hade en förvånande skarpsinnighet att alltid träffa just den rätta pricken i allt, att noggrant kunna bedömma hvar och ens förmåga, samt *hvad* som passade och anstod, och följakteligen *hvad* som icke passade, icke anstod hvar och en.

— Jag syr en krage — sade en äldre, ful flicka som hade en förkänning af att ungherrarne icke skulle ropa på hennes arbete.

— Ach nej! Jag syr ett värj-gehäng, eller ett axelband till en jagtväska — läspade en liten duodecimskönhet som började få mycken tour på balerne i X**.

— Jag syr en resväska — sade Fröken Julie, och kastade en vacker blick på en splitter ny kurtisör, en nouveauté i Notarie-vägen, och denne hviskade, endast hörbart för Fröken Julie:

— Och jag ropar in den, ginge den än till hundra dukater! (han egde icke två).

— Hvad skall du göra? — frågade Josefine Pruden tankfulla Elisa.

— Jag skall taga utaf ljuset — svarade Elisa, som just dermed var sysselsatt.

— Hi, hi, hi! Ha, ha, ha! Skall du taga af ljuset för W.-boarne? Ach, de hafva haft ljus nog — menade Hilda F., och nu kiknade alla flickorne åt denna otroliga rolighet.

— Hvad skratta de åt? — frågade Lida den rodande Elisa.

— Det veta de sannerligen icke sjelfva — svarade hon helt sakta — åt *mig* annars, om du vill veta det. Så tror jag åtminstone.

— Åt dig! — sade Lida — åt den bästa af dem!

— Chut! tyst för all del — bad Elisa — här är aldrig värdt att säga hvad man tänker; knappt nog att tänka, allra bäst att tiga.

— Äro de så elaka då, alla dessa flickor? — frågade Lida helt sakta.

— För ingen del — svarade Elisa — de äro goda flickor hvar för sig, men när de komma tillsammans, så skratta de, som jag tycker, ibland åt ingenting, och ofta nog, tror jag, åt mig, och det är kanske mitt fel.

— Nej, här står jag aldrig ut! — sade Lida — Kom låt oss gå ut och vandra i de andra rummen.

— Åh ja, hvarför ickel — svarade Elisa, som stundom hade stor håg att vara litet sjelfständig och göra hvad hon behagade, när hon icke gjorde något ondt.

De båda flickorna utgingo arm i arm, och de öfriga lade sina unga, behagliga hufvuden tillsammans för ett stort och ifrigt flickprat, ty nästan alla ung-

herrarne hade så småningom aflägsnat sig, dragna och lockade af ett kille-bord, cigarrer och pounsch i de unga sönerns rum, och återvände till fruntimmeren blott en och en, då och då, än med spel-lyckans latituder, än med otourens longituder på sina anleten. Men nu syntes ingen af dem, utan de unga flickorne gjorde mellan sig följande reflexioner öfver de tvenne emanciperade:

— Hvad de äro besynnerliga! — Hvad den Elisa är enfaldig! — Och Mamsellen, hon är säkert lite vriden! — Har hon talat med dig? — Nå, än med dig då? — Intet med mig. — Och intet med mig! — Jag frågade henne om hon varit i Stockholm, och då bara såg hon på mig, och så såg hon upp mot himlen, och så sade hon, alldeles som på en theater: "O, om jag der varit!" Och det var allt det svar jag fick! Hi, hi, hi! — Ja, hvarför skall du fråga så? Hon är just hittad i Stockholm, stod i en korg utanför en dörr. — Ach, tala om det! — Jo, som man har sagt mig låg hon i en korg, mycket fint och väl lindad, hade en kedja om halsen med en medaillon, och en biljett låg bredvid, deruti man bad att barmhertiga menniskor skulle upptaga det armabarnet, som ännu ej var döpt, men som man önskar de skulle heta Zelida, och dertill döptes hon. En näsduk lär legat i korgen, märkt med ett par initialbokstäfver och en grefflig krona öfver, men jag är icke i stånd att minnas bokstäfverne. — Kors, en så besynnerlig händelse! — Alldeles som i en roman!

— Vet du icke något mera derom? — Nej, jag har glömt resten!

Så kacklade unghönsen omkring sitt sybord, och Lida vandrade, halfhögt men lifligt talande med Elisa i ett sidorum, der ingen annan än de båda unga väninnorne befunno sig.

— O, Elisa, om du visste — sade hon — hur omöjligt det är för mig att tänka på något annat, än detta sorgespel som man talar om att gifva. Det sväfvat oupphörligt framför min fantasi. Jag tycker så lifligt, ja, så lefvande att jag alldeles ser det framför mig, huru jag står der på skådebanan och säger Schillers herrliga ord, som jag så ofta försmält i tårar åt. Och *du* — ser på mig och nickar bifall! Och ännu *en* till! O, Elisa, Elisa! Vet du hvad en allsmäktig kärlek vill säga?

Elisa såg på henne, men icke så förvånad som man skulle tro; ty Elisa var den enda som verkligt anade att Lida med andra än dotterliga känslor älskade sin fosterfader. Men Elisa kände en viss fin, högsint motvilja att få Lidas förtroende i denna sak, ty hon hade en instinetlik känsla af att det är bäst när somliga ämnen ligga, likt perlan i den obrutna musslan, dolda för hvarje menskligt sinne, och en mäktig känsla, väl icke fullkomligt utredd, men dock så mycket att hon med yttersta motvilja skulle bragt den i ord, låg på själfva bottnen af hennes eget unga hjerta.

— Tala icke mera i detta ämne, Lida — sade hon.

— Du är i denna stund mycket upprymd, och då säger man ofta hvad man i en annan ångrår.

Lida svarade:

— O, du hulda, goda varelse, med ditt engla-förstånd, klart och rent som en Majdag, mildt som en sommarfläkt, ljuft som blomsterdoft och välgörande som morgondagg! Blott *en* älskar jag mera än dig. I början tyckte jag du var ett barn, en liten enfaldig flicka, men jag har funnit att din enfald måste just vara af den gudomliga arten, för hvilken äfven den stoltaste måste falla i stoftet. Du blir snart mitt samvete, ty jag börjar tro på dig, mera än på detta. O, vänskap finnes dock på jorden, mäktigt känner jag det i denna stund! — — och Lida tryckte med värma Elisäs hand till sitt hjerta.

— Ach — sade denna — min goda Lida, du talar så väl, dina ord säga så mycket och så godt. Detta blef icke min lott, men kunde du se ned i mitt hjerta, skulle du finna att min tillgifvenhet för dig ingalunda står efter din. Och jag har så många flera skäl att älska dig, ty du är så långt, långt öfver mig.

Och de båda unga flickorna gingo tysta, arm i arm, med fulla, varma hjertan, vid hvarandras sida. Men nu kom Häradshöfdingen fnaskandes emot dem, och med sin vanliga canderade och fadda ton sade han:

— Ach, hvilka rådplägningar och öfverläggningar ega ej nu rum hos de unga nådiga damerna! Jag vill parera om *ett hjerta* att här är frågan om auc-

tionen eller lotteriet, men jag voterar för auctionen, ty då kan hvar och en få tillfälle att visa sina predilectioner och utmärka *den*, hvares arbeten han mest värderar och estimerar. Ach, min nådiga! — sade han, ensamt vänd till Lida — tillåt mig fråga: hvad skall ni sy?

— Sy! — svarade Lida, som mer än allt annat hatade fullblods-prosaiska ord och tankar. Sy! — hvilken skräddarefråga!

— För all del, Lida, var artig mot dumheten — hviskade Elisa på detta för alla andra ohörbara språk, som tvenne unga väninnor ofta veta att begagna.

— Jag tror vi gå in till de der flickorne — sade Lida, och Elisa kunde ej afhålla sig ifrån att hjertligt skratta, ty hon följde med Lidas tankegång och fann att hon nu som vanligt följde sin smak: valde ett ledsamt, för att slippa ett ännu ledsammare. På vägen sade hon till Elisa:

— Jag *vet* intet hvad den menniskan vill mig, hvad jag gjort honom för ondt, att han så skall förfölja mig och snattra med mig som en anka, utan hvarken själ eller tanka. Han kommer alltid hoppande emot mig, oväntad som en groda, och gör äfven på mig samma vidriga intryck.

— Bry dig intet om honom bara! Låtsasom du icke såg honom, men svara honom höfligt när han talar till dig, ty det är ändå, med allt det der, en hederlig menniska — rådde Elisa.

Laura var ovanligt nöjd med Lida denna afton, och hela denna dag som man tillbringat i stor, omvexlande folksamling hos Generalens. Några få gånger när Lida i sin entousiasme glömt både Lauras råd och sina egna löften, hade Laura omärkligt ryckt i "sidsäcken," och Lida hade genast skrattande tystnat, med en rätt vänlig blick på Laura. Men deremot var den goda Lauras hjerta helt beklämdt, och stort bekymmer hvilade öfver henne för Otilias skuld; ty *nu först* märkte äfven Laura att Otilia var förändrad, och måste lida till kropp eller själ. Laura ville ej ens fästa en enda tanka vid det senare, utan trodde fullt och fast det förra, men var lika orolig derför. Alla människors frågor till Laura hade öppnat hennes ögon, och ännu denna afton, sedan man hemkommit till Rådmanskans parad-våning, bestormade hon Otilia med frågor, hvaruti den innerligaste vänskap och tillgifvenhet framlyste.

Lida gick in till sig, klädde ordentligt utaf sig, upprullade sitt hår, lade hvar klädespersedel så slät, som hade den varit struken med strykJern, och log när allt var färdigt, sägande för sig sjelf: Kom nu in — värdaste Fröken Laura! — Kom nu och se att äfven *jag* kan vara lydig, bara jag kommer ihåg hvarom den alldagliga högmålsfrågan handlar, men när denna nedfaller i tankarnes djupaste stoft, glömskan, och sväfvar i den, som dimman öfver jorden, och det blir klart derutöfver, och *andra* tankar komma ofvanfrån, från det der klara, då ligger den —

så högmålsfråga den är — gömd, osynlig och — —
glömd. Jag medgifver det gerna.

Elisa hade om aftonen, vid hemkomsten från Generalens, alldeles i Rådanskans nedre förstuga — försvunnit. Ingen hade saknat henne, och när hon återkom ingick hon smygande och med kappan på, i det rum som hon, tillsammans med Laura, bebodde. Men då denna ännu var inne hos Otilia, tog Elisa fram ett stort paket, som hon hade under kappan, lade det hastigt och hemlighetsfullt under hufvudgärden i sin säng, samt framdrog Rådanskans rödrosiga sitsgardiner därför, och när Laura återkom och Elisa redan gått till sängs samt hopfästat sänggardinerne, frågade Laura, som aldrig i verlden kunde se något ovanligt, utan att spörja och vilja veta dess orsak: "hvadan detta?"

— För solen i morgon bittida — svarade Elisa, och Laura var nöjd med svaret. Sedan talade de länge om sin samfälda oro och farhåga för Otilias helsa, berömde Lida i duo, men derefter somnade de.

I sjelfva dagningen, och hvar och en vet hur tidig den är i slutet af April, vaknade Laura af något prasslande, och när hon blef fullt vaken, hörde hon tydligt från Elisas säng ett ljud, som liknade det af någon som klipper med en sax. Laura låg och dog

af förundran och nyfikenhet. "Kan det vara till balparyren för i afton?" tänkte hon, "men den låg ju i så full ordning, elegant och smakfull, likt allt hvad Otilia valt och bestyrt om! Kan det vara till Lida? Men hon skall ju hafva en ljusblå sidensäck, och aldrig gudslån mera. Jag begriper intet hvad hon gör" — tänkte Laura, och som nyfikenheten blef för häftig, steg hon upp, utan att ett enda ljud förrådade det, och gick tystare än en katt, på Rådmankans temligen mjuka matta, fram till Elisäs säng, och genom den smala öppningen på gardinen såg hon, till sin yttersta förvåning, huru Elisa saxade och klippte den ena lilla chemisen efter den andra, af ett groft men hvitt och hyggligt lärft, lade dem tillsammans i en hög, samt började tillklippa små kjortlar af nytt ylletyg, som Laura aldrig sett förut. På sidan om Elisa låg ännu något annat brokigt, rödt, blått och hvitt, rutigt, inlagdt i ett gråpapper, och då Laura skulle sträcka sig, för att nogare taga detta i ögonsigte, råkade hon röra vid sängen, då Elisa af förskräckelse höll på att klippa sig i fingret, samt tittade hastigt ut genom sänggardinerne och gömde fort sina småsaker under en stor shawl.

— Är det tante! — sade hon litet misslynt —
Hvad i all verld skall tante uppe och stöka för,
så tidigt på morgonen, och det på söndagsmorgo-
nen till?

Detta grep Laura.

— Ja, hvad har du sjelf för dig på samma sönd-

dagsmorgon? — frågade hon — ty du tror väl intet att jag är både döf och blind? Jag har både sett och hört att du saxat och klippt en lång stund på morgonqvisten.

— Ja, det är då rent omöjligt — sade Elisa litet harmfullt skrattande — att få hafva något i fred för tante. Hon *skall* lura ut allt, äfven om man toge alla möjliga försigtighetsmått. Tante plär sofva så godt om morgnarne annars; hvad i all verld har jagat upp tante i dag?

— Just ditt klippande — svarade Laura, litet grå öfver Elisars reflexioner, och öfver att en hemlighet gjordes för henne af någonting, en sak som den goda Laura, med all sin godhet, dock icke kunde fördraga — just ditt "klipps, klipps, klipps," med *min egen* stora tillklipps-sax, hvars otäcka knarrande jag så väl känner — tillade Laura med en ton som ej var alldeles olik saxens ljud.

Nu började Elisa att skratta, och som hon fann att här ej stod till att få någon fred, om hon ej bekände kort från början till slut, sade hon:

— Nå väl, kära tante! Nu skall tante få veta hela min stackars hemlighet, med förbehåll likväl att den stannar emellan oss, och att jag ej får höra en glosa derom, hvarken af mamma, Lida, Lotta eller någon annan. Lofvar tante mig detta?

— Ja bevars! — svarade Laura helt godt och vänligt; ty hon visste mer än väl, att *om* Elisa hade en hemlighet, så var det otänkbart att annat än *godt*

låg derunder. Laura skulle i förhand velat bekräfta detta med hvilken ed som helst.

— Jo, kära tante — sade Elisa och öppnade sina sänggardiner. — Jag plågades i går hela dagen af att höra alla dessa stora auctions- och lotteri-planer; visst icke för att deruti är något ondt — tvärtom, — men jag kom att tänka på den der olyckliga familjen, och många flera dylika kanske. Tante mins väl hur Majoren talade om att de små barnen sutto utan kläder i snön och fröso, och sågo hur deras boning brann. Nu kan det väl hända att många tänka på alla dessa olyckliga i massa, som så hårdt pröfvades denna dag, men kanske tänker ingen enda särskildt just på de små barnen; och efter mamma varit så god gifvit mig penningar som jag får använda *hur jag vill* (detta sades med ett visst litet sjelfständigt eftertryck), så gick jag ned i saluboden härunder, som ännu var öppen när vi hemkommo, och köpte dessa småsaker.

— Ach, du är en mycket god och snäll flicka — sade Laura med tårfulla ögon. — Jag vill visst hvarken klandra eller förråda dig. Men din lilla kassa gick väl nästan åt till dessa uppköp?

— Alltsamman — svarade Elisa tryggt — och skall jag arbeta något till den der auctionen, om det blir något allvar dermed, så får jag be mamma om ett litet förskott på mina månadspengar, eller ock att få låna af tante eller Lida, att mamma ej må tro att jag vill hon skall gifva mig materialier till detta arbete.

Och nu började de båda att öfverlägga om hvad de sjelfva och hvad Otilia och Lida borde välja för arbeten.

— Otilia bör hafva något som roar henne och ändå icke kostar för mycket på hennes ögon, som mig tyckes se så svaga och svullna ut ibland — sade Laura.

— Ja — svarade Elisa — tante vet att mamma icke just tycker så mycket om de der långa, trägna arbetena som dessutom skola vara färdiga på bestämd dag och stund, helst nu när det stundar till våren och hon får med sin trädgård och sina blommor att bestyra, utan om mamma vill, så tänker jag proponera att förrätta både hennes och mitt värf. Det ena kan jag hafva nere i salongen och det andra uppe på mitt rum, ty ingen bör veta att jag gör det; då går det minsan ej så högt i värde. Men hvad Lida skall kunna åstadkomma, det vet jag sannerligen icke, ty stackars Lida, utom litet slätsöm, kan hon ej bjuda till att vända sina händer till något arbete.

Laura satt länge i djupa tankar och funderingar, men slutligen sade hon, lika som inspirerad:

— Hon kan sy prest-kragar!

Elisa kom häraf i ett sådant skratt, och Laura der-
efter, att den förra fick kramp och den senare tårar i ögonen, och båda hörde, när de ändteligen slutat att skratta, hur Rådmanskan och hennes barn, som just bodde under deras rum, voro vakna, men talade med sömniga röster.

— Nu hafva vi väckt de stackars människorna — sade Elisa halft skrattande, halft bekymrad — och allt detta hade intet händt, om tante legat stilla i sin ro, och låtsat som hon icke hört "sin egen tillklippssax gnissla och klipsa."

— Ja — svarade Laura — men då hade jag heller icke fått veta hur *vål* du använt dina besparingar, och undrat i all min tid på hvad du kunnat företaga, inom de der tillfästade gardinerna.

— Nå ja — invände Elisa, som sjelf var så högst obetydligt nyfiken — hvad menligt hade dermed varit, och hvad nytta har denna upptäckt gjort? Jo den att jag en annan gång aktar mig så mycket dess bättre, ty så länge en människa lefver, har hon små hemligheter eller stora hemligheter, som hon för ingen förräder; det är säkert.

— Se så! — sade Laura leende — äro vi nu inne på filosofiska och antropologiska gebitet igen, om människan och mannen och qvinnan och rättigheter och skyldigheter &c. &c. Nej, godnatt kära Elisa! Sy du gerna och klippsa så mycket du vill, men nu, sedan vi väl fått den stackars Rådmanskan och hennes klampande och skrikande ungar vakna, tror jag att jag tar mig en liten lur till, ty klockan är ej mer än fem ännu.

— Och sedan tante ändteligen är i lugn för mina företag — sade Elisa med sin, stundom ganska torrroliga ton.

Laura småskrattade och somnade. Elisa klippte

och sydde, och klockan half nio, när Lotta kom in, voro en kjol och ett par små lintyg färdiga. Allt gömdes i kofferten, och nyckeln togs väl i förvar.

— Gå vi icke i kyrkan i dag? Vädret är så guda-
vackert och Pastor W. predikar sade Laura vid fru-
kosten.

— Mycket, mycket gerna — svarade Otilia, som
med en verklig förtjusning gillade denna plan, ehuru
den icke tycktes förut fallit henne i sinnet.

— Ach, så roligt! — sade Elisa — Jag har blott
en gång förut hört Pastor W., men då tänkte jag
sannerligen på så mycket annat lappri, ty det var
på den tiden jag lärde att dansa, och Gud vet hvar
alla dumma tankar då komma ifrån. Jag tror jag
hade blifvit hufvudyr, åtminstone en rätt fåfäng och
lättsinnig flicka, om jag längre hållit på med detta
göromål. Men så kom jag hem till vårt kära, sköna
Fagervik, och så började jag ånyo att läsa för mam-
ma, och så — — —

— O, mitt älskade barn! — sade Otilia, och brast
ut i länge hämmade tårar — Du belönar mig med
dessa enkla, snart sagdt slumplikt uttalade ord, för
allt det lilla jag kunnat göra för dig, för allt det
myckna, det otroligt myckna, jag ville göra för dig,
ville gifva dig — tillade hon saktare och ännu lif-
ligare.

Lida stod der, mörk i hågen. Hon kände djupt,
och nästan för första gången, huru allena hon stod
i världen, huru intet enda hjerta klappade för henne

huru blottad hon var på alla familje-band, och huru blott ett enda hopp på glädje i lifvet för henne fanns, och på hvilken förfärligt lös grund detta enda hopp var bygd. För första gången tyckte hon sig hafva *ett behof* af att tala vid Gud. Förut hade hon dermed endast tyckt sig uppfylla en skyldighet.

I denna sinnesstämning vandrade man till kyrkan på den herrliga vår-morgonen. Alla dessa fyra fruntimmer voro tysta och tankfulla; ty den goda Laura, oftast glömmande sig sjelf, deltog, led och gladdes med alla dem som hon älskade, och voro dessa lyckliga, så var hon det; mulnade deras himmel, så sken ingen sol på hennes heller. Detta är typen för *de goda*. Men tunnsådda äro sådana och hafva då ofta sina små oförargeliga fel, likasom Laura.

Gatorna voro rena och fejade. Morgonsolen glänste på dem och alla tak och alla fönster som lågo åt solsidan. Söndagstystnad rådde i den lilla trefliga, annars så idoga staden. Menniskorna, både ur de högre och de lägre classerne, tågade tysta och söndagsklädda genom gatorna. Sandadt och granradsadt var det utanför hvarenda dörr. Kyrk-klockorne hördes: de affordrade människorne en tyst, ovillkorlig suck, och lövkojor och lackvioler blommade herrligt i månet fönster, och öfver det hela låg något som omiskänneligt talade om en helgdags-morgon.

Något högtidligt och något nytt och behagligt i denna stämning började så småningom i Lidas sinne gifva rum för de enskilda — i hjertats botten be-

grafna sorgerne. Mången gång hade hon känt något som liknade detta, när hon allena ilat fram, en tyst och högtidlig söndagsmorgon, bland Ödeborgs stora, höga, sekelsgamla ekar. Men detta var dock något annat. Då talade naturen sitt högsta språk, nu var det andra röster som ljödo. En försmak af religionens tröst, icke allenast i förnuft-moralisk form, utan äfven i helig poetisk, både utifrån och inifrån verkande, ett delande af andras, af fleras känslor och intryck, ett begrepp, eller rättare en aning om att det fanns mera i världen än "Edmund, den höga naturen och — — jag" — intog Lida, och hon beträdde det höghvälfda templet med helt nya, helt andra känslor, än när hon någon gång följt med Fru Debora, för att i den lilla mörka, trånga, sedan christendomens och catholicismens första barndomsdagar bibehållna sockenkyrkan, höra ett föga uppbyggeligt andeligt prat, utan anda, af en svart herre som om söndagarne stod för altaret och om hvardagarne brände bränvin, sålde bränvin, köpte på utmättnings-auctioner och endast tänkte på de lägsta timliga värf. Lida, som tänkte så mycket, hade äfven tänkt öfver detta, och förblifvit iskall vid de läror som flutit ur en sådan mund.

Icke rått många af dem Lida lärt känna sedan de föregående dagarne, hade denna söndag behof af att vandra till Herrans tempel. Dock såg man här och der en och annan, och att helsa på dem i förbigående förvillade litet och obehagligt den nya an-

dakt som intagit Lida, och hon sade sakta men litet harmfult till Elisa under framgåendet på gången:

— Jag trodde *alla människor* skulle vara här! Här är ju så herrligt! Och de få som äro här, de tänka på så mycket läppri, de bocka och niga och skrapa, och förvillade mina tankar.

— Ach Lida, fördöm icke! — hviskade Elisa — Huru vet du hvad de tänka? Kanske äro de långt bättre än både du och jag.

— Du har rätt! — svarade Lida, och icke ett enda ord vexlades mera i kyrkan mellan de båda unga flickorne.

Uppmärksammare åhörare än dessa "våra fyra," kunde aldrig den andelige förespråkaren önska sig. De följde, hvar och en, hvar enda af hans ord, men de bi-tankar, som dessa uppväckte, och som hos tänkande människor pilsnabbt uppväxa på alla sidor om ett herrligt tal, likt strålarne från en sol, de voro — för hvar och en af de fyra — himmelsvidt skiljda och olika, och affattade i den högst individuella ton och färg, som utmärkte och skiljde hvar och en af dessa fyra varelsers inre. Men vare det nog sagdt: ingen af dem tänkte på den stundande balen, och det var redan ett föreningsband, besynnerligt nog, mellan fyra ännu unga fruntimmer, ty Laura var på långt när icke så gammal som läsaren kanske inbillat sig, och som hon sjelf låtsade; ty hon var just bland dessa få, som icke hushålla med

några år mer eller mindre, för att jemna och runda ett tal.

Men det dröjde icke rätt länge innan naturen uttog sin rätt, ty när predikanten slutat sin föreställning, som hade ett motsatt fel till så många andra, nemligen att befinnas för kort, och när han, något motvillig dertill, lika som hvarje verklig andans man, började uppläsa en mängd heterogena, och för alla sinnen vidriga publicationer och noticer, då sade Laura sakta till Otilia:

— Jag tror vi gå hem. Flickorne hafva väl litet smått att bestyra till balen, du har bref att skrifva, och fram på förmiddagen få vi ändå ingen ro för visiter, och ett par måste jag sjelf göra.

Sagdt och gjordt. Laura gaf numera, nästan alltid decision i alla frågor, och man förfogade sig hem. Otilia begaf sig genast till sitt rum, och inom några knappa minuter satt hon med pennan i hand.

På den enkla frågan af den alltid påminnande, alltid rådgifvande, af- eller tillstyrkande Laura, om icke Lida skriftligen skulle tacka sin fosterfader för den senaste gåfvan, hade hon med en förtjusning, alldeles i ögonblicket nyfödd, svarat:

— Jo det vill jag visst! — Och som posten till Ödeborg afgick söndags eftermiddag, inneslöt sig Lida i sitt rum, för att skrifva — — det första bref. Det lydde ungefär så här:

”Att jag lefver och andas — har jag att tacka dig.
”Att jag kan känna och tänka — har jag att tacka

"dig. Att jag lärt älska och tacka, för det lilla, för
"det stora, för *allt* — har jag att tacka dig: För att
"jag är oskyldig, god och obrottslig, ty — en vink af
"dig — och, jag känner och bekänner det till min
"vanära, jag hade varit allt hvad du velat. Mot
"den öfriga världen kommer jag måhända att hafva
"en jernhård vilja; mot dig — — ingen! Du är på en
"gång mitt lif, min själ, mitt hjerta, min känsla, mitt
"samvete, min Gud och mitt allt! O, det är dock
"skönt när en qvinna kan så tala till en man! Men
"först måste hon likväl veta att denna man är — —
"en engel. Engel i godhet, engel i styrka och kraft,
"engel i dygd och renhet.

"Att efter dessa uttryck — för fulla, för rågade —
"jag vet det nog, men har ej förmåga att ändra dem
"— att efter dessa tacka dig för en summa pennin-
"gar, det vore som att falla ur en himmel i en grus-
"hög, ty en summa penningar — äfven den största —
"är dock blott ett sandkorn i hafvet af hvad du
"gjort för mig, gifvit mig. Men ett sandkorn af dig
"är dyrbarare för mig än juveler af någon annan,
"och det är så ljuft att tacka dig, att jag gör det, äf-
"ven för detta guld, det första jag någonsin egde,
"och som är *guld* för mig, blott för att jag fått det
"af dig, ty litet eller intet förstår jag dess intrinse-
"qua värde, eller att använda det. Den goda Fröken
"Laura, Elisass tante, har tagit hand om denna min
"skatt, jag behöll blott tacksamheten för mig.

"Vårt lif här skulle jag gerna vilja tala om och

"beskrifva, men jag har så knappt om ord för sådant. Alla äro goda och vänliga mot mig, men de främmande, de se för mycket på mig, och det besvärar mig.

"Jag såg Hamlet, och jag ville att du varit med! Du skulle njutit deraf, och jag — af din njutning.

"Jag skall uppträda i något sorgespel, men vet ej rätt hvilket, ty vi skola gifva ett sådant till förmån för brandskadade människor. Jag tänker mycket derpå, men — jag drömmer blott om dig. Lef väl, och kom snart till din stackars Lida."

Efter hemkomsten från kyrkan skyndade Elisa in i sitt och Lauras rum, hoppade upp i sin säng, drog gardinerne för, och sydde af alla krafter. Laura gjorde snart sina visiter, och när hon återkom gick hon sakta bort till Elisäs säng, drog undan gardinerne och sade, betraktande Elisa och hennes arbete:

— Herre Gud, Elisa lilla, hvad du hunnit förvånande långt på dessa få stunder; men hvad du lär sträfvat därför, ty du har riktiga feberrosor på kinderne, du som plär vara så blek!

— Ja, jag har arbetat utan all rast eller uppehåll — sade Elisa och drog efter andan; ty äfven ett dylikt arbete, när man dervid anstränger alla krafter, utmattar en icke desto starkare varelse.

— Men hvarföre skall du så förfärligt ifra dermed? — sade Laura med en lindrig förebråelse i tonen.
— Om det blir färdigt en stund förr eller senare, så är det ju lika väl?

— Det vill säga om de arma barnen frysa ihjäl en stund förr eller senare — svarade Elisa med ifver och harm.

— Åh, så illa menade jag väl icke, och så illa är det väl heller icke — invände Laura småleende.

— Nej, det medgifver jag gerna — genmålte Elisa, som litet blygdes för sitt häftiga svar till den goda, välmenande Laura — men tante skall veta huru det är — tillade hon helt vänligt. — Den der Majoren sade att han reser i afton efter balen, eller underst bittida i morgon, åter till W., och nu vore min mening, att få skicka allt detta i ett paket till honom der han bor, så tog han det nog med sig till de fatiga barnen, ty han vet bäst hvilka som menas, efter han sjelf talade om och sjelf sett händelsen.

— Du är en så snäll och klok flicka — sade Laura — att det är lust och glädje deråt, och om du vill, skall jag mycket gerna hjälpa dig, och — fortfor Laura i en beställsam ifver — om du vill, så kunna vi gerna vara hemma från balen både du och jag, och då få vi alltsamman mycket väl och commodement färdigt.

— Nej, jag tackar ödmjukast! — sade Elisa helt häpen vorden — Jag vill visst upp på balen, och *ånda* vill jag hafva detta färdigt. Jag, som dansar så gerna! Som intet dansat sedan i julas, och som redan är uppbjuden till sju françaiser och tre valser! Och jag som så gerna vill se hvad Lida skall tycka om en bal, och hjälpa henne der med det lilla

jag förstår, att hon ej af ovetenhet och en mängd småsaker, som mamma och tante varit så goda sagt mig, gör något sådant som de andra kunna tycka vara besynnerligt och dumt, fast Lida i det hela är långt mera än de mesta af dem.

— Nå så vill jag af alla krafter hjälpa dig — sade Laura, som så väl och så godsint alltid tog alla förnuftiga skäl. Och nu läste Laura dörren, sägande:

— Rådmanskan eller hennes ungar kunde komma, och sedan blef det en hel visa i staden, om huru vi sutto och sydde — icke kläder till fattiga, nakna barn — utan på vår egen bal-paryr, midt på blanka söndagsförmiddagen.

— Tror tante att människor kunde vara så elaka? — frågade Elisa.

— Ja, det tror jag visst — svarade Laura — det har jag förnummit tusen gånger.

— Jo jo, — återtog Elisa — det kan väl hända, men det kommer väl deraf, att de ej sjelfve veta det, ej genast beräkna huru mycket deras obetänksamma ord, utkastade i verlden, kunna åstadkomma ondt. Med ett ord: lättsinne är väl snarare orsaken till så många vrånga framställningar, än elakhet, ty jag kan ej få i mitt hufvud att människorne äro elaka af fri vilja, öfvertygelse och föresats.

— Nej, min goda Elisa — sade Laura — antingen skola vi filosofera, eller sy och sno på, ty båda delarne är mig omöjligt på en och samma gång, om båda delarne skola blifva väl och fort färdiga.

— En *färdig* filosofi! — sade Elisa skrattande, och sedan afbröts tystnaden blott af: "Har du saxen? Får jag låna vaxet! Aj, nu rullade trådnystanet under sängen! Drag fram det med eldtången, men sota icke ned det! Hvar äro ärmarne till detta plagget? De äro klippta efter en led! Aj! aj! aj!"

NIONDE LÅSNINGEN.

Af allting *smått* som jorden vår bär
En *Småsjäl* likväl det minsta är.
Ej något högt de förmå att fatta,
Men liksom skator de bara skratta.
För dem är solen en brandgul ost,
Och Gud de tänka sig lik — Prost!

v. BRAUN.

I dag tänkte ingen på middag. Men slutligen började hvar och en att vakna upp från sina olika selsättningar, i hvilka man icke blifvit störd, ty Hellqvist och Lotta hade haft befallning att afvisa alla besök och visiter. Nu var det tid att tänka på toiletten, ty det var ej nog med aftonens bal: man skulle ju äfven dinera, och det — — — hos Hofrättsrådinnan som i dag "slog på stort," alldeles såsom Fru Lenngrens Prostinna, ty, god *économe* — för hvilket vi sedan gammalt känna henne — och ändå försedd med en god portion af fåfänga och lust att skryta, blefvo hennes företag alltid frukten af dessa

båda stridiga blomknoppar, hvaraf den ena är tunn och skinntorr, den andra pösande och — — tom. Och just derefter blef ock frukten. Dinéen hade således mycken pretention, men var i många stycken högst förfelad. Salig Fru Lenngrens "brända pastej, med unkna inmäten" spökade äfven här, och bordet var ej allenast *skenbarligen* på sned, utan detta till och med med vett och vilja; ty Hofrättsrådninnan hade gjort den lyckliga upptäckten att hennes fyrkantiga matsal var längre från hörn till hörn, än från vägg till vägg, och att hon således, med ett på snedden stående bord, kunde bjuda ytterligare några gäster, "ty hvad som räckte för 24 personer kunde äfven räckta för 30," en princip, om hvars falsket det icke är godt att öfvertyga en hushållsaktig värdinna. Fingalen blef äfven att — — — faten kommo ofta alldeles länsade till de unga flickorne, men att, som dessa alltid lefva så helt och hållet af luft middagen före en bal, det ändå gick för sig, och när Hofrättsrådninnan efter slutad måltid såg något fat som ej var lika som skrapadt och slickadt, suckade hon och sade till sin Stefanie: "Ach, att vi intet äfven bjödo Assessor O:s och Major P:s, så hade det varit gjordt för ett helt år!"

På eftermiddagen uppstodo allvarliga frågor om de omtalade hjälpmedlen för de brandskadade, och efter många debatter, ehuru ingen egentlig opposition fanns, eller någon enda som ogillade företaget, blott skiljaktighet i meningarne hvad utförandet angick —

efter många rådpläningar och demonstrationer beslöts och beramades af dessa beslutande grundpersoner som finnas i alla sällskaps-kretsar, att man på stadens vackra och högst väl conditionerade theater skulle gifva ett sällskaps-spektakel, så fort sig göra lät, samt att damerna i staden och omliggande nejder dessutom skulle uppmanas att efter hand förfärdiga allehanda gentila arbeten som sedan kunde auctioneras eller lottas bort.

Detta *eller* blef en källa till stora omtvistningar, och man föresatte sig slutligen att draga lott derom, och se — — lotten utföll för auction, och auctionen beslöts att proponeras. Nu var den saken färdig. Nu utsågs en theater-direction som den kommande förmiddagen skulle sammanträda hos Landshöfdingens, och der Höfdingen sjelf, såsom den första och bästa konstdomare i staden, skulle föra ordet. Man skulle der välja piéce, theater-personal, afsända deputerade till de valda, inhemta deras svar, samt dagen derefter sammanträda med dem för att öfverenskomma om kostymering, om dagen för representationen, om rölers utskrifvande och tusen andra omständigheter som man aldrig anar kan komma i fråga, förr än saken bringas å bane på allvar.

Hvad auctionen och arbeten därför beträffade, skulle en varm uppmaning till det täcka könet och dess täcka fingrar, inflyta i nästa nummer af den i staden utkommande vecko-tidningen.

Lida var bara öra och uppmärksamhet så länge

frågan var om den dramatiska delen af företaget, men för autionen och dess angelägenheter var hon alldeles döf.

Som man man i förhand ej afhandlade några rôlers utdelande, helst icke piécen eller piécerne voro valda ännu, hände det mer än en gång att Lida fruktade det hon icke ens skulle komma i fråga som medspelande, ehuru hon kände inom sig den mest brinnande håg att från skådebanan, i hela den magiska illusionen af ett väl ordnad sceneri, få framföra en af sina favorit-rôler i något af de större sorgespelen. Men nu hörde hon hur man gissningsvis sade: "Det blir säkert ett par mindre piécer, comedier af nya franska skolan, eller operetter eller dylikt." — Ingen talade om sorgespel; men när Landshöfdingen gick sina färde, smygande med sin hatt i hand, för att utan uppståndelse lemna middags-sällskapet, då lånade han ett uppmärksamt öra till samtalet mellan några unga flickor, för hvilka han dock var osynlig genom en halföppen dörrs skymmande förmåga.

— Hvad hon är vurmig, den der Mamsellen — sade en liten näbbig, ferm och munvig flicka som därför allmänneligen kallades qvick — hvad hon är tokig med sitt "sorgespel," och när hon talar derom, så ser hon så gudsnådelig ut, alldeles som en *Didon abandonnée*; Gud vet hvad hon vill med sitt "sorgespel." Jag tycker W.-boarne haft tillräckligt af tra-

gedi på prosa, utan att vi äfven skulle gifva dem en på vers.

— Hvad menar hon med sin blank-vers? — frågade Stefanie Pr.

— Jo bevars — svarade den första talarinnan — blank-vers förhåller sig till annan vers, som blank-smörja till annan smörja.

Och nu blef ett godt och hjertans skratt bland de unga flickorna som derigenom gjorde sig litet skadeslösa för den förtjusning hvari alla ungherrar råkat öfver Lidas oförlitneliga skönhet. Otilia med sina fruntimmer hade dessutom redan lemnat sällskapet, så att man hade fria händer att prata och skratta.

— I alla fall — sade den första flickan — tycker jag Mamsellen ej borde tala om nya "sorgospel." Jag tänker hon har nog af det som väntar henne i afton på balen.

— Hvad då? — frågade Stefanie, som *alltid* frågade, *aldrig* begrep.

— Jo, hon lär minsan ej mycket få dansa, ty när Lieutenant Gyllenpistol bjöd upp henne, svarade hon att hon först ämnade se litet på dansen, innan hon gaf sig deruti, och ni skulle ha sett Gyllenpistol! Han tog en *mine!* Men han sade ingenting, han bara bockade sig och gick sin väg, och jag såg minsan på honom att han bjuder minsan intet upp henne en gång till, och kanske han *sätter upp* flera, ty sådana himmelstecken som hans sura mine har jag sett förr, och kan äfven tyda dem.

— Åh ja, men nog får hon dansa ändå, om hon vill — sade en af de litet förståndigare flickorne — ty alla herrar tycka ju att hon är så obegripligt vacker!

— Ja "obegripligt" — — — c'est le mot! — sade den första flickan — ty jag begriper ej rätt hvaruti det egentligen består, ehuru jag visst icke kan neka att hon är frappant vacker. Men hon måste hafva samma egenskap som cameleonten: att se olika ut i olika dagar; ty jag har redan hört henne liknas vid en madonna, en bayadère, en sånggudinna, en Ariadne, en norna och en valkyria. Hvilket tycker du hon är likast — Stefanie?

— Ach, nog vet du att jag intet känner någon af dem — svarade Stefanie, med vanligt dumt skratt, och de andra gjorde sig rätt lustiga öfver henne, utan att hon ens märkte det.

— Och hvad hon är förtjust, den der mamsellen, åt den lilla enfaldiga Elisa! När hon säger något, så himlar den andra sig, och faller i en riktig admiration, och så tvärtom.

— Ja, det ha' de säkert kommit öfverens om hemma, för att se rätt intressanta ut, som *les deux inseparables*, som Castor och Pollux.

— Ja, men de der Castor och Pollux, de voro visst tvenne herrar, tycker jag mig höra på namnet — sade Stefanie.

— Ja, hvem har sagt annat! — svarade den första flickan — men, ser du, verldshistorien vet rätt

intet att berätta om tvenne rätt såta och oskiljaktiga väninnor, därför nödgas man taga sina små exempel bland "herrarne," som du behagade yttra.

Hvad de vidare småpratade veta vi icke, men Landshöfdingen fick imellertid — genom detta flicksnack en ganska ljus idé, och återvände hem med den.

Våra "fyra" hade äfven rest hem, föregifvande af-ton-toiletten, men egentligen emedan hvar och en hade andra bestyr. Otilia hade ännu med sin post att göra. Lida begrundade sitt bref; tyckte nog att det kanske deruti rådde ett *för mycket*, men fann allt annat *för litet* och lät det därför vara. Elisa, hjälpt af Laura, sydde fortare än hon det någonsin gjort på dessa små-kläder, och tog slutligen så långa tråd-ändar att hennes små armar ej räckte till att draga ut dem.

— Ach, om det ej vore för Lidas skuld — sade Elisa, efter en lång, flitig tystnad — så blef jag ändå bra gerna hemma från denna bal, och bad mamma att få den riksdaler banco som biljetten skall kosta.

— Och hvarför det? — frågade Laura.

— Det vet väl jag — svarade Elisa som börjat betänka att de stackars barnen ej skulle få ett enda skoplagg, eller något i strumpvägen.

— Vill Elisa låna af mig? — frågade Laura, dels för att det verkligen var hennes mening, dels af denna lilla nyfikenhet som var en följd af Lauras hjertinnerliga deltagande för alla andra.

— Åh nej, min lilla tante — sade Elisa — men när jag ändå intet *vill* låna penningar af tante, så kan jag ju slippa säga hvad jag skulle användt dem till.

Men huru länge den goda Laura gissade och funderade, kom hon dock slutligen under fund med Elisans önskan, sprang då med glädje bort till sin koffert eller vagnslåda, ref förtvifladt deruti, vände upp och ned på allt, ja, märkte knappt att hennes mest estimerade kragar kommo under, och tyngre saker öfver; men slutligen kom hon dock fram med tvenne par sköna ullstrumpor och förärade Elisa. Denna blef deraf så rörd, helst hon besinnade hur verkligt litet den goda Laura sjelf egde att taga ut af; ty den har alltid litet som, begåfvad med fin-känsla, nödgas emottaga af en annan, äfven af sin bästa vän, allt hvad man behöver.

Laura blef rörd af Elisans vackra och goda tankar häröfver, och slutet blef, att — — — de omtalade strumporne fuktades af tårar, både Lauras och Elisans, ehuru just ingen af dem brukade att lipa i oträngdt mål; men denna gången var generositeten för stor å alla håll, att ej hafva en liten sås.

Klockan sex var allt färdigt, inlagdt och afskickadt till Majorens logis, och en stund derefter tittade Ottilia, klädd och temligen munter, ty hon hade tagit sig en liten lur på eftermiddagen, in till de båda söndags-sömmerskorna.

— Ären j klädda än — sade hon med denna

ljufva, kärleksfulla ton som var henne så egen, men som nu för tiden ofta bröts något litet i moll, hvarigenom den snarare vann än förlorade i mildt behag.

— Ja, med oss lider det snart såsom du ser — svarade Laura — men hur kan det väl gå med vårt "vilddjur?" — —

— Jo, — sade Otilia, och satte sig på den enda lediga stol som fanns i detta, två sig toiletterande damers rum — jo, jag kommer just ifrån henne, och hon är längesedan klädd. Ach, mina goda vänner! blotta hennes åsyn, är mig ett samvetsagg. Jag vill, men jag *förmår* icke göra henne allt det goda som Edmunds vänskap förtjenar. Jag känner mig alldeles stum och förbryllad bredvid denna besynnerliga varelse som den ena gången förefaller mig långt *under*, den andra — långt *öfver* mig. Jag beundrar och afundar eder förmåga öfver henne, ty jag har alldeles ingen sådan. Jag ser hennes förtjenster, ser hennes brister, men har den allra största obenägenhet att derom samspråka med henne, utan, som j veten, jag går till en af eder, och j måsten utföra mina tankar. Men det är ändå icke rätt. Det är både dumt och enfaldigt och illa gjordt af mig, ty det vore väl egentligen *mig* det tillkommer att uppfylla det löfte, jag med så full mening gaf den gode, ädle Edmund.

Tårar, nu mera nästan alltid tillreds, ville frambyta ur Otilias ögon, men Elisa som för hvar dag älskade henne mera och som plågades långt mer

än det någonsin syntes på henne, af Otilias svarmod, fann, nu som ofta, ett medel att just i sjelfva ögonblicket gifva Otilias tankar en annan, gladare riktning.

— Mamma skall icke vara ledsen för detta — sade hon med en nästan skämtande ton — mamma skall alldeles inga bekymmer göra sig deröfver, ty det är en himlens goda skickelse att så är. Att blifva mästrad af *tvenne*, är redan *litet mycket*, det vet väl jag bäst — sade hon skrattande och smekande Otilia — "*kömmt aber die Dritte hinzu, dann hat der böse Feind sein Spiel*" — säger ju Knigge, och det skrifer jag under. Ach nej — tillade hon med det allvar som nästan alltid fanns i hennes utlåtande — nej det är långt bättre som det är. Mamma har nog utaf att mästra mig, och hvad Lida beträffar, så kan jag gerna få vara mammas *porte-voix*, ty derpå vinna vi alla tre.

— Ja, vet du — sade Laura som haft för mycket bestyr med sin krage förut, för att egentligen lägga sig i samtalet — häruti tycker jag att Elisa har fullkomligt rätt, och du kan gerna inspara dessa dina samvetsagg till behöfligare tillfällen (en lätt rysning genomilade Otilia) och hjälpa mig i stället att med denna drottningnål fästa en liten smula i min krage, men om du det gör, så att kragen af shawl eller kappa drages sönder, då — — — kan du gerna taga till dina besparade samvetsagg.

Muntherheten återkom fullkomligt genom de raillerier som alltid uppstodo när frågan blef om hur

oändligt högt Laura estimerade "sina så charmant väl, fint och smakfullt broderade kragar" hvilka äfven alltid berömdes litet mera än en krage någon sin kan blifva värd.

— Nej, låt oss ändå återvända till tal om Lida — sade Otilia sedan hon hjertligt skrattat åt några Elisass utfall och Lauras försvar för sin krag-reputation — Låt oss tala litet om henne efter vi hafva tid och äro allena alla tre (ty Lotta hade redan förklarats öfverflödig vid toiletten, när Otilia inkom). Hon är — fortfor Otilia — den underbaraste, oförklarligaste, mest oberäknelige varelse jag någonsin såg. När jag nu kom till hennes kammardörr, för att öppna den och tillse om hon var klädd, och klädd som sig bör, till balen, då får jag höra henne tala helt högt och med så själfull ton, att jag aldrig kunde föreställa mig annat än att hon hade en lefvande varelse, med alla sinnen och stort intresse för henne, framför sig. Jag kan icke neka att jag blef högst förvånad, ty jag visste att ni ännu icke voro klädda, och således kvar i edert rum. Rådman kan eller hennes barn kunde det ej vara. Hvem var det då? Jag lyssnade ett ögonblick innan jag inträdde, och — tron j det väl — der stod hon, en vacker sjuttonårig flicka, klädd för att inom några få stunder uppträda på den första bal; der stod hon nu, och — — haranguerade de för stormen, på det blå fästet hastigt framilande — molnen. Jag mins nu icke ordgrannt hennes tal, men det kunde

gera passat i en af våra bästa dramer; ty, till och med för romanen, helst nutidens roman, var detta språk, allenast fördt och endast stäldt till ett af naturens liflösa föremål, något för excentriskt. Dock, hon löste likväl fullkomligt ett rätt svårt problem, ty hon förmådde att med sina ord gifva lif åt det hon tilltalade. Jag tyckte mig sannerligen i de ilande molnen se lefvande, med fullt medvetande begäfvade varelser. "Flyn j så fort, jagade af smärtan, eller lockade af något? — sade hon — "Hafven j än icke råkat en punkt i edert luftiga lif der j viljen dröja, stanna — — stanna för evigt, smälta och förrinna af varm, salig fröjd? För eder finnes intet lugn, ingen stillhet, blott rastlös fart, sökande — — finnande — — och död! Så ock för mig må hända!" — Så ungefär, men långt mera, och mycket lifligare ändå, talade hon och märkte mig knappt när jag inkom, utan utsade de sista orden af meningen, äfven sedan jag inträdt, och hon sett mig. Jag kände mig förlägen af detta, och då hon tycktes vänta att jag skulle tilltala henne, och då jag kanske hade en uppsyn som skulle jag vilja tala till ett luftigt moln, så framkom hon till mig, tog min hand, lade den på sitt hjerta, och sade:

— O, krossa det icke! Du sköna, fé-rika Fru!

— Är det ur någon tragedi? — frågade jag henne nästan darrande.

— Ja — svarade hon — det är ur en stor, en lefvande tragedi, ty det är ur min egen!

— Veten j, mina käraste vänner — fortfor Otilia — om hon brukar att skriva — — författa, eller hvad hon annars menade med detta uttryck?

— Åh — sade Elisa som kanske bättre än någon följde Ariadne-tråden af Lidas tankar — detta uttryck var troligen taget ur samma luft, der hennes vänner, de ilande molnen, sväfvade. Luftiga men alltid rena och goda äro hennes tankar, men mamma skall icke fästa någon vigt vid dem — fortfor Elisa — ty de väckas af vinden, de upprinna och dö, likt de hvita vågor på vår herrliga sjö.

— Nej, detta blir fasligt! — sade Laura — börjar nu äfven du käraste barn, att tala lutter poesi och högtids-språk, så blir jag alldeles yr i mössan. Det är sannerligen nog med en Pythia i hvart hus, eller hette hon intet så, hon, som satt på trefoten och talade orakelord? Kära du, hur såg hon ut — Lida menar jag — (visst intet Pythia, ty henne cederar jag) hur tyckte du hon såg ut? — fortfor Laura, vändande sig till Otilia — sutto kläderne på kroppen, eller sväfvade de ett stycke utanför? Hon är sannerligen så *sväfvande* att jag ofta väntar mig få se hatt och shawl och muff och alla hennes lösören äfven stiga upp i luften, och gifva sig till att flaxa. Nej, allvarligt taladt, huru såg hon ut? Syntes det att jag gjort en liten snör-inrättning under echarpet af hennes blå sidensäck? Såg det intet rätt hyggligt och nätt ut? Eller hur?

— Gud vet! — svarade Otilia leende med en viss

nedtystad smärta — Gud vet hvad hon hade på sig, och om der var någon snör- eller annan inrättning, men bländande skön stod hon framför mig, etherisk som en elementar-ande, som Manfreds Alpfru, eller jag vet icke *hvad*, men som hade mera gemenskap med andar än med menniskor.

— Ach, min Gud! Börjar nu äfven *du!* — sade Laura, och gjorde sig just färdig att — som hon sade — gå och se om "elementar-anden" eller "Alpfrun" — eller Otilias "jag vet ej hvad" var skickligt och ordentligt "påpaltad;" om det satt lika högt upp på den ena som på den andra axeln, och ej var ett kvarters difference; om snörinrättningen var riktigt applicerad, och om håret icke "flög om öronen som på en *veritabel* elementar-ande" — ty nu fann Laura, ju mera hon tänkte på saken, denna benämning af elementar-ande "för bra," ja, alldeles juste, långt bättre än "vilddjur;" ty dermed hade alltid förenat sig tankan på rofdjur. Men med en "elementar-ande" kunde man ju mena ett ting som flög i luften, i sjön, ja midt i elden, och allt detta trodde Laura verkligen Lida om, i en knapp vändning, och alla dessa reflexioner voro äfven af Laura, och icke af legendens upptecknare.

Laura gick, och Otilia skrattade, men Elisa skrattade icke, ty i den der första ungdomsvänskapen, lika som i kärleken, är något heligt som förtager all förmåga till skratt, då vännen är dess föremål. Otilia kände i sjelfva luften, att Elisa, tyst plockande med

sina småsaker, gick och ogillade hennes ofrivilliga leende, och sade därför:

— Söta min lilla Elisa! tro aldrig att jag skrattar åt den arma fader- och moderlösa flickan! Nej, det är sannerligen åt vår goda, oförlikneliga Laura.

Och se då var Elisa genast med, ehuru innerligen hon både älskade och värderade den rara tanten.

— Min Gud! käraste barn! — sade Laura, när hon hastigt trädde in i Lidas kammare — med hvem converserar du så ifrigt? Med ingen dödlig varelse, ser jag! Det är för rysligt att du så der går på, och talar för dig sjelf! Och hvad i all verld ordade du nyss, och det så högt att jag hörde det ut i farstugan, om "svartsjukans ormar som linda sig om hjertat, hoptrycka det, och stinga det med sin gadd?" Hvad är det för något? — Det är en fasligt ful bit ur någon bok, kan jag tro, ehuru du talade alldeles som om dig sjelf. Men hvad i all verld tjänar det till att gå och citera hela långa böcker utantill, från perm till perm? Man har väl annat att tänka på, när man skall på bal! Åtminstone hade jag det, och alla andra unga flickor, vid dina år.

— På hvad skall jag då tänka — frågade Lida, hvilken alldeles icke med nedslagna ögon eller ringaste förlägenhet afhört Lauras diatribe, utan nu gjorde sin fråga med största frimodighet.

— Ach, intet kan jag beskrifva det, om du ej vet det sjelf — svarade Laura — Har du aldrig läst "Cousinerna?" Mins du hur den stackars Amalia *darrade*, och hur hennes "hjärte det bankede," när hon skulle upp på *sin* första bal? Och så der ungefär plä' unga flickor känna det, men icke gå de balklädda och demonstrera ur böcker, och fäkta och hofvera med armarne, så att hela toaletten kommer i oordning.

— "Darra!" — upprepade Lida, och såg Laura stint i ögonen. Hvarföre skulle jag darra? Jag är ju icke *rädd!* Första gången, då om aftonen, när vi kommo till Landshöfdingens, då var jag rädd och darrande, men allt sedan dess, allt sedan jag sett den så kallade stora världen på nära håll — så — — darrar jag icke. Jag vet icke sjelf huru det kommer till. Och allra minst tycker jag det är mödan värdt att darra när man skall på en bal, ty då kunde man ju ramla omkull, om man gaf sig på att dansa.

Invändningen var alldeles för juste, för *klok*, för att af Laura disputeras, utan hon sade leende:

— Nå nå — käraste Lida, för mig slipper du hjertans gerna att darra, bara du ville lofva mig att icke gå och prata för dig sjelf på detta sätt.

— Nej, min bästa, goda, förträffliga Fröken Laura! — sade Lida, med fullt allvar och i den mest bestämda ton, visst icke sväfvande som en "elementarandes" — Nej, allt annat lofvar jag! Jag vill al-

drig tala ett enda ord i sällskap, om så fordras, men med mig sjelf *måste* jag tala. Ja, det *måste* jag, så vidt jag skall lefva.

— Det var allt för besynnerligt! — sade Laura, medan hon ryckte i Lidas klädning, att den skulle hänga jemn i nedra kanten, och sitta lika på båda axlar. — Nå nå — tillade hon — prata då för dig sjelf som du vill, men det saktaste du kan, och glöm för all del ej dina småpersedlar på balen, såsom häromdagen hos Landshöfdingens, ty det är minsan ej så säkert, om du då fick igen dem. Handskar och näsdukar äro behagliga varor för pigor och många andra.

Och nu stod vagnen för dörren.

När de fyra damerna inträdde i balsalongen var väl dansen ännu icke börjad, men orkestern som bestod af en ganska god Regements-musik, blåste något rätt vackert stycke, och som Lida aldrig förr hört någon flerstämmig musik, samt hade, om man så kunde säga, ett högst objectift sinne för all tonkonst, fast sjelf ur stånd att dermed fröjda sig, stannade hon tvärt midt på golfvvet, seende upp åt orkestern och lyssnande till dess toner. Ingen af de andra tre fruntimren märkte detta, utan fortsatte sin gång fram till sina bekanta, der platser voro för dem. Men sedan de helsat, och på stående fot litet parlerat, satte

de sig, och — — — se der stod ju ännu Lida! med en hel balpersonal till åskådare.

— Herre Gud! — sade Laura, och kände en sort lätt sällskaps-döds-ångest.

— Åh, det är intet så farligt! — svarade Elisa, och gick helt tranquilt upp till Lida, samt förde henne under armen till deras platser, sägande:

— Du hör ju lika väl här, min goda, älskade Lida som der midt på golvet!

— Är hon litet döf? — frågade Generalskan som satt bredvid den förstenade och ängsliga Laura.

— Nej, långt derifrån, — svarade Otilia som tyckte att alltsamman ej var så farligt — men hon har troligen aldrig hört harmoni-musik förut, och som hon har öppet sinne för allt skönt, frapperades hon troligen af denna alldeles nya njutning.

I hela salongen fanns ingen som ej tänkte på, och talade om denna "besynnerliga händelse."

"Har hon aldrig varit bland folk förr? Har hon aldrig hört musik förr? Är hon döf? Är hon galen? Förryckt? Hvad är hon egentligen för en?" — — Se det var frågor som gjordes af alla, och besvarades af alla, och nästan hördes och märktes af alla — — utom Lida! Hon satt der, så oändligt glad och förtjust åt den herrliga musiken, åt anblicken af det vackra, väl upplysta rummet, och åt några små söta och vackra samt ytterst smakfullt och lätt klädda barn som sväfvade öfver golvet, från den ena personen till den andra.

— Se! — sade Lida till Elisa — se de hoppa och fladdra och svinga sig som små fjärilar! Nog har jag tänkt mig, men aldrig sett så söta små ting! Ach, om jag kunde få kyssa en af dem! — —

Och härmed flög hon upp, sjelf lätt som en vestavind, som en "luft-ande" — (ty nu indelade henne Laura i "fyra sorter," allt efter elementerne och omständigheterna) och drog till sig en liten blåögd gosse, med rosenkinder, gullgult, lockigt hår, och hvars hela anblick hade något alldeles af engel. Hon kysste gossen på den lilla hvita pannan; denne gjorde först en liten rörelse af ovilja, men sedan såg han på Lida, fästade skarpt sina klara blå ögon på henne, och efter en liten tystnad, under hvilken gossen alldeles tycktes vara förlorad i hennes åskådande såsom barn det bruka, när de oväntadt få se något högst förvånande skönt, sade han:

— Hvad du är vacker!

— Tycker du det — sade Lida med ett litet leende och en lätt rodnad som gjorde henne ändå mångfaldigt vackrare, och det fanns ingen i hela rummet, som ej med eller mot sin vilja, tänkte eller sade:

— "Hvad hon är skön!" — — ty hon var det verkligen, så vida en obestridlig skönhet någonsin kan finnas på jorden.

Dansen skulle börja. Lida bestormades med uppbudningar, men hon skakade betänkligt det vackra hufvudet och sade, utan särdeles förlägenhet likväl:

— Nej nej, det är bäst jag väntar. Jag måste först — som åskådare se den här högt beprisade dansen, innan jag vågar mig åstad. Elisa säger väl att det skulle gå, men jag betviflar det.

— Ach! Huru vore det väl möjligt, väl tänkbart — sade lilla Häradshöfdingen, att en zefyr, en sylfid icke skulle kunna dansa! Ach, var så complaisante — jag ber! jag ber!

— Nej — svarade Lida helt otåligt, och ganska bestämdt — *jag vill icke.*

Och dervid blef det; och hon kunde under hela aftonen icke förmås att dansa, till stor fröjd för många af damerna, som trott sig i henne få en högst farlig bal-rivale.

Lida tyckte icke ens att dansen såg lockande eller frestande ut. Musiken roade henne mest, och när i françaiserne en vacker solo inföll, blundade hon för att slippa se detta "skuttande utan all idé" — och skulle gifvit mycket, om ej detta släpande och skrapande af de dansandes fötter förtagit en stor del af musikens behag. Valsen föreföll henne liflig, rolig, men — — blott med *honom* — tänkte hon — och rodnade himmelshögt af blotta tankan att *så* bortföras af honom, och af djup harm vid föreställningen att *så* svänga med någon annan, och af vämjelse om denna andra vore den lilla Häradshöfdingen som hon tagit i en så grundelig och frisk afsky. Äfven smålog hon inom sig åt den oerhörda tankan att Edmund skulle dansa. Hon ville ej ens

se det när hon rätt tänkte på saken. Det var alldeles för profant för honom.

Hon var, efter allt detta, mera glad än ledsn, när Otilia föreslog sina damer att lemna balen, och Elisa, ehuru uppbjuden och mycket road, visade vid denna proposition ej den ringaste ledsnad, utan sade tvärtom:

— Ja, mamma får visst icke vaka längre. Låt oss resa nu genast!

Hemkomne till Rådmanskans praktvåning, följde Elisa med Lida in i hennes rum, och beklagade nu, som under vägen, att Lida haft så ringa nöje af något som Elisa hoppats skulle roa henne så mycket. Men Lida tillstod fritt och öppet att hon i inbillningen sett en bal långt behagligare än den i verkligheten var och att föreställningen derom varit helt olika, ehuru hon i mångfaldiga romaner läst många hundradetals beskrifningar om baler. Här af ser man bäst till hvad teorierne i sällskaps- och umgängeslivet — tjena. Till intet annat än fördunkla den magra verkligheten.

Lida beklagade sig öfver flerahanda saker som på denna bal hade pinat henne. Hon bade börjat märka att man såg så förfärligt mycket på henne, och detta förvånade och förtretade henne. Hon tyckte sig vara lik alla andra.

— Jo, det är du visst! — svarade Elisa skrättande.

— Du är väl lik Stefanie Pr., kan jag tro? Ja, just så lik som en engel är lik en babian, och det måtte vara litet nog, tycker jag, fast jag aldrig sett någondera.

Just denna Stefanie hade äfven plågat Lida med frågor och tilltal, under de långa, långa mellanakterne af Stefanies sällsporda dans.

— Och dessa tal och frågor voro så dumma och så ledsamma — förklarade Lida — att jag med möda orkade svara henne ett "nej" eller "ja." Hon gick äfven sina färde — fortfor Lida — helt ond och mulen tyckte jag.

— Ach, hon kan icke blifva ond — sade Elisa — i hela hennes själ finns ingen enda fjäder med ringaste spänstighet. Det är en massa af — — ingenting. Hon är så illa uppfostrad dessutom — stackars barn. Hon kunde måhända blifvit ganska god och bra, om just icke klart och djupt skådande in i tingen. Men nu — — har hon alldeles tappat bort sig, och den Ariadne-tråd, som skulle kunna föra henne tillbaka på rätta vägen, ty sannerligen jag tror att hon någonsin tänker.

— Ja, men hon ljuger deremot — sade Lida — och det kan jag icke fördraga.

— Ach Lida — sade Elisa — du kan ej tro hur ljuft det smakar i hjertat att fördraga; och att beklaga i stället att fördömma! Äfven jag har *fördömt* — sade hon, med mera värma än hon någonsin brukade lägga i sina ord — äfven jag har skarpt beifrat andras fel, men ju ljusare och tydligare jag märker mina egna, ju mera jag funnit rätt på mig sjelf och funnit att äfven mig vidlåda så otaligt många brister, dess mera öfverseende blir jag mot andras.

— Dina fel, dina brister! — svarade Lida half skrattande — dem talar du alltid om. Huru se de ut? Hvar sitta de? Bakom hvilken af alla dina herrliga egenskaper gömmer du dem, efter jag aldrig kunnat upptäcka dem?

— Det är godt! — sade Elisa fint och med ungdomlig skälmskhet — Det är rätt bra att du icke märker dem, och icke må du tro mig vara ett sådant helgon, att jag sjelf utpekar dem. Ne-nej, ser du icke hvar de finnas, icke skall du få veta dem af mig.

— Nå, lika godt — sade Lida — jag vill då icke tro dig vara fullkomlig, och icke heller vill jag fördömma den elända Stefanie, men lilla Häradshöfdingen! honom fördömmar jag rent utaf, ty jag kan icke lida, icke fördraga honom. Han blir mig för hvart ögonblick vidrigare. Han är dessutom en *elak* varelse, ty han ville visst, *om han bara kunde*, förleda mig till något ondt. Han är väl en sådan der kurtisör eller förförare som det talas om i böcker. Åtminstone betar han sig som dessa: smickrar och söker att uppjaga all den egenkärlek och fåfänga som kan finnas i ett kvinligt bröst. Tror du intet det Elisa?

— Jag vet intet — svarade denna, skakande på det lilla blonda hufvudet — jag förstår mig icke rätt på huru du menar. Jag har läst så få romaner eller böcker, och i dessa har funnits *intet* som liknat lilla Häradshöfdingen, om ej i natural-historien, inom

djurriket och i amfibiernes class; ty ju mera jag tänker på din liknelse från häromdagen, att han är lik en beskedlig groda, desto mera träffande finner jag den.

— Jo, jo — sade Lida — tro du mig! Jag har läst så *mycket!* Han är just en sådan der usel varelse som jag menar, men har icke ett enda af de behag med hvilka dessa oftast afmålas. Han är för vidrig.

— Ja, men det skulle jag ändå icke tro, ifall du dermed menar något elakt och dåligt — sade Elisa, efter en liten stunds tystnad — och om jag talar om något som jag vet om honom, så skall du dock medgifva att han icke har alla fel, fast han misshagat dig.

— Och hvad vore det? — frågade Lida, något tviflande.

— Jo, vet du — fortfar Elisa — Han har en gammal moder och en gammal ogift syster, båda sjukliga och vanlottade af lyckan och naturen. Dem besöker han oupphörligt och föder dem helt och hållet med hvad han genom sin tjänst kan inspara, och slösar således ej på dåliga saker sina ringa öfverskott. Detta har jag hört för länge sedan, och jag kan icke neka det, käraste Lida, att hvar gång han förefaller mig odräglig, tråkig och obehaglig på allt sätt, och jag då kommer ihåg det lilla drag jag vet ur hans hjerta, så synes han mig helt behaglig, helt vacker att se på. Och flera med mig måste tänka så, ty om du märker derpå, så äro dock alla vänliga och artiga mot honom, se honom gerna, och

förlåta hans små ridikyles, för hans större förtjenster, troligen.

— Ja, jag tror jag kommer att tycka så med — sade Lida skrattande — och jag förklarar dig härmed hafva alla en fé's förmågor, när du i ett ögonblick och lika som genom en enda *coup de baguette* förmått vända min afsky för den lilla mannen i en sort beundran och vördnad. O! — tillade hon efter en lång, tankfull tystnad — O, hvad det måtte vara skönt att kunna *gifva* åt dem man älskar, att kunna återgälda — — en fader hvad han gjort för oss!

— Ja, och en moder! — suckade Elisa — ty dessa hafva väl ändå mera anspråk på vår kärlek och tacksamhet. — Och nu uppstod ett långt samtal här om mellan de begge oskuldsfulla varelserna, hvaråt luftandarne klappade händer, af denna rena saliga fröjd som de känna, när ren, oförfalskad dygd och rena, ogrumlade känslor ännu någon gång höja sin röst från jordens förpestade synda-schakter.

TIONDE LÄSNINGEN.

Jag hade blott en stor, oföränderlig tanka i lifvet: "Att förklara hela naturen, och reformera hela världen."

THORILD.

Jag läste för några veckor se'n åter igen ditt Runesvärd, som jag på många år ej sett uti, och hade af denna läsning en verklig njutning. Med sina ungdomsfel i smätt är denna tragedi, i sin helhet och sin idé betraktad, ett manligt snilleverk, äkta tragisk, och till utförandet kraftig och ingripande i själen.

TÖRNEROS (i bref till Nicander.)

EFTER slutadt samtal gingo de unga flickorne åter till hvila, och medan de sofva sött och djupt och drömma blomstrande ungdomsdrömmar, ila vi bort till ett af en enda matt lampa upplyst, höghvälfdrum, i hvars midt stod ett bord, betäckt med böcker och handskrifter, mot hvilket en ung man, tyst

och orörlig, med den höga, sköna pannan lutad i den venstra handen, satt värdslost hållande en penna, som hvilade, medan tankarne så mycket lifligare och rastlösare rörde sig inom den skrifvandes själ. Det var ock en hel verld som rörde sig derinne. Tankarne forsade, drifna af hvarandra, tillsammans i långa, breda floder och öfversvämmade *allt*, från det ringaste till det största, från det lägsta till det högsta, och när de ändtligen tagit den form som den *starka viljan* gillade, då ristades de med pennan på papperet, för att, äfven till den senaste efterverld, gå lika unga, lika afrundade och svällande af inboende friskhet, lif och värma; ty de voro den djupa tänkarens foster; tänkarens, filosofens som dock icke förtvinat i den trånga, låga kammaren, eller byggt sina satsar och sina systemer blott på andra föregångares, endast klyfvande dem på en led, för att lägga dem tillsammans på en annan. Det var *tänkaren* som med skarpa, genomträngande ögon, vidt-omfattande själsodling och bildning, och med ett sinne som aldrig kunde jaga bort contemplationen, äfven i de mest förvillande ögonblick — det var en sådan som, efter en flerårig lefnad i verlden, hvaraf han dock sett mera än många tusende af dem som der alltid lefva, efter att hafva först instinetligt af medfödd törst efter vetande, sedan af klar föresats blandat sig i alla folkclasser, och noga betraktat dem alla; införlifvat sig med alla olika idéer, noga begrundat och öfvervägt dem, jemnfört dem, luttrat

dem och slutligen valt och utsugit det bästa, det rena, förkastande det falska och slaggaktiga.

Och denna man var Edmund. Hans klara, ljusa förstånd, hans tidiga och grundliga bildning, hans af naturen rikt begåfvade snille, hans yttre personliga företräden, hans ståndpunkt i samhället och hans stora förmögenhet hade för honom öppnat hvarje tillgänglig vetandets mussla, och ur dem alla hade han samlat rika skatter af perlor, funnit dem der andra förgäfvos skulle hafva sökt dem, der de legat äfven allra djupast fördolda. Allt detta vetande hade han med omsorg samlat, med urskiljning ordnat, och nu var tiden inne, då alla dessa herrliga och mångfaldiga blomster som öppnat sig för det egendommiga, inneboende snillet sol, skulle gifva en rik skörd af frukter, mognade i erfarenhetens drifvande jordmån. Det var *nu*, sedan Edmund sett alla länder, studerat deras folk och deras styrelse-sätt, deras lagar och constitutioner, svagheten och styrkan hos de ena som de andra, det var *nu* som han, dertill drifven af en oemotståndlig inre, af alla yttre hinder alldeles oberoende kraft, ville bjuda människorna vinningen af sin tanke-skörd, och, likt alla stora snillen, föraktade han den personliga äran, begärde blott ett begrundande *först*, och ett antagande *sedan*, af hans systemer, eller ock — — oomkullkasteliga bevis att dessa hans systemer ej voro de rätta, att bättre funnos, och dessas framställande i klart och tydligt ljus. För *dessa* hade han varit färdig att sjunka i stoftet;

tills dessa visade sig, var han färdig att i döden kämpa för sina idéer och principer, ty de stodo fasta som klippan, hvilken aldrig utifrån kan rubbas, blott af en under densamma minerande kraft; och endast inifrån, endast genom den fullaste öfvertygelse kunde hans idéer kullkastas.

Hvad han mest, hvad han med största ifver studerat sig in uti, det var folkens historia, deras olika lynne, riktning och fordringar på olika tider, och åt fäderneslandet hade han naturligtvis egnat det största mått af tid. Häfderna hade der bjudit honom så väl sköna och hjertfröjdande, som sorgliga exempel af alla de olika regerings-sättens följder. Monarki, Hierarki, Aristokrati, Demokrati och Oligarki hade herrskat vexelvis, och allt som deras olika principer följts väl eller illa, hade folket befunnit sig väl eller illa deraf. Han kom således till den naturliga slutsatsen, att hvar sak, som *väl* genomföres, är god i sig sjelf, och att det onda blott kommer af öfverträdelserna; att tidens kraf framför allt borde tillses; att denna tidens förkastar hvarje ensidighet; att en mångsidighet således måste uppstå, och att det i nuvarande tidpunkt vore nästan otänkbart, att ett helt folk skulle uteslutande hylla en viss af dessa styrelse-principer, utan att de *alla* borde sammanfattas i *en*. På detta arbetade Edmund nu, men huru, i hvad anda, med hvad framgång, utgången från hvilken synpunkt, och syftande åt hvilket mål — — se det akta vi oss att förkunna. Vi säga blott att han arbetade med hela

sin själ, med hela ett för fädernesland och landsmäns väl brinnande hjertas fulla kraft, och med en förmåga som bland få hade sin like. Han arbetade: själen högg gigantiska, colossala block ur skyhöga klippan; förståndet, skarpsinnet, erfarenheten och smaken voro de mejslar som rundade och afputsade. Pennan flög. Dödlig blekhet och en ofta högt flammmande rodnad vexlade på hans panna och kind, som norrsken på vår svenska himmel, och hjertat slog, än kallt och lugnt, som vår snötäckta jord i vintren, än lifligt och varmt, som vår herrliga men korta sommar, frisk utan att vara kall, varm utan att vara qvalmig. Och detta vare den trognaste bild af Edmund.

Klockan hade redan för länge sedan talat om midnatt. Den slog nu half till tu, och Tell morrade der borta på sin dyna, Edmund lyssnade, och tysta steg nalkades hans rum, nyckeln omvreds i låset och — — de som vänta att få se något förvånande inträda, måste spara in denna halft ljufva, halft hemska känsla, och veta en gång för alla att Edmund blott hade en fantasi eller nyck som någon gång föll sig litet besvärlig för hans stumma tjenare, och den bestod deruti, att på hvilken timma af dagen eller natten som posten ankom, skulle den genast bringas till Baronen. Sten trädde således in, tyst som en tomt-ande, och lade väskan utan ringaste ljud framför sin herre. Denne nickade ett "tack," och Sten återvände i Morphei famn, lika tyst som han kommit.

Edmund tog fram nyckeln, drog lampan närmare till sig, uppläste väskan, och framdrog ur detta kalfskins-convolut frukten af människornes största uppfinnings-förmåga, den att, ehuru frånvarande, kunna meddela sina tankar, lika helgjutna som själen alstrat dem. Bordet fylldes af — — papper med ord på åtminstone, och sist, i allra sista och djupaste hörnet af väskan, der Edmunds hand redan trodde sig fruktlöst söka, der låg — — — Lidas bref.

Edmund bröt detta allra först. O, arma Lida, det var icke af kärlek till *dig!* Ditt hjerta var bland dessa många som kastas åt sidan så hårdt att de brista dervid.

"Icke ett ord om *henne!*" — sade Edmund, drog en djup suck öfver Lidas bref, sammanvicklade det, lade det — — icke vid sitt hjerta, utan i en af skrifbordets lådor, genomögnade postens öfriga fångst, och — — fortsatte sitt arbete.

Och Lidas href — — detta afrikanskt varma bref — — "det ligger nu och fryser i" — — en låda!

Det blef morgon. Edmund tog ett par timmars hvila, och medan han sofver och drömmen framlockar allt det som han vaken bortjagar, återvända vi till X**.

Till den stora frukosten hos Landshöfdingens, då alla sällskaps-spektaklets angelägenheter skulle afgöras, var man inbjuden på slaget elfva. Otilia var

en af de utvalda som skulle deltaga i rådplägningen, och hennes damer voro inviterade att bevista den. Nästan hela staden samlades der. Den smakfulla morgondrägten klädde Otilia alldeles förträffligt. Lida, morgonfrisk, morgonskön, var alldeles bländande, och när de inträdde, uppstod ett nästan allmänt fast doft: "Ah!" ty i den goda staden, lika som öfver allt annorstädes, brukade man i allmänhet icke just att vara så vacker. Det sköna är dessutom alltid nytt, alltid förvånande, alltid kräfvande bifall och hänryckning.

Icke desto mindre kommo många fruar och frågade Otilia med denna artificiellt medlidsamma ton: "Huru hon mår efter balen," alldeles som skulle hon sett dufven, blek och lidande ut.

Otilia svarade småleende att hon mådde förträffligt, och man vände sig nu till Lida och frågade om hon var "trött och fatiguerad efter balen," låtsande icke komma ihåg att hon ej dansat. Men hon svarade helt enkelt: "Jag dansade icke, ty jag kan ej dansa," och frågorna stoppades i sin fart, som ett ångfartyg när skoflarne gå back.

Nu frukosterade man. Det smakade godt. Intel mål på dagen smakar bättre, och när alla tycktes vara restaurerade, till och med Hofrättsrådinnan som för sina gamla ökända nerver ej vågat förtära mer än ett par koppar boullion, ett halft dussin smörgåsar, ansjovis, pastejer, ostron, ägg och bakverk, samt ett par koppar café, då företogs rådplägningen.

Landshöfdingen förde ordet och ordet var godt. Han hade en viss medfödd och uppodlad förmåga att tala och tala väl. Han gick lätt och hastigt förbi sjelfva den stora olyckan, till hvars mildrande man nu skulle söka medel. "Hvar och en," sade han, "kände tillräckligt denna sorgliga tilldragelse, som sjelf, i hela sin enkla, rysliga sanning, talade kraftigare till medlidandet och välgörenheten än hela rhetori-kens mest blomstrande språk. Man vore således — han visste det — öfverens om att hjälp skulle bringas de nödlidande, och han var glad — fortfor han — att få tillfälle föreslå ett sätt till vinnande af detta ändamål som på en gång skulle tillfredsställa barmhertigheten, konsten och national-äran. Han föreslog nemligen att ett skådespel skulle gifvas till förmån för de brandskadade; att de af stadens och närom-liggande trakts societet som dertill voro hågade, här-vid skulle biträda; att tvenne piëcer skulle väljas med alldeles olika theater-personal, och olika till ca-ractaire och tendens, på det att så många flera i dunkel varande talenter måtte få träda fram och be-lysas af bifallets och beundrans sol; att man till första stycket måtte välja något tragiskt (Lida klap-pade händerna helt högt) och till den andra något gladt och lekande (Fröken Julie tänkte sig redan i an-danom och med stort välbehag som en prima-don-na i en af Scribes mästerverk), och slutligen — sade han — leker i min inbillning en idé som jag ville kun-na i sin helhet bibringa sällskapet, den nemligen, att

åt en af Sveriges få och yppersta ännu lefvande Skalder, gifva sin hyllning tillkänna, genom uppförandet af dess dramatiska mästerverk hvilket — talaren veterligt — aldrig tillförne blifvit gifvet inom fäderneslandet.

Alla voro i spänd väntan. Lida andades icke.

"Det är en djup och skön idé, mästerligt utförd" — fortfor Landshöfdingen — "i denna vår ungdomsmans nästan största och bästa product, i detta herrliga sorgespel som Nicander gifvit oss under namn af "Runesvärdet och den förste Riddaren." Vi se nu kanske snart" — fortfor han med en suck — "hela det släktet totalt utgå och försvinna, ty hvad än vår tid kan kallas, — *ridderlig* är den minst af allt, och det är hög tid att framställa på scènen, "den första Riddaren," innan "den allra sista" träder ur verkligheten."

Om talaren med denna "allra sista" menade någon viss, eller hela riddar-andan i *allmänhet*, det förblef en gåta och ett ämne för många dumma och qvicka anmärkningar och gissningar efteråt; men säkert är, att när talaren ännu något mera utvecklade sina skäl, voro alla fullkomligt ense om att: ett skådespel borde gifvas, att ett sorgespel och en comisk piéce borde väljas, att Runesvärdet skulle blifva den första, och att lottkastning om några dertill väl passande lustspel skulle ega rum, så att man slapp alla qval af valet.

Talaren hade fullkomligt vunnit alla en talares hög-

sta ändamål som är att öfvertyga och bevisa sitt auditorium om riktigheten af sina idéer, och på hvar särskild individ inympa dessa så långt som möjligt är.

Till efterpièce föll lotten på: *Vouloir c'est Pouvoir*, och för att göra det hela mera piquant, skulle den gifvas på originalspråket. Nu skulle rôler utdelas: Alla bådo enhälligt att Landshöfdingen såsom ordförande först skulle säga sin mening.

Han bugade sig med ett — icke så litet — själf-förnöjdt leende (ty han hade just vunnit sitt mål), tog båda piécerne och gjorde i korthet reda för caractairen af dem och hvarje särskild hufvudrôle, samt sade äfven ett och annat ord om birôlerne. Derefter yttrade han: "Det vore måhända det rätta-
ste att hvar och en som fann sig vuxen en af dessa rôler, framträdde och själfmant tog sig den an, men jag känner i förhand huruledes den älskvärda blygsamheten, anspråkslösheten och tviflet om egen förmåga skulle återhålla mången, och det vore ganska förmätet af mig att våga framstå såsom den, hvilken redan i min inbillning tilldelat hvar och en den rôle som jag, efter ett temligt noga iakttagande af hvars och ens fallenhet, tycker skulle passa åt den-samma. Kanske vore det således bäst — tillade han — att val gjordes, derefter votering och att slutligen hvar och en af de valdas invändningar hördes."

— "Nej, nej," — ropades från alla sidor — "det blir odrägligt långsamt och ledsamt," och alla bådo enhälligt och enträget Landshöfdingen uttala sin me-

ning, och många, ja de mesta, förklarade sig redan i förhand fullkomligt nöjda med hans beslut.

Sådan är den *makt* som den imponerande, väl beräknade och väl handhafda öfverlägsenheten, äfven om denna, mätt med ett strängt och noga graderadt mått, icke just skulle vara så öfvervägande, dock alltid, i alla tider, i alla skiften, vare sig der frågan är om ett sällskaps-spektakel eller ett helt folks väl, skall veta att taga sig.

Landshöfdingen upptog ur fickan ett litet sammanviket papper, uppvecklade det leende, och anförde under en allmänt växande nyfikenhet och väntan:

— "Runesvärdet, för att börja med början — sade han — är ett stycke som fordrar all den inspiration af hvilken endast djupt känsliga personer äro i stånd. Detta stycke måste *kännas* för att kunna återgifvas. Man måste återflytta sig i den tiden, man måste glömma denna; hvar och en måste gjuta rölen in i sina egna ådror, eller, med andra ord, genomträngas deraf, för att någon sanning, och den deraf följande effecten, skall kunna åstadkommas. Detta tilltror jag — för min del:" — — — och nu uppläste han sin lilla lista, med ett artig tillägg för hvar och en, och när han sade: "Qvinnans, med det döda barnet röle torde kanske ingen utföra bättre än Fru W**" — — — då sade Otilia — dock nästan ohörbart, och lika som väckt ur en slummer: "Ach nej, nej!" men när Landshöfdingen sade: "Och Huldans röle kunna vi, enligt min tanka, icke bjuda åt någon skickligare

än mamsell Lida" — — då ropade denna ett klart och ljudligt: "Ja, jag vill det!" — så att Landshöfdingen nästan kom utaf sig och med svårighet "for fort i texten" — ty alla andra hade blott bugat sig, med ett tvekande leende.

Laura såg helt häpen upp på Lida, men denna märkte det icke. Damerna sågo förstulet på hvarandra, och kastade förvånade och ogillande ögonkast på Lida, men hon såg det icke. Elisa höll henne sakta kvar, att hon icke skulle springa upp och genast infalla i sin rôle. Icke heller detta förnam hon, utan tänkte sig redan borta i Emunds stuga. Och detta namn sedan! Äfven det verkade med en viss magi på henne, ehuru hon i Alrik endast och allenast tänkte sig den verkliga Edmund.

Hvar och en var, eller låtsade åtminstone vara, fullkomligt nöjd med det fördelande af rôler som Landshöfdingen gjort, och äfven väl de, som i sitt eget tycke fått för obetydliga partier, talade vidt och bredt om Landshöfdingens fina urskiljning, som såväl kunde fatta och förstå att deras modestie och obetydliga sjelfförtroende aldrig skulle "tillåtit" dem att taga sig an större rôler.

En ung man, med ett sjäfullt, fördelaktigt utseende och vacker organ, och i hvars blick, hållning, samt öfriga sätt att vara, alltid framlyste mycket af en "Roman-hjelte" — fast vi ej haft tid med honom förut, utan säga som Aftonbladet, när det försummat att anmäla en concert eller recette: "Vi hafva

uppskjutit tills nu &c.” — denna unga man skulle ikläda sig ”den förste Riddarens” rustning, och en af de äldre herrarne i staden som alltid varit känd för sin stora dramatiska talent, just som ”pères nobles,” ”åtog sig benäget” Ansgarii eller den första Bispens parti. Otilia gjorde väl ett par små invändningar emot sitt eget uppträdande, men öfverbevissades snart, och allra mest af ett skäl som hon själf gaf sig, nemligen det tillfälle hon härigenom fick, att vara Lida följaktig och till gagn, ty att hon skulle hafva Huldans rôle föll lika som af sig sjelft, och att då släppa henne på egen hand, bland alldeles främmande personer, det ville Otilia visst icke; ty för Edmunds skuld *ville* Otilia henne mycket väl, fast det alltid fanns något öfvervinneligt, som hindrade henne att utföra detta. Fröken Julie var icke litet förtjust öfver att ingen fråga ens uppstått, om att någon annan än hon skulle blifva ”la duchesse d’Ascoli” i sista piëcen, och tänkte — blickande Lida öfver axeln: ”skrattar häst som skrattar sist: jag *skall* blifva vackrare än du, kosta hvad det vill!”

Innan man skiljdes åt från den stora rådplägingen, uppstod en stor fråga om alla costumerne för de spelande i första stycket. Detta afhörde Lida med stor liknöjdhet, men när någon sade: ”Och Hulda bör väl vara svartklädd” — då framträdde hon helt frimodigt och förklarade:

— Nej! Hulda skall bära hvita kläder! Hon säger ju:

"I templet svor jag det vid altarranden,

"Då jag blef klädd i denna hvita skrud,

"Då korset strålade i lampobränden

"Och jag blef vattenöst vid psalmers ljud."

— — och med förvåning fann man nu, att hon nästan redan kunde hela sin egen róle, och — hvad ännu mera — de andras äfven.

Repetitions-dag utsattes, före hvilken icke den rätta representations-dagen kunde bestämmas. En sort direction utvaldes, i hvilken Landshöfdingen naturligtvis var ordförande; en annan för auktionen, i hvilken Landshöfdingskan presiderade, och när hvar och en fått sitt, så skiljdes man åt, med så många myror i hufvudet, som hade det gällt statens väl.

Otilia hade gerna, ännu samma dag, återvänt till sitt kära, lugna, tysta, i vårsol leende Fagervik, men — — kom icke posten just denna afton, och hade icke både Lida och Elisa fått lof att se Preciosa och Pariserpojken, och var ej den goda Laura lika nyfiken derpå som de unga flickorne! Man beslöt sig således att stanna qvar, men Otilia propo- nerade att man efter slutadt spektakel, och derefter följande supé hos Höfdingens, skulle återvända till Fagervik, för att den kommande morgonen få vakna der. Alla voro derom ense.

Hvart man kom hela denna dag, talades högt om sällskaps-spektaklet, och litet lägre om auktionen. Den låg ännu i en viss skugga, men den sade som

Fröken Julie, och mycket annat som vet sig "komma efter." "skrattar bäst som skrattar sist."

När man om aftonen återvände från spektaklet, fick Lida mycket beröm af Laura för det hon förhållit sig så stilla under hela tiden; men det kom sig af tvänne orsaker: piëcerne hade obetydligt intresserat Lida, såsom varande utom den krets af idéer, i hvilken hennes själ sväfvade och fjäderlätt rörde sig, och hon hade ofta för en lång stund försjunkit i förkänslan af det behag hon skulle finna, att som Hulda framträda; icke framför en uppmärksam, beundrande och bifallsyttrande publik, utan för — — Edmund, ty hon hoppades att han skulle infinna sig då, ehuru hans välgörenhet i allmänhet var af den äkta sort, som vandrar i skuggan och aldrig ställer sig sjelf i ljusaste dagern. Men hon kände på sig att han skulle komma; hon ville bedja honom derom, hjälpte icke något annat.

— Är posten kommen? — frågade Otilia Hellqvist, när hon kom hem från supéen.

— Ja — svarade han — och vagnarne äro i ordning.

— Godt! — genmälte Otilia, lade brevet i sin kjolsäck, sedan hon omärkligt tryckt det till sitt hjerta, utan att likväl bryta det, och nu uppsteg man i de af Jungfru Lotta redan ipackade vagnarne. Man sade farväl till flera kringstående, hvaribland lilla Härads höfdingen var den hästflug-likaste, ty han hoppade fram igen, just då man trodde han skulle hoppa bort. Kusken gaf afskeds-klatschen, och det gick

lustigt genom gatorna, så att gnistorne sprakade, fast det knappt syntes i månskenet.

De båda unga flickorne åkte i en vagn, länge språkande om dessa händelserika dagar, hvar och en i sin, så högst olika färgton, och ändå så eniga, så utan all tänkbar afund. Laura åkte med Otilia, men somnade snart, ty Otilia var grufligen fåordig, *orkade* ej att minnas någonting från stads-vistandet, och tänkte ej heller derpå, men sof ändå icke, var ej ens sömnig, utan satt med vidöppna ögon, och blickade djupt in i himlaögat som ser långt mildare på de älskande, de varma hjertan, än på de iskalla, de stenhårda. Dessa lyser det blott att de ej må slå ihjäl sig, ty då sörja och gråta oftast de varma, de älskande, som mången gång älska, och just älska med hela sin förmåga — — de kalla, de stenhårda. Otilia blickade på Luna, och Luna på henne. De tycktes förstå hvarandra, förstå hvad som fattades dem begge; men Luna hade ej, som Otilia, ett bref från sin Endymion, ett bref som hon kramade i handen, såsom hade det varit en varm hand, såsom hade det haft känsla och receptivitet. Detta kära bref hvilade än vid hennes hjerta, än vid hennes läppar, och än lät hon en månstråle falla på de välkända, älskade penndragen. Men förseglingen bröts icke. Hon sög denna, sin enda fröjd, i långa, långsamma drag, och hon gömde sitt bref tills hon allena och ostörd kunde få läsa — — och gråta; ty med tårar, ljufva eller bittra, fuktade hon alltid Hugos bref.

Nu, blott *tänkte* och *mindes* hon, men *hoppades* icke, åtminstone icke för sig sjelf. Den sista gången hon reste från staden, då blänkte äfven månans glänsande skifva ned på henne, men i hjertat var ett visst solsken. Nu var äfven der natt, väl icke af de mörkaste, men natt ändå, och der stod ett spöke! — — Ångren öfver att hafva bekänt, och tusen gånger bekänt sin kärlek till Hugo, var en känsla som aldrig lemnade Otilia, och som blandade sig skärande i alla andra, i sorg och i fröjd, äggande den förra och förbittrande den senare.

O, huru beklagade icke, Otilia, att denna goda, sofvande Laura, hvars hjerta var så öppet, så tillgängligt för allt hvad som hette vänskap, men hårdt och slutet för både de qval och den salighet som kärleken kan gifva, huru beklagade hon icke, att ej kunna uppriktigt tala med henne! Huru ljuft skulle hon icke känt, att åt en qvinlig vän förtro sig, att för henne öppna hela sitt hjerta; ty en qvinnas hjerta kan nästan endast en qvinna förstå. Men ach! detta var ju otänkbart! Förundran, kalla förebråelser, eller åtminstone, och hvad som nästan skulle smaka bittrast, en liknöjd, ogillande tystnad å Lauras sida, vore allt hvad Otilia med detta förtroende skulle vinna. Suckande stärkte hon sig således i beslutet att tiga, tiga i all evighet, och förebrådde sig, att någonsin gjort denna Lauras obenägenhet för alla hjertats kärleksqval till ett fel, utan sade till sig sjelf: "Mitt är felet och icke hennes! Att jag kan hafva något att

anförto henne, som hon icke utan harm och förtrytelse kunde höra, det är *mitt* och icke *hennes* fel.”

Så förebrådde sig Otilia oupphörligt sin känsla för Hugo, och ändå — — — ändå sökte hon sin tröst just i denna kärlek. O, förlåten henne, j stränge! Och tron en gång, att det finns känslor och lidelser som j icke kunnen begripa, men väl klandra, fördömma och ropa edert stränga, hårda anathema öfver. Otilia kramade sitt bref och torkade just *med detta* ångrens tårar ur sitt öga. Så är det!

Aftonmåltiden hos Höfdingens hade slutat sent, vägen var icke så kort, och April-solen har alltid brått om. Luna tog farväl. Snart syntes dagranden, och kort derefter tändes ljuset i öster. Morgonen var klar och skön. Den unga dagen verkade välgörande på Otilia, och med denna glada tillfredsställelse som nästan alla goda människor känna, när de hinna sitt hem, hoppade Otilia ur vagnen. Liflig och känslig för alla intryck, såsom hennes natur egentligen var, kunde hon ofta från djup sorg öfvergå till den hjertligaste glädje, och när man, efter ett par timmars hvila, åter råkades i frukostrummet, var detta händelsen. Otilia höll det öppna brefvet i sin hand. Det var det kortaste hon någonsin fått, och det enda som hon på länge velat uppläsa helt och hållet. Det innehöll blott:

”Jag kan icke skriva af glädje! Jag kan icke hel-
”ler tiga därför, ehuru jag hade föresatt mig det.
”Min kurs är slut, min examen tagen, och min grad-
”passering är äfven snart förbi; jag väntar blott
”dess slut, och en åtta à tio dagar efter sedan du
”emottagit detta bref, hoppas jag att ligga vid dina
”fötter.”

Otilia läste detta med den fastaste ton som var
henne möjlig, och i alla fall hade ingen förundrat
sig öfver hennes rörelse. Laura glädde sig högt
och ljudeligen åt denna Hugos snara hemkomst,
var dessutom ganska nöjd i allmänhet med hans
vita genus, påstod att militärer, huru det än må vara,
och hvad man än må säga om dem, dock var ett
bra folk, nb. när *de voro bra*. Denna invecklade
filosofiska sats visste Laura att till allas nöje och
förnöjelse mycket väl förklara.

Elisa teg. För *första* gången yttrade sig icke hen-
nes glädje öfver Hugos hemkomst i ord, men månne
den därför var mindre? Frukosten lemnade hon lik-
väl nästan orörd. Glädjen mättar. Kroppen försmår
den materiela födan, när själen simmar i glädje, el-
ler — — — i sorg, ty äfven deruti är riklig spis.

Lida bryde sig icke om den stora händelsen. Hon
hade aldrig fäst något intresse vid alla de andra
främmande personer hon sett, ännu mindre vid dem
hon icke sett, och ehuru många gånger hon hört talas
om ”sonen i huset,” såsom Hugo, benämndes, så hade
hon dock aldrig i inbillningen gjort sig någon egentlig

föreställning om honom hvilket nogsamnt bevisar hur litet han ingått i hennes, annars så idérika tankar.

— Ja, detta var ganska roligt — sade Laura, när de slutat frukosten, och tillräckligt kommenterat Hugos bref — Nu kommer han troligen nätt och jemt till vårt stora spektakel, ty det blir väl vid den tiden. Kan du din rôle ännu, Otilia?

— Ach, det tråkiga tyget! — sade Otilia, som nu först kom ihåg sitt en gång gifna löfte att åtaga sig "qvinnans med barnet" rôle.

Lida såg på henne, med stora förvånade ögon, ty hon hade egentligen blott tvenne tankar för närvarande: Edmund och sorgespelet. Laura som förstod Lidas blick, började skratta.

— Vår goda Lida kan ej fatta — sade hon — att du är så otroligt litet "opp-uti" Runesvärdet, och allt det der.

Otilia hade nu så mycket att bestyra om. Hon ville hafva i ordning i trädgård och öfver allt, tills hennes "kära gosse" kom. Glädje hade nu så alldeles intagit alla andra känslors ställe. Med stor möda förmådde henne Laura och Elisa att något litet titta på sin rôle, ty den kommande fredagen skulle repetitionen ega rum, då hon och Lida lofvat komma till staden. För Lida fruktade ingen: Hon förmådde så fullkomligt att sätta sig i denna hedniska flickas ställe, som så nyss, med hela ungdomens

enthousiasme, och tidens fanatisme, omfattat den nya läran, och det med så helig ifver, att sjelfva hennes kärlek vek därför.

— Jag kan *fatta* det — sade hon till Elisa — jag kan fullkomligt förmå inflytta mig i hennes själ, men — — jag hade aldrig gjort som hon!

Elisa, som just kände igen sig sjelf i Hulda, såg på henne med sina milda, förvånade ögon, men sade intet, och Lida sade heller icke mera. Tiden får väl visa hvad hon menade.

Fredagen kom. Repetitionen försiggick, och alla skördade beröm, men ingen förtjenade det i så hög grad som Lida, och ingen förtjenade det så litet i anseende till den ringa vigt hon lade vid alltsamman, som Otilia; men behaglig och sjäfull som hon var i allt, befanns hon förtjusande som denna qvinna, hvilken klagar så stilla som qvinnan bör klaga, äfven öfver den största sorg qvinnohjertat kan känna.

Under resan till och från staden voro Otilia och Lida nästan stumma. De kände instinctlikt att de icke passade för hvarandra, att de hade ingenting att meddela hvarandra, ja, att en viss fiendtlig stjärna runnit upp emellan dem. Otilia förebrådde sig detta, lika som så mycket annat; Lida tänkte icke derpå, och de tego. Denna känsla hos Otilia var en af de många som hon med våld sökte förmå sig att undertrycka, så att hon i alla yttre afseenden var mot Lida, hvad hon var mot hela världen, nemligen englagod; dock kom denna gödhet för denna gång

icke från hjertat, utan från viljan, och det är stor skillnad.

Den nästkommande fredagen skulle den stora representationen ske. Otilia hade skriftligen frågat Edmund, om hon icke kunde få se honom dessförinnan, om han icke kom till staden, om han skulle blifva en sträng criticus, om han förlät henne den barnsliga glädjen öfver "sonens" hemkomst m. m.

Edmund hade, sig sjelf nästan ovetande, fört detta lugna, vänskapliga, halft allvarliga, halft skämtande bref till sina läppar, lagt det — icke i lådan, utan i en portfölj som han alltid bar i venstra bröstfickan, men deremot svarat:

"Jag kan icke komma till Fagervik före fredagen, men då skall jag begifva mig till staden, vara där några dagar till mötes, och sedan — om det mig tillåtes — följa dem hem till Fagervik, ehuru de då troligen hafva en vida bättre och uppmärksamare *Cavaliere servente*. Jag blir sträng criticus och en nagelfarande konstdomare, och jag förlåter att man blir mycket glad när andra komma, med förbehåll att man äfven blir det något litet när jag kommer."

Hur vänskapligt, godt, ljumt, likgiltigt låter ej detta, och ändå — — ändå!

Käre läsare! såg du någonsin dessa glada, lugna, leende vinberg på sluttningen af Vesuvius? Jag har sett dem!

ELFTE LÄSNINGEN.

Fru D.: Vet du, min bästa vän, innan vi gå vidare, så tror jag att vi draga igenom detta Runesvärd af Nicander, ty annars fatta vi litet eller intet af nästa "Läsning" fruktar jag.

Fru C.: Nå, det må jag säga! Det är icke nog att man skall låga igenom en lång roman, utan äfven en tråkig tragedi. Det är något mycket begärdt på en gång.

Fru D.: Ach, säg icke så! Den som har läst Runesvärdet förr en gång, förnyar troligen gerna dess bekantskap, och den som aldrig njutit deraf, bör genast godtgöra denna försummelse, och skall, som lön för sin möda, säkert finna flera skönheter på hvarje sida af detta snilleverk, än i hela denna bok tillsammans.

Fru C.: Nå så gå på då!

FREDAGS morgon klockan tio stodo vagnarne för dörren, och Otilia sade till inspectoren:

— Om unga herrn händelsevis skulle komma, så haf hästar genast i ordning, och bed honom oförtöfvadt begifva sig till staden. Men detta är icke troligt, ty hans förebud, har ännu icke hörts utaf.

Och de reste.

Staden var i uppror: Genom alla gator korsade vagnar och ankommande, ty vidt omkring hade inbjudning till detta skådespel utgått, och hvar och en i denna folkrika trakt ansåg sig, äfven om de *velat* försaka ett nöje, icke *kunna* undandraga sig ett barmhertighetsverk. Hela världen omkring staden, ja äfven de som bodde många mil derifrån, begåfvo sig således dit, och Rådman skan berättade att minst tjugo personer frågat efter hennes rum och bjudit henne dubbel hyra emot hvad Otilia brukade gifva, men att hon gömt sina rum till sin "hiskeligt söta och för rara Lagmanska," och härmed klappade hon Otilia med sina stora breda händer så att det sjöng, och så att Otilia lika som couchade för de hårda, men välvilliga slagen.

— Nej, klappa bättre — sade Laura skrattande — hon tål väl vid det, ty hon vill nödvändigt känka hem i qväll, efter allt detta bråk, och jag kan tryggt säga, att jag tycker tusen gånger mera om Rådman skans rosiga sparlakans-sängar och mjuka fjäderhölmar, än dessa välsignade, kalla, sömniga nattresor, då jag alltid mörbultar mitt hufvud, ty när jag somnar ringer detta i vagnshörnet som kläppen i en välling-klocka.

Otilia gaf gerna med sig, åtminstone såg det så ut, och man intog sina gamla vanliga platser i Rådman skans parad-våning.

Stor middag hos Länets Höfding hörde till ordningen för dagen.

— Icke en gloša ur din rôle, käraste Lida! — sade Laura, när man gjorde sig färdig att begifva sig till middagen, och Elisa hviskade:

— Söta, goda Lida! se dig icke om med dessa alldeles förvirrade blickar! Han kommer nog, eller ock — — kommer han icke; men hvilket han än gör, måste du väl litet samla dina sinnen och ditt förnuft, så att du ej gör något som andra kunna förundra sig och beskärma sig öfver. Det skulle så mycket smärta mig.

— Ach, du goda! — sade Lida — För *dig* tror jag att jag skulle kunna stanna sjelfva mitt klappande hjerta, ty det slår, o det slår!

Lida visste att hon hos Landshöfdingens skulle träffa Edmund, ty han hade sökt Otilia och hennes damer, men af Hellqvist fått det svar att herrskapet klädde sig.

När Otilia & Comp. ankommo, voro de flesta gästerna samlade, och Edmund stod i en klunga af karlar, samtalande med dem, utan att märka de inkommande. Det är besynnerligt att det så litet skall synas på en människa huru högt hon i verkligheten står *öfver* dem hon tyckes stå *bredvid*. Det är blott luftandarne och den *Store Anden* som riktigt förstå att gradera människornas så högst olika värden. Edmund stod der som en annan ung karl, och utmärkte sig för just ingenting särskildt, och ett liknöjdt

öga tyckte kanske att han till och med var mindre vacker att se på än denna "någon annans Romanhjelte" som benäget åtagit sig Alriks rôle. Men Lida! hon tänkte denna gång alldeles som dessa luftiga väsenden, hvilka sväfva mellan oss och allt annat. Hennes blick föll genast på Edmund och stannade der. Hela hennes själ flög genast åt samma håll; men, trogen sitt löfte till Elisa, förådde hon, så *litet* hon det förmådde, hur mäktigt denna länge saknade närvaro verkade på henne, och hennes lycka var att ingen egentligen observerade hennes häftiga sinnesrörelse; ty för den som det ringaste anat rätta förhållandet, var den dock ganska synbar. Men hennes eviga skärm — lilla Härads höfdingen — kom och ställde sig gent emot henne, pladdrade så mycket till henne, och märkte sjelf så litet, att Lida alldeles icke hörde ett ord af hvad han sade, att ingen annan heller märkte det.

Lika som Lida genast bemärkte Edmund, så förnam han snart att Otilia fanns i rummet, och han framgick helt ledigt emot henne, ehuru han väl visste att många ögon skärptes för att rätt se deras helning; ty i små städer vet man *allt* och ofta litet mera, och man var heller icke okunnig om att Edmund icke på mycket länge varit på Fagervik. Många gissningar och mycket famlande efter den svårt utletade sanningen hade detta väckt. Nu ville man riktigt observera: Men Otilia som icke anade allt detta, förhöll sig fritt och ledigt, gladt och vänligt,

aldeles som vanligt, och förebrådde Edmund i halfhöga, skämtande ord, hans "horribla filosoferande" som aldeles fördränkte honom.

Öfver alla Lidas drag skiftade under denna lilla stund blekhet och rodnad med blixstens snabbhet. Ändteligen vände sig Edmund till henne, och med aldeles oförändrad uppsyn räckte henne faderligt sin hand. Hon tog den, och Elisa darrade som ett asplöf, af fruktan ätt hon skulle föra den till sina läppar, ty hon visste icke hvad *vi* veta: ätt Edmund nemligen i detta ögonblick, sjelf fruktande något sådant, hade en sena af jern i sin arm.

— God dag, kära barn! — sade han hvarken högt eller sakta, liknöjd om någon, alla, eller ingen hörde det. — Huru mår du? Huru finner du detta brokiga lif?

— Hittills dött; *nu* — — lefvande af tusen lif — svarade hon.

— Så! — svarade han och såg henne skarpt i ögonen. — Haf tanka och full besinning vid allt hvad du säger och företager dig, goda, bästa Lida! — tillade han, endast hörbart för henne, men med en ton och en uppsyn, aldeles som hade han gjort henne en i detta sällskap högst vanlig fråga: "Hvad skall ni tillverka för auctionen?" eller något dylikt.

Denna fråga hade man redan sina tjugo gånger gjort de andra fruntimren, och Laura hade lika många gånger svarat: "Jag ämnar sy en eldskärm, Elisa en soffdyna, Otilia en liten matta och Lida — —

jag vet intet ännu." Laura hade proponerat henne minst femtio olika artiklar, erbjudit henne att hjälpa henne, börja och sluta arbetet — — nej! — — — hon kunde icke förmå sig att tänka derpå.

— Efter representations-dagen — svarade hon alltid — då, bästa, värdaste Fröken Laura! då skall jag genast sy en pall, eller hvad det kan blifva.

— "Genast sy en pall!" — hade Laura förtrytsamt härmat — Lida skall icke vänja sig att tala i luften, ty ditt *genast* blir säkert både mitt och Elisäs nattgöromål.

— Ach, hvad det vore ledsamt! — hade Lida då svarat med den mest odrägliga liknöjdhet, så att Laura, skrattande och halfförtretad, föresatt sig att ej bry sig om Lida och hennes auctions-arbete, utan låta henne sy "prestkragar" om hon behagade. Så stodo auctions-affairene i detta ögonblick.

Lida kände en ångest som hon icke kunde tala sig ifrån, som hon icke heller gjorde mycket för att bortjaga, när Edmund talade med Otilia, ty nu, nu först, började hon dock märka att *då* — — — fanns i Edmunds öga denna stråle, denna stjärna, som aldrig, aldrig föll på henne. Det hade varit att befara, att, om Otilia icke haft en rôle i piëcen, utan händelsevis under representationen sutit vid Edmunds sida, Lida ej skulle förmått att hålla sina sinnen vid sin rôle af Hulda, utan måhända fullkomligt återfallit i sin egen. Men nu längtade hon af många orsaker till aftonen. "Han skulle då åtminstone

icke stå bredvid henne och se henne djupt i ögat!" Svartsjukan började åter förfärligt koka inom henne.

— Vi behöfva tid att kläda oss — hviskade Lida till Laura, när klockan slog sex, och Laura vände sig genast till Otilia, sakta sägande:

— Borde vi icke kanske säga till om vagnen? Spektaklet skall ju börja kl. precis sju? Du och Lida behöfva ändå en liten stund för att kläda eder. Ach, hvad den Lida ändå förvånande *tagit sig!* Tror du väl att det är just hon som varit så *klok* och *förnuftig* att härom påminna!

— Ach ja! det är sant! Man skall åter igen till den ängsliga toaletten! Ach, så tråkigt — svarade Otilia, och nu begaf man sig till sin Rådmanska, ty hon stod alltid i porten när hon visste att Otilia skulle komma, för att välkomna och klappa henne, och allt detta nu mera än någonsin, ty hon visste så väl att Otilia skulle gifva henne just den dubbla hyra som hon afsagt sig.

— Se nu kommer herrskapet ändteligen! — sade hon — Hvad vi väntat fasligt, jag och jungfru Lotta! Klockan sju skall det ju börjas! Herrskapet har minsan ej lång stund qvar! Hvad det skall bli befängdt roligt att se herrskapet spela comedi, alldeles som riktiga comedianter! Jag har minsan bestått både mig och gubben hvar sin biljett, men lilla Desideria får alls intet följa med, fastän hon gråtit och skrikit hela dagen.

— Och hvarför det? — frågade Elisa, som var

sist i trappan och hade minst bråttom, ty hvarken ville eller skulle hon: "spela comedi som riktiga comedianter."

— Kors! för att jag intet vill bestå det! — svarade Rådmaniskan, med denna — obildadt folkstrotsiga ton i otid, hvarmed de likväl ej mena det minsta illa.

— Se der — sade Elisa — Köp henne en biljett, om det finns någon kvar. Hon *borde* väl icke hafva detta nöje, efter hon skrikit och gråtit. Men ändå, nåd får väl gå för rätt denna gång. — — Och nu tog Elisa sin allra sista styfver; ty Otilia — ändå i största hemlighet af Laura underrättad om Elisass kas-sas bedröfliga tillstånd, hade under någon moder-lig förevändning åter upphjelpat den, för inköpet af materialier till "soffkudden," men hvad som var öf-rigt fick nu den tackande och klappande Rådman-skan till spektakelbiljett åt den skrikande Disideria.

Skönare än någonsin stod Lida. Den hvita atlas-blousen som i stora, mjuka, af bara poesi fyllda veck, omflöt henne, upphöjde hennes ovanliga skönhet ännu mångfaldigt. Det svarta håret hängde i stora, rika naturliga lockar omkring hals och axlar, och en alldeles genomskinlig slöja var blott vårdslöst kastad deröfver. Ett svart kors i ett svart band utgjorde all öfrigt prydnad.

Otilia stod der äfven så bländande skön. Hon

hade sjelf anmärkt att moderns sorg öfver sitt döda barn vore för stor att hon ens skulle kunnat tänka på svarta sorgkläder. En himmelsblå klädnad hade hon således valt, och blott kastat en svart slöja öfver det ljusbruna håret, och den bländande halsen. Äfven hon var förtjusande, fast i så olika färgton.

— Du är bra väl klädd i dag — sade Laura till Lida, ty hon fann henne utomordentligt skön, men trodde det just icke vara så nyttigt, ”klokt och förnuftigt” att säga det åt henne sjelf — men du är väl bra rädd äfven — tillade hon, ty det förtröt henne att se Lida så fullkomligt lugn och frimodig, länge sedan inträdd i Huldas róle, då Otilia åter, oaktadt försprånget af så många år och så stor lefnads erfarenhet, och midt under sin egentliga liknöjdhet för alltsamman — dock ofta genomlades af en viss obehaglig känsla af fruktan och blyghet att uppträda framför så många.

— Du skulle väl vara dödligt rädd — sade Laura, vändande sig till Elisa.

— Hvarför det — genmälte denna — om jag visste med mig att jag kunde min róle, och hade en sådan förmåga att återgifva den, som både Lida och mamma.

— Ach ni ä' odrägliga! — svarade Laura — De som *borde* vara rädda, de stå modiga och kallblodiga som Napoleons gamla garde, och de som *borde* hafva sin sans och sin tranquillité, de darra som asplöf.

— Det lär väl vara jag ensam som får säga med

kadetten: "Var det en pique åt mig?" när han fick en örfil — anmärkte Otilia skrattande, — — — och nu var vagnen för dörren, och nu reste — först Otilia och Lida, och derefter skulle Laura och Elisa hemtas.

När vagnen afgått med de tvenne förstnämnda, sade Laura:

— Vet du, jag mår riktigt illa af oro att detta ej skall gå bra!

— Nå, min goda tante Laura — sade Elisa högt skrattande — om någon af oss alla fyra borde vara det personifierade *lugnet* så vore det väl tante sjelf som blott skall sitta på en bänk och se på.

Men Elisa förblef icke länge sjelf, "det personifierade *lugnet*;" ty uppför trappan sprang någon med ilande steg. Elisa lyssnade utan att andas, och innan den ankommande ännu öppnat dörren, utropade hon: "Hugo!" — och Hugo var det!

Af glädje och förtjusning kastade han sig ned på knä framför Laura och Elisa, kysste deras händer, klappade dem och var aldeles utom sig.

— Jag vet, jag vet *allt* — sade han, då Elisa, med hög rodnad på sina kinder och innerlig glädje i sitt hjerta, ville tala om hvarför Otilia saknades — Jag har ju rest direkte hit, och ej till Fagervik! Genom ett bref till Robert har jag full reda på alla edra tillställningar, och af ett par bekanta som jag råkade på gästgifvaregården, dit jag till en början körde, fick jag veta att Otil — — — att mamma redan är

upprest till spektakelhuset med den der — — Baron Edmunds mamsell.

— För alla helgons skuld, kalla henne icke så, käraste Hugo! — sade Laura fasligt betuttad — Det är ett upptaget, fattigt barn, ett *fosterbarn* — begräper du!

— Är det en pojke då? — frågade Hugo.

— Nej bevars! — En flicka är det — genmälte Laura.

— Nå ja — svarade Hugo — då är det ju en mamsell, eller är det ett upptaget Fröken-barn? Nå, gerna för mig! Mig kan det qvitta lika! Jag är så utesägligen glad öfver att få återse eder alla, och att jag får stanna en liten tid hos eder, innan detta förb. Regementsmötet begynner. Ja, jag är så glad — fortfor han, och dansade om med Laura, och tryckte Elisas små händer — att hon skall få vara fröken eller mamsell eller prinsessa, hvilket ni vill. "Lika gör det mig" — nästan lika litet som att jag intet har rum till natten här i staden, ty på gästgivarvaregården finns intet ledigt, och jag borde väl tänka på att kläda mig.

Nu först började äfven Laura besinna detta, bad Hugo låta hemta upp sina saker, kläda sig der, och sedan blir väl någon råd — sade hon — "Lida är nu så vida *menniska* vorden, att hon ej behöfver en ensam kammare — tyckes mig, för att prata med månen och molnen uti, utan den kan Hugo få, och Lida kan här i förmaket försöka att haranguera

Rådanskans console-bord och pot-pourri krukor i stället.

Nu återkom vagnen, och Laura och Elisa afreste; men Hugo stod ännu och funderade på om det *fanns* eller icke *fanns* någon mening i den goda tantens sista tal, och om det fanns, *hvar* det då fanns. Nu var likväl ingen tid att tänka derpå. Lotta påminde att det led till spektakeldags, ty äfven hon hade fått en biljett af Otilia, och ville snart stänga dörrarne, och begifva sig utaf; därför hjälpte hon Hugo hurtigt med toiletten, och han uppref kappsäck och koffert, schatull och nattsäck, alldeles som unga herrar pläga det göra, det vill säga från botten, och utan all besinning. Snart stod han färdig, i nya Kædings-kläder, tog hatten och ilade trappan och gatan utföre.

— Min Gud, hvad mycket oväntadt och opåräknadt trassel en kan få — puttrade jungfru Lotta allena för sig sjelf, och föste alla Hugos saker in i Lidas rum, kastade silkes-shawletten om hufvudet, såg sig litet i Rådanskans största spegel, tog handskar och näsduk och trippade äfven trappa och gata utför.

— Så som denna flicka utför sin röle — sade under en mellanact Landshöfdingen till sin granne, tagande en dubbelpris — så har jag blott sett det af Mlle Duchenois på Theatre français och Mrs Sid-

dons på Drurylane. Det är förvånande! Det är underbart! Utan studium, utan att hafva sett eller hört något i denna genre!

Den goda Landshöfdingen besinnade icke här, att den högsta, mest fulländade konst, blott är den renaste, sannaste natur, och att den som fullt och verkligt vet att uppfatta sin rôle, initiera sig i den, amalgamera sig med densamma, och återgifva den alldeles så, som skalden den tänkt — *den* är en fulländad skådespelare, förenar han dertill alla de yttre naturens förmåner eller egenskaper som man fordrar hos den person han föreställer. Och i hög grad var detta fallet med Lida. Hon var i detta ögonblick icke en vacker mamsell i en småstad, aderton hundra och tretti — — — och litet mer, utan hon var den hedniska flickan, hvars kärlek — stark, kraftig och djup, lika som den tid i hvilken hon lefde, dock gaf vika för något ändå starkare ändå mäktigare, och det var tron och sitt eget löfte att som Christi brud föredraga korset, äfven om det "betydde lida" och när hon — förtäljande om sin döpelse — utsade dessa ord:

"Jag grät — välsignades af vigda handen,

"Och hälsades som Återlösarns brud.

"Ach! om du svurit då invid min sida —

"Jag fick ett kors, och det betyder lida."

— — så ändrade hon — utan sin vilja eller mening, men af någon ingifvelse, den sista raden till något, nästan mera ingripande och sade:

”Men kors jag fick — — — och det betyder lida.”

En kall rysning genomlade Edmund. Det var — som hade det arma barnet uttalat sin egen dom, och som anklagade hon honom tyst, och han kände med smärta, ty *han* förstod dock någorlunda kärlekens kval i ett kvinnohjerta, han kände med djup smärta att denna Hulda försakande *allt* för att vid sin faders sida vandra till Jorsala, dock var lyckligare än Lida — — ty hon var älskad.

Heta tårar perlade sakta och omärkligt ned för Elisas kind. Kanske kände hon redan en försmak af att i verkligheten hafva samma försakelse-rôle att spela. Åtminstone fanns icke något som så ingripande alltid verkade på henne, som hon så beundrade och hänrycktes af, som när den inre, rena, fasta viljan, och Guds ande som inom oss uppenbarar sig i en klar känsla af det *rätta*, voro mäktiga nog att drifva handlingarnes hjul, utan att göra afseende på de stormar som från alla sidor kommo, af lidelser, den ena våldsammare och häftigare än den andra.

— Från scènen såg jag sällan något mera rörande än denna qvinna, beklagande sin nöd i samma och alltid samma ord — sade Landshöfdingen till sin granne äfven nu tagande en dubbel-pris. Hon är dessutom så skön, så hänförande i sin sorg.

— Ja — sade grannen, den gamla hederliga, men cyniska Generalen — man vore helt frestad att ersätta hennes förlust!

Landshöfdingen skrattade, ty hans skönhetsinne

var dock icke så starkt, att icke ett *bon-mot* kunde rubba det. Det är frukten af den förbildning, den utslitning och nötning som det bullrande verldslifvet gifver åt konst- och skönhets-sinnet.

— "Skall jag förtälja det ännu en gång?" — sade Otilia, med sin veka, vibrerande och in i hjertat trängande röst, och härvid kastade hon en flyktig blick upp i en loge, och hvem stod der bakom Laura och Elisa! Hvad var det för en blick af eld, som, lik en åskstråle, slog ned i hennes hjerta, öfver hela hennes besinning, och som säkert skulle förhindrat henne, att "än en gång" förtälja sin sorg, äfven om ej Folke Lagman bedt henne höra upp dermed. En häftig rodnad flög öfver hennes alldeles osminkade kinder, ty både hon och Lida hade öfverenskommit, att dödlig blekhet långt mera passade in med deras hjertfrätande röler, än denna rysliga theater-rödfärgning som man tror så nödvändig, men som ofta förtager allt uttryck och detta ansigtets färgspel som en skådespelare hvilken af själ och hjerta återgifver sin röle lika mycket är underkastad, som en hvar i verkliga lifvet.

De voro besynnerliga, dessa stunder som förging^o emellan detta Otilias förnimmande och sorgespelets slut. Hon drog sig in i ett tomt sidorum, kastade sig der på en soffa, slutande ögat och allt medvetande för annat än en enda tanka: "Han är här!" Hvilken glädje, hvilken smärta, hvilken oro, låg ej i dessa ord! Man vågar nästan säga att de som besjungit

kärleken och kallat den en salighet, icke känt den; ty qual och rastlös oro utgöra dess beståndsdelar, långt mera än denna flyktiga, lättfotade lycka som kärleken oupphörligt jagar efter, utan att någonsin finna den. När lugn och ro, när sans och besinning finns i kärlek, då är den redan luttrad och renad, och borde kallas något helt annat, som icke slutade på *lek*, utan på *allvar*. Det är en gåta hvars lösning man ej vet hvarest den skall sökas, att så många olikartade, så himmelsvidt skiljda intryck och känslor alla skola benämnas med *kärlek*, då väl hundra finnas för att beteckna olika grader af hat, förakt, afsky och vämjelse, med alla dess många utgreningar och varieteter.

Otilia låg lika som halfdöd i hörnet af soffan, och buller, prat, skratt och musik susade i hennes öron, utan att det minsta förmå draga till sig en enda af hennes tankar. Alla de som hos henne ännu lefde, som icke domnat bort, de sade blott: "Han är här; inom några ögonblick skall du se honom!" Men ögonblicken blefvo ej så korta, ty den andra piécen var lång nog, och när man, efter första piécens slut, artigt kom och ville föra Otilia och Lida till platser, utsedda för dem på amphitheatern, då svarade båda att de helst önskade dröja i detta rum, för att något litet få återhemta sig.

Hvad båda skulle gifvit mycket till, för att få vara allena, hvar och en med sina tankar och djupt uppskakade känslor, men det lät sig icke göra, utan i

hvar sitt soffhörn, med hvar sin shawl om hufvudet, för att döfva det inträngande bullret, öfverlemnade sig hvar och en af dessa två åt sina fantasier, vändande med oro och otålighet, med blandad fruktan och hopp, skådespelets slut.

— "De vilja icke se min triumf, de afundsjuka!" — tänkte Fröken Julie, och förtretades högeligen öfver denna missräkning; ty behagsjuka qvinnor äro lika begärliga att visa sig i sin högsta glans för sina rivaler, som för männen. Hon var denna afton mycket vacker. Sminket gjorde hvad det kunde på de, af mycket dans och mycket nattvak, något litet urblekta kinderne; ögonbrynen hade äfven fått en liten — nästan omärklig — förhöjning, af den fint spetsade brända korken, hvilket dock gaf åt ögonen en förhöjd glans, och de hvita tänderne blixtrade mot åskådarne från den oupphörligt leende munnen. Hon återgaf sin rôle af den spanska Drottningens hof-dame ganska väl, ty det var just en sådan som passade henne, och der det till petrificat blifna actrice-skrattet eller leendet icke var så mycket stötande och ur vägen, som det skulle varit i ett sorgespel.

— Charmant! rätt gentilt! rätt naïvt! rätt piquant! — utlät sig Landshöfdingen och tog flera små prisar.

Många funno denna pièce oändeligen mycket "roligare" än den förra. Sjelfva Laura, hvars ögon summit i tårar under första piécen, sade nu:

— Ach, hvad det är oändeligen mycket roligare

att skratta än gråta! Och Elisa skrattade mera åt detta än vaudevillen och kände i allmänhet en glädje, som något upplyste henne om arten af den tillgifvenhet hon egnade barndoms-vännen, fosterbrodern, och gjorde henne något litet återhållsam att visa hela vidden af den oskyldiga fröjd som intog hennes unga hjerta.

Hugo stod bakom dem, trampande af otålighet, fann tusen fel hos de spelande, och framför allt att de "bråkade alldeles för långsamt, och sjöngo sina små coupletter *lento largo*, alldeles som likpsalmer."

— Min Gud! hvad du blifvit finsmakad deruppe i Upsala, der ni inga spektakler hafva, andra än dem ni sjelfva gifva — sade Laura, med någon liten förtretelse öfver det — i hennes tycke — obilliga klandret.

— Tante glömmet då hur många skådespel Hugo sett i Stockholm — sade Elisa.

— Ja, det är sannt! Under gradpasseringen! — svarade Laura — och dessutom vore det ju *oerhördt* om en *nouveau débarqué*, som direkte kommit på butelj från Stockholm, skulle finna ett skådespel i landsorten värdt någon uppmärksamhet, eller "gamla inclinationer" hafva någon makt öfver splitter nya som tillkommit — allt under gradpasseringen.

— Ach, kära tante — sade Elisa skämtande — skall tante nu, redan första aftonen, innan mamma ens fått helsa på vår goda Hugo, börja att hacka på honom! Tänk nu om han, midt i förtreten, vände om!

— Ja tänk det! — sade Hugo skrattande, men inom sig besinnande hur otänkbart detta vore.

— Åh lappri! — genmälte Laura, äfven skrattande — Det är bara nu i allra första ögonblicket, den nybakade kakan kommer ur ugnen, som hon pöser litet. Jag känner mjölet och gästen: Fröken Julie tar nog ut sin rätt deröfver, bara hon får litet tid på sig.

— Så! — svarade Hugo — Äro vi nu på capitlet om gamla Julie igen! — — ty unga karlar kalla alla de fruntimmer som äro några år äldre än de sjelfva och som de icke äro kära uti, för gamla.

Under en af mellan-acterne började han åter spörja om Otilia.

— Men *kan* jag då icke få gå in på theatern eller der hon är? — frågade Hugo med yttersta otålighet.

— Omöjligt! jag har ju sagt dig det flera gånger — svarade Laura — att man tagit ett oåterkalleligt beslut, att icke någon enda *obehörig* skulle få springa in till theaterpersonalen, för att förvilla och distrahera dem. Dessutom ansågs det opassande, ty om *en* fått tillåtelse, så hade snart, under mellanacterne, allt hvad unga karlar heter troppat in dit.

— Åh ja, det är väl sannt, men det är olidligt — sade Hugo hvars otålighet var spänd till det högsta.

— Men jag begriper icke — anmärkte Laura — hvarför de ej komma in på amphitheatern! Lilla Häradshöfdingen, som är rumor-mästare, sade ju att platser voro arrangerade för dem till andra piécen,

och alla herrarne ser jag ju! Blott Otilia och Lida fattas. Gud gifve att Otilia ej blifvit sjuk! Hon är det ofta nog, nu för tiden.

— Jag skall gå och skaffa upplysning — sade Hugo, och sprang utan att afvakta svar. Han frågade icke efter några förbud eller gaf sig tillfreds med några afvisningar.

— Jag *skall*, jag *måste* in till Fru W**! — sade han till dem som ville mota honom — Hon är sjuk — tillade han — man *måste* släppa mig in — — och han slapp in.

Insvept i sin shawl satt Otilia för att slippa se att hon ej var allena i det lilla rummet. Insvept i sin shawl satt Lida, för att slippa se Otilia, som instincten sade henne vara den största skiljomur mellan henne och Edmund. Hon hade i afton från coulissen sett de blickar han från amphitheatern häftade på Otilia. Lida var blind för mycket som tilldrog sig omkring henne, men hon hade tusende ögon, och alla skarpa, för mycket annat. Svartsjukan härjade och rasade inom henne. Sorgespel af mörkaste art var i hennes hjerta. Hon led outsägligt, hennes läppar rörde sig till klagan, och hon led mångdubbelt af att ej få klaga högt, få i ord utgjuta det lidande hjertats qual.

Otilia kastades mellan hopp och fruktan. Hon kände mäktigt att ingen lycka låg i detta återseende, och hon saknade bittert de fordna, de lugna, de ljufva bortgångna dagar som *nu först* stodo i hela

sin rena, ljusa gloria, de tider då hon lyckligt och
stilla lefde vid sin makes sida och ansåg Hugo som
hans och hennes son. Men hvad hjälpte det att
sakna! De kommo ej åter för det, dessa förrunnna
tider! Och det vill mycket storm till, innan det åter
blir lugnt, der alla vindar börjat rasa. Och när det
blir lugnt — — — så blir det dock af ett annat
lugn — — "lugn efter stormen," och det är helt olika
— — himmelsvidt skiljdt från lugnet — — före
stormen. Då stodo blommorne och nickade gladt på
de späda stänglarne; då susade det i trädens kron-
nor, men intet affallet löf, ingen härjad qvist låg der
under; då sipprade klara bäckar fram, med sitt jemna
taktmässiga sorlande, och på stranden stodo förgä-
mig-ej som speglade sina blå ögon i det sakta rin-
nande vattnet; då qvittrade foglarne gladt, lekte och
hoppade kärleks-jollrande, lika som hela naturen.
Men det kom storm! Och "efter stormen" — — —
då ligga foglarne döda, blommorne afbrutna, ekens
grenar hafva brustit, och löfven yrat fjerran omkring.
Bäcken brusat öfver sina bräddar, och dragit de blå
ögonen med sig, eller tillslutit dem för evigt. Så
ser det ut "efter stormen," men *lugnt* är det visst
det kan man ej neka, ingen fjäder rör sig: Förhär-
jelsen står stilla och stum, gråtande öfver sig själf.

TOLFTE LÅSNINGEN.

L'amour repose au fond des âmes pures, comme une goutte de rosée dans le calice d'une fleur.

F. DE LAMENNAIS.

SNABBA steg hördes vid dörren till det rum der Otilia och Lida suto så tysta och så skiljda. Otilia kände dem genast. Lida svepte shawlen hårdare om hufvudet. Hugo störtade in!

"O, du dämon som fasthakat dig vid mig!" ljöd en skärande ton i Otilias hjerta, och med en harm hvaruti lågo både ånger och smärta, såg hon bort åt denna Lida som skulle förbittra det första återseendets ljufva stund; ty när Otilia ropade "Hugo!" — kastade flickan shawlen af hufvudet, och såg på honom med sina stora, brinnande ögon.

— O, att jag icke skulle finna dig allena! — hvi-skade Hugo, när han i den högsta förtjusning tryckte Otilias begge händer till sina läppar — O, då hade ingen salighet liknat min i denna paradisiska stund!

Men Otilia kände sig i detta ögonblick nästan nöjd att ett vittne satt der och glodde på dem, ty endast detta — trodde hon — gjöt en smula af förnuftets kalla fluidum öfver den eld som brusade i Hugos, i hennes egna ådror. Otilia var ej bland de qvinnor som tro sig så väl, så starka, så orubbliga. Hon tviflade på sig sjelf, hon misströstade om sin egen kraft, och — — — var stark, midt i sitt tvifvel.

Den hastigt förflygande känslan af ovilja mot det arma, oskyldiga barnet som satt der, lemnade Otilia genast, och hon sade mildt och vänligt och för att något litet afleda Hugos häftiga uppvallning:

— Se här Lida! Se här är vår Hugo, som du redan hört så ofta nämnas, och Hugo vet säkert redan, att detta är Lida som spelat Hulda i Runesvärdet, och som jag nämnt i mina bref.

— Åh ja! — svarade Hugo, temligen likgiltigt. — Det berättade mig Elisa genast när hon kom in på scènen, frågande mig om jag i all min lefnad sett någonting så skönt.

Lida såg ned. Otilia såg äfven ned, men ingen svarade.

— När kom du? — frågade, efter en liten paus, Otilia, med den gamla goda, ljumma moderliga tonen som hon för ögonblicket uppletade på en af hjertats skräphyllor. Och nu förtäljde Hugo om sin resa, men under hela tiden höll han Otilias hand i sin och tryckte den ofta så hårdt, att Otilia sade ett sakta: "Aj," och då kysste han den.

— Nå Gud tack! — ropade han när rideauen föll, och sista piëcen ändteligen var slut. — Har nu gamla Julie galt ut, och få vi nu resa hem?

— Ach! — sade Otilia — icke i afton! Minns du, Lida, hur gerna jag velat återvända hem i afton, men hur envis Laura var? Laura är rysligt kär i denna välsignade stad! Nej — här skola vi ligga, icke allenast i dag, utan äfven i morgon, då vi äro bjudna på stor bal som alla ungherrarne gifva.

— Dj—n besitta sådant! — ropade Hugo, och stampade med foten och ryckte på axlarne, och krökte öfverläppen, på hvilken Otilia nu först, i anseende till det svaga ljusskenet, eller kanske äfven emedan hon ej förut riktigt vågat se upp på Hugo — märkte en gryende moustache. Detta, tillika med eden, så ny och ovanlig från ynglingens läppar, kom Otilia att rysa, stiga ett steg tillbaka och utbrista:

— Min Gud! Nu både *hörs* och *syns* det, att du varit en grad-passerare. Hu då!

— Åh — skrattade Hugo — det är ej så farligt som det syns och låter. Men kom nu, mina damer! Vagnen är säkert länge sedan för dörren, och hemma hos Rådmanskans är dock trefligare än här.

— Jo — — lika som vi fingo resa dit! — sade Otilia — Ach nej! man skall hackas i små bitar, af bara artighet och höflighet: Vi skola soupera hos Generalens, dinera i morgon hos Landshöfdingens och dansa på aftonen hos ungherrarne.

— Och derefter resa hem! — sade Hugo — Således än ett dygn och litet mera, innan vi få anträda vägen till Paradiset, ty så tänker jag mig alltid Fagervik. Allons mes dames! — — och nu tog han fruntimren, en under hvar arm, och tycktes blifvit mycket van att vara och agera en verklig herre och karl, förde dem till vagnen, tryckte Otilias arm till sitt bröst, visst icke Lidas. Men det kunde ju Otilia icke veta, och dessutom gick ju Lida åt hjert-sidan! Moln stiga ofta upp på himmelen från de mest oberäknade håll.

Förtjusningen hos Generalens var allmän: samma personer sade till Otilia, till Lida och till Fröken Julie, att hvar och en af dessa — — varit den mest förtrollande. Edmund sade att Otilia icke tänkt särdeles på sin rôle, utan läst upp den som en lexä, men att Lida spelat mästerligt, — — förträffligt. Lidas hjerta dansade af fröjd. Otilia skrattade och såg på Edmund med skälmska ögon. Fröken Julie bouderade Hugo — intet litet, utan mycket — för att han ej åsett hela sista piëcen. Hvad skulle hon väl gjort, om hon kunnat ana, att han kallade henne "gamla Julie!" Flyga i flintor och rifva ut hans ögon, ty det hade hon hållit på att göra med sin bror, Lieutenant Carl, för att han en gång råkade säga, att syster Julie *nåstan* varit så vacker

som Lida, när hon var så pass gammal. Elisa fröjdade sig åt att se Lida så glad, mamma så glad (ty i Otilias öga lyste dock en omotlig glädje), att se Hugo så glad (ty — — att på en gång få återse Otilia, glad och skön, att helsas som "Herr Lieutenant" — — att kunna vrida en halftums moustache om lillfingret, att se Fröken Julie boudera, och andra flickor coquettera för sig, fruar och herrar lorgnera honom, och fråga om nytt från Stockholm, det var för mycket för "en kaka som så nyss kommit ur ugnen," som Laura behagat uttrycka sig). Elisa var själf så glad, och nästan helt vacker deraf, och den renaste fröjd Otilia ändå hade, hela denna afton, var när Hugo en gång, under annat hviskande, äfven sade:

— Elisa har vuxit och embellerat *mycket!* Hon ser så söt, så glad och liflig ut.

Då kände Otilia att hon högt älskade Elisa, och unnade henne *allt*, men när Hugo tillade — allt i samma hviskning:

— Men det har väl den der Lida verkat, ty hon ser qvick ut som själfva saten — då krymptes åter Otilias hjerta tillsammans, och hon kände, hvad hon förr knappt skulle kunnat tro, att hon kunde lära sig att hata.

Denna soupé hade ett slut, lika som allt annat, ehuru det ofta sitter långt inne, och är svårt att få

tag uti. Man reste hem. Klädningarne voro redan chifferade, man rymdes alla fyra i vagnen. Hugo smällde igen vagnsdörren och sprang före hem. Lida blef högst frapperad af att se rakdon uppstaddadt på sitt toiletsbord, herr-tofflor stå vid sängen, och en rosig nattrock ligga deruppå, samt en cigarrlåda stå på — — Runesvärdet. Men hon var nu blifven så pass tam och medgörlig, att hon utan knot höll till godo i förmaket, helst Laura som föresatt sig att med skämt och allvar försöka vänja Lida utaf med att "språka för sig sjelf" — — lofvade att så mycket hon behagade få haranguera "Rådmanskans omtalade console-bord, pot-pourri-krukor, och benglas-tallrik som hängde i taket, med ett permanent vaxljus, och ellofva hängande glasbitar."

Lida tackade skrattande, men tänkte inom sig: Tala skall jag nog, men det får väl blifva sakta.

Hugo hade följt med Otilia in i sängkammaren, och ämnade just falla på ett, ja kanske på två knän, för Otilia, när Lotta kom intrippande, och just hade samma ärende, nemligen att falla i stoftet för Otilia, för att låtsa kyssa på kjolen, och tacka för spektakelbiljetten, och "det obegripliga nöje hon haft af att se herrskapet spela comedi, i comedi-huset, alldeles som andra vanliga comedianter."

— Det var så godt hon kom — tänkte Otilia tyst suckande, men högt sade hon: — Ja, min kära Lotta, det var roligt att du fann det så — — roligt!

Hugo sade bara: Hundra millioner skock.... men han sade det i moustachen, och mycket sakta, ty der fick intet mycket rum.

Man gick till hvila.

Rådmanskans tak hvälfde sig nu öfver mer än ett klappande hjerta. Men Lauras, det pickade så godt och lugnt och så jemnt, aldeles som Rådmanskans gök-klocka. Alla drömde: Otilia tyckte att Hugo var liten, var det lilla barnet som svarta munken Peregrinus dränkt, vaknade i ett svettbad, och sade: O, att så vore! Då kunde jag ju få älska honom så mycket jag ville! Laura, som nu icke smakat en droppa pousch, drömde att Landshöfdingskan, som Laura tyckte obetydligt om, utan att rätt kunna uppgifva skäl, satt och sprättade upp allt hvad Laura sytt på sin eldskärm, sägande: att alla dessa stygn voro dels hedniska, dels catholska och det passade ej på en Luthersk auction, med ett ord: Landshöfdingskan dogmatiserade, såsom den goda frun ofta gjorde, när hon icke coquetterade, och det tyckte hon för hvar dag lönade mindre; dogmatiserade således mera.

Lida drömde att Edmund tog hennes hand, och förde den med värma till sina läppar sägande:

"Tack — — den var god: nu må mitt hjerta brista!

"Tack för din kyss, den eviga, den sista!" *)

Hon vaknade och sade: "O låt mig drömma mer!"

*) Ur Runesvärdet.

Hugo drömde om en stygga som han under gradpasseringen gjort bekantskap med, vände sig om, och sade i sömn: "fy f...!" somnade åter in — — och drömde om lundarne på Fagervik.

Elisa drömde om sin verkliga moder, som hon nu, mera ofta tänkte på, än när hon var barn. Hon drömde att modren var i nöd, lika som många af dessa brandskadade i W. Hon vaknade och grät, föresatte sig att andra dagen skriva till modren, men så att ingen skulle veta det, och Elisäs föresatser, de voro ej så många, de flödade icke öfver, men det var ord — — ristade i granit-hällen. De bortflögo ej, de bortrunno ej, de förvittrades ej, de stodo.

Andra morgonen lyckades det ändteligen Hugo att få tala med Otilia allena. Han var blifven så dristig. Det ville all Otilias friska, starka vilja, att hålla honom inom några tillbörliga gränser. Det var icke mera den rädda, rodnande och bleknande ynglingen, det var den unga, trotsiga mannen, som icke bad på knä, icke bönföll, utan sade:

— Otilia! Otilia! var förnuftig! Blif min maka! Hvad vidunderligt ligger det deruti! Du är ett par år äldre än jag — — hvad mera? Hvad betyder det nu för tiden! Vår tid är ett "*hors d'oeuvre*." Man kan göra *allt* hvad man vill, utan att någon undrar, just emedan det sker så mycket underbart. Alla gamla förrostade conventionela och sociala lagar äro för det mesta brutna. Nu — — "går allt an" —

Du måste blifva min maka! En qvinna så *varm* som du, kan blott finna lycka hos en man så *ung* som jag. O, det blir kärlek så att jorden kan brinna upp!

Otilia skakade blott på det vackra hufvudet. Hon ville ej motsäga honom förr än i Fagerviks svala, af friska snövindar genomfläktade lundar, ännu icke skuggade af de späda ljusgröna maj-löfven. *Nu* ville hon ej med envisa motsägelser ännu mera upprymma honom. Hans ögon brunno ju redan, kinden lågade och läppen darrade. Skulle han ej nu på förmiddagen, i full uniform, göra curialier och uppvaktningar? Nu var ej värdt att tala om "kärlek och sådant." Otilia försökte skämta bort allsamman, och sköt honom nästan med våld in för att kläda sig, i det rum han bebodde, men som Hugo på spe kallade "Mamsell Lidas rum, der jag bor."

En half timma derefter kom han åter in, men så förvandlad! Det var ej gossen, det var ej studenten — — det var en Martis son, med upprökt mustache, brändt hår alldeles à la Némours och i full rustning, med svärdet vid sidan, och på svärdet stod etsadt: "För Fäderneslahdet och Henne!"

— Ach, han ser ju ut som en ung krigs-gud! — sade jungfru Lotta, som stads-séjourerne gjort litet frispråkig.

— "Gud Amor sjelf, förklädd till hjelte!" —
—
hviskade Lida till Elisa. Elisa tyckte det — — men teg. Otilia — tyckte kanske detsamma, men äfven att allt det der uniforms-verket — var något så hemskt,

så främmande. Men Laura, som blott hört hvad Lotta sade om "en ung krigs-gud," fann för godt att ändra de orden, och tyckte i *sin smak* att Hugo på sin högsta höjd var lik en "krigsguds-unge," men visst ingen krigs-gud.

Hugo rynkade på öfverläppen, vred moustachen och drog ögonbrynen litet trotsigt tillsammans, men måste ändå slutligen skratta, när alla andra, och Lotta med, skrattade.

— Fördömda Lotta! Nu får jag väl i all min dar heta en krigsguds-unge! — sade han, och gick sina färde, och lät värjan slå emot i trappan, så att det hördes lång väg.

— O, hvad alla verdens Lieutenanter, till en början åtminstone, äro sig lika — sade Laura.

Otilia tänkte annorlunda, Lida tänkte ej derpå, men Elisa sade:

— Ach så tante talar! Jag har än aldrig sett *någon* som är lik Hugo, än mindre äro *alla Lieutenanter* det. Alltid skall tante taga till så rågad t mål.

— Och alltid skall "lillemor" göra så visa reflexioner! — skrattade Laura, slog Elisa lätt på den lilla rödblommiga kinden, och gick in i sitt rum för att tråckla en rimsa och manchetter på den klädning hon skulle hafva till middagen, men när hon kom i dörren, ropade hon:

— Kom med, Elisa, och tråckla rimsa och manchetter på din klädning, och låt Lida en liten stund få tala med tallricken i taket.

Men nu svarade Elisa, halft sorgligt, ty hon hade gerna följt med på middagen:

— Nej, jag skall be att få lof vara hemma öfver middagen.

Alla frågade hvarför. "Hon hade litet ondt i hufvudet, och något att sy på sin bal-paryr." Allt detta var sant, och Elisa fick stanna hemma, utan att dock förråda den rätta orsaken till detta sitt beslut. Lida bad henne innerligt att följa med, men förgäfvos; ty nu visste Elisa att Lida kunde någorlunda hjälpa sig sjelf. Lida bad henne då att äfven få vara hemma, men Elisa hviskade till henne: "Gör mig till viljes och res, och låt mig få vara allena!"

Och detta fattade ingen bättre än Lida, och ingen ville hellre än Lida göra Elisa till viljes. Elisa förstod nog huru hon skulle lägga sina ord för mamma och Lida, men med Laura hade hon värst. Laura ville sy åt henne, ville göra *allt*, bara hon ej ville stanna hemma.

— Söta tante — sade hon slutligen — tante *kan* ju icke, om än tante ville, taga mitt ondt i hufvudet (Laura hade aldrig hufvudvärk) ty tante vet ej hur det smakar ens. Låt mig — ach låt mig få stanna hemma.

De andra reste. Och medan Otilias hjerta slår oroligt hvar gång hon ser, hvar gång hon tänker på Hugo, och medan Lida blott har ögon, sinne, själ och hjerta för honom som är så kärlekslös och ändå så tillgifven henne, att han drar i betänkande

att offra hela sitt lif åt henne, och medan Hugo tänker mycket på Otilia något på sig, och litet på Fröken Julie, de andra unga flickorne och "den guds-köna Hulda," som hon nu af alla kallades, och medan Laura har roligast, ty hon är lugnast, så stanna vi hemma hos Elisa i Rådmanskans parad-våning.

Lotta gick snart ned till Rådmankan och hennes pigor för att småsladdra litet, och Elisa smög sig till en början in i "Lidas kammare;" ty så kallade Elisa för sig sjelf detta rum, emedan hon gick dit in. Syster-känslan var redan bortblåst. Hon kastade en flyktig blick öfver "den fordna brodrens" effecter, som lågo strödda här och der, öfver alla stolar, bord, soffa och säng. En svart långhalsduk som han först på morgonen hade haft på sig, men som nu låg der, med en lång bröstnål uti, den tog hon, och förde den, utan att tänka derpå, till sina läppar, rodnade och lade den hastigt åter på sitt ställe, sägande: "så dumt, att kunna hålla utaf liflösa ting!" En bok stack upp ur Hugos resväska. Elisa såg hvad det var: En roman af Paul de Koch. Hon lade åter igen den. Hon hade aldrig hört talas om det namnet, utan sade för sig sjelf: "Paul — — Paul et Virginie! Ach, hvad jag tycker om den! Hvad den är behaglig för mig! Hon kastade ögonen på en annan bok — — det var "Krigs-artiklarne."

Det var ingen nyfikenhet i allt detta. Elisa var icke nyfiken. Nej, det var något annat. Med en lätt suck gick hon åter ut, sedan hon tagit det bläck-

horn, efter hvilket hon egentligen skolat gå. Hon tog nu ett pappersblad och skref med sin ännu något barnsliga handstil.

Så här lydde Elisás bref till sin moder:

"Bästa mamma! Jag har så roligt nu om dagarne, och lefver ett så lyckligt lif, att fastän det icke är nyår, hoppas jag mamma tillåter att jag skrifver ett litet bref, för att få veta om mamma mår lika bra som i julas, lika bra som jag sjelf. Detta ville jag snart och gerna veta, ty ju större och äldre jag blir, dess merå grämer det mig att jag icke mundteligen ibland kan få höra efter min mamma. Det är ledsamt att mamma skall bo så långt bort. Nog fick jag kanske resa till mamma, om jag bad min andra goda mamma, ty jag får visst allt hvad jag ber om, och mycket mera dessutom, men dels blef det en lång och kostsam resa, dels vet jag icke om mamma önskade det sjelf, och vet mamma bara att jag mår väl, och har allt hvad man kan önska sig, och visste jag bara detsamma om mamma, så behöfde vi ej resa, utan kunde bedja Gud för hvarandra, fastän vi äro skiljda åt, så många mil, och sålunda mötas i bön och tacksägelse."

"Vi äro nu — för närvarande — i staden X** hvarifrån jag daterar detta bref. Man har gifvit ett sällskaps-spektakel till förmån för de brandskadade i W. Mamma har väl hört talas om den fasansfulla händelsen? Men troligen icke så mycket som vi, hvilka bo närmare. Här är så mycket välgörande och

”goda menniskor, i denna lilla, oändligt vackra och
”trefliga stad, som mamma Otilia kallar för ”Fäder-
”neslandets innersta hjerta.” Kanske finns ej många
”små städer som hafva så många utmärkta perso-
”ner, allt för sina goda och förträffliga egenskaper.
”De hafva nu gjort stora uppoffringar för de olyck-
”liga W.-boarne. Vi fruntimmer sy och arbeta nu
”alla, diverse småsaker, som skola säljas på en auc-
”tion, äfven för de brandskadade. Jag syr en soff-
”kudde, med vackra blommor på, ty mamma Otilia
”tycker ej om figurer i tapisseri. Blommor tycker
”hon passar bäst till allt broderi, ty en häst — till
”exempel på en soffkudde, vore väl bra befängdt,
”och ändå ser man ofta dem som lägga örat både
”på chineser, turkar, ziguenare, negrer och alla de
”djur som funnos i Noachs ark. Mamma tycker väl
”intet illa vara, att jag skrifver så här, om allahanda
”smått, men med min andra mamma får jag tala om
”allt hvad jag vill. Hon är så innerligen god mot
”mig. Jag säger det, emedan jag vet att det skall
”göra mamma glad, ty ingen mamma finns, som ej
”gläder sig åt sitt barns väl.

”Nu är Hugo hemkommen. Han är nu officer, och
”stor och lång som salig farbror, och liknar honom
”mycket, tycka alla. Det var en god vän som vi
”alla förlorat. O, om han lefvat litet längre! Stac-
”kars min andra mamma! Hon sörjer honom mycket,
”hon behöfde honom så väl att stödja sig vid! Icke
”att hon gråter och vändas och oupphörligt beklar-

”gar sig, men aldrig mera är hon så glad och jemn
”till lynnet, som då Farbror lefde. Är hon nu glad
”en stund, så är hon ledsen många, och hon sa-
”de häromdagen: ”O, man vet ej rätt värdera sin
”lycka och de goda dagar, förr än de äro förbi, för
”evigt borta, följda med tidens flod, drunknade i
”den.” Det gjorde mig då så ondt om henne, och
”jag föresatte mig då, att jag åtminstone, i de goda
”dagar skall erkänna deras godhet, och prisa min
”lycka, att jag icke må göra mig samma förebråelse
”en gång i framtiden, om den skulle gömma mulna
”dagar åt mig. Men mamma, som äfven är enka,
”har säkert känt allt detsamma som mamma Otilia,
”och jag grämer mig ofta öfver att ej kunna få för-
”söka att komma med min ringa tröst, så väl till den
”ena som andra, af mina kära mammor.

”Ingen vet att jag skrifver till mamma i dag. Jag
”änmnar visst tala om det, ty jag behöfver aldrig dölja
”något för den goda mamma eller tante Laura, men
”i dag vill jag icke säga det, ty då hade de bedt
”mig uppskjuta mitt bref en postdag, och det ville
”jag icke, ty jag drömde i natt om mamma, och fö-
”resatte mig då att anse drömmen som en liten upp-
”maning från mammas och min goda engel, att i dag
”fråga huru det stod till med mamma. Om åtta da-
”gar kan jag hafva svar, och det ber jag mamma
”som en godhet skänka mig. Tala då för all del
”om huru det är för mamma, om mamma har allt
”hvad hon behöfver, eller om det fattas mamma nå-

”got. Ach, jag har så mycket! Kunde så gerna vara utaf med mycket; gjorde det så gerna, helst för mammas skuld. Söta mamma, skrif nu snart och gläd mig med goda nyheter, men framför allt — — var uppriktig mot sin tillgifna och lydaktiga dotter

Elisa.

Hon genomläste sitt lilla bref, satte öfver ett och annat t och i, kluttrade in en och annan glömd bokstaf, till och med ett och annat pronomen, var litet ledsen för detta, men såg sig alldeles icke hafva tid att skriva om sitt bref, utan tänkte: ”Hon ser nog till min goda mening, och ej till min dåliga skrifning;” ty Elisa visste nog att hon icke var någon Cancellist och hade ofta fått — både små och stora bannor af Otilia för detta, emedan Otilia satte ett oändligt värde ej allenast på tankar och ljusa idéer i ett bref, utan jemväl på det yttre skicket, handskriften, papper, hopvikning, utanskrift, försegling &c. &c. och Hugo, som detta visste, hade äfven de utsöktaste pappers-sorter, lack, pennor och munlack med sig från Stockholm till henne. När Elisa slutat sitt bref, förseglade hon det, och gick genast ned med bref och postpengar till en af Rådanskans pigor som var glad att få ärende ut i staden, ty postcontoret var långt bort. När Elisa kom upp igen och skulle sätta tillbaka bläckhornet, tittade hon än en gång in i ”Lidas rum,” såg än en gång på Hugos vackra bröstnål. Det var ett vackert fruntimmershufvud, väl skuret af en ljusröd sten. ”Kan det väl

vara någon lefvande människas afbild!" tänkte Elisa, som förut ej sett sådana nålar, lade halsduken hastigt ifrån sig och gick in i de andra rummen. Der stod hennes lilla mat, hämtad från värds huset, på en bricka, men nu redan kall och stelnad. Hon såg på den, smakade litet deraf, men öfvergaf den snart, gick fram och åter på golfvet och fann med stor förvåning att tvenne tårar föllo ned öfver hvar sin kind. "Hvad det är eländigt att gråta, när man icke har att gråta för," tänkte hon, torkade med ovilja bort de objudna gäster från lidelsernas land, och gjorde, hvad hon alltid gjorde när hon var orolig eller ledsen, hvilket dock sällan hände, helst utan all orsak: hon läste, som den ifrigaste catholik, sitt Pater noster, men på sitt eget vis: "O, Fader i himmelen!" — sade hon — "dig vill jag tacka, ära och prisa, ty du är den ende fader jag eger, och må jag så lefva, att jag en gång må kunna få komma till dig och dina englar. Och om du tycker dig böra styra mig med jernhård hand, så hjälp mig att jag aldrig knotar deremot. Vårt dagliga bröd, lugn, frid och glädje, gif oss, o min Gud! åt mina älskade, och mig, ovärdiga, och alla goda människor och de felaktiga äfven, ty du är ju sjelfva godheten. Och förlåt oss våra skulder, såsom vi ock förlåte dem oss skyldige äro — ingen är mig skyldig, men jag är skyldig till många! — och inled oss icke i frestelse" — — här höll Elisa upp, eftertänkte i hvad hennes egna frostelser egentligen bestodo, och efter en liten

paus återtog hon: "måtte jag icke förhäfva mig till domare öfver andra, icke för mycket mästra Lida, icke klandra mamma, icke motsäga den goda tante Laura, icke — — — begära mera vänskap af Hugo — — — än han gerna vill gifva mig, icke" — — — men här ville orden ej gerna säga hvad hon dunkelt menade, utan hon tillade hastigt och med mindre ardakt, mera som den vanliga utanlexan: "Utan fräls oss ifrån ondo o. s. v. tills hon kom till "amen." — — Nu fann hon sig åter lätt och lugn till sinnes, tog sin klädning och sydde flitigt något som fattades på ärmarne, och var dermed snart färdig, samt fullt balklädd, när de andra kommo hem, klockan half sex.

Hvilka loford hade ej under denna middag susat öfver unga Hugo, och olyckligtvis hade han sjelf förnummit något deraf i sjelfva luften. Det var icke mera den blyga, egensinniga gossen, ofta oartig och glömsk af sällskapslivets många små och stora fordringar: det var en ung karl, med säkerhet och hållning, artig och förekommande mot alla, och som förstod att tala, och tala bra, i hvad ämne man än väckte, utan att dock förhäfva sig på minsta sätt. Allt hvad man frågade honom från hufvudstaden, besvarade han högst nöjaktigt, och man kunde ej annat än förvånas öfver att han tagit reda på så mycket och kunde gifva reda för — — — lika mycket, om ej litet mera ändå. Detta gladdo Otilia. Menniskors bi-

fall öfver hvad vi sjelfva älska, är något hänförande, och framför allt — — förblindande. Det är icke godt att upptäcka fel hos någon som alla berömma och hjertat afgudar. Ett och annat uttryck af Hugo gjorde dock ett obehagligt men hastigt öfvergående intryck på Otilia; mindre för att deruti låg något egentligt ondt, än för att det så litet liknade Hugo — hittills. Hon skulle gifvit en half verld om Hugo varit en stadgad man, men när han det icke var, — aldrig kunde det blifva medan Otilia ännu var en ung qvinna — så tyckte hon sig vilja gifva den andra halfva verlden, om han förblifvit hvad han förr var — — en gosse, oskuldsfull och rentänkande som en vestal. Nu talade han, bland annat, om rikedomens fördelar, och hvilken god piedestal den är att stå på — alldeles *con amore*, och tycktes redan begripa att utan denna vore man en lekboll för vinden, men hugnad *med* densamma — — — allt hvad man sjelf behagade. Detta smärtade Otilia — — det var dock litet af fjärilsvingens herrliga stoft, som verlden blåst bort; men — tänkte hon — så tänka ju alla andra, och Hugo delar blott hela verdens och, till en del, äfven min egen öfvertygelse. Men — — hon suckade dock! Det är så mycket som är just som det hör; kan ej vara på annat sätt, och ändå — — — suckar man, och drömmer om den tid då det var — — — annorlunda.

Nu klädde man sig till balen. Lida hade lofvat att göra ett försök med dans denna afton. Man började redan nu göra ett litet prof, ty Lidas klädsel gick alltid på två minuter, Elisa var redan färdig, och medan Otilia och Laura, på hvar sin sida om Rådmandskans parad-förmak, fullbordade sin toilette för aftonen, hörde de ett ofantligt skrapande och släpande från detta samma förmak, der Hugo — som var klädd sådan han skulle vara det — försökte att lära Lida *tourerne* i *françaisen*, samt att valsa, sjelf både sjungande och demonstrerande. Elisa hjälpte till, och Lida var på en gång vacker och behaglig som en af Mahomeds Houris, vig och lätt som en kattunge, men enfaldig som en lamunge, och kunde ej föreställa sig de öfriga personerne i *françaisen* som nu Rådmandskans stolar skulle representera.

— Åh, det skall nog gå bra — sade Hugo — jag skall dansa med Lida, och min *vis-à-vis* med Elisa, och på det sättet skola vi nog taga reda på saken, och jag skall valsa första valsen med Lida, så få vi se om det ej går alldeles excellent.

Nu kom Otilia. Hon var svartklädd.

— Hvad i all verld — sade Hugo — var det värdt att göra en annan toilette, mörkare än den förra! Du hade ju lofvat att kläda dig dansklädd — hvi-skade han till Otilia — att än en gång dansa med din Hugo! O, du vet icke hur jag längtat efter detta! Mången gång på baler har jag blundat och valsat, låtit det gå på vinst och förlust, och inbillat mig att

det var *dig* jag höll i mina armar, att det var *du* som följde mig genom valsens trollcirkclar!

— Ja, det stannar väl äfven i inbillning — svarade Otilia småleende, men leendet var i moll, och nu manades på afresan.

— O, den är dock förtjusande, denna hvirflande dans! — sade Lida till Elisa, sedan hon på balen, utan ringaste svårighet, följt Hugo en hel vals, den första, som sagdt är. Han kom bort till Otilia alldeles utmattad, ty när andra valsat två till tre hvarf omkring dans-salongen, hade Hugo och Lida ej varit nöjda med mindre än fyra och fem.

— Det var en herrlig vals! — sade Hugo — Jag är, som kom jag ur ett ryskt imbad, eller som vore jag dragen ur sjön. Hon valsar bra, ganska bra. Men — à propos: Du sade aldrig i dina bref att hon var en sådan skönhet, den här Lida. Hon skulle göra ett rysligt uppseende i Stockholm. Gu bevars! Hon skulle få hela världen efter sig på gatorne, innan man fick veta hvem hon vore, om hon vore af — — *gens comme il faut* eller — en annan sort. Och vore hon då rik till! — — Nå nå, hvad många skulle rulla sig i stoftet för hennes fötter!

— Och du först kanske — sade Otilia med en skämtsam ton, i hvilken en probersten var inlindad.

— Jag! — sade Hugo och såg henne så djupt, så frimodigt, så ärligt och kärleksfullt in i ögat — Jag!

— — — är du från dina sinnen? O, jag vet väl bättre!

En salighet, förr aldrig känd, aldrig ens anad af Otilia, genomströmmade henne nu. Om Hugo annars var förvandlad — — må vara det fick gå — — men för henne var han det dock icke. Hon var glad hela aftonen. Hon gladdde sig åt sina tre ungas dans, såsom hade de varit hennes egna barn. Hugo var utom all fråga balens gentilaste prydnad på svärdsidan. Elisa såg glad och nöjd, och således äfven väl och behaglig ut. Lida var den skönaste på balen, det var odisputabelt, men icke därför den som gjorde mest effect i dansen; ty huru det var, så ville françaiserne ej gå så bra, utan efter några upprepade försök uppgaf hon dem — sjelf hjertligt skratande deråt, men hon måste valsa med lilla Härads-höfdingen, ehuru hon på hans första uppjudning svarade tvärt "nej;" men Elisa bad och föreställde henne att detta icke gick an, och att hon *måste*; ty hon hade ju valsat med Hugo och med "den första Riddaren," denna unga man som spelade Alriks rölle i Runesvärdet, denne — en annans romanhjelte; ty vi skänka honom lifslevande till någon som behöver honom, som varpat till sin roman med hjeltinna, men ej hunnit att spinna den granna väften d. v. s. hjelten, och tro oss — — denne passar dertill excellent. Han är ung, rik, lång, smärt, vacker, lockigt hår, penslade ögonbryn, själfulla ögon, har en mund med tjuogoätta perlhvita tänder, ur hvilken bara dygd och

vishet går, en näsa — aldeles som en annan näsa, och kläder sedan! eleganta och smakfulla, och hästar med fyra fötter, och vagnar — så lätta att de gå sjelfva, och vett och förstånd, och kunskaper och dygder utan all ända, både på längden och på tvären. Hvad vill du mera, goda, bästa roman-författare? För oss är det — — — något för mycket.

Lida var utesägligt lycklig denna afton: Flera gånger hade Edmund talat till henne vänliga och hjertliga ord. Edmund var stundom "men'ska som en ann!" Den allmänna beundran som egnades hans fosterdotter, gaf henne äfven ett värde i hans ögon; ty om dessa aldrig rättade sig efter andras i viktiga saker, så — — var han dock en *ung man*, och dessa se qvinnorne dels genom sina egna synorganer, dels genom andras glasögon, och tro på begge. Dessutom hade icke Edmund varit den han var, om han ej försökt på allt sätt att åtminstone suga giftet af den pil som han, mot sin vilja, tryckt i den arma flickans hjerta, och till den ändan — ty nu var Edmund, äfven hvad Lida beträffade, den allseende — närmade han sig Otilia helt obetydligt, och valde der till just de ögonblick då det minst kunde bemärkas af Lida. Hvilken man skulle väl göra så? Edmund — — jag vet ingen annan; ty den enda jag vet med ett *sådant hjerta*, det är min egen, och om sina *skatter* vill man aldrig tala; det är blott sina *lösören* man ordar litet om.

Edmund kunde ej undertrycka en suck vid den

tankan att Otilia ej ens *mårkte* att han undvek henne. Edmund kallade dock aldrig något för otacksamhet. Han fordrade i allmänhet så litet tacksamhet, lika som alla, hvilka göra hvad godt och rätt är, för det godas och det rättas egen skuld. "Hon är nu för lycklig" — tänkte han — "för att tänka på mig. Andra dagar komma!"

Edmund var en trollkarl. Edmund kunde se in i framtiden.

— Huru ha' Hugo och Lida blifvit *du* så burdus? — frågade Laura Elisa, om aftonen när de gingo till hvila.

— Jo, vet tante, det gick rätt behändigt, hastigt och lustigt — svarade Elisa. — Det var under våra dansöfningar der ute i förmaket. Jag sade "Hugo" och "*du*" såsom alltid, och utan att märka det sade Lida så med, och då var Hugo intet långsam att förklara, att — sade hon "*du*" så gjorde han det äfven, och dervid blef det.

— Åh ja, intet gör det hvarken ondt eller godt — svarade Laura — men du skall ändå råda Lida att ej på detta sätt blifva *du*-syster med flera unga herrar, ty det passade alls intet.

— Ach, det vet hon nog. — svarade Elisa, som var nog litet egenkär att alltid, tills hon såg motsatsen, tro Lida veta allt hvad hon sjelf visste, fast hon medgaf att hon ej visste fjerdedelen af hvad Lida kunde veta. Det är ödmjukheten. Det är sjelfkärlekens frånvaro.

Otilia hade sagt farväl åt alla sina många bekanta i X** redan denna afton, och man hade kommit öfverens med Edmund att redan klockan åtta anträda resan till Fagervik, hvilket alla längtade efter. Otilias vagnar voro två, och Edmund kom äfven med sin. Frukosten var munter och glad, alla voro förnöjda och upprymda.

— Huru åka vi? — frågade Hugo.

— Huru *vilja* vi åka? — frågade Edmund.

— Jo, det vet jag — svarade Hugo.

— Nå, vidare — — bad Edmund.

— Jo! Baron vill hafva tante Laura för att gräla med henne, när hon icke kan slippa undan. Båda flickorna vilja åka tillsammans, för att prata i ro om gårdags-balen. Och jag — — — jag vill åka med — — mamma.

— Dixi! — svarade Edmund, gick till Laura, bjöd henne en plats som hon visst icke afslog, och sedan föll det andra af sig sjelft. Otilia såg minst nöjd ut, Hugo mest, och luftandarne smålogo i mjugg, och påminde hvarandra sagan om räfven, geten och kålhufvudet. Alla kunde i detta sällskap aldrig på en gång blifva *rätt* nöjda. *Kärleken är en skålm*, det visade oss Baron Boye en gång med hundra figurer, men kärleken är äfven en Rotatoskur som springer upp och ned, och stiftar oro och ondt, det har erfarenheten visat i millioner figurer, allt sedan Eva räckte äppet åt Adam.

TRETTONDE LÅSNINGEN.

La liberté luira sur vous, quand vous
aurez dit au fonde de votre âme: Nous
voulons être libres; quand, pour le de-
venir, vous serez prêts à sacrifier tout
et à tout souffrir.

F. DE LAMENNAIS.

Hvad det råde för en olika ton i de trenne vagnar som i den sköna vårmorgonen jagade vägen framåt!

Edmund var bland dem som förmådde lägga åt sidan alla sorger, alla bekymmer, alla stora allvarliga tankar till och med, när han det ville, och som stundtals kunde hvad man kallar "slå sig lös," glömande allt annat än det som närmast omgaf honom. När han hoppade i vagnen, tog han troligt detta parti, ty han var ovanligt munter och underhållande och man hörde till och med i de andra vagnarne huru hjertligt och godt Laura skrattade.

De båda flickorna pratade oupphörligt, och Lida förrådde sitt hjerta, och hvad som der jäste och arbetade i hvart enda ord, medan Elisa aldrig, med en halfdragen anda — som man brukar säga, lyftade slöjan från sitt.

Otilia och Hugo voro alldeles stumma en stund; men när Hugo ville infalla i denna rôle af älskare, som han nu så gerna spelade, sade Otilia blott:

— Hugo! om vi skola förblifva vänner, så förändra ditt sätt mot mig: återgå till ett fordom, som var oss kärt och godt! Innerligen älskar jag dig, det medgifver jag, men det finns dock det, som jag sätter framför denna känsla, och det är aktning för mig sjelf. Var nu lugn och stilla, låt oss samtala som vänner, låt oss verkligen *vara* det, försöka att lyckas med hvad så många förgäfves börjat, och låt oss komma ömsesidigt öfverens derom; ty skall det blott blifva jag som *vill*, och du som bestrider min vilja — — så sätter du dig till en början upp bredvid kusken; förevändning, antaglig för alla de andra, skall icke fattas mig.

Hugo blef som ett lam, och de samtalande verkligen om tusen saker som tiden icke tillåtit dem hittills tala om. Hugo berättade mycket och detta stundom med stor ifver, om sin grad-passering. Det sved ofta i Otilias hjerta under dessa berättelser. Hon smålog väl ibland, men inom sig kände hon något bittert och smärtsamt vid den tankan att hennes Hugo, hennes oskyldiga, renhertade Hugo, sett så mycket

laster och förderf, om ej just deltagit deruti. Detta är en förlåtlig känsla hos en oskuldskraftig kvinna, som lefvat all sin tid, ettdera på den oförderfvade landsbygden, eller ock i kretsar dit förderfvet aldrig tränger, eller der det lånar så tät mask, att man skall veta till det förut, för att kunna skönja det. En oskyldig kvinna är i många hänseenden nästan blind; ty omkring henne kan föregå så mycket, så himmelskriande saker, som hon dock aldrig märker, aldrig anar, just emedan hennes tankar aldrig famla i dessa mörka schackter, och att man från ljusa rymder ej förmår urskilja föremålen i de mörka, utan att sjelf träda dit in, titta dit in åtminstone; men icke ens detta hade Otilia gjort. Hennes man hade, lika som alla rättänkande män det borde, ansett sin unga maka böra lika mycket hållas helig, hvad lättsinniga, otillbörliga underrättelser och berättelser angår, som den unga flickan, och deraf kom att det fanns så mycket skumt och stofibetäckt i världen, som Otilia aldrig anat, förr än Hugo med ungdomlig obetänksamhet och lättsinne vidrörde dessa ämnen, och Otilia — — med detta oemotståndliga begär att veta *allt* som rör den man älskar, lyssnade dertill, ofta mot sin vilja och bättre öfvertygelse. Men hon hade icke mod att tysta honom. Hans uppriktighet, hans behof att i allt öppna sitt hjerta för henne, var något som hon ej förmådde möta med köld och tillrättavisning. Hon kunde väl ogilla och fördömma mycket, samt deraf visa den ohyggliga,

vämjeliga och förhålliga sidan, men hon kunde icke taga öfver sig att säga: "Jag vill icke höra det, Hugo." Hon trodde dessutom att mycket var, som man "talade ut" ur hjertat och sinnet, och som, outtaladt, "gömdes in" derstädes till framtiden. Men småningom länkade hon samtalet på helt annat, på egna angelägenheter, talade om hur väl hennes economi gick, att Inspektoren numera aldrig grälade och knötade när hon begärde penningar till oundvikliga utgifter, och *oundvikliga* var ett epithet som Otilia, lika med så många andra, gaf sina utgifter.

— Ach ja, min goda, älskade Otilia (ty så kallade henne Hugo när de voro allena och i sina skrivelser) du har skickat mig rysliga summor! Jag ville gråta ibland, när jag bröt dina bref och såg huru du delade med dig, och stundom när jag till rätt onödiga och förflugna ändamål använde hvad du, utan att ens tala derom, tagit ifrån dig, så skar det mig in i själen. Men, det är en gruflig frestelse att *hafva* mynt. Har man det icke, nå — à la bonheur — då får man vara det förutan, men har man det, så — — vill det Catos köld att icke använda det.

— Och du har icke denna, Catos köld — sade Otilia, och Hugos öga, Hugos darrande läppar gafvo tillräckligt svar. Men — — han var dock som ett lam, from och lydig. Qvinnan har en jettemakt blott hon sjelf vill.

— O! — utropade plötsligt Hugo — der ser jag redan Fagervik — vårt paradiset — skymta fram mel-

lan de halft utspruckna träden. Der! der! — —
Otilia se på mig blott en enda gång! Se på mig —
jag ber dig, jag är en lefvande bön!

Men nu måste Otilia skämta bort denna sinnes-
stämning, denna "levvande bön," ty hon hade redan
märkt, att den förlög snarare för skämtets lätta vin-
dar, än i allvarets tunga, kalla luft. Der lånar den
brinnande kärleken blott Melpomene-masken, dolk
och giftbägare, och blir förfärlig.

I den gladaste sinnesförfattning stego således alla
ur vagnarne. Resan hade varit ganska angenäm,
och ändå längtade alla, Hugo kanske undantagen,
till dess slut, men säkert är att den största förnö-
jelsen visade dock han, när han återsåg detta "sitt
paradis" der han föresatt sig att "lefva och dö."

Otilia hade väl icke varit så många dagar frånvår-
rande, men de föreföllo så många; och hon hade under
dem upplefvat så mycket, och våren hade gjort så
stora framsteg på dessa drivvande Majdagar, och en
yttre och en inre sol belyste föremålen, och allt var
nu sommar. Gården och trädgården stodo nu som-
marputsade, alla trädgårdssoffor, bord och stolar
voro utflyttade, dufvorne flögo med qvistar, höns
och kalkoner kacklade, och allt var lif och anda.
Vårlif — det är mångdubbelt lif.

Aldrig hade Fagervik varit så skönt som denna
herrliga vårmorgon, och aldrig hade man så glädt
sig deråt. Sjelfva Edmund som så länge stängt
sig från den yttre verlden, och endast lefvat i den

inre, tyckte att den förra var herrlig nog, och njöt med öppna sinnen af naturens stora bröllophögtid — våren. Flickorne svärmade omkring i trädgården, hvar på sitt sätt. Elisa, särdeles road af trädgårdsskötsel, hade så mycket att se efter. Lida ilade upp och ned, talande till vårluften, vårgrönskan, de snabbt ilande lätta molnen, och de finkrusade muntra vågor som sjön skämtande uppkastade på stranden, såsom skulle han säga: "Jag vill svalka dig, strand! Majsolen bränner dig redan för hårdt." Hugo sprang omkring som en dåre nästan, ty man måste komma ihåg att han ej sett "sitt paradys" stå i sommarprakt på ett par år. Med ungdomlig hjertlighet helsade han alla husets hjon, och hvem som mötte honom, öfverröstade den föregående i utrop öfver hur han vuxit, hur manlig och ståtlig han blifvit, och hur vacker och fin han var. Hugo skrattade väl, men egenkärleken som behöfver så litet luft för att fylla sin ballon, steg ändå allt mer och mer.

Dessa menniskor voro utsägeligen lyckliga, ty det finnes ögonblick då man alldeles glömmer alla sina sorger. Ingen dödlig är dem förutan, men ingen sörjer oafbrutet, och nu ville händelsen att alla våra sex jagade alla sina sex gånger hundra bekymmer på flykten, alla på en gång, och att vårvindarne förde bort dem, men därför icke förstörde dem, eller slarfvade bort dem, utan gömde dem till och med; ansade dem och plågade dem, att de ej måtte magra utaf, utan skulle befinnas lefvande, frodiga och tillreds, vid första upprop.

— Hvad göra vi i dag? — frågade Otilia.

— Vi *lefva*, och *njuta* af lifvet — svarade Edmund, och alla sågo på honom med förundran, ty detta utrop skulle man minst väntat från honom, men det gjorde just därför så mycket mera verkan; och det var lika som hade man nu rätt att "lefva och njuta af lifvet."

Men snart stego dock små moln upp på denna Ischia-himmel.

Elisa hade i sitt lilla rum en bur med tvenne små foglar, som Hugo för länge sedan fångat åt henne, och som voro henne utesägligt kära. Hon hade flera gånger under vistandet i staden både tänkt och talar om sina små älsklingar; undrat huru de mådde, om man skötte dem väl, om de fingo ordentligt sitt hampfrö, vatten, sand och sarfve-gräs, och var ofta färdig att betvifla detta, såsom man alltid gör, när andra skola sköta ett värf hvilket ligger oss mycket om hjertat. Hennes första språng, så snart hon kom ur vagnen och så snart hon kunde göra sig lös från den hoppande och i glädje skällande Caras caresser och välkomsthelsningar, blef upp till sina foglar. De mådde förträffligt. Allt var i bästa ordning hos dem. All Elis as oro för dem hade varit onödig, och Laura fann nu tillfälle att äfven en gång tala om "onödiga bekymmer" en sak som Elisa annars alltid beifrade hos den goda Laura.

Längre fram på dagen, när Lida länge svärmät omkring ute i den fria, friska, lifgivande naturen,

och andats in vårluft och sjöluft och ren lifsluft i långa, fulla drag, då ilade hon upp, i känslan af sin frihet, till Elisas rum, för att söka henne, icke vetande att hon just nu var nere hos trädgårdsmästaren, dels för att se om plantorne i sin blomsterbänk, deraf flera redan voro ganska höga, dels för att förhöra och förklara trädgårdsmästarns Stina hennes lexa i katechesen, och se efter huru väl eller illa hon ritat sitt A B C D under Elisas frånvaro. När Lida kom upp på Elisas rum, fanns der således ingen, mer än foglarne, som sjöngo och hoppade i sin bur, och denna hängande i det öppna, för lätta vårvindar rörliga fönstret. Lida stod der en lång stund och såg på de små glada fångarne; men på en gång föll det henne in att hela deras glädje kom af det öppna fönstret och den fria luft de inandades i sina små lungor, utan att likväl kunna få klyfva denna herrliga luft med sina små vingpar. Mycken klagan ingick måhända i deras sång, om man bara rätt förstått den, menade Lida. Hon stod och såg på dem en lång stund. Hon hade aldrig brytt sig om dem förr. Små och stora djur väckte hos henne icke stort intresse; men nu grep henne den tankan allt mer och mer, att dessa små fångar med sitt qvitter och sin sång icke jublade öfver våren och gladde sig åt dess klara sol och milda luft, utan klagade sin nöd att vara slutna inom galler, när allt annat i hela naturen njöt af sitt fria, oberoende lif.”

”Fri som en fogel i luft!” — sade Lida för sig

sjelf — "så säger man ju, och fogeln är ju nästan en sinnebild af den fullkomligaste frihet. Och just denna stänger man in i en bur! O, j arma! kanske ären j blott syskon, och längten hvar och en till sin maka!" Och utan allt vidare betänkande, besinnande eller begrundande öppnar hon den lilla dörren till buren, och inom en sekund svingar sig det lilla gulgröna fogelparet högt upp i den fria luften och försvinner ur Lidas åsyn. Hon stod så förnöjd öfver sitt verk, tänkte blott på fogeln och dess herrliga lif i ethern, alldeles förglömmade Elisa, då denna hastigt steg in.

Elisa hade redan från trädgården tyckt sig se att dörren till fogelburen var öppen, en liten fogel hade alldeles susat förbi hennes kind, och qvittrat så bekant, och nu! — — — var ju hela hennes fruktan besannad! Visshet, ängslig, hjertgnagande visshet hade hon nu, att hennes små vänner, som hon så länge gladt sig åt, som hon med så mycken ömhet pysslade om, att hon trodde de älskade henne, lika som hon dem — — att de nu voro borta, och det för alltid. Hon hade aldrig haft mer än dessa foglar, hon hade aldrig förlorat något lefvande som varit hennes, och henne kärt, och utan att säga ett ord, utan att nästan förändra ett enda anletsdrag, stod hon der stum vid den tomma buren, och den ena klara tåren efter den andra föll ned utför kinden. Hon anade förhållandet, hon visste så väl att dörren till buren

icke kunde komma upp af sig sjelf, hon hade en förkänsla af huru det var.

Lida betraktade henne blott ett ögonblick, och genast finnande huru illa hon gjort, hur hon kränkt både vänskapens och gästfrihetens lagar, besinnade hon sig icke heller nu det ringaste, utan kastade sig ned på knä för sin vän, omslöt henne med sina armar och ropade, häftigt gråtande:

— Det är *jag* som gjort dig detta! Det är *jag* som med flit, med vett och vilja öppnat deras fängelse och släppt ut dem, för att glädja dem, för att göra dem så ousägligt lyckliga. Och nu sörjer du! O, hvad jag gjort illa! Förlåt, förlåt!

Och Elisa tryckte gråtande väninnans hufvud till sitt bröst, ty hon fattade genast hela förloppet.

I samma ögonblick öppnades dörren, och Otilia tillika med Hugo inträdde. Äfven dessa hade från trädgården sett i det öppna fönstret, att buren var öppen, och, icke bemärkande de båda flickorne, hade de skyndat för att om möjligt förekomma att foglarne skulle flyga ut. Men nu voro dessa redan borta, och de båda flickorne stodo der, badande i tårar. Nu uppstod en fyrstämmig klagosång som genast blef qvintett utaf, ty Laura störtade in från sitt rum, och då Edmund som sakta och tankfullt gick fram och åter i trädgården, förnam allt detta, skyndade äfven han till händelsernes latitude. Och nu uppstod en discussion om saken. Alla voro af olika tankar. Elisas anade man minst, ty hon teg

oafbrutet, men Lida anklagade sig sjelf, på samma gång som hon redogjorde för de bevekelsegrunder hvilka förmått henne till denna "ogerning," såsom Laura kallade det. Hugo försvarade ifrigt hela företaget och talade mycket om *frihet* och *frihet* och en *fri-sinnad* själ &c. Otilia beklagade blott sin lilla gråtande Elisa, utan att nästan tänka på fogeln, och skulle gifvit bra mycket om Hugo gjort detsamma. Laura sade: "Visst var det bra illa gjordt af Lida, då hon visste hur kära de små kräken voro för Elisa, och i första ögonblicket tyckte jag att det var den största verksynd, men tänk nu bara" — tillade hon — "huru glada dessa små djur nu äro, huru de sjunga och qvittra i trädtopparne med sina likar!"

— Och uppätas af första roffogel som ser dem och har aptit — sade Edmund.

Elisa såg förskräckt upp; äfven Laura såg litet betänkelig ut, och nu fortfor Edmund:

— Dessa foglar voro så vanda vid sin lilla bur, och den skötsel de der fingo att detta hade blifvit dem till en annan natur. Nu kunna de hvarken föda sig, eller med snabb flygt bevara sig för sina fienders klor.

Elisa grät allt mera, men hastigt betraktande det lidande som tecknade sig i Lidas blick, aftorkade hon sina tårar och, tvingande sig att le, framgick hon till Lida, smekade och klappade henne helt vänligt, sägande:

— Var intet ledsen, goda Lida! nu är jag ju tröstad!

— Min Gud, hvilken skön öfvergång från smärta till glädje! Se hur vacker hon är — sade Hugo sakta till Otilia.

— Ja — svarade Otilia lika sakta, och med ren glädje i hjertat — Elisa är en god, en englalik flicka, lycklig den — — — men hon hann icke längre, förr än Hugo afbröt henne:

— Åh kors! intet menade jag Elisa, utan Lida!

Otilias af glädje svällande hjerta kröp i ett ögonblick tillhopa lik sensitivan som beröres af en obehörig hand. Man lemnade rummet: Lida och Elisa för att göra en promenad, Edmund och Hugo för att fortsätta ett samtal, eller rättare en dispute om denna samma frihet, Laura för något litet bestyr, och Otilia för att tyst göra ett litet experiment, som hon påmint sig hafva lyckats en af hennes bröder i deras barndom.

Edmund brukade sällan att ingå i disputer med menniskor i allmänhet. Han fann detta till så litet tjänande, ty hans grundsatser voro redan så fullkomligt stadfästade i de flesta fall, att han icke kände sig hafva hvarken men eller fromma af att utbyta sina idéer mot andras, när icke den händelsen inträffade att han fann någon större, eller blott *någon* öfverlägsenhet hos sin motpart. Men detta hände icke så ofta och att till underlägsna meddela sina idéer och åsigter, det ingick visserligen ganska mycket i Edmunds håg, och låg visst i hans planer, dock icke på detta sättet, icke talande med en och

en, icke under ett mundteligt samtals alltid passionerade inflytelse. Nej, i den lugna, tysta ensligheten der ville han utveckla sina tankar och idéer, och sedan i skrift kasta dem ut i världen, att de äfven i den lugna, tysta ensligheten måtte få begrundas af enhvar. När Edmund således — ifrigt nog som det tycktes — discuterade frihetsfrågan med Hugo, var detta ett undantag, dock icke bildadt af slumpen, utan motiveradt af Edmunds håg att lära känna *hvad* som egentligen bodde inom denna yngling, som stod och skymde för honom det klaraste ljus, som någonsin upprunnit för hans blick, — denna yngling som — o, han såg det med omotlig smärta — gjort ett så djupt intryck på Otilias hjerta, att Edmund stundtals till och med fruktade att hon för hans skuld kunde begå den största *oskyldiga* dårskap, hvaraf en qvinna är i stånd, den, att förena sitt öde med en man, långt yngre i år. Han ville med egna ögon se om denna Hugo förtjenade all den kärlek som Otilia, mot sin vilja och just därför så mycket mer brinnande, egnade honom. Han ville väga detta värde på guldvig, och nu — *just nu* var Edmund *hvad* han så sällan brukade vara: han var *dum*; ty när vägde väl någonsin kärleken något *värde* på andra vigter, än sina egna, — och dessa äro alldeles oberäkneliga, obestämbara och utom lagen, som himlens skyar och hafvets vågor. Edmund, den tänkande ljust och klart seende Edmund, glömde för ett ögonblick, att, han

mätte finna Hugo aldrig så ovärdig Otilias kärlek, så kunde denna likafullt brinna och flamma högre än någonsin, ty ingen upprorsstiftare kan förliknas vid qvinnohjertat, när förnuftet börjar spela despot, och äfven om det lyckas detta att kunna få råda i allt hvad handling kan benämnas, så — — knotar dock ofta hjertat. Men nu var icke Hugo så alldeles ovärdig en qvinnas kärlek, äfven i den strängt fordrande, men desslikes rättvisa Edmunds ögon. Med en suck måste han inom sig medgifva detta; medgifva att i Hugos, ofta obetänksamma, tanklösa och i luften fattade idéer dock låg ett behag, en friskhet, en ungdomlig värma, en liflighet och spänstighet som — äfven om dessa icke förmådde att stå något allvarligt prof, dock skulle ega en stor retelse för en qvinnas öga, när detta öga dessutom med välbehag hvilade på en vacker och intagande yta. Den qvinna är visst icke mycket värd som endast bygger sin kärlek på yttre behag och företräden hos en man. Den qvinna är aldrig född, som först mäter djupet af förstånd, kunskaper och insigter hos en man, och sedan efter detta alnemått tilldelar honom sin ömhet, och den qvinna är ganska förlåtlig som utsägligt kan älska äfven ett föremål der stora brister i inre och yttre egenskaper och förtjenster uppenbara sig ganska tydligt. Förlåten dem detta, j män, och tänken blott: "Om ej så vore, huru få, huru utsägligen få bland oss män, skulle väl blifva älskade af en qvinna! Icke jag, och icke du, och ingen af oss."

— Hvad förstår du då med denna frihet, som du så högt prisar, och som de utsläppta foglarne gifvit oss anledning att tala om? — frågade Edmund under samtalets lopp, och vandrande med Hugo upp och ned på en af trädgårdens gångar — analysera denna frihet fullkomligt; gif mig ett fullständigt begrepp om dina idéer derom; hvar den skall börja, hvar den skall sluta, och hvad som skall utgöra gränserne därför.

— Börja! sluta! och gränser! — upprepade Hugo med häftighet — Den frihet jag menar har ingen *början*, än mindre något *slut*, och minst af allt något som kan benämnas med *gränser*.

— Det är en *ether* således — sade Edmund leende.

— Alldeles! — svarade Hugo — Den frihet jag prisar är fogelns i ethern, som — — —

— Ja, som en större fogel äter upp — föll honom Edmund skrattande i talet.

— Åh ja — visst kan det hända — svarade Hugo litet flat — men . . . men — stammade han — man får flyga på — — så långt vingarne bära, och sedan — — — falla med ära.

— Det vill likväl med andra ord säga — sade Edmund — att du skulle rösta för näfrätten?

— Ja — nej — jo — nej — svarade Hugo och kastade en blick på sina vackra, väl lagda, men ännu icke serdeles Herkuliska händer — det är visst icke min mening. Lagar böra visst finnas — — rätt stränga lagar till och med, men annars, i en mängd

af andra oskyldiga saker skulle *full frihet* ega rum, och den ena människan skulle icke ega ringaste makt öfver den andra, annat än i mån af sin inre öfverlägsenhet, sitt verkliga värde.

— Jag förstår — sade Edmund — du vill således hafva lagar, och du vill med något maktspråk som skulle komma — Gud vet bäst hvarifrån — befalla människomassan att lyda dessa lagar, men — — — om de bröto deremot, så — — — skulle endast den egna ångren, och det onda som omedelbarligen skall följa af all laglöshet, blifva straffet, ty fastän du vill hafva lagar, ville du väl aldrig tillstödja några handhafvare derutaf, någon räfst, någon näpst, något moraliskt eller kroppsligt straff, som lagen skulle få utöfva.

— Åh jo — svarade Hugo — Detta vore väl nödvändigt, men det skulle ske på helt annat *sätt* än nu är fallet. Skammen, vanäran, förlusten af heder och andra människors förtroende, skulle blifva straffen, men icke ohyggliga utbrott af penitentiär-systemet, och framför allt icke den ena människans inspärrande i fängelse af den andra.

— Än för dem som icke hafva någon heder, någon ära, något förtroende att förlora? — invände Edmund, alltid i ett nästan hjertligt skratt.

Hugo studsade.

— Ja, för dem — sade han — måste man väl — — vore man väl tvungen att — — att — — —

— Att — fortsatte Edmund — inrätta en victualie-

vigt, på hvilken man ända till yttersta noggrannhet, till halfva och fjerdedels skrupler kunde väga heder och ära, känsla af skam och blygsel samt sedan afpassa straffen efter dessa mått.

Hugo var fångad och måste skratta, sägande:

— Du talar ju med mig som med en vanvettig eller ett barn! Nog kan du väl förstå att jag vill hafva både lagar, straff och belöningar och mycket annat af menskliga åtgärder, men dessa skulle vara controllerade till den grad, att ingen våld, ingen orättvisa, intet godtycke skulle någonsin kunna ega rum.

— Ja, de *skulle vara* — genmälte Edmund — ty det skulle finnas en armé af englar, som bland öfverenglarne utvalde dessa lagskipare, dessa lagtydare och lagens handhafvare, men hvarifrån denna engelskara, midt ibland oss, svaga, eländiga människor, med tusen laster och synder, tusen ofullkomligheter behäftade, skulle komma, det står ingenstädes beskrifvet, åtminstone icke förr, än *frukterne* af dina *alldes fullkomliga* uppfostrings-inrättningar börja blifva fullmogna, så att de falla utaf, och det töfvar väl än en tid, fruktar jag.

— Nej, låtom oss tala allvarsamt, utan allt skämt, — sade Hugo — Du *vill icke* förstå mig, och jag kan icke klart och tydligt göra mig förstådd, men i mitt hufvud har jag gjort det fullkomligt klart och redigt för mig sjelf, och kunde blott allt blifva *så* inrättadt, som jag det tänkt mig, så skulle du nästan — fortfor han med denna skämtets ton som han

sjelf bannlyst — få se att vi blefvo dessa englar och öfverenglar, om hvilka du på spe talar.

— Se der hafva vi det! — sade Edmund med djupt allvar — Der stå vi igen! Detta är just typen för de mesta af vår tids idéer hos unga män, och många gamla äfvenledes, ty omogen tankeförmåga uppenbarar sig öfver allt. Alla klandra de, alla fördömma de, alla vilja de ändringar, reformer, ja, många vilja stora och ingripande omstörtningar, alla vilja de hafva allt bättre än det är, bättre än det någonsin kan blifva, fullkomligt — — med ett ord. Alla veta de *så väl* huru detta skulle kunna gå till och låta sig göra, alla hafva därför *inom sig* — märk väl: *inom sig* — uppkastat planen, den *båsta*, den enda dugliga planen dertill. Men denna plan redogöra de för ingen, dels emedan — — — den icke är så god att redogöra, dels emedan de som gjort försök dermed genast mött så oändeligen många inkast och tillrättavisningar, att de varit rätt glada när de fått stoppa sin motion i fickan och lunka sin väg; ty rätt olika äro de idéer som ännu ligga oantastade, obefrjade, odisputerade i sina ägg, inom eget bröst, än dem som plockas ut, för att andra skola bryta skallet. Då gå de ofta sönder, gulan blandar sig med hvitan, och man får något som man gerna kan kalla äggröra, ty resultatet blir ofta ej så olika denna rätt, i hvilka endast embryoniska beståndsdelar, hoprörda och vispade till skum, ingrediera; och — för att ännu vidare fortätta denna hönshus-meta-

phore — tillade Edmund — så måste du ursäkra om jag håller för att dessa ägg, dessa *ämnen* till idéer och tankar, måste sorgfälligt gömmas för hvarje mensklig blick, tills erfarenhetens tid, och det mönade förståndets och snillets sol bräcker skalet, och låter flyga derutur idéer, som, om de icke *åro* fullfjädrade, *blifva* det just när de komma i den yttre luften, och få klyfva den, försöka sina vingar bland sina likar, som äfven hunnit *dit upp*. Du vill hafva frihet — fortfor han med blicken fästad på Hugo — du vill hafva fullkomlig frihet i tankar, ord och gerningar, när dessa icke strida mot de lagar som förnuft och samvete utstaka; du vill just detsamma som jag och så många andra, men medlen dertill, dem har du ännu icke funnit, och ho vet — tillade han med en djup suck — hvem som funnit dem, och, *om* de än skulle vara funna, huruvida de andra menniskorne skola kunna inse och antaga detta. Ser du, Hugo! — detta är tvenne nödvändiga vehikler som, jag fruktar det, icke på en gång skola uppenbara sig — — ergo — —

Men här afbrötos de båda samspråkande af ett vildt glädjeskri, och derefter ett jublande och skratande af flera röster, der de tydligt igenkände alla fyra fruntimrens. Att ila dit, hvarifrån all denna fröjd hördes komma, att lemna hela sitt eget frihets-system och alla andras i sticket, för att höra efter hvadan denna fruntimrens glädjeyttring; det var blott

en seconds verk för Hugo, och småleende följde honom Edmund.

När de hunnit till häcken utanför Elisas fönster funno de Elisa hållande i handen sin fogelbur, i hvilken de båda små rymlingarne gladt och förnöjdt hoppade från piune till pinne, och Elisa sjelf, som betraktade dem med af glädje strålande ögon, kastede då och då en blick af renaste tacksamhet på Otilia. Denna åskådade, glad och nöjd, den lyckliga utgången af sitt lilla experiment. Lida låg i yttersta förtjusning framför hennes fötter, kyssande hennes händer, shawl och klädning. Laura förde ordet, jublade högt, berömde otroligt denna Otilias förmåga att locka tillbaka det lilla herrskapet i sitt glada fängelse, frågade härom, gladde sig på Elisas vägnar, så väl som på Lidas, men bad denna senare och förmanade henne att en annan gång tänka litet *före* sina heroiska och filantropiska företag, i stället för *straxt efter*.

Herrarne förstodo genast hela sammanhanget, gratulerade till höger och venster, och när detta något lugnat sig, hviskade Hugo till Otilia:

— Se hvad denna ytterliga glädje kläder henne väl!

Med glädje i hjertat flög Otilias första blick till Elisa, men — — hon märkte snart att Hugos var fästad på Lida. Otilia drog en suck, och man återvände från häcken, delande sig nästan som förut. Edmund och Hugo fortsatte länge sitt påbörjade sam-

tal, ty Hugo — ehuru luftiga och oordnade, ehuru formlösa och nu först brutna ur klippan, hans idéer voro — hade dock sådana, och var alldeles icke emot att resonera öfver ämnen, hvaraf han väl ännu endast fattat den allra främsta, mest i ögonen fallande, sidan, samt att utbyta sina idéer mot en annans långt mognare; och, finnande med någon harm Edmunds stora företräde framför honom, sköt han hela skulden dertill på de år som skiljde dem. Edmund smålog åt detta och åt mycket annat, men kände en suck vilja bryta sig fram vid den tankan att Hugo, med alla sina omogna, oeffertänkta, i luften tagna och i luften släppta idéer, principer och åsigter, dock — — var den som en qvinna kunde älska, ty det dumma, det ljumma, det toma, det liknöjda och platta elementet fanns dock icke hos honom, utan just det poetiska som så behagar qvinnan, äfven när det drifves för vinden, utan mål och utan ståndpunkt. Detta är alltid hvad qvinnan sjelf tror sig om att kunna gifva eller framlocka, bara stoff dertill finnes.

FJORTONDE LÅSNINGEN.

Unutterable happiness
Which love alone bestows, and on a favoured feu.

THOMPSON.

NÅGRA dagar förflöto, så sannt lyckliga som alla dessa människor kunna och nästan alla andra människor skulle kunna vara; ty huru många äro väl de som ändå icke hafva ett bottenqval, lefvande och vakande, äfven när glädje, lycka och trefnad lullar i sömn hvarje annat lifvets obehag. Vårdagarne voro långa och herrliga. Hvar och en slog sig lös — — Edmund af föresats, alla de andra af instinct. Naturen och fria luften voro för vackra att icke njuta ut af, och man vistades der äfven från morgon till afton.

Från hvem förslaget kom, kan man icke rätt säga, men man möttes fullkomligt i den idéen, att nere vid sjöstranden, på ett alldeles ovanligt vackert ställe, med egna herrskaps-händer anlägga en sandad väg,

en stor halfrund gräs-soffa och en beqväm slig ned till sjelfva brädden af vattnet, der några stora mossiga stenar kunde blifva en ytterligare retraite för ensliga läsare, tänkare eller svärmare.

O, hvad detta arbete var ljuft! Edmund och Hugo, i lätta sommardräkter och ofta med rockarne hängande i något träd, hade naturligtvis åtagit sig det tyngsta och mödosammaste arbetet, nemligen all gräfnig, torf-skärning och dylikt. Lida och Elisa buro tillsammans, i en korg med tvenne handtag, dessa torfvor till deras bestämmelseort, under mycket skratt och glam, och icke utan att ibland tömma korgen på hvarandra. Laura arbetade som fyra: lassade och drog en skottkärra, än med sand, än med torf och jord. Otilia gick med en räfsa i hand, och räfsade stundom litet torrt löf, skrattande, sjungande, pratande och skämtande med alla, och blifvande hjälpt och berömd af alla för sin stora flit och sitt mödosamma arbete, ehuru hon rätt ingenting uträttade med sitt räfsande. Men deremot hade hon allt bestyr om förfriskningar ensamt på sin lott, och som dessa arbetare, endast tvungna af sin egen fria och kraftiga vilja, voro så ifriga och ihärdiga som sådana viljor det förmå åstadkomma, ville man knappast gå in för att äta, men höll deremot till godo med största aptit all den rikliga välfägnad som Otilia i stora korgar lät ditbära och sjelf, på det mest lockande och aptiten retande sätt, uppdukade och ordnade, dels på de stora mossiga stenarne, dels

på sjelfva det späda, klargröna gräset. Hugo var alltid den första som ilade från arbetet, ehuru kanske en af de allra ifrigaste dervid.

— Jag vill hjälpa dig — hviskade han då till Otilia, och hjälpen bestod merendels att med kyssar på hennes händer, med små skälmstycken som skulle göra att hon snafvade bland stenarne och föll mot hans till hands varande arm, hindra henne i hennes lofliga värf med restaurationen. Otilia sköt väl undan honom, bannade honom, förvisade honom, förbjöd honom att gå från arbetet förr än de andra, men ach! — — — När gör en qvinna, som sjelf älskar, detta så att det tager.

Edmund såg ofta huru lyckliga de voro, och svartsjukan skulle måhända slutligen flammat högt upp hos honom, hade han icke, med en smärta som upp-rann ur hans sanna, manliga, öfvertänkta tillgifvenhet för Otilia, insett att denna lycka, denna korta fröjd, blott var ett ögonblicks solsken på en regndag, och att Otilia i oändeliga tårar skulle fördränka den kärlek som nu lekte med hennes hjerta.

Elisa tog alltid helst de torfvor som Hugo uppskurit, och Lida förlorade stundtals allt annat medvetande, all förmåga att hålla sina tankar vid arbetet, blott för att betrakta Edmund, och åtminstone låta det arma ögat dricka all den kärlek, hvarefter hjertat förstade. Skulle Hugo hjälpa de båda flie-korne, så gjorde han det alltid broderligt och beskedligt mot Elisa, men uppfann tusen skalkaktiga

pojkestreck för att snarare stjelpa än hjälpa, när frågan var om Lida, och detta för att få se henne ond eller skratta, då han påstod att hon var lika vacker och att det lika mycket klädde henne. Laura skämtade och dref spektakel med alla.

— Hvad det är roligt — sade hon — att se en filosof och en statsman taga till spaden och hackan! Man tror sig åter förflyttad till Romas bästa dagar, och man skulle ovillkorligt tänka på Cincinnatus och flera andra af dess, på en gång åkerbrukande och tänkande — män, om icke — —

— Hvad "om icke?" — frågade Edmund, under det han med en foulard-näsdruk torkade svetten ur den herrliga pannan.

— Jo — fortfor Laura spefullt — om icke filosofien nu för tiden och detta arbete ungefär gingo i bredd med hvarandra, hvad *verklig nytta* beträffar.

— Och hvad *verklig nytta* tror väl Fröken Laura, att filosofien verkade på de prisade Romarne? — frågade Edmund. — Tror Fröken att egoism, egen nytta, handlandet och äflandet i och för egna intresset, afund, högmöd, ärelystnad, dårskaper och svagheter af alla färger och nuancer då voro mindre än nu? O, ingalunda! Verlden fortgår i ett evigt enahanda hvad menniskonaturen beträffar. Förbättras den för en tid i ett, så försämras den i ett annat. Ofullkomlighet och brist är dess arfdel, och hurudana än omstörtningarne må vara, huruledes de klarseende, de gudasända må fullborda sina verk,

hurudana institutioner, lagar, regeringar och menskliga åtgärder må vara — menniskonaturen blir dock alltid den samma, och filosofiens och, till och med religionens, gagn och nytta blifva dock alltid enahanda på massan.

— De gudasändel! — upprepade Laura, som med någon förvåning stannat, samt fäst sig vid detta ord. — Hvilka äro de? Huru många äro de? Hvad menar Baron dermed.

— Alla de — svarade Edmund — som af naturen, eller, bättre sagdt, af det högsta väsendet, äro utkorade till människornas herrar.

— Ja, huru många sådana räknar väl Baron Edmund? — frågade Laura med någon häpenhet — Jag vet blott *en* sådan.

— Fröken Laura menar säkert — sade Lida — den store, herrlige mannen som du så afgudar och beundrar, den ädle menniskoälskande Judiske läkaren, hvarefter den religion vi bekänna oss till, benämnas, likasom Muselmännens lära efter Mahomed och hvars minne du lät mig fira med nattvarden.

Laura, Otilia och Elisa sågo upp med stora ögon, och visste aldrig huru de ville förklara detta uttryck, men tego. Hugo hörde det icke, och Edmund vände snart samtalen på helt annat, och man tänkte ej vidare på en sak som hvar och en för sig trodde sig missförstått.

På detta sätt förflöto dagarne, och om aftnarne tog man sin hvila dermed att i en stor vacker och be-

qväm båt, sakta vaggande på den herrliga insjöns klara våg, ro ut ett stycke från land, och efter mycket prat och glam, eller allvarliga samtal, återvända hem. Under dessa sjöfärder hände det ofta att Otilia och Hugo, de enda af sällskapet som hade sångröster, sjöngo för de andra, allahanda kända småsaker, som de sjelfva blott med örats tillhjälp gjorde tvåstämmiga. Den harmoni som rådde i denna sång var nästan underbar, och det ville denna förvånande blindhet som äfven ganska qvicka menniskor äro slagna med, för att ej Laura skulle märka att de sjungande exequerade trios i stället för duos, och att en varm, liflig kärlek var den tredje. Men Laura var icke den, som på foglalåt aktade, ej heller förstod hon sig så mycket på kärlekens symptom i allmänhet, annat än just *den*, som varit så i ögonen fallande, att hon fått afsky för alla andra sorter.

Elisas känsla, långt mera än hennes medvetande, hade en aning att något föremål stod emellan henne och fosterbroderns hjerta, och att detta åtminstone icke mötte henne på halfva vägen, och hon försökte alltid att bortjaga den smärta som detta tände i det späda, känsliga hjertat. Hennes öra uppfattade Otilias och Hugos sång med välbehag, men ehuru sammansmält den var, förmådde dock hennes hjerta att skilja de moderliga och de broderliga tonerne. De togo olika kosa hos Elisa.

Lida tänkte hvarken på sångare eller sångerska, under deras, i underbar harmoni, sammanfly-

tande sång, hon bara njöt deraf, njöt med öppet sinne, ty få varelser voro väl af naturen utrustade med större konst- och skönhetssinne än denna flicka.

Edmund hörde sången, den trängde djupt in i hans för alla intryck känsliga själ. Men ach! — var det *Wonne* — var det *Weh* — som den väckte, eller var det denna blandning som Edmund, med all sin makt öfver sig sjelf, dock icke förmådde rätt åtskilja och dela, bortjagande den ena, och behållande den andra.

En afton, när de hemkommo från en dylik sjöpromenad, anmodade Laura Edmund att följa sig, för att sjelf se en märkvärdighet med tvenne sammanvuxna träd, som Edmund betviflat, oakadt Lauras trogna beskrifning derom. Lida och Elisa gingo upp i dufslaget för att tillse om några ungar voro kläckta. Hugo följde sakta Otilia upp för den slutningen som ledde från sjöbrädden upp på stranden, och kände denna salighet som alltid, befann han sig blott för ett ögonblick allena med Otilia. Men dessa ögonblick voro alltid lika få som korta, ty Otilia undvek dem så vidt hon förmådde, dock utan att alltid lyckas, emedan Hugo åter oupphörligt sökte dem. Gräset var halt i den branta slutningen, Otilia halkade något litet med den ena foten. Hugo tryckte hennes arm ändå hårdare till sitt bröst. Hon kände hans hjertas slag; äfven hennes var oroligt. De hade sjungit så mycket i båten, deras ögon hade förlorat sig i hvarandras, de hade lefvat i ett af dessa få *nu*

— som så sparsamt tilldelas menniskorne — då man önskar intet mera, intet mindre, ingen ändring, ingen rubbning, då man känner att minsta fläkt skulle göra det olika och sämre, på ett eller annat sätt. Så hade Otilia åtminstone tänkt, i båten, om man kunde kalla tanka detta själens stillastående medvetande. Men nu var hon ej mera i båten, nu var det redan annorlunda.

— "Nu är det sämre, nu är det icke så heligt!" — tänkte Otilia medan de vandrade uppåt. — "Nu är det bättre, nu är det långt varmare!" glödde tankan inom Hugos bröst. Han lutade sig ned mot Otilia — — den armen, som stödde henne, lindade sig hastigt om hennes lif, och en kyss — den första på så länge — brann på Otilias läppar. Hon vred sig dock genast undan och sade med en ton som ville vara fast, men som var allt annat:

— Hugo! Hugo! Hvad kommer åt dig? Hvad tänker du på?

— Det samma — svarade ynglingen — som natt och dag, när jag sofver eller vakar, sväfvat framför mina tankar, oaktadt alla dina förbud, alla mina löften. *Min* måste du blifva — Otilia! *Min*, och här på detta ställe. Ach, här skola vi framlefva ett *lif* — ja ett lif så fullt af salighet att englarne i himmelen skola afunda oss. Vi äro ju nästan lyckliga i denna stund, hvarför icke gifva denna lycka sitt sista, skönaste, högrödaste penseldrag? *Hvarföre* kunna vi icke gå hand i hand, som tvenne makar, bland dessa

vänner? Hvad hindrar oss dertill? Du är fri. Jag är fri som fogel i luft. Jag älskar dig mera än en man någonsin älskade en qvinna, och du! du må ljuga med munnen bäst du vill — dina ögon förråda dig dock! Jag är ej mer ett barn, jag har mycket sett och mycket erfarit på kort tid. Otilia! du älskar mig! O, jag ser det ofta, vid tillfällen då du minst anar det, och du skall ej neka det för mig, för mig, som ville dö af fröjd vid denna saliga tanka: "Otilia älskar mig! Icke Edmund, icke någon annan! Nej! nej! mig, mig!" — Men ach, hvarför vill du ej låta munnen besegla hvad hjertat dock gifver? Hvarför vill du förhålla mig min lycka, när jag ville gifva dig tusen, om jag egde dem? Otilia! Otilia! — du ångrar en gång att du stött ifrån dig ett hjerta, så ungt, så varmt som mitt. Icke för alla vid dina år kastar sig en yngling ned till fötterna och ber dig på knä om kärlek, och en makes rättigheter, förpligtande sig till alla hans skyldigheter.

Otilia blef så underlig till mods vid detta tal. Hennes kärlek både växte och förminskades deraf. Det var icke mera gossen som, rädd och blyg, räckte henne sitt hjerta, det var mannen, som sjelf visste att sätta allt det värde derpå, som gåfvan kunde ega, och detta väckte ömsom förvåning, ömsom harm, och — — skola vi säga det? — — stundom äfven ett stigande af denna oberäkneliga känsla, som aldrig följer andra lagar än sina egna. Det fanns ingen stillhet, intet lugn i denna kärlek: den höjdes

och sänktes, den sväfvade hit och dit oupphörligt. Otilia ville afsäga sig Hugos kärlek, Otilia ville, minst af allt, se den förflyttad på någon annan — utom *en*. Otilia ville således *behålla* den, gömma den; och utan att lyssna dertill afhörde hon likväl stundom Hugos planer för framtiden, under stillatigande, ty hon ville icke med ett evinnerligt motsägende skjuta honom ifrån sig, emedan hon gjorde den, såsom det tycktes logiska slutsatsen, att hvad man sjelf eger, hvad som är ens egen tillhörighet, det kan man bortgifva och testamentera, men hvad som en gång är öfverflyttadt till en annan, det är borta, det är man utaf med för alltid, och Otilia fick häraf en pretext att i sitt eget hjerta skrinlägga Hugos kärlek, gömma den som en dyrbar skatt åt den hon nästan älskade lika högt som Hugo, och icke medelst för mycken köld och stränghet slösa dermed.

O, qvinnohjerta! Huru rik är du icke på skäl att få älska, att brinnande önska dig vara älskad!

På jorden finnas stora öknar med sparsamt sådda oaser. I lifvet finnas dagliga och stundliga qual, och endast då och då råkar det lidande hjertat, den lefnadströtta själen några af dessa lifvets oaser, dessa korta men lyckliga dagar, som allena förmå motväga mängden af de mulna och mörka. Fagerviks tak hvälfde sig, under dessa ljusa vårnätter, öfver myc-

ken lycka, och hvarföre? — — Jo emedan den byggdes på lyckans icke fastaste, men vanligaste grund: — — förhoppningar.

Laura var *alltid* lugn och lycklig, och hoppades ändå *alltid* på bättre tider. Det är lyckans verkligaste criterium, det är den fullkomliga och herrliga passions-friheten, så rar att finna, så omöjlig att tillägna sig, när man icke har den förut, så oskattbar hos sig och andra.

Otilia var lycklig, lycklig — salig i nu'et, och ändå lyckligare i framtidens spegel, bakom hvilken hon trodde sig dagligen lägga allt renare och fastare folium.

Och Edmund! Huru såg hans lycka ut? Den var, torde man säga, icke afundsvärd, och ändå fanns den: Nu'et hade sina behag äfven för honom. Han hade så mycket *levvat* och *tänkt* i sin ensamhet att han nästan njöt af denna tid, såsom af en hvila, en ljuf slummer, en lekande dröm. Och drömde gjorde han, ty han lät ofta tankarne irra i det kommande. *Der* såg han en verklig lycka, men för att nå den, måste man kämpa mot floder af tårar och alper af sorger, men allt detta — — — blott hos en qvinna, och Edmund hade tålmod, och Edmund såg ett paradys på hinsidan om de brusande, de skyhöga hindren, och Edmund hade haft rätt, om icke — — — men händelserna får man icke gå i förväg, med reflexioner öfver dem.

Lida lefde i nu'et — och hoppades. Om hennes

blick stundom skymdes af en svartsjuk tår, om hjer-
tat sved när hon såg Edmund sysselsatt med Otilia,
så blef det åter solsken för hennes själ, då Edmund
gaf henne blott en vänlig blick, ett par milda ord,
och detta gjorde Edmund ofta, men vaktade sig, i
Lidas åsyn ändå mera än i alla andras, att förråda
den varma tillgifvenhet som för Otilia låg på botten
af hans hjerta.

Elisa njöt af våren, af de utsprickande träden,
den klart böljande sjön, de knoppande blommor,
sina foglar, sina lamungar, sina vänner och sin ung-
dom. Hon njöt af allt, utan att tala derom, utan att
rätt reda det, och äfven hennes lycka belystes af
denna flyttbara sol, som heter *hopp* när den går
framför oss, och *minne* när den står bakom oss,
men som nu kastade en stråle rakt ned i hennes
hjerta, så att hon kände dess lifgifvande värma, utan
att dock brännas deraf. Hennes första bön, när hon
om aftnarne, med slutna händer, höjde tankan till
Fadren i himmelen, den var — — — för Hugo,
den sista — — för henne sjelf, och så möttes de i
hennes hjerta, som begynnelsen och ändan, som A
och O, men ach, hon anade icke huru mycket det
fanns deremellan!

Hugo — — hoppades på *allt* hvad han ville, och
tycktes ibland hafva håg att kasta en lina omkring
lyckan, och rycka henne till sig; och — — skulle
den lyckan ändå icke vilja gifva sig, så — — —
kunde han ju försöka snaran på en *annan*.

Och nu! — — — Nu har berättelsens ångslup nog länge legat i lugn och löfbeskuggad hamn, intagit bränsle, och lagat sina skofflar, nu måste den åter ut och vagga på händelsernas fradgande böljor.

Den första utifrån kommande händelse, som bröt det lugna, och ljust enformiga lifvet på Fagervik, för någon af dess innebyggare, var — — — ett länge väntadt bref till Elisa; ett svar från modren, på hennes vänliga skrifvelse, hvilken hon en lång tid förtog för Otilia, men slutligen bekänt, sjelf finnande något falskt och orätt i denna tystnad. Hon hade sålunda berättat Otilia både om brevets tillvaro och dess anledning, samt ett par gånger beklagat sig för henne att hon icke fick något svar. Men nu kom det. Elisa tog det med synnerlig tillfredsställelse, när postväskans håfvor af Hugo utdelades, och medan de andra bröto diverse för dem nästan likgiltiga bref samt sedan kikade och bläddrade i tidningarne, satt Elisa i sin lilla kammare vid fönstret, endast störd af sina qvittrande foglar, och läste med en ovilkorlig smärta följande bref, skrifvet med dålig handstil, och sämre ortografie:

"Min kära Elisa! Det var då roligt att du en gång fick tillåtelse att tänka på din stackars mor, ty dina nyårsbref får du ursäktat att jag aldrig räknar, ty dem ser jag nog hvem som sätter upp åt dig, men detta hade du då skrifvit sjelf, det sågs på allting, ty jag är minsan intet så dum, som man väl velat inbilla dig, min stackars Elisa. Men stackra dig

"behöfver jag väl intet, ty du säger ju sjelf att du
"är så förbålt lycklig, och har så fullt opp, allt hvad
"du behöfver och önskar. Ach, den som kunde säga
"så med! Men den lyckliga lotten föll minsan intet
"på min partage. Gud förlåte mig att jag någonsin
"gifte mig med din far, ty det var just hela min
"olycka. Han förstörde både hvad jag hade, och
"hvad han hade sjelf, och hade det varit tecken till
"ruff eller duglighet i honom, så hade vi stått oss
"galant, haft ett präktigt hus, trots så godt som vissa
"andra, och du hade nu varit hemma hos din mor,
"som en förmögen flicka, hvilken snart fått sina fri-
"are, i stället för att som nu gå och äta nådebröd hos
"andra, utan att alls yeta hvad du en gång i fram-
"tiden skall få eller ej. Visa ej detta bref, utan bränn
"upp det genast, och säg mig vid tillfälle, om din
"faster aldrig talar om att göra dig testamente, eller
"att gifva mig något understöd, som väl vore både skä-
"ligt och billigt af den som har så mycket. Den der
"pojken Hugo — fruktar jag — lurar väl ifrån dig en
"stor del af arfvet, ty svågerns egendom var till en
"del ärfd, och därför skall väl han ha' dubbel lott,
"men af det andra borde du laga att du fick hälft-
"ten, eller ock att du blef gift med din cousin.

"Efter du har så mycket, och långt mer än du be-
"höfver så kunde du väl skicka din stackars mor en
"smula. Hon har ofta ingen fyrk, ty den som skall
"lefva på 300 R:dr i pension, den kan minsan ej
"säga som du, att man har så fullt opp, allt hvad

"man önskar. Nej, jag saknar ofta det nödvändiga,
"och tänker då alltid med en suck på mitt enda
"barn, och mina rika släktingar, som sitta i öfverflöd
"öfver öronen. Att aldrig din faster hjälper mig, det
"förundrar alla människor, ty jag vill aldrig räkna de
"der lumpna 400 R:dr som hon kastar till mig alla
"jular, och som jag alltid fick i salig svåggers lifstid.
"Det hade då varit den största skam för henne, om
"hon indragit dem. Bodde jag närmare så kunde
"du väl skaffa mig då och då litet matvaror, och
"något lass ved från hennes stora landtegendom,
"hvilket allt skulle vara af stor nytta för den som
"sitter på stadsgatan, och alls intet kämbart för
"henne, men nu är det så långt bort, att det kan
"icke låta sig göra.

"Men kan du då aldrig få lof att helsa på mig?
"Det ser bra illa ut för folk, att du aldrig får se
"din mor. Man undrar så fasligt på det här i sta-
"den, och Directeur F., i hvars hus jag bor, sade
"här om dagen att han kunde intet begripa att jag icke
"ettdera blef bjuden till min svägerska, eller att
"min dotter någon gång kom och helsade på mig.
"och då instämde både borgmästarinnan och gamla
"prostinnan. Af de två senare var det bara elakhet.
"Och för att förarga mig, det vet jag nog, men Di-
"recteuren, han talade som han menade det, ty det
"är den hederligaste karl under solen, det påstår
"jag. En sådan skulle jag råkat ut för, i stället för
"din far, men se han var vacker och Directeuren

"är just icke så vacker, ty ungefär kunde de varit
"lika gamla, om far din lefvat. Du kan tänka, jag
"hyrer af honom mina tre rum och kök, och beta-
"lar jag hyran så är det väl, och betalar jag intet,
"— så — ger han sig ändå till freds, och mången
"god bit hjälper han mig med, och med mycket an-
"nat äfven, och det är mig en god besparing. In-
"gen kan begripa hvarför han är så artig mot mig,
"och många tror att det är för det att min far en
"gång drog upp honom ur sjön när han var barn,
"men det kan då aldrig falla mig in att tro, ty det
"är bara historier och elakheter af Borgmästarinnan,
"likasom jag intet hade något annat värde. Han lä-
"ste ditt sista bref, och tyckte så fasligt mycket om
"det, och sade att der ser man hvad en god natur
"på egen hand kan uträtta, ty han såg likaså väl
"som jag, att ingen annan dicterat detta bref, utan
"att det var dina egna concepter. Han frågar mig
"ofta om dig, men jag vet ju ingenting, ty nu är det
"hela sju åren som jag aldrig sett dig. Kunde du
"intet få komma hit i sommar? Bed din faster der-
"om. Bränn för all del upp mitt bref, men säg att
"du händelsevis förstört det, och säg att din mamma
"allra ödmjukast helsar till din faster, och frågar om
"du icke skulle kunna få resa till henne på en liten
"tid i sommar. Krusa och var artig för all del, och
"för Guds skuld gör det på mina vägnar, ty jag vill
"visst icke stöta mig med min svägerska, som alltid
"varit så god mot dig. Låt nu se att du kan ut-

”rätta något. Om du fick din fasters vagn halfva
”vägen, så skulle jag nog laga att Directurens fick
”gå och möta dig, och lika så vid hemresan, ty jag
”kan nog fatta att du ej ville stanna hos mig i min
”fattigdom, du som är vand vid fullt upp på alla
”sidor.

”Farväl nu min kära Elisa, jag hinner intet mera
”i dag, för jag skall bort på stort café-calas. Helsa
”ödmjukast din faster och cousine Laura. Hon har
”väl blifvit gammal kan jag tro, hon såg intet ut att
”länge soutenera sitt utseende. Det är allt för ro-
”ligt att kunna tala med dig som med en fullväxt
”person. Min svägerska lär vara lika vacker och
”elegante som alltid, det hörde jag af några unga
”herrar, som voro i eder vinter-marknad, och som
”äfven hade sett dig, och sade att du ser rätt bra
”ut, var mycket väl klädd och fick dansa på balerne.
”Det är väl intet så ledsamt att höra sådant der —
”tänker jag, men det skall jag säga dig, att i allt
”det der brås du på mig. Nej farväl nu. Nu har
”du fått ett fasligt långt bref från

 din tillgifna Mamma.”

Huru det sved i Elisás hjerta, huru hennas fin-
känsla led vid denna läsning, kunna kanske blott de
bedömma som någon gång erfarit dylika hjertats
dråpslag, och sett huru just de som man så gerna
ville älska, så ställa att det blir en fullkomlig omöj-
lighet, och att hjertat studsar tillbaka, just när det
som allra helst ville gå framåt. ”Skall jag visa detta

bref, eller skall jag det icke?" frågade sig Elisa under strida tårar, framlockade dels af det behof som modren oupphörligt och på ett så lågt sätt lät framlysa, dels af det småaktiga och motbjudande i sjelfva brevet. Men snart framstod för hennes själ hvad hon borde göra och icke göra: lyda moderns befallning att icke visa brevet, och att förinta det, innan derom någonsin kunde blifva fråga, ty lögnen hade för Elisa något så afskyvärdt, att hon hellre gjorde hvad som helst, än dermed befattade sig. Hon fattade således genast sitt beslut: Med tårfulla ögon smög hon ned i parken, tog sitt bref med sig, och när hon kom ned till sjöstranden, sönderref hon det i små stycken, och var just färdig att kasta dem i vattnet, då plötsligt den tankan framstod för henne, att dessa bitar, med dessa ord, skulle icke drunkna, bara flyta och sköljas, utan att dock renas. I ett språng var hon uppe i trädgårdsmästarns hus, fick sig en eldglöd mellan tvenne små stickor, återvände till stranden, skrapade med händerne ihop några torra löf och qvistar, lade papperslapparne under och detta lilla bränsle öfver, och antände alltsamman, samt när det flammade och sprakade högt upp, sade hon för sig sjelf, eller tänkte det snarare, ty hon hade alldeles, genom Lidas exempel, vant sig utaf med att tala för sig sjelf: "Se så — tänkte hon — nu skall *aldrig* någon mera än jag plågas af dessa skrifna ord, hvilka nu renas och bortdö i eld, likasom min arma moders tankar måtte renas

och luttras i hennes egna och mina böner." Och nu bad Elisa, med innerlig andakt och sammanknäppta händer, vid den snart kolnade elden.

När hon, efter en liten stund, såg upp och, likasom väckt af ett sakta buller, vände hufvudet åt sidan, stod Hugo der. Det var under hela denna tid nästan första gången, som händelsen fört Hugo och Elisa allena tillsammans. Och detta just i denna stund! Elisas hjerta började slå, och hennes kinder rodnade långsamt men starkt.

— Hvad har du för dig? — frågade Hugo förvånad — Jag tror du ligger och tillber elden, likasom Anaïs i gamla Numa Pompilius — den heders paschan — Gud fröjde själen!

Elisa såg blott upp på honom, och för första gången kände hon helt tydligt hur ljuft det skulle varit att få öppna sitt hjerta för barndomsvännen, hur ljuft att gråta dessa oskyldiga, men ändå malörtsblandade tårar vid hans bröst, och för första gången kände hon äfven tydligt smärtan och bitterheten af att vara tillbakahållen af något — — något oformligt och obeskrifligt som hon såg och kände, fast hon ej ännu förstod att gifva det dess rätta, hemska namn: *köld* och *liknöjdhet*. Hon kastade blott en blick upp på denna Hugo, en blick som kunde gjort hvarje manligt hjerta vekt, som ej förut varit öfverfullt af något annat.

— Hvad i all verld gör du här — kära Elisa? — frågade Hugo ännu en gång — Steker du kastanier

eller fikon, så som vi gjorde när vi voro små, eller bränner du upp dina *billets-doux*?

Vid dessa ord kommo stora, klara tårar i Elisäs ögon.

— Hvad i all verld lipar du för? — frågade Hugo skrattande — Sannerligen tror jag icke att du höll på med att uppbränna dina souvenirer, ty det kunna ju flickor aldrig göra utan tår-sås. Säg, Elisa, gör du det? Hårtofsar, torkade blommor, gamla handskar och bandstumpar, skrifna lappar &c. Är det icke så? Deruti bestå ju edra souvenirer så länge tills tiden tillåter ringar och kors och hjertan och dylikt krams. Ach, ni hafva ändå roligt, ni flickor, som aldrig tänka och drömma om annat än kärlek och courtiser! Annat är det med oss karlar — suckade han — som hafva möten och viktiga värf att tänka på; framtida bergning och mycket annat.

Nu log Elisa midt under sina tårar, ty icke utan skäl tyckte hon att Hugo hade åtminstone lika mycken fröjd af sitt unga lif, som hon sjelf, och började motsäga honom.

— Ach du pratar! — svarade Hugo — Jag har rätt många bekymmer. Hvad jag helst vill här i verlden, det — — — är kanske en dårskap, som alla skola klandra mig för, och ändå kan jag icke låta bli att *vilja* det, och framgå till mitt mål, ehuru det mången gång är *något*, som rycker mig i armen och vill hålla mig tillbaka.

Elisa frågade icke hvad det var, detta som Hugo

helst ville här i världen. En finkänslig qvinna, hur ung hon än må vara, känner alltid på sig, när man säger något, för att säga mera derom, eller när man låter undfalla sig ord, som man hvarken här håg eller vilja att förklara. De talade nu fram och åter, utan särdeles djup mening å någöndera sidan, ty båda hade de *något*, och detta något var *mycket*, som de ville dölja för hvarandra.

— Hvar är Lida? — frågade Hugo, hvars tankar flögo rundtomkring, ofta utan att just fastna vid något. — Hon är bra vacker — fortfor han, och för allra första gången kände Elisa att hennes väns lof icke klingade alldeles så harmoniskt som alltid hittills i hennes öra. Icke dess mindre svarade hon:

— Ja, aldrig såg jag någon vackrare, och hon är ändå en godare flicka, än hon är vacker.

— Tycker du att hon är vackrare än mamma? — frågade Hugo, utan att gifva akt på Elisass sednare anmärkning.

— Åh, de äro så olika — svarade Elisa — mamma är icke mera så ung.

— Det är hon visst! — svarade Hugo med förtrytelse — det förstår du dig intet på dessutom.

Elisa såg på honom, förvånad öfver hans uttryck att hon ej skulle förstå sig på om en person var äldre än en annan.

— Stå nu intet så der, från skyarne fallen — sade Hugo, hvilken plågades af Elisass förvåning, i likhet med hvad så många andra bruka, när menniskor

förvånas öfver deras ord, emedan det är det största beviset att de ej förstå hvad som säges, ej följa annan tankeledning än sin egen; och att Elisa icke kunde följa Hugos i detta ögonblick, borde han hafva förlåtit henne, men det gjorde han icke, utan sade med en broderlig hvardagsharm:

— Stå nu intet och gapa efter orden, utan prata nu om Lida, och säg allt hvad du vet om henne.

— Hvad jag vet om henne! — höll Elisa förundrad på att svara, men hejdade sig, och hann dessutom icke, ty Hugo fortfor:

— Vet du, Elisa, om det är sannt att Baron Edmond ämnar gifva henne en betydlig hemgift? En fyrtio à femtiotusen Riksdaler eller så? Det hörde jag redan i X**, men mamma och tante Laura hafva aldrig sagt det, och de veta det väl.

— Jo, det ämnar han — svarade Elisa helt enkelt, och glad att Hugo gjorde en direct fråga, så att deras samtal blef något allvarligt, och icke ett evigt mundhuggande, något som särdeles litet roade Elisa.

— Då skall jag säga att hon blir ett ganska godt parti, som mången kommer att fiska efter — anmärkte Hugo. — Jag har lust att fria till henne — tillade han, af denna vana som han, och många med honom, hafva, att kasta ut ord, utan någon egentlig tanka på vigten deraf.

— Ja, det kunde du ju försöka! — svarade Elisa. — Men jag fruktar att det vore fruktlöst — tillade hon, icke utan en viss liten skadefröjd. På samma

gång gjorde hon sig färdig att lemna Hugo, för att återvända från sjöstranden.

— Hvarför det då? Nej håll — — spring nu intet din väg — sade Hugo, och höll Elisa först i shawlen och sedan i armen och klädningen.

— Du kan ju följa med — svarade Elisa och fortsatte sin gång.

Hugo gjorde så.

— Och hvarför det? — envisades Hugo under gåendet, allt hållande Elisa något tillbaka. — Säg hvarför det! Hvarför skulle det vara så *fruktlöst*? Svara nu! Hvad menar du med det? Säg då, och gå intet så der och tig.

Men nu slutade plötsligt deras samtal, och man måste medgifva att Hugo glömde ända till öfvermått detta och allt annat, ty framför de båda fostersyskonen stod — — — Otilia, med det ljufvaste, mildaste, mest engalika leende på sitt vackra, nu af en inre förnöjelse strålande, anlete.

Under denna samma tid som Elisa läst sitt bref och sedan gått ned till stranden, hade Otilia till en början sutit uppe i salongen och läst tidningarne med de andra. Men först eclipserade Lida, och kort derefter Hugo. Otilia, ingen särdeles bjesse i politiken, och något liknöjd i allmänhet för ställningen i Europa, staternas väl eller ve, lade tidningarne ifrån sig och smög sig äfven ut, när hon såg Edmund och Laura så alldeles fördjupade i sin läsning. Allena gick hon ned i trädgården, utan att just egentligligen tänka

på, om hon der skulle träffa de unga tre, men ändå det dock. Likvisst försvann snart en del af denna förmodan, när hon tyckte sig se Elisa skymta fram i hennes fönster, bakom fogelburen, och var då fullt öfvertygad att Lida äfvenledes befann sig der. Båda de unga flickorne voro hvitklädda denna dag, men som de hade alldeles olika hattar, blef det ej svårt för Otilia att se, långt innan de märkte henne, huru Hugo och Lida — som det tycktes — voro nere vid sjöstranden inbegripna i ett ganska lifligt samtal. Det var Hugo och Lida, det såg hon, det kände hon, det berättade hennes alldeles stillastående, halft förqvädda hjerta. Elisa hade hon ju sett skymta uppe på hennes rum, och der stod ju Lida med den rosenröda hatten, och nu — — ville hon (Lida) ju gå, men Hugo höll henne qvar i shawlen, i klädningen, i armen! Det blef nästan mörkt för Otilias blick. Hon lade handen för ögonen för att slippa se, och när hon såg upp igen, då — — vidgade hjertat sig af fröjd, alla pulsar slogo åter, läppar och kind färgades åter af ros och purpur: Det var ju Elisa, hennes lilla kära, älskade Elisa, till hvilken hon ville gifva en verld, om hon egt den, och ännu mera — — och detta mera var — — — Hugo. Det var ju hon som gick vid Hugos sida! Nu såg hon det ju så tydligt! Huru kunde hon så låtit bedraga sig! Hon harmades deröfver, men det var den ljufvaste harm. Nu kom hon närmare, nu såg hon orsaken till hela sitt misstag: Elisa hade Lidas röda hatt. Detta var

ock något oerhördt. Elisa brukade ju aldrig att låna, tog aldrig någon annans shawlar, handskar, hattar eller andra klädespersedlar, hon hade ju därför en afsky, för hvilken man ofta brytt henne! Men nu — nu i denna häpenhet och ifver att få förinta modrens bref, tog hon den första hatt som kom henne för ögonen, och det var Lidas. Otilia sade dock icke ett ord om sitt misstag, bara njöt deraf, och luftandarne hviskade sig emellan: "Hon hade dödt om det varit Lida. Hon lefver med dubbelt lif när det var Elisa."

Hugo, som gått bakom Elisa, var med ett enda språng långt framom henne, när han såg Otilia, och som hon icke alltid, genom sin ofta vacklande helsa, var så oändeligen vacker som i denna stund, nedföll han på ett knä framför henne, tog hennes hand, och kysste den med mera värma än någonsin.

Elisa, äfven upprymd af mångahanda orsaker, och i Hugos knäfall endast seende ett bevis af barnslig tillgifvenhet, gjorde som han, och der lågo de båda framför Otilia, som så nära förenade dem i sitt hjerta, der lågo de, tätt bredvid hvarandra, såsom det syntes, och ändå — ändå så himmelsvidt skiljda. Hvad Otilia var lycklig i detta korta ögonblick! Hon kände nu med full visshet att aldrig — aldrig, äfven i denna samma stund, hennes svartsjuka kunde falla på Elisa, och njöt således i dubbelt mått af Hugos kärlek, hvilken hon hoppades så småningom kunna leda till ett annat föremål. Men äfven denna

öfverflyttning skulle ske medelst — "kärlek" — tänkte Otilia, och fann således en ursäkt för naturen af den tillgifvenhet som hon egnade Hugo.

Hvad de voro lyckliga dessa sex, mången stund af denna herrliga Maj-månad! Och hur mången gång långt fram i lifvet suckade ej flera af dem: "I Maj 183*!" och läto tankarne ila dit tillbaka, likasom blicken söker ett ljus i natten.

FEMTONDE LÅSNINGEN.

Qui s'aime plus que son frère n'est pas digne du Christ, mort pour ses frères. Avez vous donné vos biens, donnez encore votre vie, et l'amour vous rendra tout.

F. DE LAMENNAIS.

I anseende till dess kommande följder, hafva vi nu redogjort för händelsen med Elisas moders bref. I anseende till det både comiska och tragiska element som ligger i en annan händelse, vill man redogöra för den:

Under dessa dagar då man på Fagervik arbetade på sandvägen, torfsoffan och alla dessa försköningar vid sjöstranden, hände det sig att hela Generalsfamiljen från Nolsjö ankom för att göra sina grannar på landet en eftermiddags-visit. Det var först och främst gamla Generalen sjelf, som genast slog sig ut för Otilia och sade henne otaliga gammalmodiga pudrade och friserade complimenter och artig-

heter, alldeles sådana som Molière låter sina Marquis & Vicomtes säga till sina Marquises & Vicomtesses, *pourvu que* — — — att dessa ej äro *les femmes de ses propres maris*. Det var Generalskan, som öfverföll Laura med vänskap, sqvaller och frågor. Det var Fröken Julie, som icke förlorat modet att än en gång coquettera för Hugo. Det var äldsta sonen, Lieutenant Ulrik, som kikade på Lida. Det var den beskedliga, omärkliga Marie, som språkade med Elisa, och det var dessutom — — lilla Häradshöfdingen, gammal bekant i Generals-huset, och som kommit från staden, just i speculation att från Nolsjö få göra sin första visit på Fagervik, ty han hade aldrig varit der förut, såsom obetydlig admirateur till Otilia, eller till något fruntimmer öfver tjugo år, ehuru han sjelf var långt fjerran förbi de tal som börjades både med ettan och tvåan. Han hade således med allra största enthousiasme gått in på Generalska herrskapets proposition att med dem göra detta besök, och under detta var han att anse som en aldrig vikande skugga, eller plågoande, eller ondt samvete för den stackars Lida.

Arbetet vid sjöstranden hade, vid de främmandes ankomst, så till vida upphört, att Otilia hade fört sina gäster, hvilka öfverraskat våra sex i deras landtliga värf, upp från sjöstranden, och in i sällskaps-rummen, och alla hade följt med, utom Edmund som tyckte det var roligare att pinna fast torfsoffan, än språka nonsens med visit-folket. Lida hade stannat

qvar hos Edmund, och, till hennes ytterliga harm, Häradshöfdingen hos henne. Han låtsade vilja hjälpa henne med arbetet, men ville det visst icke i det hela, för sina *endimancherade* kläder; sade dock så många fadda, utsökta och utslitna grannlåter i anledning deraf, att slutligen när han liknade Lida, som bar bort en korg med obrukbara torfstycken, vid "den hulda Flora," slog hon hela torfkorgen på honom, sägande:

— Nå så håll till godo med de blommor som Flora bär i sin korg, och korgen med!

Der stod han nu, jordig och sandig från hufvud till fötter, och stum af toilett-smärta, medan Lida, utan att orka se på honom, återvände till Edmund.

— Du är mycket varm! — sade hon till honom, och tog en liten silkeshalsduk som hon hade om halsen, och torkade svetten ur hans panna.

Edmund var för jordig om händerne, att därför tacka henne med en faderlig klappning på axeln, utan när hennes hand kom så nära, kysste han den, vänligt sägande:

— Täck, min goda flicka!

Och Lida var lycklig häraf hela dagen. Hon upprepade de enkla orden tusen gånger för sig, under dagen, i natten, i ensamheten, bland de andra.

Hvad den första men oskuldsfulla kärleken begär litet, är nöjd med litet, njuter af litet! Tasso sade en gång:

"Par son respect l'amour vrai se déclare,

"C'est lui qui craint, qui fuit, qui s'égaré,
"Qui d'un seul regard — — fait son suprême bien.
"Désire tout — — prétend peu — — n'ose rien."
— — och skalderne — — de tala dock den *renaste*
sanning, eller ock — — — äro de inga skalder, bar
ra Rimthussar.

Emellertid tog Generals-herrskapets visit ett slut,
lika som alla andra visiter, ehuru somliga tyckas vara
af kautschuh. De reste, och man visste nu mycket
som man ej vetat förut.

Mötets början var utsatt till den 8:de Juni. Generalens familj skulle passera hela denna brillanta tid, alldeles icke på Nolsjö, utan på ett litet landställe bredvid lägret och campements-platsen, hvilken var belägen en tre till fyra mil derifrån. Detta lilla ställe hyrde Generalen nästan alla år till detta ändamål. Hugo skulle göra en sort Adjutants-tjänst hos Generalen, dels för att den gamla artiga mannen trodde sig dermed storligen förbinda sin sköna grannfru, dels för att Hugo, utom det så fullkomligt presentabla i sitt skick och hållning, äfven var god ryttare, hade tillgång på vackra ridhästar och skref en förträfflig handstil, samt var Under-lieutenant utan lön, och kunde således disponeras hur som helst.

Man visste äfven att Generalens vid denna tid värtade ner sin yngsta dotter, Cecilia, och en ny gott vernante från Stockholm. Den förra hade varit i halftannat år i en pension deruppe, och den senare

skulle nu fullända hvad som med bildning och förbildning var börjadt i pensionen.

Man visste äfven, allt efter de främmandes afresa, att gamla Julies coquetterande denna gången icke gjorde den allra ringaste lilla verkan på Hugo, och sjelfva Laura fick till och med medgifva att Hugo nu verkligen *var* allt hvad han förr alltid ville *synas*, nemligen hård som stål för "gamla Julies" pilar, och hennes benämning af "gamla Julie" rotfästade sig nu alldeles på Fagervik.

Man visste dessutom att Häradsböfdingen, sedan han ruskat jord och sand af sig och förlåtit Lida hvad han ej ens skulle förlåtit en af himlens cheruber, nemligen att derangerat hans, med stor svett och vedermöda fulländade eftermiddags-toupé och toilette, hade han en lång stund snattrat omkring Otilia och talat om huru "skönt" Fagervik var, hur han "regretterade" att ej långt för detta gjort sin "första visit," hur "trefligt" här såg ut, hur han skulle "trifvas" här hela sitt lif, hur han nu säkert i många veckor aldrig tänkte på annat än dessa "trefliga stunder" &c. &c., tills Otilia alldeles tröttnade och, för att blifva honom qvitt, företog hvad han väntade, och skulle väntat på tills han qväft Otilia af ledsnad: Hon bad honom nemligen någon gång förnya detta sitt besök, och han tackade, som hade all himlens salighet så-tals och i douche-format störtat ned öfver honom.

— Och han lär minsan icke dröja länge — sade

Hugo och såg skrattande på Lida, när Otilia med många roliga tillägg berättade detta. Både hon, Laura, Elisa och sjelfva Edmund skrattade äfvenledes, men Lida skrattade visst icke, utan gjorde en så förfärlig, sur mine, och rynkade pannan och drog på axlarna och grinade så illa, att alla de andra skrattade ändå värre.

Detta förnyades ofta under de dagar som följde straxt efter Generalens besök, och Hugo slutade aldrig att bry Lida.

— Kom ihåg hans gamla mor! — sade en gång Elisa, som ej ville att Lida skulle så ytterligt visa denna sin afsky för Häradshöfdingen, hvilken, ehuru hon visste att han var en beskedlig och hederlig människa, dock nästan gränsade till vattenskräck; ty hon blef numera blek och alldeles utom sig af olust och vämjelse, när man blott nämnde honom, och ännu mera när man brydde henne för honom.

— Åh, jag bryr mig hvarken om honom eller hans gamla mor! — sade Lida nästan ursinnig.

— Tala icke så om din kanske tillkommande frusvärmöder — sade Laura, kiknande af skratt. Men se då bröt Lidas af naturen grufligt retliga och häftiga sinne ut, hon kastade en ljungande blick på Laura och straxt derefter ett stort tungt lexicon som hon händelsevis höll i handen, och efter denna bragd ilade hon ut. Ordboken, bunden i ett gammaldags fast och välskt band, med en fjerdedels tums tjocka trädermar, kom rakt i hufvudet på Laura hvilken

föll sanslös baklänges. "Vilddjur!" hade hon dock hunnit att halfskrattande utropa, innan hon afdånade.

— Ja, ett riktigt vilddjur! — sade Otilia högt gråtande, och badande Lauras blödande tinning med ättika och *eau de Cologne*, under det att Elisa, blek och tyst, höll samma sorter fluidum framför hennes näsa, för att få henne till sans igen.

Under detta hade Lida medvetslöst flugit ned till sjöstranden i en verklig förtviflan, dels öfver att man brytt henne för Härads höfdingen, och dels öfver sin egen öfverilade kraftyttring, och mest öfver att sjelfva Edmund äfven hade skrattat åt henne. Hon sprang ut på en liten brant klipphäll, under hvilken sjön sades vara ganska djup, och, utan all vidare besinning, utan ett ögonblicks eftertanka, utan att fasa hvarken för döden eller sitt företag, blott för att i hast blifva lifvet och lidandet qvitt, kastade hon sig handlöst i vattnet, och förlorade äfven genast all sans, och återfann den — — icke så, som hon kanske chaotiskt föreställt sig det — — i en annan värld, utan uppe på sitt rum på Fagervik, liggande på sin bädd omgifven af Otilia, Laura med en bindel om hufvudet, Elisa tyst och blek och med en tår i hvar öga, Edmund orolig och ängslig, samt Hugo — — genomvåt.

— Hvar är jag? — ropade hon, när hon ändteligen, efter många af de kringståendes fruktlösa försök, slog upp ögonen.

— Bland dina goda, tillgifna vänner — svarade

Laura, som stod henne närmast, och som inom sig heligt lofvat att aldrig mera skämta med denna flicka.

— "Edmund skrattade!" — var hennes nästa förtviflade utrop. Men när nu Edmund framkom till henne, när han lutade sig ned emot henne, när hennes förut nästan domnade armar åter fingo lif, och dessa armar hårdt omslöto Edmunds hufvud, när hon tryckte detta dyra hufvud för första gången till sitt bröst, då vaknade äfven alla lifsandar, allt medvetande, men — — all förställning var nu bortsköjd i den djupa vågen, och hon sade — — klart och tydligt:

— Kalla mig till lifvet, o Edmund, om du vill älska mig, men låt mig dö, om du icke det kan! Ett tredje finns icke för mig.

— "Se så!" — tänkte Edmund — "Nu är det gjordt med mitt lifs lycka! Nu är lotten kastad, domen uttalad! Icke en tanka mera åt ett annat håll! Jag är dubbelt brottslig mot detta barn. Jag gaf henne väl mot min vilja och föresats, men jag gaf henne ändå min *tro* och mina *grundsatser*, som aldrig måste passa för qvinnan, och jag nekade henne mitt hjerta, och jag gjorde intet försök att gifva henne något bättre i stället för begge delarne. *Jag* — och icke *hon* skall plikta därför. Vare det sagdt!"

Dessa tankar genomlade Edmund hastigt som en blyxt, men redigt som en manlig tanka, och, ännu lutad öfver Lida, ännu innan ljudet af det sista ordet i hennes hotelse, som han för väl visste icke

vara tom, hade hunnit att förklinga, svarade han med fast och bestämd ton:

— Du skall lefva, och jag vill älska dig.

Lida slöt åter ögat, men det gjorde säkert hvarje svag dödlig, om man i en hast förde honom från den dimmiga jorden in i Edens ljusa lustgårdar.

Elisa sammanknäppte tyst sina händer till en från hjertat strömmande tacksägelse. Otilia kände sig *nöjd* och tillfreds, Laura — — litet harmsen, och Hugo sade halfhögt, så att ingen mera än Otilia hörde det, ty man kan aldrig tala så sakta, att icke ett älskande hjerta lyssnar dertill:

— Hu! det kalla bad käns svalt, när man besinnar att man vågat sitt dyrbara lif, för att från sjöbotten draga upp en skönhet, som vill *dö* för en *annan!*

Otilia var långt från fullkomligheten. Otilia drog på munnen, och bad Hugo gå och kläda om sig.

Sådan är vänskapen, ty vänskap kände Otilia för Edmund, men när denna vänskap icke grott i bar-naåren, blomstrat under den första ungdomen, så — — äro dess frukter ofta stora och runda, och alldeles icke att förakta, fast något färglösa, något smaklösa, något litet ljumma.

Från denna dag förändrade allt sitt skick: Somligas barometer hade stigit högt, andras fallit betyd-

ligt, men ingen lät sig märka. Lida sam i ett haf af aldeles stum salighet. Otilia var nöjd och Elisa glad. Laura var ganska missnöjd, och någon gång kunde det till och med framlysa; och hade icke alla de andra fem varit så fullt sysselsatta med sig sjelfva, så — — hade de troligen märkt det, ty Laura var ingen öfverdängare i förställnings-konsten. Hugo — — tycktes väl icke bry sig om alltsamman, men hade ofta en liten speglosa i beredskap på tungan, till förmån för "det nya trolofvade paret," och sade stundom till Elisa:

— Jag begriper aldrig hvarför han någonsin tog sin sköna ur fodralet, och pratade om hemgift och utstyrsel och dylikt, när han ämnade behålla henne sjelf.

— Så du talar! — svarade Elisa — Det har han visst aldrig pratat om, ty hvad än man kan förebå Baron Edmund, så är det åtminstone icke att *prata*.

Till sitt yttre var Edmund sig fullkomligt lik, och i hans förhållande till Lida fanns nästan icke den minsta skillnad. Någon gång, när de voro allena, sade han till henne:

— När du blir min maka, så önskade jag &c. — och nu följde någon uppmaning till ett eller annat, hvilken Edmund förutsåg *nu* vara den bästa tiden att göra.

Hans minsta ord var en lag för Lida, och man såg henne nu, till allas förvåning, lemna böcker och declamationer, ströfvande i skog och mark, fantise-

rande af alla sorter, för att stilla och flitigt, ordentligt och uppmärksamt, eller rättare sagdt hörsamt, af Laura och Elisa lära sig allahanda handarbeten och andra fruntimmers-göromål.

Otilia visade flickan nu en moderlig godhet, och Lida — — alldeles säker att icke i Otilia se en rival, närmade sig henne allt mer och mer för hvar dag. Hugo rustadê sig till sitt möte.

— Låt mig få taga afsked af dig — bad Hugo Otilia, redan flere dagar före hans afresa — och låt mig få göra detta med dig allena! Jag *kan* det icke bland alla de andra. Jag gör som Lida: jag förråder på en gång hela mitt af kärlek fulla hjerta, och — — — jag skulle aldrig draga i betänkande att göra det, om du — — ville göra som Edmund. Men jag känner dig, du hårda, grymma! *Ån* måste jag en tid ligga som tiggare vid dina fötter. Men tro mig! det skall icke alltid blifva *så*! *Min* måste du blifva, och *då* skall jag hämnas, *då* skall du få ligga vid mina fötter, du sköna, hulda, tjusande varelse! Och jag skall vara hård som granitklippan för dina böner.

Otilia ryste ovilkorligt. "O nej!" — tänkte hon långt mera på allvar än på skämt — "*dit* skall det väl ändock aldrig komma, men Gud vet huru långt, ty jag älskar honom utan all rimlighet."

Och nu led det till de sista dagarne: Edmund var ännu qvar, men skulle snart återvända till sitt hem. Otilia, Laura, Elisa och Lida hade alla haft otroligt mycket att göra denna senare tid, med Hùgos utstyrsel till detta hans första militäriska *môte*. Han gjorde ofta höga, ungdomliga, lefnadsfriska och lekfulla skutt och språng, vid tankan på all den munterhet han väntade, bland unga, lifliga kamrater, hvaraf han redan kände de mesta, och det glada, lustiga, ofta strängt bundna, men dessemellan tygellöst fria soldat-lifvet, som snart skulle möta honom. Uppträda derstädes ville han gerna, med all möjlig yttre anstrykning af välstånd och elegans. Sin officers-examen hade han tagit med det allra största beröm, och nu var han angelägen, att äfven i allt annat höja sig öfver både det sämsta och det medelmåttiga, samt i allt sträcka sig upp till det *bästa* så långt som armarne räckte.

Att Otilia fullkomligt delade alla dessa åsigter, behöfver man aldrig säga, kanske deremot försvara, men slutligen måste man dock förlåta henne, ihågkommande att hon var en qvinna, icke af de *klokaste*, men af de *ålskvårdaste*, just en *sådan*, som alltid bör hafva stödet af en man och hans åt det rätta hållet visande hand att följa. Dessutom älskade hon ju Hugo så innerligen, och grannlåt och fin elegans desslikes, och dertill hade hon en utsökt — hvad man kallar — god smak i val och anordning af allt hvad som hörde till lifvets behof och försköning,

och ju bättre smak en qvinna har, dess mera vill hon begagna den, och — — — utom allt detta: Var icke Fagervik blifven en guldgrufva? Fick hon icke numera penningar af den gamla Inspektoren, så snart hon blott nämnde en halfdragen anda derom, och kan väl penningen användas bättre, än till glädje och gagn för dem man älskar? — — Så filosoferade Otilia, eller snarare sagdt: hon filosoferade alldeles icke öfver alltsamman, utan bara bestyrde om tältäng och tältsoffa, tältstolar och tältbord, allt lika elegant som sjelfva tältet af snöhvitt lärft till yta, och rosenrött, blommigt sitz till inre tapetsering.

Tältstolarne voro broderade med tapisseri, och alla de stygn som lågo till venster, men skulle ligga till höger, och som Laura grymtat om tjugo gånger, men icke fann sig hinna att sprätta upp, dem hade Lida sytt, tänkande långt, långt fjerran ifrån alla tältstolar i världen.

Kuddarne till soffan, mot hvilka Hugo skulle hvila sitt tjugoåriga hufvud, när han, efter slutad exerceice, makligt utsträckte sig på soffan, hade Elisa sytt, och ofta hade de små korall-läpparne, när hon var alldeles allena, när hon sett sig om att ingen kunde stå bakom henne, lutat sig ned mot bågen och lätt vidrört den blomman hon sist lockat fram ur hårduken.

Otilia besörjde om linne och varma filtar, som skulle skydda för kall vårluft, och en mjuk nattrock som skulle efterträda den trånga, spända uniforms-

rocken, och sammets-rökmössan som skulle begagnas när cigarrerne kommo med i spelet, och värjehänget som skulle ligga tvärs öfver hjertat, och fina flanellströjor som Hugo skrattade åt, Laura i högsta grad recommenderade, och som Otilia sydde och kantade med ljusröda och ljusgröna band.

Kan någon, efter denna beskrifning, tro att Hugo, lika som en af tolfte Carls bussar blå, drog i härad med sitt breda svärd, sin blå rock och en tunn rensel, så förtjenar denna någon att kallas stendöf och blind samt stockdum, och att påminnas om hvad de senare ethundrade och tjugo åren förmått uträtta i allt — i krigarens utrustning ej mindre än i allt annat. Och därför borde aldrig någon vanvetting uppstå, som vill att *något* i ett *nu* skall vara likt med något i ett *då*, ty en flod som störtar fram, tager *allt* hvad som är rörligt och flyttbart med sig, och *tiden* är en flod, och menniskorne, deras idéer, deras åsichter och insigter, äro rörligare, flyttbarare än allt annat, och konsten är blott att i förhand grafva för floden, att den må taga den bästa riktning som möjligt, ty *framåt* måste den ändå.

Hugo gick nöjd och förtjust, betraktade än den enas och än den andras arbete, såg flitigt om sina båda vackra ridhästar, och hade mycket bestyr om sadelmundering och dylikt; suckade djupt när han tänkte på den snart annalkande afskedsstunden, men hoppade högt, när han tänkte på återseendet, och hvisslade gladt och högljudt när han tänkte på mö-

tet, och gäspade förfärligt när han läste tjenstgöringsreglementet.

Otilia ville göra *allt* för honom, gjorde äfven allt hvad som stod i hennes makt, men tänk att hon förmådde icke förhöra honom i detta, det inspidaste af allt studium: — reglementet och soldat-instructioner, och Dahlströms lilla bok, och Hazelii både stora och små, och Gud vet visst *icke* hvad de alla heta. Detta blef Elisas lott, och hon satt med yttersta tålmod, flitigt syende och förhörde vår Hugo, tills — — hon kunde sjelf hvad hon förhörde. Otilia hade, af detta *förhörande* ettdera blifvit sömnig, börjat skämta, glömt bort hvarom frågan var, eller funnit alltsamman både onödigt, odrägligt och utan all nytta, och Hugos distractioner hade varit af tusen olika sorter. Med ett ord: Elisa passade mångfaldiga gånger bättre dertill, och Otilias hjerta sam i fröjd, när hon såg sina båda älskade barns unga hufvuden lutade tillsammans öfver den tröga boken; ty så fort Hugo feltog eller missade sig, och Elisa rättade, sade han: "Får jag se," och skulle titta i boken sjelf. Detta gaf anledning till månget litet godt och roligt gnabb.

"O, att de *så* kunde vända bladen i lifvets bok!" — önskade Otilia tyst inom sig — "och tillsammans finna glädje och fröjd af hvad som — för hvar och en särskildt — skulle vara ledsamt och odrägligt."

Edmund nästan bara läste, eller satt med en bok för ögonen, hela denna sista tid, och man kan på

ingen grund säga om honom: "Hvad han tänkte, vet Freja" &c., ty hans tankar voro vidt skiljda från Freja och irrade i långt djupare, långt allvarligare schakter, än hennes rosenlundar. Vi få väl följa honom dit innan kort, men nu stundade "*den sista aftonen på Fagervik*" (ty så kallades den sedermera alltid). Nu var den för handen: Otilia var mera än lofligt nedslagen. Ofta hade hon, under loppet af lifvet, anat, ofta annat orätt, men äfven någon gång rätt, och hvar gång trodde hon dock alltid på det senare. Hon anade nu intet godt af detta Hugos bortgående. "Huru skall allt se ut när han återkommer? Är han *då* — sådan som *nu*? Eller är han annorlunda, och hurudan är han *då*?" Detta var frågor som uppstodo inom Otilia och trängde sig emellan hvarje annan hennes tanka, glad eller sorglig. Hon ville väl att Hugo till en del skulle förändras, älska henne lika högt, men på ett annat sätt; af kärlek till henne och äfven af kärlek till Elisa, förena sitt öde med hennes, och sålunda realisera *den enda* förhoppning som Otilia närde för framtiden, ty alla sådana, der hon sjelf spelade hufvudrollen, hade hon redan afsagt sig. Men af denna frånvaro var ej en dylik förvandling att vänta, att hoppas, mången annan deremot att frukta, ja, hvarje annan. Således bad Otilia Gud rätt innerligt, att Hugo skulle behålla sin kärlek till henne lika varm, lika liflig som nu. Hon skulle väl veta rikta den förnuftigare framdeles, när man hade *tid* och *lugn*

och ro framför sig. Nu fanns — — ingendera, och nu — — öfverlemnade sig Otilia för första, och — efter vi skola tala sanning — för sista gången åt sin varma känsla, och delade Hugos, eller kände kanske långt bittrare än han, smärtan öfver afskedet och den långa frånvaron.

”Sista aftonen” var förstämnd och ängslig: Otilia föresatte sig att icke gråta, Elisa hade strängt befallt sig, icke allenast att icke gråta, utan att deremot skämta och skratta. Lida tänkte alldeles intet på alltsamman, var, om något skulle vara, glad öfver denna Hugos afresa, då hon tyckte sig åter kunna få litet mera tänka, tala och svärma i fred. Edmund bara läste. Laura förmanade Hugo, dels på skämt, dels på allvar, än om sina mobilier, än om sina vigilier, och om mycket annat. Hugo var orolig och ville hafva slut på aftonen, och under förevändning att ännu hafva något oinpackadt, började han ”godnatt-tagandet,” och det gick hastigare än vanligt.

Edmund öppnade, så fort han kom in i sitt rum, ett fönster ut åt parken, men han stängde det åter genast, då han såg tvenne lyckliga, vandrande arm i arm i den vackra Juni-aftonen, på en af parkens gångar. Otilia sade der ett kort men varmt farväl till Hugo, och den luft som kom genom fönstret blef Edmund för tung och för qväfvande. Han stängde det således och lade sig, och var nog manligt mäktig öfver sina tankar, att han lyckades tänka — — *intet* — kanske det svåraste företaget för en tänkare.

Andra morgonen voro alla, utom Otilia, på fötter klockan fyra, för att se Hugos aftåg, men hon lät ursäktas sig, mådde ej bra, hade ondt i hufvudet, m. m. Morgonen var klar, lugn och varm. Hugo var blek och orolig, och det syntes väl för dem som något sågo, att han tänkte på helt annat än att äta frukost och begifva sig utaf. Icke dess mindre gick detta, och gick fort nog, hvar till Lauras jägtande och påskyndande icke litet bidrog.

— "Farväl, j vänner!" — sade han kort och hastigt, kastade, när han hoppade upp i åkdonet, ännu en vemodig blick upp till de fönster, der gardinerne voro nedfällda, gaf hästarne en klatsch, och var, inom ett ögonblick, försvunnen ur de kvarblifvandes åsyn.

Hvar och en gick tyst och gerna till sig.

Malicen påstod att Laura tog sig en liten lur och att Elisa låtsade göra detsamma. Edmund mätte sitt rum med långa steg och tänkte på hädanfärd. Lida uttömde i herrliga, väl sammanflätade ord, hela sitt fulla, jublande hjerta. Hvad Otilia tänkte vet man ej rätt, men hennes hufvud värkte förfärligt, hennes tårar voro omotliga, och efter denna dagen såg man henne nästan aldrig glad, eller med helsans lagom färgade rosor på sina kinder, utan antingen flammade der en hectisk hotande låga, eller var hon blek som en hamn.

Hugo skref med de återvändande hästarne:

"Lif af mitt lif, jag är då skiljd från dig! Och du

"sörjer och du gråter, och jag känner det och kan
"ej få trösta dig! Men hvarföre, hvarföre så gråta?
"Det är ju blott en kort tid, och sedan är jag ju hos
"dig, och *din* för evigt, om du blott *vill* det. Var
"nu glad och lugn! *Tro* din Hugo, och *ålska* honom
"äfvén, men sörj honom icke, ty han är dig — tvärt
"emot all din förmodan, alla dina spöklika aningar —
"trogen in i döden."

Nu blef det mycket tyst på Fagervik. Edmund behöfde fullkomlig ensamhet, och återvände till sitt hem. Löfven sprucko ut och blefvo stora. Narcisser och tulpaner kröpo ur sina vinterhufvor och prålade, vissnade och föllo utaf, blad för blad, som våra fröjder: Syrenerne helsade och togo farväl, fort som ungdomen. Törnrosknopparne svälde, sommarsol och sommardagg stridde om dem, som kärlek och vänskap om ett sextonårigt hjerta, men solen segrade: knoppen blef blomma, och hvita liljan stod bredvid och sade stolt: "*Jag* har icke så bråtom!" Men hon kom slutligen, äfvén hon, lockad af sol, likasom kalla hjertat, en gång af kärlek. Men allt detta gick stunt och tyst på Fagervik i år, och endast de surrande bien gladdo sig deråt.

När Elisa vaknade, när hon somnade, kände hon ett agg, ett obehag, och ängslan, en tryckning öfver bröstet som hon aldrig förr känt. — "Det är väl

mammas bref som så plågar och grämer mig" — tänkte hon, suckade och fällde mången osedd tår, och bortjagade mången. Sina sparpenningar gömde hon troget. Ingen fattig kunde numera rosa hennes gifmildhet; hjertat sved när hon såg nöd och lidande; men handen — — — hade hon befallt sig att sluta. Till Otilia sade hon likväl intet, ännu mindre till Lida eller någon.

Laura bara manade på de välsignade försummade auctions-arbetena, sörjde uppriktigt öfver Otilias för hvar dag aftynande helsa, och höll vackra tal för Lida om hennes framtida pligter och om den tacksamhet hon var himlen skyldig för en sådan lycka som fallit "burdus öfver henne."

Lida var visst icke lycklig. Lyckan finns ej på jorden, åtminstone är det visst icke våra passioner och häftiga lidelser som rycka ned henne med våld från himmelen, och Lida hade redan en svag aning om att hon *kämpat* sig till sin lycka, och icke, som det anstår qvinnan, ödmjukt och tåligt afvaktat henne, glad när hon kommer och undergifven när hon uteblifver.

SEXTONDE LÅSNINGEN.

Les circonstances ne forment pas les hommes, elles les montrent: elles dévoilent, pour ainsi dire, la royauté du génie, dernière ressource des peuples éteints. Ces rois qui n'en ont pas le nom, mais qui regnent véritablement par la force du caractère et la grandeur des pensées, sont élus par les événemens auxquels ils doivent commander; sans ancêtres et sans postérité, seuls de leur race, leur mission remplie, ils disparaissent en laissant à l'avenir des ordres qu'il exécutera fidèlement.

F. DE LAMENNAIS.

”Nu är det dödt och ledsamt på Fagervik” — säger mången, och vi underskrifva det, och draga ut af till Hugo och lägret, men dröja i förbifarten ett ögonblick på det ännu tystare än Fagervik varande Ödeborg. Det stod nu — detta gamla arfslott — omgifvet af sina höga, flera hundra år gamla jette-

ekar, sina, från urminnes tider underhållna, klippta granar, sina mörkgröna dammar, djupa kanaler, och långa, ändlösa alléer, med sina tjocka grå murar och dystra kamrar, alldeles som en mausolé öfver sin herrskare, ty lika tyst som innevånaren i en sådan, satt Edmund i den stora stolen vid sitt skrifbord, arbetande flitigare, ifrigare, rastlösare än någonsin.

Första aftonen efter sin hemkomst från Fagervik, hade han, när han inträdt i sitt välbekanta rum, uppfyllt af hans tusenfaldiga, i oändliga serier gående tankar och idéer, känt ett visst välbehag, det första på länge, och — sådan är vanans och lokal-sinnets makt, äfven öfver en af de starkaste själar — han tyckte sig först nu fullkomligt redigt, och befriad från alla töcken, icke lyst af något irrsken, kunna betrakta sin *nuvarande* ställning i lifvet, ty nu var den bestämd, oåterkalleligen bestämd.

"Farväl" — sade han, men icke ett farväl, sådant den blöda qvinnan säger åt hela sitt lifs glädje, för att sedan tusentals gånger gråta deröfver, utan ett farväl som betydde en fullkomlig brytning, ett upphörande, ett slut. — "Farväl, alla drömmar om Otilia! I min famn skall jag icke mottaga den nedtryckta, den förkrossade, vid mitt hjerta skall hon icke finna den tröst hon snart så väl behöfver. Mitt gamla Ödeborg skall icke vara den hamn, der hennes lifs farkost efter storm och härjning löper in till evigt lugn och ro. Dessa gamla murar skola ej se tvenne hjertan som efter passionens stormar, höjt sig

ur dess grus, luta sig mot hvarandra, och med denna kärlek, som tiden gör större och fastare likt jerneken, icke dödar, likt dagblomman, med denna kärlek till hvarandra, och allt hvad de skänkt hvarandra, lösa problemet om den enda lycka, som lifvet någonsin bjuder i verkligheten: husligheten, familjelifvet — sjelfvaldt å ömse sidor, ty så hade det dock blifvit. Otilia är icke den qvinna som förmår se att ett hjerta kallnar för henne, utan att i ett annat — — bättre — — vågar jag säga så? — finna ersättning, och den hade hon funnit hos mig. Men — — det är förbi!"

"Jag säger till monarken, till statsmannen, till lagarnes tolkare, till den frie medborgaren och den kedjade fången: "Haf ingen annan lag för dina egna fria handlingar, än ditt eget samvete," och jag försöker att uppgifva de medel som fordras, att göra detta högt och rätt talande med hörbar och begriplig röst, att bevisa huru endast detta (samvetet) förer Guds talan, och jag sjelf — — jag skulle icke förmå följa mina egna föreskrifter! Jo — säkert! För menniskorne kunde jag på tusen sätt urskulda mig, om jag öfvergif denna flicka; för Gud och för mig sjelf — — — aldrig! Jag har begått tvenne brott mot henne, och det tredje — att förskjuta henne och hennes oskyldiga kärlek, skall icke tynga min syndaskuld till henne. Qvinnan måste älska, och jag har blott gifvit henne ett föremål att se, att känna — — — att älska. Jag har dessutom smittat henne med min

manliga öfvertygelse, att i samvetet ligger gudomen, och att den uppenbarar sig i *allt*, men aldrig allena i *ett* och denna lära kan kanske passa för mannen, — aldrig för qvinnan. Man må orda, skriva, diskutera och disputeraså mycket man vill om qvinnans emancipation — sådan blir den aldrig, att samma åsigt, samma troslära passar för dem båda. Samvetets röst bör visst äfven leda, eller, bättre sagdt, hålla henne tillbaka, men oss förer den *framåt*, alltid till handling, och handling blef *aldrig* qvinnans lott i den stora delningen. Af de trenne graderne: full frihet i utöfningen af sina tankar och idéer, och sedan frihet att välja mellan tvenne bestämda chancer, det vill säga: att säga *nej* eller *ja*, och sist — skyldigheten att underkasta sig sitt öde utan ringaste knot, utan att lyfta ett finger för att det ändra: af dessa trenne grader blefvo qvinnan blott tilldelade de tvenne sista, mannen de tvenne första. Val — mellan det eller det, är qvinnans *högsta* frihet. Val mellan det eller det, är mannens *minsta* rättighet, och i följd af detta måste qvinnan hafva ett föremål till dyrkan, hvilket talar klart till henne äfven utom samvetets röst, en personlig gudom som hon kan få tillbedja, och som visar henne alla fördelarne af undergifvenhet, försakelse och tålmod, ty dessa äro hennes dygder, men icke en mängd af andra, som man vill försöka utrusta henne med, och som den verkliga, den i sin högsta potens af möjlig fullkomlighet varande qvinnan afsäger sig, ty *hon* vet att

hennes dygder hafva hos Allfader samma rätt som mannens, och *hon* vet äfven att för henne finns på jorden blott en enda verklig lycka: mannens kärlek, och — som följd deraf: barnens kärlek, och begge delarne afsäger hon sig i samma ögonblick hon reser sig upp på styltor — icke gjorda för henne — för att mäta sig och täfla med mannen. Men rättvisa fordrar hon, rättvisa måste henne tillvägas på samma samvetets guldvgigt som till mannen. Hvad man brutit mot henne, måste man gälda lika samvetesgrannt som till mannen, fast efter helt andra lagar, der hjertat mera än förnuftet dömmar. Och hvad jag brutit mot Lida kan blott på *ett* sätt gäldas, och det vill jag göra, och det gör jag äfven, men med den starka mannens activa kraft, icke med den veka qvinnans passiva undergifvenhet. Mitt lif får sålunda icke blifva en mulen dag, med mjeltsjukt hotande regnmoln, äfven fast ur dem intet regnar, nej — en klar och lugn dag, utan andra moln på himmelen än dem ödet fläktar dit. *Så* skall det vara, så skall det blifva. I Lida vill jag älska en maka, och hos Lida vill jag förlåta hvarje fel, ty de mesta har jag att förebrå mig sjelf, som tänkte på folkens, staternes, nationernes väl, och glömde *dens* som allena berodde af mig, *dens* som jag lofvat Gud och en döende vän, att alltid befordra. Och nu är det sagt, nu är det gjordt! Icke en tanka af ånger eller vemod eller saknad skymme det ljus af tillfredsställelse som en uppfylld pligt, en fullgjord föresats

bör kasta öfver hela den frigjorda mannens själ! Och nu! åter till arbetet, åter i samma anda! Och vare du tackad, Allsmäktige i höjden, som icke lät min egen svaghet stå som ett tvärstreck öfver all den styrka, all den makt öfver sig sjelf, som jag uppmanar människosläktet till. Raskt till verket!"

Och nu doppades pennan, och nu ilade den, och med svarta drag tecknades ljusa, solklara och krystillrena tankar och idéer.

Andra morgonen gick Edmund, med denna frimodighet, denna fullkomliga brist på förlägenhet och skygghet, som följer den, inom sig verkligen frigjorde och myndige — mannen, i utöfvandet af den största som minsta handling, han gick ut till den gamla frun som förestyrde hans hus, gaf henne några enkla föreskrifter och gjorde några få anordningar, som hade afseende — sade han — på hans nära förestående förening med hans fosterdotter Lida, nickade vänligt och återvände till sitt skrifbord, icke ens tänkande ett ögonblick på den revolution i den goda gummans hela system, som dessa få ord åstadkommo. Hon knäppte ihop sina händer, neg, gapade, såg upp i taket, såg ned på golvet, visste icke om hon ville gråta eller skratta, flyga eller sjunka. Det första ljud, det första ord som med stor ansträngning kom öfver hennes läppar, det var: "Sa-a-ra!" ropadt med

full hals, och gäll fast darrande stämma. Sara kom, trodde elden fattat i gummans kjol eller mössa, och blef om möjligt ännu en grad häpnare än Fru Debora — ty hon var yngre och hade mindre erfarit — när gumman oredigt, men med en fort löpande ordström, först berättade nyheten med mångfaldiga utrop, och sedan började reflectera deröfver.

— *Hon* Baronessa här! *Hon* öfver mig! *Jag* under henne! — — — Aldrig! *Jag* flyttar genast, på eviga minuten! *Hon* hafva nycklarna och gifva ut åt mig! — — Aldrig! *Hon* ordnara och jag *laga* — — Aldrig! *Hon* var då icke hans dotter, ty en god Christen är han, fast han aldrig går åt kyrkan; men bibeln ligger ofta uppslagen hos honom, det vet jag, fast ingen vet, hur jag vet det. *Hon* min matmoder! *Jag* hennes tjenarinna — — — Aldrig. *Hon* är intet klok, men jag har aldrig brytt mig om att säga det. *Hon* har intet sitt förnuft. Hvad skall det blifva utaf? — — Elände — — eller — tillade hon efter en half minuts betänkande — kanske — — blir det rätt bra! Det går som det går: hon flyttar in i gamla hennes nåds sängkammare, jag får hennes rum tillika med mitt, får då alldeles som en liten sängkammare, och detta yttre, alldeles som ett litet förmak. Min säng flyttas in, en spegel måtte jag väl *nu* kunna få i bröllopsskänk, att sätta mellan begge fönstren, och Lidas vackra soffa kan blifva min förmakssoffa, och stolarne blott bytas. Och jag får då hennes garderob, der ingen enda rätta finns!

Sara du — vet du, det blir intet så dumt, det kan bli riktigt bra till och med. Hon bryr sig intet om hushållet, det skall du få se, kära du — tillade hon en mån mindre skenfort, och något sänkande rösten. — Vi få husera som vi gjort förut. Hon får nog utaf att beställa med sina böcker och sina barn, ty hon är en frisker fänta, har aldrig haft en enda krämpa, och får — skall du få se — barn hvar endaste år.

I Saras hufvud spökade en fråga, som hon oupphörligt hade håg att göra, men med hvilken hon aldrig kom sig för, så länge Fru Debora hade sin talegåfvas stämportar öppna.

— Men tror Fruen att de voro sams förut? — frågade ändteligen Sara, när Fru Debora drog andan.

— Ne-nej — svarade Fru Debora och besinnade sig litet, ty den saken hade hon ej hunnit tänka på — Fast kanske! Kanske står det illa till! Nå nå, så kan ingen hjälpa det. Då är han en hederskarl. Hå, hå! — suckade hon — salig Befallningsman Podell var ej så noga han! Men så är det skillnad på karlar ock! — — och nu gjordes en liten hastig "Skizze" af salig Podell en af hennes ungdomsbekanta. Men under Saras fötter brände skostorlone.

— Gud låte det ingen fara hafva med elden, som jag sprang ifrån när Frua ropade — sade hon, och Fru Debora var, som Sara nogsam visste, räddare för eld än för något annat; nya matmödrar till och

med, emedan elden en gång "gått öfver henne" i ungdomen.

— Spring, spring, kära du! — sade hon, och Sara sprang, men det bar utaf till köket, och när Fru Debora bara hade hunnit läsa några skåp och snusa litet på allt detta, begaf äfven hon sig så fort hon hann ned till köket, och blef ej litet stött på Sara, som lupit före henne med den stora nyheten, på hvilken hon hade ämnat låta allt husfolket gissa ihjel sig.

Men så svikas alla våra förhoppningar, när de icke byggas på egen kraft, egna medel, utan skola till den ringaste del bero af slumpen.

Nere i köket och hos Fru Debora är icke roligt, och dessa svikna "Förhoppningars" uppritare har en afsky för att länga sin berättelse med onödiga detaller, ja, med ett enda onödigt ord, och dröjer således ej en secund hos Fru Debora, utan låter henne i ro rusta och fullgöra sina uppdrag och sörja öfver att få matmoder, men glädjas åt hoppet på sin "lilla nätta sängkammare" och sitt "lilla prydliga förmak," och sålunda sanna det gamla ordspråket, att det onda alltid har något godt i släptåg, och det goda aldrig är alldeles fritt från någon ond tillsats, när öde och slump äro händelsernas framdrivande ångkraft.

Vi gå deremot att följa Hugo till lägret.

SJUTTONDE LÅSNINGEN.²

Was ist Weisses dort am grünen Walde?
Ist es Schnee wohl, oder sind es Schwäne?
Wär' es Schnee, er wäre weggeschmolzen;
Wären 's Schwäne, wären weggeflogen.
Ist kein Schnee nicht, es sind keine Schwäne,
's ist der Glanz der Zelten Asan Aga.

GOETHE.

Det var en herrlig anblick! Belyst af morgonsolens klaraste strålar, syntes der nere i djupet på den gräsgröna mattan det snöhvita lägret, hvars tält i behagliga, lätta former skönt stucko utaf mot det mörka skogsbrynet på andra sidan. Hugo var förtjust åt denna syn. Allt nedför och nedför höjden rullade vagnen, och den åkande smackade jemnt på skjuts-hästarne. Det gick ock mycket fort. Endast de allra sista tusen alnar gingo långsamt. En viss ängslan intog Hugo. Han visste nog huru unga nykomlingar ofta blifva mottagna bland en mängd mer och mindre lustiga kamrater, som ännu icke äro kamrater,

utan just skola utröna huruvida de blifva det *gerna*, eller med vissa små svårigheter och vilkor, icke rätt olika en sort af skärseld, likasom skulle kamratskapet vara en sort af paradiset. Och nästan *så* skulle man tro att det käns för en ung officer, som *väl* utstått och undergått första receptionen, och de första prof på hvilka hvem som möter är liksom färdig att sätta honom. Med spejande falkblick uppletas hos den nykomne alla större och mindre fel, alla små svagheter, alla redikylor framför allt, och allt detta nagelfares, beifras, försökes att utrota och fördrifva, på skämt eller allvar, och skämtet är alltid värst, ty dess sylspetsiga uddar tränga långt djupare, och såra långt värre än allvarets trubbiga påkar, som måste se sig om att icke stöta på annat än allvarliga brister och fel.

"Hvad kunna de väl nu hos mig finna löjligt och befängdt, ty något skall det väl vara" — tänkte Hugo, och med den takt han visade i allt höll han tvärt stilla med den vackra, lätta liggfjädersvagnen som Otilia gifvit honom, bad Hellqvist, som Otilia lånat honom under hela mötet, köra vagnen rundt omkring bakom linien till sin bestämda ort, och sjelf promenerade han, icke utan en viss känsla af hjert-hoppning, in åt lägret.

Här var full rörelse och lifligt som i en myrstack och surrade som i en bikupa, och hade Hugo i detta ögonblick haft förmåga att *tänka*, så skulle kanske just den tankan fallit honom in, att han nu stod fär-

dig att inträda i begge delarne, och att när han med ena handen skulle behöfva att befria sig från ett surrande bi, som ville sätta sig på hans näsa, måste han äfven med den andra plocka utaf sig myrorne som oförsynt promenerade upp på honom som på en stock. Och allt detta måste göras varliga, att de stickande och surrande djuren ej blefvo *onda*, men ändå sågo att det var litet allvar med i spelet.

På allt detta tänkte likväl Hugo visst icke, utan det är *vi*, jag och läsaren, som tänka det.

— Nå, är du ändteligen här, sölmakare och sju-sofware, ty jag vill hålla mina moustacher mot dina, att du tagit dig en god lur på morgonqvisten, efter du icke är här förr.

Detta var Hugos första tilltal af en ung kamrat som kom emot honom.

— Kommer jag för sent? — sade Hugo, och blodet lemnade både läppar och kind — det är ju först klockan tio som samlingen är?

— Ja, men *se då* skulle man vara i full ordning redan. Vi hafva varit här sedan i går aftons, men det var väl för mycket påkostande för morsgrisen eller "tante-grisen," såsom vi redan benämna dig, och när du kom der uppe i backarne, så satte din älskade och tillkommande Kapten händerna öfver sina gamla ögon för solen, för att kunna se, samt lät en duktig kötted gå oförtullad genom gapet, och sade sedan:

"Se der! der kommer ändteligen den bortskämda

"tante-grisen" i landeaun, med kusk i livré och jokey bakpå, kan jag förstå."

— Det har jag visst icke! Jag har visst ingen jokey — sade Hugo, och var inom sig glad om man så kan kalla hvad han kände, öfver att han klokligen skickat vagnen en annan väg och spatserat sjelf.

— Gör ingenting, min gosse — svarade den muntra kamraten — Den som med ett blir sedd, blir med mycket tedd, det är gammalt, och fast din jokey aldrig funnits, får du troligen höra talas om honom tusen gånger. Tacka Gud du slipper för så godt köp, att man intet ibland, när du tappat eller glömt din handske, ropar på din kammartjenare eller löpare.

"Uppbyggeligt!" — tänke Hugo, allt som de skredo närmare en stor grupp af samlade officerare. Och nu skedde en sort presentation, ty somliga kände Hugo, andra icke, och öfver allt led han smälek, dels för sin sena, dels för sin pompösa ankomst, och äfven för de förfärliga packlass som redan föregått honom. Somliga frågade om han ämnade rent utaf bosätta sig på heden, andra om han ämnade sätta upp en hytt der meubler såldes, ty man sade sig hafva räknat tre dussin stolar, tolf bord, en tre å fyra soffor, och dylikt öfverdrifvet spe.

Men Hugo redde sig snart, och dessutom kom Generalen som var hans särdeles gynnare, både för hans eget glada, lifliga väsende och vackra, behagliga utseende, samt för den sköna grannfruns skuld,

som Generalen alltid egnade en stor portion af sin hommage. Hugo fick af den gamla godsinta Generalen en liten "*reprimande*" för sin sena ankomst, men i de lindrigaste termer, och sedan bad han sin son Ulrik, som var Lieutenant vid regementet, vara likasom en stöttepinne för den unga kamraten, och sonen Ulrik bugade sig till samtycke, men blef den allra värsta att drifva med "den unga Under-lieutenanten, som förde Fältmarskalks stat."

Laura, som allting förstod och begrep, hade flerdagiga gånger predikat och demonstrerat för både Hugo och Hellqvist huru tältet skulle sättas upp, men icke dess mindre höll det på att blifva alldeles gjordt på tok, och när Hugo, som haft något otaladt med sin nya stränga Compagnie-chef, kom, stod en åtta till tio kamrater gapskrattande, och med sina råd snarare stjälpande än hjälpande, omkring hans tält, hvilket Hellqvist i sin vishet lade allt hvad rasande var. Då blef Hugo verkligen ond, men bet på tänderne och utöste sin vrede på tältstreck och tältpinnar, hvilka senare han ryckte upp lika lätt som man plockar hvitsippor, och sedan nedtryckte med samma goda kraft och fart.

— Så-å! — sade de kringstående — Bravissimo, min unga Simson! "Tante-grisen" har då åtminstone mäg i benen och kraft i nyporne.

Hugo svarade intet, utan gaf bara sina befallningar, tysta, korta och bestämda till Hellqvist och ett par medhjelpare, för att hastigt komma i ordning,

ty hans tält var det sista, som reste sig upp på hela linien. Frimodigt gick han bort till kamraterne, skrattade sjelf åt sina motgångar och ville gerna fört dem från platsen, om han kunnat, men det var ingen lätt sak.

— Ne-nej — svarade flera af dem — vi vilja stanna här och åskåda huru du skall få in allt detta skräp i ett tält, för att sedan förse oss med allt hvad som blir öfver, ty du ämnar väl ändå icke, å la klädstånd, sätta hälften utanför till lockmat.

Hugo kände i detta ögonblick en himmelskriande, orättvis harm öfver all Otilias omtanka och all Lauras osparda möda, och han skulle gerna gifvit till den ena hälften af sin *mobilier*, för att vara qvitt den andra. Men han bet sig i läppen och höll god mine, den enda ressource som fanns, samt drillade ändå samtalet så, att kamraterne för några ögonblick glömde "Hugos bosättning," såsom de kallade hans tälts iordningsställande, och som alla hans vackra småsaker voro så nätt, så behändigt och ändamålsenligt tillställda, så beräknade på det rum de skulle taga och det gagn de skulle göra, såg Hugos tält inom några ögonblick ut som ett verkligt dockskåp. Man knnde aldrig se något trefligare, finare och gentilare i sin sort.

— Kors för attan skock! — sade Lieutenant Ulrik, efter en liten stunds muntert prat och glam, samt vändande sig åt tältet, — jag tror hans Durch-

laughtighets "Jagtslott" redan är uppmuradt, inredt, tapetserad och meubleradt. — —

Och nu busade de in i tältet så många, ja långt flera än som fingor rum. Men när de fingor se de bjerta, rödrosiga inre väggarne af tältet, då blef ett hurrande, och från den stunden nämnde man aldrig Hugos tält med annat namn än "Jagtslottet" eller "Rosenborg," eller — längre fram — för "Tabernaklet," sedan Hugos gamla Kaptän en gång förgäfvades letat efter honom, och slutligen funnit honom, såsom Kaptänen utlät sig, "utsträckt i sin rosiga siden-nattrock, likt en Pascha med sin långa turkiska pipa i mund, med virkad blommig rökmössa på hufvudet och brudgums-tofflor på tåna, snusande som en gris, der inne i tabernaklet."

Ach, hvad Hugo gifvit mycket till ibland, om han *intet* tält haft, ty han besinnade ej, att — utom oberogaget af detta "icke-hafvande" så hade han då troligen lidit samma smäleik för något annat, som han nu hvarken kunde utgrunda eller gissa, men som då troligen stått tillreds på stund för herrar smådärenom. Men, som vi sagt det, Hugo redde sig snart. Hans lynne, hans temperament, hela hans varelse var ej af den natur, som skulle böjas af så litet, eller nedstämmas och förtryckas af skämt och gyskel, äfven af den skarpaste sort. Han var sjelf en förträfflig skämtare, och dessutom en god, glad, liflig själ, känslig för hvarje intryck, uppfattande allt, och, om icke just ett snille, aldrig någonsin beträdd

med en dumhet eller enfaldighet. Således om — bland alla de "tillnamn" som unga krigs-kamrater gifva hvarandra — man en och annan gång hörde "galgfogel, spefogel, galenpanna" &c., när frågan var om Hugo, så hörde man deremot aldrig, hvarken "pundhufvud, dumbhufvud, fårhufvud eller — — tjurskalle" och det senare, emedan Hugo var obetydligt envis, och orsaken dertill det var — — o, skola vi säga det? — — — Dock nej! Hugos fel framlysa nog ändå, utan att vi skola med flit draga slöjan af dem, och vi gömma "för oss" den dygd som Hugo kanske saknade, och hvaraf envishet härstammar.

Redan allra första aftonen kände Hugo sig *à son aise* — ett uttryck som vi ödmjukeligen skola bedja Hrr Recensenter öfversätta åt oss, lika som alla de andra ultramarinska d:o som vi kanske hafva brukat, eller komma att bruka

"— — — ty vi skrifva

"För det roar oss att skrifva"

— — franska, svenska, spanska, tyska, latin och sanscrit, hvilket som först faller oss i pennan, d. v. s. ligger i bläckhornet, och som bäst utsäger vår mening, lemnande åt hvem som vill att förstå eller icke förstå, sätta öfver, eller låta bli, ty vi hafva *ännu icke* svurit purismens fana när vi nedskrifva detta. Hugo kände sig således *à son aise*, ja, glad och upp-

rymd, och ungdomligt trött och lycklig, som nästan endast en ung krigsman det kan känna.

I detta stånd (militair-ståndet nemligen) finnes ännu något qvar af den anda som rådde i chevaleri-tiden, som — man må se ned på den från sin vishets *nu-thron* så mycket man vill — dock var en glad, en skön, en liflig, och lika sannt poetisk, mystisk och romantisk tid, som denna är prosaisk, påtaglig, ögonskenlig och bevislig. I det stränga men muntra läger- och soldat-lifvet finns dock ännu något af riddar-väsendet, med dess stora oerhörda pligter och dess rättigheter. Hvem är lydigare, mera undergifven sin förman, hvem är stoltare, oböjligare mot alla andra, än den unga krigaren, och må detta icke räknas honom till last, ty så länge krig ännu kunna anas, så länge dessa icke helt och hållet föras med gåsfjädrar och galläpple-extract, tal och svar på tal, klackar och hyschningar, så måste krigsmän finnas, och så länge sådana finnas, måste de behålla sin chevalereska skråanda, äfven under de fredliga dagarne, på det att de icke må komma med den secreterliga och prat-digra ut i striden, ty der tog den sig icke alldeles så bra ut, som den nu gör i friden. Så länge trumman finns, så länge den taktmässiga, lifliga, både ung och gammal vederqvickande och förnöjande krigsmusiken icke för alltid tystnat, så länge icke truppen skall gå med en skolmästare i tēten, och en boktryckare utgöra eftertruppen, och en tidningsskrifvare svänga sin tid-

ning i stället för fanan, och hvar och en spatsera i den takt och den mundur som hans medborgerliga frihet tillåter honom att godtyckligt påtaga och iakttaga, så länge detta icke är fallet, — — så länge finns det äfven en anda, ett lif, ett mod, ett begär att trotsa faror och att öfvervinna hinder, som kanske aldrig uppenbarar sig lifligare än hos den unga krigaren, ju mindre dessa *framåt* drifvande känslor äro bortpratade och utspädda med onödigt resonnerande i stället för enkelt lydande. Det är icke de grundliga kunskaperna, läsning och studerande som hota att förstöra denna lifliga anda, men det är detta olidliga delibererande och rådpläggande och funderande om han gör *rätt* eller *icke rätt*, när han lyder sin förman, och denna feber att tadla och förkasta allt hvad som icke flutit ur egen barnkammarshjerna, med hvilka somliga ungherrar pådraga soldatkläderna, då de i stället borde skaffa sig löslockar, negligé och shawl, för att sitta till råds i en café-conseille; ty lika litet begrepp hafva de oftast, lika obiliga, lika orättvisa, lika pratsjuka och sqvalleraktiga, lika afundsjuka och förtalande, lika mycket dömande efter gehör och utan all ransakning, lika fåkunniga och — — ledsamma, som dessa hedervärda ledamöter vid cafébordet, äro dessa soldatmissfoster stundom.

Äfven vid detta regemente fanns ett par dylika "kallpratare" som Hugos Compagnie-chef kallade dem, men de andra unga karlarne, hvaraf somliga hade

mångfaldigt mera kunskaper än dessa pratande två, hade redan till en stor del genomskådat dem, och lyssnade obetydligt till deras knotande och hotande, om ej då och då i någon kritisk stund, när de — genom någon större eller mindre förseelse — voro insundade i arrest för någon längre eller kortare tid. Då voro alltid de tvenne demagogerne tillreds, och den arresterades första besök kunde de vara förvissade på skulle komma från dessa, och då var det ljufligt nog att alltid hafva *någon* med god resonansbotten, för hvilken man kunde skrika och beklaga sin nöd, parlera om den *rysliga* orättvisa man led, om godtycket och maktens missbrukande, om krigsartiklar och klagomål, och begärande af krigsrätt, och om insändande af artiklar till Aftonbladet, och om att mista tjensten och sitta på fästning för "höga vederbörande," o. s. v. af sådant prat och munväder, som ändå hölls långt mindre vid detta, än vid de mesta andra regementen, hvilka nu för tiden samlas till litet exercice, och mycken conversation.

Till detta välförhållande funnos många orsaker: Först och främst var officers-corpsen ovanligt bildad, och bestod af ett urval af kunniga, väl uppfostrade och sansade unga män och ynglingar, med undantag af några äldre bussar, qvarglömda sedan krigstiderna af den njugga lyckans gudinna, som ej haft något af sina postcontor lediga, och hvilka (bussarne) dessutom hade, af heder och ära, bepröfvad

tapperhet och aldrig svikande köld i faran, erfarenhet och lugn, ordningssinne och gehör med sig, hvad som brast dem i kunskaper och bokliga värfs förståsigpående; ty uppriktigt måste vi medgifva att dessa gamla hedersgubbar deruti voro mer än mycket klena och litet för sig komna. En sådan var vår Hugos Compagnie-chef, gamla Kapten Humbla, och i allra första början af Hugos vistande vid mötet hade han små spasmodiska anfall af håg att något litet opponera sig mot den gamle krigsbussen och sälla sig till "klandrarena" som de båda Rabulisterne benämndes efter den ena, hvares namn var Kleander hvilket hastigt uttaladt lät som *klander*, och med ett klander i munnen var han född, och med ett ofulländadt sådant i halsen dör han säkert en gång. Men Hugo brydde sig icke om någöndera af dessa tvenne tillämningar.

Vidare bidrog till den goda esprit som rådde inom detta regemente — och med *god esprit* mena vi ordning, enighet, håg att draga åt samma mål, och någons förmåga att utse ett godt och rätt sådant, till hvilken de andra hafva fullt förtroende, — i motsats till *dålig esprit* som är när hvar och en går åt sitt håll, alla från centern, med lika många olika åsigter som näsor, och något flera ibland, ty många hålla sig med dubbla åsigter i samma sak, för bättre minnes skuld, fast de blott hafva en näsa att gå efter, med ett ord: när *tankar*, *viljor* och *idéer* ställa sig i den famösa formen af "igelkott," och

gråt och *ledsamheter* och *chikaner* och *försummande* af *nödvändigheter* och *iakttagande af småaktigheter* — resa sig i den famösa formen af "*kub*," — — och, till uteblifvande af allt detta senare och till denna *goda* ofvannämnda *esprit* bidrog ej litet att den gamla *goda*, *artiga*, *hjärtans* *beskedliga*, *välvilliga*, *hederliga* och *odugliga* Generalen var Chef för regementet, och att det denna gång, som så många andra, så bar till att *nollan* stod före *ettan*, ty tätt vid hans sida gick alltid hans närmaste man: första Majoren egentligen, men gemenligen — af sin rang i arméén — kallad: "*Öfversten*" och som var en stöttepinne, både för den gamla *hederliga nollan* och alla de andra följande zifforne, från 1 till 1200. När Chefen och Majoren således kommo gående, kallades de i all tysthet för "*tioalet*" men när de skildes så var det "*nollan*" och "*ettan*."

Denna Öfverste var en praktupplaga både af menniskor, husfäder, makar och Öfverstar. Han var en äldre man, med en frisk, ungdomlig och liflig själ. Gråaktiga lockar spelade lätt kring en slät och ofärad panna, perllika tänder lyste fram under de långa, svarta moustacherne, alldeles som de snöhvita täten mot den dunkelgröna tallskogen, och i de själfulla ögonen blixtrade tusen olika känslor, än af glädje och förnöjelse, välvilja och godhet, än af harm och ovilja, vrede och förakt, ty han var tillgänglig för alla intryck, och när han, vig och lätt som en ung pojke, sprang om mången af dem, eller svin-

gade sig upp på eller ned utaf sin frustande hingst, eller handterade ett tungt gevär, som andra leka med en fidibus, då kunde man svårligen tro att rangrullan talade sanning, när hon squallrade om hans femtio tillryggalagda år. Med fordna dagars bottenärlighet, botten-hederlighet, samvetsgrannhet och uppriktighet, förenade han nutidens förfinade sätt att vara och skicka sig, samt bättre än detta — verklig bildning, grundliga kunskaper och mångfaldiga insigter, svåra att uppleta både i dessa och de gamla goda tiderne, då man annars i hans stånd, sällan visste mer än att vara "en bra och duktig karl," såsom det då hette, och till hvilken fonction skriva och läsa voro att anse såsom små rätt goda, men äfven rätt umbärliga persedlar. Han hade icke allenast följt med sin tid i litterärt och politiskt afseende, utan ock i dess anda, och han förstod tidens kraf, och förstod att med goda ord och lämpor, med mildt skämt och strängt allvar, med den oböjligaste rättvisa och likafullt det största möjliga afseendes görande på individernes enskilda angelägenheter underhålla den strängaste discipline och ändå förvärfva sig så väl truppens som sina underordnade och yngre kamraters tillgifvenhet och aktning. Alla älskade honom, alla vördade honom, och å sin sida höll han utaf regementet, der han tillbringat större delen af sin lefnad, som en fader af sina barn, som en äldre broder af sina syskon. Hvad som rörde en kamrat, eller en simpel karl af hans regemente,

rörde honom sjelf, och ganska få af alla dessa var det, som icke någon gång rönt att denna tillgifvenhet å hans sida icke var blott ett *prat*, ett sätt att tala, utan att han bevisade sina ord med sina gerningar, och hjälpte och gjorde hvad i hans makt stod, så långt hans förmåga räckte. Men det var icke alltid rätt långt, ty han förstod sig ovanligt litet på att bocka och krusa och complimentera, och nådens sol lyser ej *rätt* klar på dem som sjelfmanade förblifva i skuggan, och icke stiga fram och "visa sig" som det heter. Han "visade sig" således sällan, annat än der han *skulle vara*, men der var man ock alltid säker att träffa honom, om än alla andra löpte från sin post.

Detta — om Öfversten; nu om Hugo, och sedan om både Hugo och Öfversten, hvilkas duo höll på att komma en liten smula i moll.

Hugo var icke personligen föreställd Öfversten, vid sin ankomst till mötet, hade till och med aldrig sett honom, utan den gamla Generalen hade — ovanligt nog — helt och hållet haft Hugos ingående på regementet om händer, och styrt till derom på egen hand, sin första Major alldeles oåtspord, något som annars nästan aldrig hände, men som Generalen gjorde med så godt samvete, anseende den unga mannen som en ganska god acquisition. Aldrig ett ord sade Öfversten när något sådant någonsin inträffade, helst det var så högst sällan, och han dessutom hade en religieus värnads för subordinationen

i allmänhet; men hvad han *tänkte* i saken, det vet Freja säkert heller intet, ty det var visst något som allherrs karen Thor bättre förstått sig på, och de som *rätt väl* kände Öfversten, tyckte sig märka ett litet — fasligt litet — men ändå ett litet åskmoln sväfva öfver den annars så lugna pannan, när, vid samlingen till mötet, frågan blef om den ”nya Underlieutenanten” som ”ingen sett,” som man ej visste om han var ”fogel eller fisk.”

— En padda är han, som ej orkat hit i tid, — hade Öfversten redan före Hugos ankomst utlåtit sig om honom, och när han sedan kom, i allra sista draget, när man redan samlats på fältet och börjat slå upp lägret, då ville Öfversten göra hans första bekantskap, med att gifva honom en liten nätt arrest, men måste gå in på försonligare medel, genom Generalens mellankomst. Då drog os ögonbrynen något tillsammans, och åskmolnet blef litet större. När Öfversten sedan af någon beställsam — ty sådana finnas dock öfver allt, äfven bland de bästa, fick höra talas om all Hugos tross och magnificence, så utlät han sig något om att få ”stryka segel, plocka ned klutarne och flagga lagom;” ty han hade gjort en sommarexpedition som sjökadett i sina yngre år, och brukade därför ofta sjötermer, helst i ondt väder. Men när unga Hugo blef honom föreställd, fann han, emot sin förmodan, aldeles icke någon ”salongs-kammarherre” eller ”kabinetts-postlinsdocka” eller ”alabasterskruka som skulle förvaras under glasku-

pa," utan just en "hurtig pill" som icke såg skygg ut för hvarken "kulor eller krut, ej heller annat" — — och när han sedan, enligt sin vana, efter att ofta funnit det fabulösa af en mängd examens-betyg, företog sig att *sjelf* något litet examinera den unga Underlieutenanten, och fann honom vara fullkomligt hemma i sina stycken, då sade han:

— Det är en hygglig och en vacker pojke och dessutom är det en kunnig och arbetsam gosse, det vet *jag*, ty utan arbete och flit kommer man ingenstädes i kunskapsvägen.

Således blef Hugo, emot all förmodan, visst ingen favorit, ty sådana hade Öfversten *aldrig*, men den till hvilken han hade godt öga, hvilken han ofta höll ryggen fri, ofta skämtade och pratade med, samt icke nagelfor för strängt med i början, såsom han ofta gjort med okunniga, inbillska unga narrar, innan de lärt sig sota för alla dessa egenskaper.

— Låt pojken få vara i fred med sitt "Rosenborg," — sade han skrattande en afton, när de andra kameraterne drefvo med Hugo, allt för hans ståtliga "Jagtslott" — Må han intet gerna ha' rosigt och meubleradt i sitt tält — fortfor Öfversten — när han har rosigt och meubleradt i sitt hufvud äfven; men vore *hela* ameublisementet samladt i "Jagtslottet" och intet i hufvudet, då skulle jag vara den värsta, och då skulle f—n ta' honom och hans *schene rariteten*.

Dessa ord af Öfversten ansågos som ett ovanligt vedermäle af välvilja, och man talade nu ofta om

Rosenborg med helt annan ton. Visst fanns det äfven spefoglar som besökt grannriket och på sina fem fingrar kände det lilla väktra, verkliga Rosenborgs alla herrligheter, och som nu dermed jemnförde dels Hugos effecter i tältet, dels hans intellectuella egenskaper, ty hädanefter kallades hans hufvud naturligtvis äfven på spe för "Rosenborg," emedan deruti "fanns så oändeligen mycket."

Sålunda och på många tusen andra sätt skämtade man, mellan det att man på skarpt allvar och med yttersta noggrannhet och stränghet skötte sin tjänst. Hugo var alldeles förtjust i sitt soldatlif, han önskade stundtals att det ville vara i evighet. Den allra första aftonen skref han likväl följande till Otilia:

"Nu är jag här! Nu bor jag i mitt "tyghus" såsom "Elisa kallade det, och tänker på dig, här — som "öfver allt annorstädes i verlden. Huru allt skall "bli vet jag ännu icke. Om jag skall trivas, eller i "hvar secund önska mig åter till Fagerviks lundar, "det kan jag ännu icke rätt säga. Jag kom litet "sent, och det höll på att blifva mig dyrt, men vår "General var mig en god förespråkare hos vår stränga "Öfverste. Här drifves och skämtas rysligt med folk. "Mig kallar man "tantegrisen" för att du styrt ut "mig så väl. Tänk om de bara visste — — — om "de anade huru denna "grisen" älskade "tantent!" "O, Otilia! i går så dags! Då vandrade jag vid din "sida! och nu! — — — God natt! Din gosse är "trött och vemodig. Mera i morgon afton och alla aftnar."

Med det blef icke utaf. Den trötthet som om aftnarne öfverföll unga Hugo, kan man knappt föreställa sig. Hellqvist fick nästan kläda utaf honom och lägga honom som ett barn, och med skrifvandet till Otília blef det ingenting förr än en åtta dagar derefter, under en regndag, då alla andra sofvo godt och då posten skulle afgå om aftonen. Då gnuggade Hugo sömnen ur ögonen, letade upp sitt påbörjade bref och fortsatte:

"Här är gudomligt roligt! Fick jag bara se en "skymt af dig, så ville jag aldrig önska mig ett herr-
"ligare lif, ty detta är *lif*, verkligt *lif*. Du skulle
"se mig! Jag är brun som en mulatt, och — — —
"mitt vackra värj-gehäng! O, det är alldeles förbi!
"De sköna, klara färgerne, de äro sin kos, men intet
"annat vill jag hafva. Ibland — midt under exerci-
"cen, midt under skämt och skrål och stojande, läg-
"ger jag handen på hjertat och trycker bandet der-
"emot, som vore det du sjelf. Ach, om jag bara
"kunde beskrifva mitt lif! Kan du icke komma hit
"en dag och se det sjelf? Ach, gör det! Hit kommer
"hela världen. Alla aftnar ser man vackra equipa-
"ger och eleganta damer som afhöra taptö, och mu-
"siken som följer derefter. Vi hafva en alldeles för-
"träfflig musik. Hvad det skulle roa dig, tante Laura,
"Lida och Elisa! Ach gör det! Då skall jag mundte-
"ligen tala om allt; om min barska björn till Compagnie-
"chef, om vår Öfverste som väl är lika sträng och
"allvarsam, fast på ett annat sätt, och om Genera-

"lens, som bo här straxt bredvid, och som äro nästan alla aftnar nere i lägret, och om mycket annat som jag nu icke hinner. O kom! kom! Mera i afton, nu skiner solen, nu kallar trumman. — Farväl!"

Tableau vivant af en morgon i lågret.

Solen går upp. De sista strålarne dröja ännu. Himlen är ren, som blott en himmel kan det vara. Marken är så tätt öfversådd med frisk morgondagg, att det liknar glindrande rimfrost mot solen, men i skuggan är saftigt och grönt. Ännu är det tyst, ännu susar blott ett echo af nattens hvila och lugn. Man hör blott några få sakta ljud, och den aplika klangen af en koskälla, eller ett råmande kreatur, eller hästar och får med klockor om halsen, som beta i ro. Men — — — nu rör det sig i lägret, — — och nu går trumman — — och straxt derefter reveillen.

Nu är det lif!

Generalens tält står tomt och öde, allt som en nolla. Posterne vakta der blott en *idé*. Den gamla mannen vågar icke utsätta sig för nattkylan, han sofver hos sin familj som bor der på det lilla vackra Marielund, som framskymtar bakom löfskogen, och hvars röda tak och hvita skorstenar glimma i mor-

gonsolen. Men i Öfverstens tält deremot! Der sysslar redan hans betjent, och Öfversten reser sig upp vid första trumm-hvirflen, och ser på klockan, och nickar bifall för sig sjelf i halfsömn, öfver att man är "precis." Sedan frågar han:

— Hurudant är vädret?

Betjanten: Vackert.

Öfversten: Gif mig de tidningar som kommo i går morse. Jag hann ej med dem då, men vill läsa dem nu, medan du borstar stöflor och kläder.

Betjanten (letar något litet, men vänder sig sedan till sängen något ängsligt frågande): De tidningar som kommo i går?

Öfversten (aldrig tålände ett omfrågande): Ja visst! Är du döf?

Betjanten (litet rädd): Dem tog grefven.

Öfversten: Jag har ju bedt dig att här i lägret förskona mig från att höra talas om grefvar och baroner, kammarherrar och kammarjunkare, och allt sådant f—s tyg. Hvem har tagit mina tidningar?

Betjanten: Major v. X. var inne här i går aftons och frågade mig om jag visste, om Öfversten läst tidningarne.

Öfversten: Och hvad svarade du då?

Betjanten (förlägen): Jag sade att Öfversten tittade i dem när de kommo.

Öfversten (skrattande, men ändå litet ond): Jag skall be dig aldrig bekymra dig hvarken om mina tittningar eller mina tidningar, blott lägga dem på sitt

ställe, och låna dem till *ingen*. Gå nu genast efter dem, men kom åter i ögonblicket.

(I lägret surrade och brusade, men allt med ordning och hofsamhet.)

Öfversten (allena). Hvilken backhare! Han vågar icke ens att för den höga respecten hålla ett oppositionsblad, ehuru han har fyra gånger så god råd som jag! Han säger sig aldrig ens läsa dem, men fördömmar dem ändå, och stjal sig till att "titta i mina," kanske för att sedan löpa med att jag håller dem. Men jag skall gifva honom för "titten," jag! Gud vare tack! att ej vara en sådan *kårring*, en sådan *kruka*, och att kunna skilja på godt och ondt, rätt och orätt, samt våga gifva sjelfva Aftonbladet den rättvisa det förtjenar — emellanåt. Men nu skall väl han — den poltronen — förhöra Max och sätta i honom allahanda svar. Det har intet f—n tid att vänta på. (*Öfversten* sammanlägger händerne, gör en kort bön för sig, för maka och barn, för Kung och land, och alla bättre och sämre medmeniskor. Derefter stiger han upp, kastar hastigt på sig kläder, och tror, när tältet öppnas, att Max återkommer, men utropar:)

Hvad ser jag! sofver posten? Ett qvinnfolk! Hvad vill du? Gå genast! (men när han ser efter henne i tältdörren, följa fyra trasiga barn, och qvinnan ser sjelf eländig ut) Hvad vill du? (ropar han) kom hit tillbaka! Säg, hvarför går du så här tidigt i lägret, det får du alldeles intet.

Qvinnan: Ach, käraste Öfverste! Om aftnarne säga de på samma sätt, och om dagarne äro de ej inne, och ingen törs gå till dem på fältet. Det har brunnit för mig. Jag har *intet* mer än barnen kvar.

Öfversten: Så-så! — Jag har ej tid med dig! Men se der! — (Han hopviker ett papper, skrifver öfverst sitt namn, och gifver henne några riksdaler) se der — gå omkring med det, men gå och stå intet i vägen för någon, och när du fått litet, så laga dig ur lägret, ty der får du alls intet vara. Se så! inga tacksägelsor, utan march nu genast. (Afhörande några qvinnans ord) Ja så! Nå, låt barnen gå då! Säg dem bara att de hålla sig på linien, och laga du att de få hvar sin trädsked, ty annars blir kalaset ej stort. Soldaterna gifva dem gerna det lilla de lemna, men sina skedar dem behålla de sjelfva! (Till Max som återkommer) Nå är du då ändtelligent här!

Betjenten: Ja, jag fick riktigt vänta på gr— Majoren. Han hade gömt tidningarne, somm'a af dem, så väl, så att — — —

Öfversten (skrattande) — — — så att han intet fick rätt på dem sjelf, ja — jag förstår. Borsta nu. Vet du hur det är med hästarne?

Betjenten: Bra, som jag tror; och så var Majoren så ledsen för att Aftonbladet och Dagligt Allehanda kom att följa med när han tog de andra. Han skulle bara tagit Stattidningen och Härfvan och Getingen *),

*) Troligen Stattidningen, Minerva och Biet.

eller hur' de heta, och han bad Öfversten intet vara otålig derför, att de andra kom alldeles med i misshugg;

Öfversten (skrattande): I misshugg! excellent! Jag trodde det just. Tag hit epauletterne. Gif mig hit värjan. Slog du fast den sporren som var lös på venstra stöfveln? Haf allt i ordning när jag återkommer. Ordonnans! (ropade han, och gick ut i luckan.)

I Kapten Humblas tält var äfven rörelse. Sjelf satt han på sängen och rökte sin pipa fusel — "Tuppen" eller "Svarta korset" samt knöt med en segelgarns-ända ihop ett hål på sin ena ullstrumpa, att stortån ej måtte få samma fria passage som den under gårdagen haft. Skjortan, som han sedan tog, var snygg och ren, såg deremot aldrig ut att kunna gå sönder, af så bastant väf var den tilltagen, och knöts ihop i halsen med en svart läder-rem, men uniformen som låg bredvid, var temligen fin, sliten, men ren och borstad som åt en dandy. En gammal soldat stod i en vrå och putsade ett par becksömsstöfflor, med tumstjocka sulor, och af förfärliga dimensioner. Kapten Humbla lade pipan i venstra mundgipan, gäspade högljudeligen, hostade litet och sade sedan med grof röst:

— Krut!

Soldaten (sättande ifrån sig stöflorne, rättande sig och stampande): Nådig Kapten!

Kaptenen: Köpte du snus?

Soldaten: Ja.

Kaptenen: Du har ju pengar öfver?

Soldaten: Halfannan styfver ligger på bordet.

Kaptenen: Godt! Gif mig besken!

Och nu var Kapten Humbla klädd, och nu var "besken" försvunnen, och nu kammade han det isgrå håret rakt ned i pannan framför en fyra tums stor spegel, och sedan sade han:

— Se så! Nu är man vaken, munter och lustig, lunter och mustig! Nu skall man se hvad gumma' skrifver. I går, när posten kom, hade jag intet tid dermed, för den förhexade rekryt Örn, som jag skickar till bulvanerna i dag, om han är lika dum och pundhufvad. Och i går qväll var jag så sakramensskade sömnig att då var ej värdt med någon brefläsning. — Och nu letade Kapten Humbla i en gammal mörkbrun sedelbok, hvars primitiva färg aldrig ens kunde anas, der letade han bland några tolfskillingar och en uppsats på utgifter mera med tecken och märken än just med bokstäfver, och några dag-rapporter, ämnade till fidibusar.

— Se der! är gumma's bref! — sade han.

Det var af gråhvitt concept-papper, försegladt med säcklack och fingerborg, samt innehöll sju och en half rad stenstil. Glasögonen hängdes på näsan, och efter tre minuter sade Kapten Humbla:

— Gud ske lof och tack! Allt står väl till hemmal Qvinna och barn, folk och fä må bra. En gris tog vargarne och en sjelfdog, men annars är allt godt, och de bedja Gud för mig derhemma, och det är rått godt och väl uttänkt, ty — ta mig f—n jag har tid till det sjelf, för dessa elemenscade rekryterna.

Nu voro stöflorne färdiga, och medan Kaptenen — utan att derfor afsätta tofflorne, ty sådana hade han inga — drog på sig dessa tolf-pundingar, sade Krut, stampande å nyo, och läggande båda händerne som till rättning:

— Nådig Kapten!

Kaptenen: Hva ba?

Krut: Nådi Kapten! Får rapportera att jag har haft tidning hemifrån — jag med!

Kaptenen: Galanta?

Krut: Åh ja, på sitt vis: Gumma' fick tvillingar i söndags så nu har jag sju pojkar, utom töserna.

Kaptenen: Herre Gud! Det är mera än jag! (och nu tóg han åter fram den gamla skinn-sedelboken, letade ånyo bland tolfskillingarne, räknade igenom dem, men hur han adderade, ville det ej blifva mer än 5 R:dr 36 sk. Deraf tog han dock två "tredalrar" såsom han kallade 24-skillingarne och stack dem i hand på Krut, sägande:

— Se der! Skicka gumma' det, till en sup åt de nya kamraterna.

En tår stod i den gamla soldatens öga, men med de grå ögonhåren sopades den bort, och han stampade

ånyo, räckte handen, utan att säga något, till Kaptenen, och de två gröfsta händer som kanske funnos i regementet, slogos tillsammans utan alla onödiga ord.

— Gif mig värjan — sade Kapten Humbla, och nu bar det utaf ut, och straxt hörde man honom brumma som en verklig humla i luckan.

I Kapten Kleanders tält pratades och utöstes ord, lika ymnigt som de varit få och njugga i Kapten Humblas. Anskjöld, en ung adelsman, men lika radical rabulist som Kleander, fast med långt mindre vett, låg äfven i hans tält, för att de skulle få ondgöras och häckla tillsammans, dag och natt. Nu lågo de och förargade sig öfver att caféet ej kom, och under tiden för allt annat äfven.

Anskjöld: Mätte hin taga honom och hela hans fjesk! Kunde intet allt gå lika bra, om man i sin ro och sin maklighet steg upp som folk, och icke som torpare. Men han vill väl blifva något: tekar efter Chefs-platsen, ifall mal eller råttor slutligen skulle äta upp stommen af gamla nollan. Det är något till karl det! Och sådana sättas oss till styre och föredöme!

Kleander: Ja ja! Ser du, därför är Öfversten ändå god att ha' ibland.

Anskjöld: Åh strunt! Det skulle gå lika bra än-

då! Han är ingen trollkarl minsan; och ger han mig en sådan skrapa till, som i går, så retar jag honom så att han förgår sig, och så — — vips — — en krigsrätt, och så — — vet ingen hvad ända det kan taga. Jag kan få rätt och icke han.

Kleander (gäspande): Ja ja, på något sätt måste man armbåga sig fram i dessa tider! Med knuff skall det ske, ty förtjensten utträttar intet, det ser man dagligen. Det förb. caféet! Såg du befordringarne i går? Kan du förklara hvad S***, den dumma, okunniga besten, gjort för att blifva Major? Jo, krusat, legat i Stockholm, slitit ut sina stöflor, mjukat upp sin böjliga rygg, och sockrat på tungan.

(Den fattiga hustrun tittar in i tältet.)

Anskjöld (räckande hufvudet långt fram ur sängen): Hvad f... vill du, kärring! Drag för tusan d...r! Hvad är det för satans papper? Tiggande och bettlande igen! Och Öfversten i spetsen! Förb. påhitt! Han tror väl han skall få ruinera oss med sina upp-tåg. Gå genast, din hexa!

Qvinnan: Det har brunnit för mig, jag är enka, jag har fyra små barn att — — —

Anskjöld (fallande henne i talet): Åh, det är intet sannt, gå din väg!

Qvinnan: Ach, fråga bara soldat Ram, Numro 38 vid Lif-compagniet. Han bor straxt vid vårt. Han såg när min lilla stuga brann. Han — — —

Anskjöld: Gå din väg, säger jag! (Skrattande) Hon tror jag ämnar ställa till criminal-förhör med vittnen

och allt. Jag har väl annat att tänka på! Gå nu genast — der har du en slant — drag igen tättet efter dig. Och laga dig bort, annars tar jag min kantschouk. (Vändande sig till Kleander som ifrigt studerar en tidning:) Det är ju rysligt, ett sådant tiggeri! Och det midt i ett läger! Herrlig ordning!

Kleander (läggande ifrån sig bladet): Ja, och herrliga inrättningar! förträfflig fattigvård! Der skola de uslingarne gå omkring och tigga sitt bröd, lika som getterne söka sin föda i bergskrefvorne, lika som vore de ej *menniskor*, lika så väl som dessa *Högborna*, hvilka frossa med tryffel och ostron, rhenskt och champagne. Det är ohyggligt! Det är himmelsskriande! Hjertat vill springa ur bröstet deraf. Reformerna måste ske. Mått och steg måste vidtagas. Men hvad vill man göra innan sjelfva representationen undergått en total förändring, innan ett femte stånd bringas å bane, innan hvarje medborgare kan hafva sin fullkomliga yttranderätt, och, icke som nu, stängas ute som hundar, och blifva hundar just för att de stängas ute, ty *skålla* skola de, och *bitas* med, om det kommer derpå an.

Anskjöld (aldrig hörande på det örat): Ja, reformer, måste ske! Jag har redan skrivit en sexton, aderton motioner till nästa riksdag, ty då ämnar jag verkligen, midt för Öfverstens näsa, slå mig lös, och roa mig i Stockholm hela året. Jag har, ta mig f. . ., lust att äfven skriva något om fattigvården och tiggeriet och bettlandet och pauperismen, och allt det

der, ty du vet jag har en skarp och uddhväss penna, och lätt att sätta mina tankar på papperet.

— Ja, när du har några — sade Kleander skratande, ty sanningen måste medgifvas, att han tänkte långt mera och pratade långt mindre än Anskjöld. Men denne måtte ingenting hafva hört af Kleanders reflexion, utan fortfar:

— Men jag känner så litet till det der skräpet. Har du reda på det? Kanske vår prest, eller doc-torn har reda på saken. Eller den gamla paddan och grobianen Humbla. Jag hörde hur han discuterade med Öfversten här om dagen om bettleriet och fattigvården och arbetshus och socken-magasiner, och allt hvad det var, men jag brydde mig *då* intet om att böra derpå. Det förargar mig dessutom alltid att Öfversten kan gå in i långa discussioner och disputer med den oskrädda timmerstocken Humbla, och alltid slutar tvärt, när *jag* kastar upp en sats för att discutera öfver. Det bevisar just huru mycket eller litet egentligt *hufvud på skaft* det finns hos Herr Öfversten, och att det bara är hans *plats* som gör honom så allsmäktig, och att alla så gernapliera för hans mening som är rätt *simpel* och enfaldig ibland. Jag har lust att sondera honom ändå, resonera öfver ämnet, ty då får man alltid den bästa sort upplysning. *Jag* frågar aldrig directe på saken. Det låter så okunnigt. Men à propos! Du nämnde nyss champagne. Vet du att *nu* har ändå den gamla Sibyllan, Fru Logren, hemtat hem sådant.

Tror du väl att Öfversten haft den despotismen att förbjuda henne taga hem champagne i lägret! Hvad tycker du om en sådan egenmäktighet! Förbjuda! Lika som vi voro hans drängar eller torpare! Tror du väl att hon, Logrenskan den maran, svarade mig flera gånger att hon *alldeles* intet tordes för Öfversten requirera hit någon champagne, och slutligen måste jag säga henne att *jag* begärde det, att hon skulle få skylla på *mig*, om hon behagade. *Jag* tål väl vid det. Jag ville väl se hvem som kunde förbjuda mig att äta och dricka hvad jag behagar *för mina egna pengar*. Jag råder honom intet att komma med några reflexioner, ty ta mig f... blir icke det svar på tal, så Öfverste och förman och *etta* han än må vara här vid regementet. I *tjensten* får man väl lyda, än så länge, tills bättre metoder hunnit utveckla sig ur tidens stora ärtskida; men utom *tjensten*! se det är *då* man bör visa huru man är "en man för sig," huru fullkomligt *fri* och *jemngod* man är, hur man icke allenast *kan*, utan ock *bör* göra allt hvad en lyster, för att ej någon tänkbar subordination, några prerogativer eller någon inverkan från en högre till en lägre må ega rum. I afton ger jag en champagne-bål. Det vore ju hårdt om man skulle behöfva att sjelf skicka bud till staden, såsom i går, för att få ett ärligt glas Trafalgar eller en liten dragon-bål att skölja ned dam och förtret med.

Kleander (litet föraktligt leende): Har du omsatt ditt discontlån ännu?

Anskjöld: Pah! Det har du rätt uti! Jag begär hans borgens-skrift på förmiddagen, ty efter champagne-kalaset, torde den icke blifva så rolig att an-hålla om. Himmel och helfvete! Att man skall va-ra nödgad krusa för den usla penningen! Nej, an-norlunda måste det blifva. Men hvad f... dröja de med caféet för! Nu blir det väl snus igen för att man kommer för sent! Men jag skrifver upp och gömmer allt mitt snus till en stor tuggbuss åt veder-börande framdeles, ty *för intet* kallar man mig icke "retsticka" framför kamrater, och *för intet* vänder man mig icke ryggen framför främmande officerare, eller bryter utaf mig midt i meningar, och skickar mig ärender, som den der junkern, törnrosknoppen, tantegrisen kunde springa. Nu kommer caféet!

I Hugos tält var tyst som i en graf när första trumhvirlveln hördes. Men hvilket *lif*, midt i den-na graflika tystnad! Ett stort konstslipadt glas med sköna, friska blommor doftade på bordet, der allt låg städadt och fiffigt, och vittnade om Otilias smak och Hugos ordningssinne. Men hans kläder lågo li-tet vårdslöst kastade; man såg att dess unga egare varit sömnig och ingen hjälp haft den föregående aftonen, och att sömnen varit god, ty den varade än. Der låg nu den unga hjelten slagen, drog blott litet djupare och lugnare andan när trumman gick,

men vaknade ej. Pannan var hvit som på en flicka, men det öfriga af anletet hade denna lifliga ljusbruna färg, som dock ingalunda hindrar kindens purpur och läpparnes corall att väl taga sig ut. Det mörka håret låg vårdslösare än om dagen, men sirligt ändå, och en lock hade stulit sig ned på pannan. Munnen var halföppen och de hvita tänderne glänste, och de späda, aldeles silkeslena moustacherne, glänste äfven. Solen hade blekt dem litet, och de vittnade om det Celtiska ursprunget. Det rödrosiga innertältet, belyst af skarpa solstrålar utifrån, spred en trolldager och ett rosenskimmer öfver hela ynglingen, den fina hufvudkudden, den lätta engelska filten, och den nedhängande handen med Lauras signetring på långfingret och en ormring på hjertfingret.

En moder skulle gått fram och kysst honom, om hon sett honom så. En syster betraktat honom med välbehag. En älskarinna — — dröjt på tå en secund, men sedan flytt.

Nu kom Hellqvist in, gick två, tre slag öfver tätgolfvet, först helt tyst, sedan allt hårdare och hårdare; slutligen hostade han, allt under klädernes iordningläggande, borstens och russinviskans framtagande, friskt vattens itömmande i en kristall-carafe, och kammars, hårborstars, nagelborstars och tandborstars framläggande. Slutligen slog han en stöfvel i golfvet, men då icke detta ens hjälpte, sade han med hög röst:

— Skall Lieutenanten hafva sporrstöflor på morgonen?

Hugo vände sig litet från dagern, lade handen på ögonen, ruskade litet på det unga hufvudet och sade i halfsömn, utan att det ringaste öppna munnen, mycket mindre ögonen:

— Hvad är klockan?

— Klockan är fem — svarade Hellqvist.

— För tusan! — ropade Hugo och for upp, samt öppnade både ögon och mund. Se der, är *du* hemma igen! Jag såg nog efter dig i går aftons, jag trodde du skulle komma då.

— Ja, jag kunde icke rida fortare — svarade betjenten — det var en het dag i går. Hästen behöfde ofta hvila. Det var så — —

— Huru mådde Hennes nåd! — afbröt honom Hugo.

— Jo, jag tackar, mycket bra, både Hennes nåd och fröknarne, och här är bref, och — —

Hugo tog brefvet med häftighet, och bröt sigillet midt i tu. Under tiden fortsatte Hellqvist: — och jag kom tillbaka klockan straxt efter elfva i går aftons, men Lieutenanten sof redan så godt, att jag icke nändes väcka honom. Jag bara satte in blomglasen här, men det har jag varit ledsen för i natt, ty det har kanske luktat så starkt, att Lieutenanten fått ondt i hufvudet.

— Sch! — sade Hugo — borsta nu, kära Hellqvist, och låt mig läsa mitt bref.

Otilia skref:

"Hugo! Huru du skrämt mig! Ach, lofva att aldrig göra så mera! Lofva mig att, *nåsta gång* du dricker så mycket champagne, du glömmet skriva, eller glömmet sluta ett bref, eller glömmet att skicka utaf det du redan skrivit (jag kan ej af ditt bref rätt sluta hvilketdera som egt rum), du icke skickar Hellqvist fyra mil bort, och fyra mil åter på din vackra svarta häst, som du så älskar, ja — mera än något annat, tror jag, stundom. Du kan ej tänka dig hur rädd jag blef. Först två alldeles tomhändta poster! Icke ett ord från dig på hela tio, tolf dagar, icke något med de återvändande bagage-hästarna! Jag tröstade mig dock. Du vet jag var aldrig fordrande. Den som ingenting vill gifva, får ej begära för mycket heller. Men något heft och vått hängde i hvar stund framför ögat, och hindrade mig att se något af all sommarens rika prakt, känna något af dess fröjd. Det var natt för ögat, vinter och natt i hjertat. Ensam smög jag mig ut, i eftermiddags, styrde kosan med vetslöst ut åt stora landsvägen, tänkte *intet*, ty tankarne tyngde, qualde och brände, hörde foglarna sjunga, såg huru de hoppade tillsammans, talade och svarade hvarandra, önskade mig att vara en fågel, såg på vägen en mask gå till en annan mask, önskade mig att vara en mask. Men jag var menniska och — allena. Och det är ju icke godt att menniskan är allena säger gudarösten. Men allena

”är jag, och *känner* det, och lider deraf när jag icke
”allenast saknar dig, utan tror att du *icke* saknar
”mig. Nej, inga förebråelser! Om de komma, så tro
”mig, det är icke med min vilja. Jag gick således
”vägen framåt, ty jag var ingen fogel, ingen mask,
”hade intet att stanna vid, hade kunnat gå så till verl-
”dens slut. Då hördes trafvandet af en häst; först
”doft och afläggse, sedan närmare och tydligare, och
”— der vägen kröker, der löfskogen öppnar sig,
”och den gudasköna taflan af ek-ängen och öppna
”sjön ligger och skryter för det betagna ögat, der
”— — kom ju en ryttare på en svart häst fram-
”sprängande. Hästen kände jag genast, men hjertat
”stannade hastigt, ifrån det våldsammaste klappande,
”när ryttaren var — — — icke du! Gud vet hvil-
”ket dumt hopp som dårat mig en half minut, men
”det var en half minut, värd många dagar, af ett
”lif. Nu blef jag åter så rädd. Jag svigtade. Jag
”kände hur hvar bloddropa flydde kind och läpp,
”och Gud vet hur jag fick fram de orden: ”Hur är
”det med Lieutenanten?” Men fram måste de kommit,
”ty Hellqvist svarade: ”Han mår som perla i guld,
”och här är bref från honom.” Jag nickade, bad
”honom rida hem, sade jag kom straxt efter, satte
”mig vid vägen, bröt och läste.

”Du finner dig väl! Det är ju godt! Du vill att
”jag skall komma *dit!* dit bort — — — i ett lä-
”ger! bland bara soldater och officerare! Himlens
”Gud bevara mig! jag kan icke tänka mig något

”hemskare. Jag skulle skämmas — aldeles som du
”gjorde, när flickorne klädde dig till flicka och sat-
”te dig att sy tapisseri. Nej nej, min goda gosse!
”Flyg och surra i din herrliga bikupa sjelf! Sug ho-
”nung och samla vax. Men akta dig för den giftiga
”Belladonna-örten! Mer än ett ungt bi har sugit sig
”döden af dess frätande gift. Akta dig för saften ur
”den herrligaste af jordens producter: Söderns skatt
”och Nordens förbudna frukt: den berusande druf-
”van! Akta dig! i dess fradga är lif, på dess bot-
”ten är — död. Akta dig, och hvar gång du äm-
”nar slösa bort dig — tänk *då åtminstone* att du
”är *min* — att det är *min* egendom du förskingrar,
”ty ännu är du ju *min*, eller huru?

”Hellqvist vill resa. Han vill vara tillbaka innan
”du går till sängs, eller, såsom han säger, innan
”du somnar, ty det lär föregå. Laura har sport
”honom under allt det jag skrifvit. Jag har hört
”hur hon skrattat, men jag var icke i stånd att
”fråga ett ord om dig, och vill ej veta hvad Lau-
”ra fått veta, sedan jag blott vet att du mår bra,
”och — — — glömt att skriva till mig. Alla må
”väl. Elisa skickar dig vackra blommor. Hon läg-
”ger våt mossa om dem, och sätter dem i pistol-
”hölsterna, och förmanar Hellqvist att akta dem he-
”la vägen. Han såg obetydligt nöjd ut åt detta, men
”har dem säkert oskadda med sig. En mossros är
”i bouqueten, *den* endast har jag plockat. Den stod
”så skön — — men ach! låt icke mossrosen — —

"mossa som växer öfver kärlek och ungdom, blifva
"emblemet af — — din känsla för Otilia."

Hugo kysste namnet, kysste brevet, kysste mossrosen, men endast luktade på de andra blommorne, klädde sig i största hast, icke utan litet oro att hafva dröjt för länge, men sporde oupphörligt om Fagervik, om Hennes nåd, Fröken Laura, Mamsell Lida, Fröken Elisa och framför allt — — om Baron från Ödeborg var der, ty — af gammal vana — bara han tänkte på Edmund flammade gnistor af svartsjuka åter upp, om man likväl kan tänka sig något så abstract, som gnistor af något svart, något sjukt.

Eftermiddags-scène ur lågret.

Solen står midt på himmelen. Hettan vore olidlig om ej friska skogs- och sjö-vindar fläktade då och då. I lågret har varit så tyst en stund, att man åter hört ko-skällan, kreaturens råmande, hästars och fårs vall-klockor, vallgossen tuta i lur upp i skogen, kråkans "krak kruk!" sädesknärrens envisa ljud och sjelfva den egentliga humlans surrande. Man har ätit sin middag, och nära 1200 man hafva tagit sig en liten lur. Aj, Aj! Stränga Herr Öfverste! det var illa sagdt! — Vakter och poster skola visst undantagas, samt några få som skura gevär och putsa — det förstås — men — — — äfven dessa

hafva sett sussiga och lockögda ut, gäspat mer än en gång, önskat disciplinen åt — — hin. Stränga Herr Öfverstel det är ju både förlåtligt och menskligt och — — — sannt?

Men — — nu slår klockan fyra! Nu blir det åter lif och verklighet der som så nyss var bara drömmar och fantasier; och alla de, som en stund lefvat horizontelt med jorden, stå nu helt verticalt der uppå. En qvart timma till — och man "rycker ut." Compagnierne formera sig. Hvar och en Kapten skriker sig hes framför sitt compagnie, och Lieutenanter och Underlieutenanter springa sig svettiga. Öfversten är till häst, och omkring honom flyger Hugo på den bruna (ty den svarta hvilar efter gårdagsridten): Hugo gör Adjutants-tjenst i dag. Det timar dock sällan nog, ty Öfversten, nu som ofta, af annan tanka än gamla noll, tycker att unga Hugo hehöfver bättre öfva sig i compagnietjenstgöring än i att "hänga på en häst," ty det kan han "så der temligen förut." Gamla Kapten Humbla arbetar, stretar, svettas blod och kokhett vatten, svär, brummar, niger af förgelse och hoppar af berserks-vrede — — — allt, för att educera rekryterne, som han alltid har på sin lott, borta i en vrå. Han ryter på dem som ett lejon, lofvar dem de *allra* rysligaste dödsstraff om de icke begripa, och ännu långt rysligare, om de icke göra efter som *han sjelf* gör före. Han kastar sina gamla genombrutna handskar i marken, och tar upp dem, han kastar sin mössa samma väg, och låter den ligga,

så att vinden fritt får spela i de af förbittring rakt på ända stående grå hårstriporne. Han flyttar en väldig tuggbuss sexti gånger i kvarten från högra till venstra, från venstra till högra sidan, och spottar för hvar gång. Han snyter sig på ginaste manér, och med en trumpet-ton. Han stöter värjan i marken af harm och förtviflan, och bryter slutligen — — — rakt utaf den, sedan han länge utspädd sin vrede med att böja den i fyrtifem graders vinkel. Men då calmerar han sig litet, och ropar: "Bra gossar! På stället hvila!" ser på stumparne af sin värja, grinar litet med ett par oformliga — icke vackra — läppar, mumlar: "Kan ingen göra ve't! Skedde i tjensten!" Och de som stått omkring, de som åskådat hela förloppet, de veta äfven, att, oaktadt all sin förfärliga thordöns-vrede och embets-ifver, oaktadt allt svärjande och hotande, och svängande med händer och fötter, mössa och värja, så har han icke rört ett enda hårstrå på de unga gossarne, som bjudit sig till allt hvad de förmått, väl vetande att Kapten Humblas brummande var den musik vid hvilken hela regementets yngre personal inlärt sina små talenter, och förutan hvilken det bara blifvit "lappri af alltsamman" som Öfversten ibland skrattande utlät sig.

Grefven och Majoren — en gardes-present — som läste de ena tidningarne på torget, och de andra i mjugg, han satt nu på sin Pegas och commenderade sin bataljon — — rakt på en gärdesgård, och måste

begagna hela sin hypotenuså till hjälp, och Adjutantent dessutom, för att på hederligt manér komma ifrån gårdesgården utan att behöfva commendera: "Hoppa öfver!" eller: "Kryp under!" — tvenne commando-ord ännu icke antagna, fast mången gång exequerade, minst likväl i militärisck exercice, mera i dagliga lifvet.

Mot aftonen när det blef svalt, men ändå icke aftonkallt, kom Generalen. Öfversten red artigt emot honom. Den gamla mannen var glad och vänlig, nöjd med allt, criticerade intet, bjöd till höger och venster, att komma ut till hans damer på det lilla täcka Marielund, der vi väl äfven i sinom tid skola göra besök, artigt convoyerande läsaren, ty der skall han finna det rätt trefligt och behagligt att vara.

Afton-cosmorama af lågret.

Solen går ned, men "godnatt" har hon icke sagt ännu, ty rosenläpet har hon glömt kvar, och vestern glöder ännu ljus och klar. Aftonvindar susa så svalt och lifgifvande, föra stundom herrlig doft från nyslagen äng, skog och sjö, blommande bönråkrar och frodiga klöfvergården. Barbenta pigor köra hem "nöta" och blänga på "kneckta," fåren springa sjelfmanade hem, grisarne vända om, men pigorne och små flickor som springa med dem, ropa gällt: "gis, gis, gis!" och de lyda.

All exercice är slutad, man har ryckt in. Trupp och befäl se både trötta och belåtna ut, men ingen ledsen och mulen. Soldaterne ställas upp till chorum. Den ljuder herrligt i afton-stunden; hjertat vidgas, själen mår väl, man känner att Gud lyssnar på människornes försök att så vackert de förstå, tala till honom, och i Kapten Humblas lucka urskiljer man lätt Kaptenens egen förfärliga bas, och Hugos klara, rena, klangfulla tenor. Chorum är slut: trenne hastiga, tätt på hvarandra följande hurrarop, höras öfverallt. Truppen aftackas, och sprider sig öfver fältet, som när man kastar en qvist i en myrstack. Men de samlas snart omkring kok-kittlarne hvar och en med sin sked och sitt brödstycke i hand. De äta med god aptit och rätta sig ofta för förbigående, nickande officerare, men dessa vända sig ofkast bort, för att icke störa dem. Supéen är snart gjord: rätterne äro blott — en. Långa rader af tiggarebarn, gråbruna som jorden, och lika som kommande ur jorden, efterträda soldaterne vid kok-kittlarne, äta, skrapa och kifvas. De äro gräsligt hungriga, ty under middagshettan lågo de bakom markententare-linien och sofvo som grisar. Klockan är snart nio. Somliga officerare äro inne på värdshuset och äta sin qvällsvard, andra vandra arm i arm på fältet, gladt språkande om dagens tilldragelser och mycket annat. Nu trummas det nio, och nu höras första tonerne af tapto, och der vid skogsbrynet synes en vacker landau, dragen af ett brunt, skinande

spann och fylld af damer i brokiga hattar och shawlar, fladdrande slöjor och vimplar. Den kommer från Marielund, och styr kosan i raskt traf ned åt lägret. Nu är den der!

• Musik-Lieutenanten (gemenligen af de yngre kamraterne Amphion kallad, för sin egenskap af musikens grundpelare) säger till Directeuren att spela ur "Den Stumma, ur Robert, ur Postillonon, ur det vackraste som finns med ett ord." Musiken lyder: Auber's och Meyerbeer's sydländska toner genljuda i våra göthiska berg. Öfversten och flera gå emot de ankommande damerna. Några andra vagnar med damer komma äfven. De sitta stilla vid musiken, och *höra*. — — intet mycket just: men de se, prata och skratta mera. Hugo står länge vid Generalens vagn, men slutligen kommer Reimer (den unga kamraten som först mötte honom vid hans ankomst, och som ett par terminer varit i Upsala på samma tid som han, och nu var hans bästa vän vid regementet.) Reimer tog honom under armen, förde honom litet från vagnen och sade:

— Stå nu intet der och förgapa dig på flickan! Du blir hufvudyr och skrifver ut rasande ordres i afton. Visst är hon vacker som en liten ros, och visst är det en ögonfägnad att få se henne, när hon någon gång får titta fram bakom gamla Julie och beskedliga Marie. Men kär får du sannerligen icke blifva i henne; ty jag känner det krutet. De leka bara med våra stackars hjertan som katten med rått-

tan. Tror du intet att det var en tid som *åfven jag* låg för ankar för gamla Julie?

— Ja, men det har jag *aldrig* gjort — svarade Hugo.

— Ach, hvad du pratar! — genmålte Reimer — Det minns väl jag! Icke längre sedan än i julas är det.

— O, hvad du drömmer! Hvad du är långt från sanningen! — sade Hugo med en suck.

— Och hvar finns den då? — frågade Reimer.

Hugo teg.

— Din lilla blonda cousine kanske? Ja ja, det är en smånätt flicka.

— Åh, visst intel! — förklarade Hugo.

— Gamla tante Aura eller Laura, eller hvad hon heter, då?

— Är du galen!

— Ja, pojkar få underliga paroxysmer ibland.

— Sådana har jag aldrig haft, och inga får jag. Mitt val är gjordt och står fast som klippan — menade Hugo.

— Åh prat — svarade Reimer — klippor kunna sprängas, och du — — kan blifva din sköna otrogen, sådant såg man förr en gång. Är hon vacker?

— Änglalik!

— Är hon söt?

— Det var en fråga? Äro änglarne icke söta, hvem skall då vara det?

— Är hon rik?

— Åh ja, så der — — tillräckligt.

— Hur gammal är hon?

Hugo studsade.

— Aldrig ett ord mera — sade han, och drog Reimer bort till vagnen med bruna spannet. -

— Se der är Lieutenant Hugo! — sade gamla Julie, som nu kallades allmänt så, ehuru hon var ganska fraiche, och visst icke anade detta rysliga epithet. — Han skall slita disputen: Skall den *undersköna* Lida gifta sig med Baron Edmund L. eller — med Lieutenanten sjelf?

— Med mig! — utropade Hugo förvånad.

Fröken Cecilia, hemkomna yngsta dottren, drog hastigt in sitt lilla hufvud i vagnen, ty hon tog detta "med mig" för ett bejakande, men alla de kringstående gapskrattade.

— Så-å! — ropade de, låtsande taga hans "med mig" för klingande mynt — är det *den rosen* som skall inrymmas i Rosenborg! Nu förstå vi! (Cecilia drog slöjan med häftighet ned för ansigtet; Hugo märkte det) Nu begripa vi chaisen &c. — — men Hugo fann snart tillfälle försäkra de skrattande och de bryende, att det var "hans vän Edmund" som gifte sig med sin fosterdotter, (Cecilia kastade åter upp slöjan) och nu utbredde man sig öfver detta parti, som öfver alla partier i verlden, ifrån och med Adams och Evas. Man ordade mycket i ämnet, och malicens udd sparades icke.

— Men säg — sade någon till Hugo — sade man

icke en lång, evig tid, en sex à åtta år, tror jag, att din tante skulle gifta sig med Baron Edmund?

— Det har jag aldrig hört — svarade Hugo, och hvar bloddroppa flög upp i kinden.

— Åh, det var nu för orimligt — sade gamla Julie — Baron Edmund är visst yngre än Fru W**, eller huru, Lieutenant Hugo?

Hugo var så ond att han icke kunde svara.

— Ja, men duktigt kär var han i henne — sade någon — och han har aldrig så utmärkt någon af våra damer, som henne.

— Nå nå, — svarade någon annan, och citerade ur Runesvärdet, som alla hade så god reda på, och i så friskt minne, allt sedan sällskaps-spectaklet — Nånå, det är nu en gång så:

”Det går så alltid, att det gamla, torra

”Skall lemna rummet åt det unga friska —”

— — Det är världens lopp! Den ena skall den andra äta opp! m. m. dumt och dylikt prat, allt i samma sak.

Allt blodet flydde Hugos kinder, hjertat krymptes ihop och sved, svett droppar trängde sig ut på pannan, och under allt detta dammade musiken på oförtrutet, i sitt anletes svett, med stycken ur ”den Stumma” stycken ur ”Norma” stycken ur ”Robert” och klatsch-stycket ur ”Postillonen.”

Öfversten hade bjudit Kapten Humbla på en pipa in i sitt tält; men der var för qvast ännu, och som Öfversten ville tala med den gamla kamraten, hvil-

ken varit litet lomhörd, om något som ej tålde vittnen, aflägsnade de sig från "husen med de tunna väggar" och gingo rökande ut åt fältet. När de kommit på behörigt afstånd från lägret, sade Öfversten till Kaptenen:

— Kära gamla heders Humbla, jag vill tala med dig i en sak som rör oss begge, ty det rör en kamrat, men är en ledsam, tråkig sak. Hvad skola vi göra med Anskjöld? Han är ruinerad karl och en odåga till på köpet, som både bror och jag vet, och dertill odräglig med sin egenkärlek, sin inbilskhet, sin suffisance och sitt oesterrätteliga *Jag* som både går i tæten och i queuen af allt hvad han säger, allt hvad han företager. Hvad skola vi företaga med honom i innevarande stund? Genom Q:s bortgång är han i tur till Kapten på stat, och odugligare sådan kunna vi väl svårligen hitta på, men det blir att hafva tummen på ögat på honom oupphörligt, både för mig och hans kamrater inom graden, ty man kan på förslaget *icke* gå förbi honom, och godvilligt sätter han i all evighet aldrig sitt höga *jag* bakom någon, framför hvilken han kunde hafva ringaste rätt att ställa det. Det blir således aldrig att tänka på, att kunna undvika honom till Kapten, men nu är bara fråga huru man skall kunna hjälpa hans eländiga finansiella ställning, ty mycket kan gå an för en subaltern och andre Kapten som ej tar lag med en Compagnie-chef. En sådan måste stå någorlunda klar, och icke hafva en mängd trassel om

armar och ben, om han skall kunna sköta sitt Compagnie med ringaste heder och stå i något anseende hos trupp och underbefäl. Hvad skola vi göra? Något få vi väl våga för det allmänna bästa.

Kapten Humbla teg en stund; derefter tog han pipan ur mund, spottade, hostade, snöt sig, men torkade efteråt näsan med en blårutig näsduk, öppnade sedan munnen och visade några och tjugo brandgula tänder, och i detta bestod hans enda skratt.

— Med förlof, min högtärade kära Herr broder — sade han — jag vet icke mer än *ett råd*.

— Nå? — yttrade Öfversten.

— Jo — sade Kaptenen och smackade åter upp elden i sin pipa — jo, vi låta'n vara, och då blir han ettdera bysatt, och då ä' vi ifrå'en, eller hänger han upp sig, och då är han ifrå'et, och vi alla belåtna, ty det är ingen stor skada på'en.

— Nej, det må himlen veta svarade Öfversten småleende — Han gör visst mera ondt än godt, helst han nu, på en liten tid, börjat att dricka friskt, eller åtminstone calasera friskt, och blir desperat när man föreställer honom att det är illa gjordt som handling, illa som exempel, illa på allt sätt. Men så stränga få vi väl icke vara ändå mot den syndaren, som bror påstår. Jag kände både hans hederliga fader och moder och den senare var ett estimabelt fruntimmer, syster till gamla Baron L. på Ödeborg, denna Baronens fader, och hon skulle säkert nedstiga i grafven af sorg, vore hon icke

der förut, om hon såg sin son; men döende bad hon mig icke draga min hand från honom, och det vill jag icke heller, så länge man kan hoppas på någon förbättring. Hjälpa honom måste vi väl således, men sättet, men huru, se det är den svåra knuten att lösa.

Och nu ingingo de båda heders-männen i en välvillig financeplan för Anskjöld, medan denne — — — inne i värdshusfruns eget gemak, drog upp den ena champagne-bouteillen efter den andra, och lät korkarne smälla i taket, requirerade socker och madera, och kysste "Logrenskans Lotta" som med vanlig värdshuspige släng och fläng kom bärande med hans requisita på en bricka.

Borta på en stock, emellan lägret och marketentare-linien, suto två soldater och skurade sina gevär. De voro gamla bussar båda, goda vänner och uppfödelsebarn, men nu vid olika compagnier. Krans var vid "Humblans," Modig vid ett annat compagnie och nu samtalade de om "ett som annat."

— Nå — sade Modig — hur är det med er gamle stut i år? Har han sitt goda mål i mund än?

Krans: Ja vasserra! Han är så kry som någon af sina rekryter, och "den Fule" ropar han på lika många tusen gånger nu som förr. Men en hel karl är det ändå, en karl hela da'n, och vi få annat på alla sätt, när han en gång sätter sig på pension.

Modig: Hvem få ni då tro?

Krans: Ja — Gud allsmäktig det vet.

Modig: Anskölden kanske?

Krans (spottar): Fy tunner tusan d... då lägger jag in om afskedet på fläck, om jag än skall bryta benet utaf mig för att få 'et.

Modig: Ja, det är en skråe.

Krans: Ja, och det har han varit i all sin tid.

Modig: Ja, och det blir han i alla sina lifsdagar. Han stod här om dagen och jamsade och sade: "Ja, mina gossar, när jag en gång blir Major och Battalions-chef, då skall jag" — — — Men så kom Öfversten, och då var det som hade han fått hela mund full af skällhet gröt.

Krans: Ja se Öfversten, det är en karl på karlavis, och en herre som duger. Det är unnerligt att *di höge* gör så litet för'en.

Modig: Ja, se det ä' kronan för allihop, men hvad vill du då di ska göra ve'en? Han ä' ju båd' Öfverste och Riddare, och förr än gamla Noll stryker på foten, så kan han ingen stans komma.

— Åh — sade Krans, som hört sig litet mera om — Jag har spejat att det ä' många som ä' båd' yngre och sämre än han i tjensten, och som ändå ha' fått regementen och andra nådegåfvor, men att vår Öfverste aldrig fått varit med när det regnat välling.

— Ja, det känner du intet! — sade Modig och gäspade, och nu voro gevären färdig-skurade, och nu gingo bussarne till hvila och på samma gång

kommo Öfversten och Kaptan Humbla åter från sin promenad och gingo äfven till hvila, och landauen med bruna spannet drog hem på vägen till Marielund; men det dammade obetydligt, ty daggen var redan fallen, och nu förklingade de sista tonerne af barcarölen ur "den Stumma," och nu gingo små trumslagare med stora trummor på ryggen, de andra med sina instrumenter, och några med noterne in åt lägret; allt blef tyst, men Musik-directeuren — en toujours karl — slank utaf åt värdshuset, i tysthet bjuden af Anskjöld. Der var *lif*, men otäckt lif, demoniskt lif, ja — sataniskt till och med, ty till en del utgick det på att draga det ännu oförderfvade in i hvirflen af laster och sedeslöshet.

Anskjöld gjorde särdeles mycket för att vid sig haka fast Hugo, och han visste att smicker var en förträfflig metmask, på hvilken så väl de små som de stora fiskar, i alla kända farvatten bruka nappa. Sålunda sade han:

— Ännu ett glas, unga Hugo, för den der blicken bakom slöjan, som du såg och jag såg och ingen mera.

Hugo rodnade och drack.

Hugo hade, som vi veta, en vacker sångröst, hade utbildat den mycket i Upsala och kunde en mängd glada, lifliga sånger hvarmed han redan flera gånger roat kamraterne. Nu hade han sjungit en sådan, och Anskjöld sade:

— Lefve sången och sångaren! Ett glas för honom!

Och Hugo måste tömma ett tacksamhetsglas.

— Ett glas, broder Hugo, sade Ansköld halfhögt till honom — för den ädla tonkonstens största beskyddarinna, den heliga Cecilia!

Hugo drack.

— Och ett till, tillade Ansköld, för att icke alla hennes namnsystrar skola förblifva helgon, utan låta hjertat löpa *dit åt* det vill. — Och på dessa sista ord lade han viget. Hugo låtsade väl ej förstå deras betydelse, men — — drack.

Dock var han bland de allra första som återvände till lägret genom nattliga dimmor från skogar, sjöar och kärr, som nu bredde sig öfver den tysta heden, och i hvilka luftandarne dansade, än gråtande, än skratande åt människorna.

ADERTONDE LÄSNINGEN.

La *joie* est dans le coeur, la *gaieté* est dans les manières: l'une consiste en un doux sentiment de l'ame, l'autre dans une agréable situation de l'esprit.

GÉRARD.

När Hugo från Anskjöld's bankett återkom i sitt lilla röda och hvita "tyghus" och kände den starkt sig spridande afton-doften af Otilias och Elisás blommor, öfverföll honom en känsla af ånger, att så litet följt den förras varnande röst, att så litet förtjena den senares, med så rena och oskuldsfulla händer plockade blommor. För allra första gången framstod för hans fantasi en bild af hvad Elisa verkliga var: ett väsende, öfver hvilket synden ännu aldrig andats, icke ens passionen. Man skall undra att denna tanka, så länge uteblifven, just framstod *nu*, men det är icke så förundransvärdt. Ju sämre, ju lägre qvinnan, och mannens umgänge med henne,

visar sig, dess högre stiger värdet af den rena och oskuldsfulla i hans sinne, och, skulle han än neka henne sin yttre, synliga hyllning — den dolda egnas henne dock, ty ju mörkare natten är, dess klarare tindrar den bleka stjernan, som syntes *intet* när solen lyste hjert och brännande. Och äfven i detta går således vigt och motvigt upp mot hvartannat i det stora hela, lika som i allt, hvaraf universum består.

Men blott en flyktig tanka, icke en hel minut lång, egnades dock Elisa af Hugo. Det var till och med snarare en känsla, en tank-*il*, än en redig tanka. Ach, han hade ju så mycket annat att tänka på! På Otilia och hennes varning, på hvad man sagt om henne i afton der vid landauen, på Anskjölds häntydingar och Reimers varning, på dessa blickar under slöjan, och slulligen på de många enträgna uppmaningar han fått, både i afton och flera gånger förut, att helsa på Generalens familj på Marielund. Han visste mycket väl att både Lieutenant Ulrik och flera andra af hans kamrater varit der, men hur han skulle komma dit, det begrep han icke rätt. Han tyckte ej att Kapten Humbla såg rolig ut att begära permission utaf. Han föresatte sig att fråga Reimer ändå, och tänkte rätt mycket på detta besök. Han var het och olustig. Han vände sig fram och åter på sin bädd och afkastade filten, hur lätt den än var. Han hade haft lust att stiga upp, kläda på sig, svärma ut i skog och nattluft, dimma och dagg,

månshen och stjernhimmel, men — — — han *orkade* icke, och i verkligheten är det ofta nog ett hinder för att romantisera sig, ty hågen finns nog, helst i de unga, vårfriska och lifliga dagarne.

Slutligen somnade han dock, men vaknade med ondt i hufvudet, och var små-vresig och illa till mods under morgon-toiletten. Hellqvist fick bannor: vat-ten var ej bytt på blommorne, borstarne lågo ej der de skulle, blanksmörja var stänkt på gräsväggen af yttre tältet, en flaska hårolja var sönderslagen, fläckar derefter på det nya golfvet, några sångnoter voro glömda på Fagervik, svarta hästen var söm-stucken, och en sporre hade Hugo tappat. Allt ondt och ledsamt upptäcktes i dag. Men när Hugo kom ut i friska morgonluften, och fick insupa den i långa drag, blef han bättre till mods, och när han sedan fick rådgöra med Reimer om visiten på Marielund, blef han vid mycket godt lynne, ty Reimer sade honom:

— Ingenting är lättare: Visiter till Generalens, der ute på Marielund, anses nästan som en skyldighet, och blott du säger ett enda ord, så får du genast några timmars permission. Det ser dessutom ut att blifva dusk och regn i dag, och det vore rätt skönt både för din visite och den lilla rast och hvila man så väl tarvar emellan så här stark exercice.

— Du följer då intet med? — frågade Hugo.

— Åh jo, hvarför intet — svarade Reimer — du behöfver någon som rycker dig i armen, och påmin-

ner dig om din *bergfasta* låga, när Fröken Cecilias blickar sigta rakt åt ditt hjerta.

— Ach, sådant prat — sade Hugo, och man begaf sig till stallet för att se på den sömstuckna hästfoten, men det befanns vara bara lappri: Reimer kunde gerna rida den, och nu var eftermiddagsbesöket på Marielund uppgjordt och beslutadt.

Under middags-rasten sutto Krans och Modig på en annan stock och putsade något annat. Hugo gick förbi, nickade vänligt och fryntligt, och såg på hvad bussarne hade för händer.

— Hvad är det för en ny docka? Hur heter den?

— sade Modig till kamraten, när Hugo passerat förbi.

— Ja, om jag kan säga namnet! — svarade Krans

— Tvi vale mig om jag det kan, för nu har jag glömt'et, men det ä' ingen fara me'en.

Modig: Men *så'na* tycker väl intet gamla Humblan om?

Krans: Åh jo, nu tror jag det går bra, men en af de första darna hörde jag tudeligt hur han sa' när den nue Luttnanten gick förbi: "Tvi! det loktar bara törnrosor å'en." Men nu ser han blidt på'en.

Modig: Öfversten håller la etter'n, kan jag tro, för han ä' en turk mot di nue.

Krans: Ja, i första färden såg jag riktigt att Öfversten va' hvasser mot'en, men här om dagen såg

jag'en klappa'n på axeln och säga: "Bra, min unga patron!" och se det vill säga något det, af Öfversten lell! Och i går, när mätta hans gjorde en sats, och skyggade för bagenetterne, och pajken låg i backen som en mjul-säck, men var på samma eviga fläcken uppe i sadeln igen, och tog ut linien som om ingenting stått på, då sa' Öfversten: "Bravo, bravo! herr jordryttare! Ja, då går det väl an att trilla å, när man kommer så bra på." Men vest du, att när Andre Majorn, han, Grefven frå' Stockholm, dattade åf hästen, då förste mötesda'n, då sa' han: "Ahl se der ligger Grefven!" och låg gjorde han, tills di kom och tog opp'en. Men den nue Luttnanten ä' bra med det, att han ser godt på en, helsar och nickar jemt, och ser intet på stufvern, för går man minsta ärene för'en, eller hjälper'n, eller han annars tycker om'et, så ä' en säker på någon skilling till en sup. Jag tycker om'en.

På eftermiddagen regnade det: Hugo och Reimer redo således i kautschuh-kappor vägen utåt Marie-lund, och Anskjöld sade till Kleander, i hvars tält de lågo utsträckta på hvar sin bädd:

— Den pojken åtager jag mig att göra kär som en klockarkatt, i den der lilla pensions-flickan, som nu flyger ut för första gången. Ingenting är lättare, bara man vill taga sig utaf dem, än att göra ett par

sådana der genom-verliebta i hvarandra, om de än aldrig tänkt derpå sjelfva.

— Och hvad i all verld kan du hafva för nytta deraf? — frågade Kleander, som aldrig sparade klander och reflexioner, helst när det så väl behöfdes.

— Åh, det kan ingen veta — svarade Anskjöld — det är emellertid en *passee-tems*, och sådana behövas under dessa insipida, och till intet gagnande, dumma möten, ty det är väl ändå bra befängdt att för en förståndig, tänkande människa gå så här och manövrera, som vore man spritt galen.

I detta instämde Kleander fullkomligt, helst det var hans egna ord som Anskjöld omtuggade och idislade, ty alla idéer uppväxte dock alltid hos Kleander, fast de sedan odlades af Anskjöld, och nu satte de båda sig till att uppgöra en ny organisation af hela arméen: Allt gammalt skulle bort; nytt skulle det blifva från ringande rot. Bland Kaptenerne skulle Chefer och Majorer väljas, och dessa skulle sedan välja underbefäl. "Åh, det skulle blifva förträffligt!" Den gamla surdegen aldeles bort, och den nya barnvällingen i stället! Anskjöld och Kleander drömde sig snart som grötmyndiga, allsmåttiga Regements-chefer, och kort derefter som General-befälhafvare och andra höga herrar, ty sådana skulle dock *finnas*, på det att de sjelfva måtte kunna blifva dylika, och — — det var ju *hårdt*, det var ju sorgligt, att från alla dessa herrliga fata Morgana af kommande tider, nödgas nedstiga i den närvarande, och lyda en order som

kom och sade att, "som vädret klarnat upp och lofvade att stå vid sig, så skulle exercicen åter börjas, och compagnerne rycka ut."

På Marielund var ett verkligt litet paradis, tyckte Hugo. Han hade på många dagar icke sett skog och lundar, vatten och berg, annat än på helt långt håll. Han hade väl icke känt sig sakna det under denna tid, men nu när det återfanns, nu när han kunde få njuta deraf, gjorde han det äfven i fullt mått. Och Hugo förstod att njuta af sommar och landtlif, skogsångor och sjöfläktar, blommor och fogelsång. Sinne därför hade allmoder Natur gifvit honom, och utvecklingen deraf hade fostermodren på sin merit-lista. Hugo var dock icke den som for ut i sonetter, och försökte att sätta sin njutning i utslitna, granna ord, hvilka skola låtsa att de calquera den sköna naturen, men som oftast dissequera den i stället; ty man njuter långt fullare, ljufvare och renare af det sköna, på hvilket man sluppit beskrifning, äter långt hellre den mat som man alls intet vet hvad deruti ingredierar. Gissningar och sjelfupptäckter, öfverraskningens solstrålar och minnets månskensbilder få då fritt hålla sin lilla dans, och inväfva alla sinnen i dess trollkrets.

Regnet hade alldeles upphört, så att Kapten Anskjöld och Lieutenant Kleander fingo i vredesmod utbyta nattrocken mot uniforms-rocken, taga värjan

i stället för cigarren, blå mössan med gula rosen, i stället för rökmössan, och samma solsken som åstadkom all denna harm för dessa herrar, hade äfven lockat ut damerna på Marielund i trädgården, som var ovanligt läck och vacker, för att der njuta af den efter regnet uppfriskade luften. Generalskan satt i sin emma som var utflyttad, och de unga damerna vandrade omkring, aktande sig för buskarne som ännu voro våta. Generalen sof sin middag och Lieutenant Ulrik gick och förtretade systrarne. De tvenne unga ryttarne hade varit särdeles välkomna. Fröken Julie räknade dem båda för sina utpasserade adoratorer, tyckte sig hafva vissa rättigheter qvar att coquettera för dem, och begagnade äfven dessa, tänkte dessutom alltid när hon såg någon af "les cidevants"

"Que l'on revient toujours

À ses premiers amours"

— — hvilket var henne en god tröst och herrlig förhoppning, ehuru den nästan alltid hittills — — slagit fel.

Beskedliga Marie ställde om saft och förfriskningar. Den nya guvernanten var hvarken vacker eller ful, satt tyst och slug vid sitt arbete, men blickade ofta upp derifrån, utan att likväl upplyfta hufvudet, och af hvad som tilldrog sig inom hennes synkrets, och den var särdeles stor, undgick henne icke det ringaste, och af hvad som talades undföll henne icke ett enda ord. Deltog hon i samtalet, så märkte man genast, att det var en af dessa vettiga, vetande

— ja, alldeles *genombildade* personer, som veta och förstå *allt*, som man kan fråga om allt, likt ett *conversations-lexicon*, men som, äfven i likhet med detta, tvingar på ingen, som ej söker det, sitt vetande och sina åsigter. I en sällskaps-krets var hon ganska angenäm, man ville icke vara utaf med henne helst hon aldrig väckte hvarken harm, afund eller ledsnad, och man brukade om henne säga: "Det är en allt för hygglig, qvick och kunnig menniska, den *gouvernanten*." Alla voro utmärkt artiga mot henne.

Cecilia sprang som ett yrt och sjelfsvåldigt barn, blötte ned sin tryckta musslins-klädning på en stor törnrosbuske, hvaraf hon *nödvändigt* skulle rifva utaf den vackraste, men våtaste blomman. Men Cecilia var ej tafatt, hon visste råd för allt: Hon steg upp på en hög solvisare, höll sin klädning mot solen med båda händerne, och torkade den sålunda. De andra skrattade, men när slutligen klädningen var torr och Hugo ville hjälpa ned henne från sin höga pedestal, sade hon blott:

— Gå sin väg! — och hoppade ned på egen hand, och hoppade sedan hela gången utföre, alldeles som en sädes-ärla.

— Min Gud, hvad Cecilia är yr! — sade Fröken Julie.

— Ach, låt henne det få vara, det kläder henne så väl — ropade alla de andra, och Lieutenant Ulrik sade:

— Ja, den som vid sexton år är ett fulljädradt, stadgadt, höfviskt fruntimmer, som oupphörligt iakt-

tager ett strängt decorum, den blir på öfverblifna chartan vid tjugofem år, och kärring vid trettio. ■■■

— Nå nå, nu skär du i växten — sade Generalskan, och inom Fröken Julie kokade systerlig galla af flera sorter.

Man bodde litet provisionellt här vid Marielund, alldeles som vid brunnar och bad. Man hade intet fortepiano, och Fröken Julie hade således ingen atmosfär för sin enda talent, utom dans, att svänga sig uti. Men Cecilia hade sin gitarre, ett instrument, lika olikt de vanliga dussin-guitarernerne, som dussin-flickorne voro olika Cecilia. Gitarren var inlagd med guld och perlemor, och hade klangfull, vacker ton. Cecilia var vacker som en ros, första qvarten af dess korta lif, och hon sjöng — — visst icke som en näktergal, utan — som en yr och munter flicka, d. v. s. gladt och lifligt, väntande till framdeles med de melancholiska, smäktande, i vemod förklingande opera serierne.

Vid första vink, eller utan vink kanske, hoppade hon in efter sin gitarre. På solvisaren ville hon sitta och sjunga, den hade hon nu fått god smak på, och det hjälpte intet — — der satt hon äfven. Generalskan skrattade och ruskade på hufvudet, som man gör åt bortskämda barn, som man sjelf skämt bort, och Generalen, som vaknat från sin lur och tillkommit, såg äfven så nöjd ut, och belåten med sin yngsta dotter som satt på solvisaren, och sjöng visa på visa. Fröken Julie slogs med myggorne,

och broderade en hel tiger, under denna sång, allt till auctionen. Marie sysslade sakta med thé-serveringen, Reimer såg på några nya stentryck, Hugo såg på solvisaren, och Mamsellen såg på Hugo, men oförmärkt likväl.

Efter thé'et hyssades Generalen upp på sin gamla hvita Drifva, (ridhästen) på hvilken han skulle åka ned till lägret "efter vädret var vackert." Lieutenant Ulrik var redan nedspatserad, och de båda unga visitörerne funno att de måste — för skam skuld — följa med Generalen, ehuru detta ingalunda ingått i deras planer. Damerna lofvade att komma ned till taptö, och Hugo svarade i distraction: "Nej bevars!" när Generalen, under ridten till lägret, frågade honom: "Hvem som en gång egentligen skulle ärfva Fru Lagmanskan W**?" Vanliga familje-fäders frågor!

Dagen efter detta besök, gaf Generalen en liten goulér i sitt tält. Hvilken lycksalig slump att visiten nu var gjord: Hugo blef bjuden; man valsade litet, ute på fria fältet, och Hugo valsade friskt med den yra Cecilia.

Kort derefter förnyade Hugo och Reimer besöket på Marielund. Hugo började nu blifva så hemmastadd med alla dessa menniskor som han varit så främmande med alltid förut. Han stod nu bredvid solvisaren och sjöng secund, och just när Reimer och Hugo skulle i sista stund — af permissionstiden — rida tillbaka, ropade Generalen den sednare in i sin

"lönnkammare" sägande sig hafva något högst angeläget att förtro honom, och började der ett tal, så viktigt, så högtidligt att Hugos hjerta, som redan förut var kommet i liten sväng, började banka förfärligt; men när Generalen hann igenom alla sina gamla vackra, sedan högstsallig Konung Gustaf III:djes dagar gömda preludier, bestod den stora, oändligt stora statshemligheten just deruti, att Generalen "ville oändeligen gerna" (men ville äfven oändeligen gerna slippa) skicka en exprès till Fagervik, för att invitera Fru W** och hennes damer på en liten bal eller "soirée dansante" som Generalen ämnade gifva i lägret, den påföljande söndagen, och hvilken ännu i några dagar, skulle blifva en alldeles oanad sak, men efter Fru W** var den *enda* "som jag och min hustru taga oss friheten invitera så långt bortifrån" ville Generalen avertera Hugo, säker om hans "obrottsliga och fullkomliga tystnad" tills saken blef allmänt bekant.

Hugo förstod genast meningen, och med ganska högt, ja i full otakt klappande hjerta försäkrade han att han både skulle veta med yttersta tystnad göra sig värdig Generalens förtroende, samt morgonen derpå afsända ett ilbud till Fagervik.

— Ja, han har två sköna hästar, min unga vän! Jag har intet tänkt på det förut, men det går excellent, jag kunde aldrig hittat på det bättre sjelf — sade Generalen, och de trädde åter ut i salongen.

— Hvad sade pappa? — frågade Cecilia, när

Hugo sporde henne om hon ville hafva den lilla romancen "Petit blanc" som han talat om.

Hugo teg ett ögonblick och såg sig om.

— Ja, det är ingen som hör på oss — sade Cecilia — säg, hvad sade pappa? Talade han om något *mycket roligt*?

— Ja — svarade Hugo.

— Något *mycket roligt* om söndag? — fortfor hon med lägre röst.

— Ja visst — svarade Hugo, litet tvekande om han gjorde rätt eller ej, men ur stånd att stå och ljuga.

— Blir det icke gudomligt? — frågade hon — Bad intet pappa att Lieutenanten skulle skicka express till Fru W** och hennes flickor och bedja dem komma hit? Ja, gör nu det! Lägg sina ord på allra bästa vis för sin tante, att hon kommer, ty jag vill *nödvändigt* se den der märkvärdiga Lida, och äfven rätt gerna råka Elisa, ty vi kommo rätt väl öfverens, dessemellan vi gnabbades, och jag tyckte bra nog om henne, fast jag ofta skrattade åt henne när vi lärde att dansa, dels för att hon ofta tyckte det var ledsamt, dels för att hon ibland svängde till höger, när hon skulle svänga till venster, så att vi slogo knäna och näsorna tillhopa. Bed dem *för all del* komma! Bed Fru W** från mig, hon minns mig nog; hon tyckte aldrig om mig för att jag gjorde narr af Elisa, men det skall jag väl intet nu.

Cecilia såg både söt och skälmaktig ut när hon sade detta och Hugo bemärkte begge delarne.

NITTONDE LÅSNINGEN.

Notre esperence n'est pas ici-bas, ni
notre amour non plus, ou, s'il y est,
ce n'est qu'en passant.

F. DE LAMENNAIS.

Hvad Hugo nu hade *mycket* i sin unga hjerna! Till och med i hjertat hade det skräpat sig till en mängd af besynnerlig bråte. Åtminstone var der trångt, och det ena ville köra ut det andra, och der ropades "ut-ut!" som om sommarqvällarne i en bikupa.

Hugo var icke trött af någon exercise eller några strapaser denna afton. Tvärtom, han hade ej minsta håg att lägga sig, utan påtände, när han inkom i sitt tält, de rosa spermaceti-ljusen, som hittills stått obegagnade och skämts i solskenet, gick till skrifbordet, bad Hellqvist taga bort blommorna som stodo i vägen, och var förbi," vek papper, doppade och skref:

"Lilla söta, älskade mamma! Förlåt din gosse att
"han, tvärt emot alla förbud, just skickar exprens,
"och icke skrifer med posten; men denna gången
"är det icke af oro och längtan" — — —

Det var en dum mening — tänkte Hugo, men fun-
derade litet, och fortsatte den, så att den blef bra:
— — — "ty jag har ju så nyss fått detta kära,
"välkomna bref, som än ytterligare bevisar mig, hvil-
"ken vän jag har i dig, du goda, älskade. Nej, detta
"bref är helt och hållet afsändt i hopp att det kunde
"befordra min lifligaste önskan, den att få se eder
"alla här om söndag, då Generalen gifver en liten
"bal, till hvilken han anmodat mig, att å hans väg-
"nar "invitera alla de nådiga och charmanta och
"aimabla damerna på Fagervik" för hvilka han rullar
"sig i stoftet så många gånger att han aldrig orkar
"upp igen.

"Söta lilla mamma! sätt sig nu icke på tvären!
"Bed tante Laura vilja sjelf, och sedan öfvertala mam-
"ma till denna lilla utflygt, och tag framför allt — Lida
"och Elisa med. Dessa vilja nog, det är jag viss på.
"Ach, vi skola få så oändligt roligt! Mycket väl kun-
"nen J alla kläda eder i mitt tält. Jag flyttar in till
"Reimer. Sedan skall jag nog skaffa eder rum här
"i grannskapet, så att J kunnen dröja här några da-
"gar. Jag vill hoppa som vore jag sju år, när jag
"tänker på detta. Jag vill *nödvändigt* att ni skall se
"mig en gång stå och exercera mina soldater, med
"en mine, värdig Napoleon eller Carl den tolfte. Jag

"ville ni skulle höra mig säga: "Tack gossar!" och "se mig nicka, till vedermåle af min ynnest och be-
"vägenhet. Men skratta få ni ej, det säger jag i för-
"hand, ty då kunde jag sjelf komma ur min röle,
och det ville jag visst icke."

"Jag har så mycket att berätta och omröra, att
"jag vet hvarken hvar jag skulle börja eller sluta;
"uppskjuter således allt till mundteligen, i hopp att
"detta inträffar på den efterlängtade söndagen, åt
"hvilken jag gläder mig, som ett barn åt julen. Kom!
"Ach kom! Jag kysser dina händer — dina fötter
"och är evigt din lydige

Hugo."

"P. S. Söta goda! Bed Elisa leta upp: "Petit blanc."
"Jag glömde den säkert på pianot, och tag den med,
"eller skicka den hellre med Hellqvist. God natt!
"Nu falla alla bladen af min mossros."

Detta bref afsändes genast den kommande mor-
gonen.

På Fagervik var det nu för tiden så stilla, så tyst,
ja, man kunde gerna säga "så dödt" emot hvad det
nyligen var muntert och lifligt. Den nya anläggning-
gen nere vid stranden stod stum och färdig. Sjön
låg lugn och spegelklar, i skogen susade sakta ljum-
ma vindar, på ängen öppnade blommorna sina mång-
färgade ögon och sågo på solen och sade intet, och
solen såg på universum och sade mindre.

De fyra kända innevånarne voro äfven mer än vanligt tysta och slutna för hvarandra.

Otilia — vi måste medgifva det — saknade Hugo i hvar stund, hvart ögonblick, och glada, ljufva förspeglingar af framtiden ville ej räcka till att döda och förkorta tiden i nu'et. Hon ströfvade omkring i berg och dal, vid sjöstranden och i mörka skogen. Hon besåg sina blommor många gånger om dagen, hon läste, hon sjöng, hon företog alla möjliga sysselsättningar, men — det ville icke rätt hjälpa. *Ledsnaden* — denna ängsliga, obeskrifliga känsla, var en gång *der*, och icke så lätt att jaga bort. Hon visste att ingen olycka händt henne, hon visste att hon ej hade något att sörja för, och ändå sörjde hon, ty sorgen har vålnad, sorgen spökar före, sorgen spökar efter, sorgen vill vara med så mycket han kan, här under jordlifvet, och blir så mycket bittrare ju djupare den nedmyllas i hjertat.

Äfven Laura hade sina funderingar som hon förtrodde till ingen. Hennes brevexling med Majorskan, hade — med temligen långa mellanskof — fortfarit; men när sällskaps-spectaklet gafs, hade hon återsett denna sin nya vän, och sedan hade brefven vexlats flitigare. Åtminstone var Laura alltid säker att med omgående få svar, dröjde hon än hela fjorton dagar med sitt. Och hvad innehöllo alla dessa många, långa bref från Majorskan? Vänskaps-utgjutelser af en för Laura alldeles ny sort, ty de voro så granna och blomsterströdda, de voro så blandade med detta

subtillt fina, florsiktade smicker som intränger, likt stoftet från landsvägen, i allt, äfven det bäst förvarade. Och hvad åsyftade Majorskan? Jo, hon hade en gång föresatt sig att hafva Laura till sitt dagliga sällskap, till sitt nöje, sitt gagn, till dansdocka för sina nycker, och medel för alla sina många ändamåls vinnande. Hon behöfde henne med ett ord och hon föresatte sig att få henne. Hon talade så lunda vidt och bredt om sin ensambet, sitt ödsliga, tomma lif. Hon afundade alltid Otilia som hade så många att älska, att glädja sig utaf. Hon kallade henne alltid "den lyckliga." Äfven hon (Majorskan) hade väl sina upptagelsebarn, men de voro små, fylldes icke hjertat. Hon berättade sina fantasidrömmar der Laura alltid spelade en hufvudröle: Laura hade tagit hela bestyret om hennes hus, hennes rikedom, hennes görande och låtande, och sjelf alldeles trött vid detta, vid hela lifvet, småsjuklig dessutom, var hon blott en lycklig, åt ro och hvila återgifven, gäst i Lauras hus. Hon talade ofta om sin förmögenhet, som hon kunde disponera huru helst hon ville, och Laura började ofta betänka att der kunde hon göra gagn och nytta, der vore hon ej en öfverflödig, blott tärande person, såsom här, ty när dessa tankar öfverfölo Laura, glömde hon att hon nu mera gjorde långt mera nytta i huset än den arma Otilia, och att hon var vorden henne alldeles nödvändig, både i andelig och lekamlig mätto. Laura glömde ofta detta, af ren brist på egenkärlek

och sjelfförtroende, tänkte deremot på Majorskan, som var en tolf, femton år äldre än Laura, som således enligt naturens ordning skulle dö först, och hon hade alldeles ej så stor ömhet för Majorskan, att hon ej med god smak tänkte sig hennes efterlemnade förmögenhet, och en möjlighet att, med uppoffrande af sitt nuvarande trefliga lif på Fagervik, förvärfva sig bergning och oberoende för äldre dagar, och en möjlighet att kanske i framtiden kunna återgälda något af all Otilias godhet för henne, ty Laura insåg nog att framdeles, när Hugo och Elisa, tillsammans eller hvar på sitt håll, skulle etableras, så tog Otilia hellre ifrån sig *allt*, än icke hjälpte dem, och då fruktade Laura att det torde blifva knappt nog, helst hon tyckte att Otilia minsan ej hade så mycket att taga utaf, emot hvad hon varit vand vid i fordna dagar emedan det för Laura var obegripligt hvar Inspectorens beständiga penningetillgång hade sin urkälla, helst han på samma gång, med stora, kloka och välberäknade omkostnader, förbättrade egendomen och satte den i det allra förträffligaste skick, på allt sätt, så att Fagervik var nu en glädje att se, emot när Otilia flyttade dit. Men Laura förstod det intet, och trodde aldrig på hvad hon ej förstod, och fruktade alltid att sämre tider ändå skulle komma efter dessa. I detta fallet var Laura litet pessimiste, om en optimiste i så mycket annat. Sådana voro Lauras funderingar, och om man nu tillägger hennes bekymmer för Otilias med hvarje

dag aftagande helsa, så kan man lät finna att hon ej kunde vara så glad och munter som förr.

Lida var alldeles hufvudyr af framtida lycka, och glada förhoppningar. Men allt detta bröt ut på ett förunderligt sätt hos denna, alla andra olika flicka. Hon var visst icke glad, eller munter, eller ens liflig och öppen som förr, för alla möjliga intryck. Hon var domnad. Hon bara drömde, sofvande och vakande. Hon kunde ligga, långa timmar, alldeles orörlig, med slutna ögon, och endast omärkligt rörande läpparne, då och då. Hon ströfvade icke mera omkring i skog och mark, hon valde blott en plats, der mossan var mjuk, skuggan djup, och tystnaden fullkomlig. Naturen som hon förr så beundrat, som låtit hvarje sträng i hennes själ ljuda, satt lif i hvarje nerv af hennes varelse, den var nu för död, för tom, för kall, för *intet*. Hennes kärlek var *allt*, och drömmar om framtiden de voro oändliga, den ena skönare än den andra. Man kan nästan säga att hon var fullkomligt lycklig under denna tid. ehuru hennes lycka för andra hade utseende af somnambulens. Aldrig fanns ett mera lefvande hopp än hennes, aldrig hade någon väntat mera af ett kort jordlif än hon. Hon lefde redan, både andligen och lekamligen, i denna tid som komma skulle, och kanske funnos aldrig tafkor uppdragna i inbillningen lifligare, med högre colorit, och hvilkas alla detaljer voro mera sorgfälligt utarbetade än hennes. Men för ingen uttalade hon nu mera sina sy-

ner. Hon hade märkt, att man ändock icke rätt fattade henne; och slöt inom sig sin verld, sitt lif, sitt allt. Edmund var oafbrutet hemma hos sig, men hon skref bref till honom! Och — underligt nog — de togo ej eld på vägen, ehuru glödande de voro. Ach, de värmdo icke ens den hand som bröt dem!

Elisa var tystare än någonsin, arbetade förtvifladt på dessa välsignade auctionssaker, både för sin egen, för Otilias och för Lidas räkning. Detta hindrade henne att få fortsätta sina studier för Otilia, hvilket skulle roat och glädt dem båda, och Otilia var så uppledsn vid allt detta tapisseri att hon mådde helt illa, bara hon såg en zefirgarns-docka, och när man frågade henne till råds om val af färger &c. blef hon helt matt och öfvergifven, och gick sina färde, under en eller annan förevändning. Hvad som äfven mycket bidragit att nedstämna Elisa, voro de tankar på hennes moder, som oupphörligt framstodo för hennes själ, och blandade sig med andra, af en helt annan natur, som hon deremot försökte att oupphörligt bortjaga.

Sådan — ungefär — var sinnesstämningen, när Hugos senare ilbud ankom. Otilia blef nu icke så skräm, utan tog brevet, gick in i sitt lilla kabinett, framdrog de gröna gardinerne för solen, slog sig ned i den lilla inbjudande soffan, njöt af blomsterdof och hoppet på Hugos bref. Men det var så tunt! Sigillet bröts: det var något *ljumt* som andades derutur, ännu innan Otilia läst ett ord. Men

nu läste hon, och sedan hon slutat, ringde följande ord för hennes öron, gnisslade i hjertat: "Mamma" (Hugo hade ej brukat det på så länge) "ingen oro" — — "sätta sig på tvären — — och denna "Petit blanc" sedan, som Hugo kallade "*glömd på piano't*" då han icke *en* gång, utan flera, gifvit den åt Otilia. Visst fanns det många hjertliga, många kärleksfulla ord i detta bref, men det var dock *något annat* som öfverröstade dem. Otilia satt länge med slutna ögon och hufvudet lutadt i handen; men, o Gud, hvad hennes drömmar voro olika Lidas! De voro så mörka, så svarta, så hemska. Hon tog sig dock slutligen mod och gick ut till de andra, som alla tre just voro samlade i salongen. Hon höll sitt bref i handen och uppläste det nästan från början till slut, icke orkande att sjelf föra dess talan.

— Nå, hvad sägen J, käraste vänner, ty af eder skall det helt och hållet få bero — sade Otilia, men med en uppsyn så litet bal-snål, som den kunde vara.

— Jag, för min del — svarade Laura genast — bryr mig intet om det plaisiret. Jag skulle visst gerna vilja se lägret och Hugo som camperar med sitt krigsfolk à la Napoléon, men det kan bli en annan gång. Nu har jag visst icke tid: Jag har ju hela detta orimliga götiska tornet, som jag ämnar ändra, och stora trädet till höger, och hela himmelen, med båd' foglar och moln, kvar. Nej, jag tackar, jag — för min del — vill ej fara på Generallens korribba.

— Än du, Lida lilla? — frågade Otilia henne, såsom främmande.

— Jag! — svarade Lida, lika som uppvaknande ur en dröm.

— Ja, ville du intet rätt gerna fara till balen i lägret, om söndag?

— Jag! — svarade Lida åter en gång, med yttersta exaltation — Jag! om söndag! O aldrig!

— Det är ju då som Edmund lofvat komma hit — sade Laura skrattande — och får du henne då på bal, så vore det väl aldrig som lefvande, utan som död.

— Än du, Elisa lilla? — frågade Otilia, och i hennes röst låg något sorgligt.

Elisa teg.

— Du vill! — ropade Otilia gladt — då resa vi båda.

— Ja, om du sjelf vill, Mamma lilla, så följer jag gerna med.

— Åh ja, *mycket* gerna — svarade Otilia, men nu såg Elisa upp och — hon kände Otilia så väl — hon såg så tydligt att Otilia denna gången ville blott för hennes skuld.

— Mamma! Jag tror vi bry oss intet om det — sade Elisa efter en liten paus, och försökande på bästa sätt att hålla god contenance — Jag ser så väl att Mamma blott gör det för mig.

— Ja men så gerna, så oändeligen gerna — genmälte Otilia — Du har ju alla dina småsaker i ordning till bal?

Elisa teg.

— Du har ju det, Elisa lilla? — frågade Otilia än en gång.

— Åh nej, intet det heller — sade Elisa rodnande, och såg ned, och sydde flitigt — Jag har inga *alldes* nya hvita atlas-skor, ej heller långa fransyska handskar, och sådant måste vara splitter nytt till en bal vid ljusa dagern.

— Det skall du få af mig, Elisa lilla — svarade Otilia.

— Får jag det! — utropade Elisa glad.

— Mycket gerna — genmälte Otilia, förundrad inom sig öfver att den ordentliga Elisa ej nu som alltid, för sina månadspengar skaffat sig i förhand allt sådant smått, som hon kunde behöfva; men Otilia ville icke låta sig märka, utan tillade: Då resa vi ju säkert? Då svarar jag Hugo det? — Och hon gjorde sig färdig att gå.

— Nej, nej, nej! — ropade Elisa efter en liten besinning — Gå intet, mamma lilla! Låt mig denna gången få ha en liten caprice: Mamma vill intet resa för sin, utan bara för min skuld, det ser jag mycket väl, och om jag nu får välja mellan tvenne saker så stannar jag helst hemma, om — — — mamma vill gifva mig de penningar som ett par hvita franska handskar och ett par hvita atlas-skor kan kosta, och på det sättet blifva vi båda nöjda.

Otilia var ännu mera förundrad, men som Elisa såg så allvarlig ut, svarade hon:

— Gerna, Elisa, skall du få som du vill. Jag är icke deremot. Jag tycker du skulle haft roligt af denna lilla färd, men, du är för sannfärdig att jag skulle tro dig hyckla, när du säger att du hellre valde *ett*, än ett annat, då du tydligt ser att jag unnar dig med fröjd, hvad du helst önskade. Skall det således vara sagdt? Resa vi icke? Än kan du ju besinna dig! Än kan du ju få både resa, och skor, och handskar och till och med de 10 à 12 riksdalerna — tillade Otilia leende, och klappade Elisa på det lilla, djupt nedlutade blonda hufvudet.

— Nej — svarade Elisa, och gjorde ett ytterligt våld på sin håg och sina tårar — nej, vi resa *icke*, utan jag får mina 10 R:dr, och vi stanna hemma. *Så* önskar jag det sannerligen — tillade hon, och såg upp helt frimodigt och bestämdt.

— Nå, som du vill då! — svarade Otilia, gick in, skref ett godt och vänligt bref, men vida kortare än vanligt — till Hugo, bad honom förlåta henne och alla de andra, som ingen håg hade på balen, bad honom göra tusen kruserliga ursägter och complimenter för Generalsparet, skickade honom "Petit blanc," höll på att tillägga ett litet skalkaktigt ord om att "gifva och taga igen," men brydde sig intet om det, utan förseglade brefvet, och gaf det till Hellqvist.

Äfven denna gången hade Elisa plockat en stor bouquet af de allra vackraste, halfutslagna blommor, invecklat dem i våt mossa och gifvit Hellqvist många

förmaningar att akta dem väl åt Lieutenanten, "som tycker så mycket om blommor."

De voro litet våta dessa blommor, men endast luftandarne smögo sig till att få se huru de blifvit det, huru en tår fallit ned på dem ur ett klarblått öga.

Inga blommor från Otilia följde nu.

När budet var expedieradt, gick Otilia in till Laura, som satt allena i salongen, i krig med de "dumma skuggorna på det oformliga tornet, som var likare en prest än ett torn."

Otilia satte sig, såg sig om, och ropade en gång: "Lida lilla, är du i förmaket? Elisa, är du der?" men då ingen svarade, sade hon efter en liten paus till Laura, och under det hon för ovanlighetens skuld hjälpte henne med några stygn på "presten" som tornet nu kallades:

— Hvad de äro besynnerliga, dessa unga flickor! Sådana voro icke vi. Icke jag åtminstone. Försaka en bal som man kunde få komma till — — — det hade varit oerhördt! Lida undrar jag likväl intet så mycket på, men Elisa deremot! Hon som så gerna dansar, som har så många bekanta der, hvaribland äfven lilla Cecilia, som nu är hemkommen från pensionen i Stockholm. Tänk vet du, Laura — fortfor hon efter en liten ny paus och sänkande rösten — jag har aldrig i min lefnad förr sett min lilla älskade Elisa litet snål. Det bekymrar mig sannerligen.

Många synder äro större än snålhet, men knappast någon för mig vidrigare. Gud i himlen gifve att ej min lilla kära Elisa häruti ärfver ett af sin otäcka moders många större och mindre fel.

— Det skall du intet tro! — sade Laura — Snål blir aldrig Elisa, aldrig någon som heter W**, snarare motsatsen, Gudnås; men flickan har så mycket små funderingar. Hon är tvärtom oändeligen gifmild mot fattiga och nödlidande. — Och nu berättade Laura hela händelsen i staden, med många förmaningar att Otilia ej skulle låtsas veta det allra ringaste derom; talade äfven om att Elisa nu höll på med många små besynnerliga verk, men som Laura ej hade förtroende om, utan endast af slump fått se, och hvilka Laura var öfvertygad hade något välgörande ändamål.

Otilia grät af förnöjelse och tillfredsställelse öfver hvad Laura berättade om det goda barnet, grät för annat äfven, grät slutligen för att hon "ej kunde låta bli att gråta;" men Laura pratade henne snart litet munter igen, en talent som Laura nu för tiden dagligen öfvade på sin vän, suckade och öfvade. Och medan de prata och slutligen, ärad vare Laura! småskratte och skämta, skola vi förråda Elisäs lilla hemlighet, ty ingen visste hvad vi veta, nemligen att Elisa samlade på mångfaldigt sätt, för att få en liten penningesumma att skicka modren, när hon på samma gång ödmjukt och ömt sade henne att hon icke *gerna* ville bedja sin "andra mamma" om

att få göra denna långa resa helt allena, icke *tor-des* det en gång, äfven om hon fick lof dertill, ehuru hon så innerligen önskade att få återse sin "rik-tiga mamma."

Till detta ändamåls vinnande lät Elisa väcka sig klockan tre om morgnarne, satte sig upp i sin säng, sydde med en otrolig skyndsamhet möss-stycken på tyll åt bondfolk, kragar till pigor, blommor i hals-dukshörnen, gjorde urband af ganser, och målade landskap med eldröda hus, gräsgröna träd, jemnbå himmel med stora flygande dufvor, och nere på den bjerta, gröna marken menniskor och djur så broki-ga och granna och af så curieuse former, att hon ville kikna af skratt sjelf åt sina händers förfärliga verk. Men dessa köptes af pigor och bondflickor att sätta i "kistelock och skrin" samt på "vägga."

Lotta var hennes *homme d'affaires* och mäklare. Hon försålde allt detta, och teg som en mur för "Herr-skapet" med Fröken Elisäs lilla handel. Teg och hjälpte henne. Tjenstfolk finna ofta ett behag uti dessa små hemligheter, som de ensama äro egare utaf. Det både smickrar och roar dem, och de ti-ga då, när de kanske i långt viktigare angelägenhe-ter skulle pratat och ordat, så länge lungorne räckt till, äfven om de lofvat tystnad. Detta är icke al-lenast sagdt om tjenstfolk, utan om en mängd men-niskor, både med och utan det så kallade, vidt om-skrikna, ofta missbrukade och snart utslitna begrep-pet — — bildning.

TJUGONDE LÅSNINGEN.

Höjden af rättvisa får ofta ett utseende af stränghet och hårdhet som många förvexlar med orättvisa; men detta är lika litet besynnerligt som att de blinde ej kunna dömma om färgerne, ej kunna urskilja renaste hvitt från djupaste svart.

----- w.

Hugo blef på mångfaldigt sätt ledsn, när Hellqvist andra dagen återkom. Detta afslag hade han icke väntat. Tvärtom: han hade gjort sig så fullkomligt säker om att de skulle komma, komma alla. Han trodde icke att det var möjligt försaka en *sådan* fröjd, ett sådant ypperligt tillfälle till nöje och glädje. Han hade haft olika skäl att önska sig alla fyra fruntimrens ankomst, ty sjelfva tante Laura hade det legat honom mycket om hjertat att få visa hur gentilt, hur ordentligt och fiffigt han hade i sitt tält, och hur lägret såg ut, och huru allt dermed var beskaffadt, något som Laura icke rätt hade så väl reda

på, som på de flesta andra saker och ting. Men nu kom ingen! Och dertill detta bref! Han hade, i tankan att snart få återse Otilia, så helt och hållet utrymt allt främmande, allt obehörigt i hjertat. Hon herrskade der nu åter så alldeles allena, och han hade icke en enda tanka, han drog icke ett andetag, som icke var för henne. Men nu kom Otilias ljumma bref; ty äfven detta var ljumt — ljummare än Hugos till och med. Hon trodde det icke, hon ville det visst icke, men — — — *blåcket* var och förblef ljumt, fast det sved och brände i hjertat. Hugo blef ledsen. Hugo blef till och med litet stött. För första gången i sitt lif var han missnöjd med Otilia för något annat, än att hon nekat blifva hans maka. Men detta hade han icke talat om *nu*, och han var missnöjd ändå.

Allt detta gjorde honom misslynt, tankspridd, död och liknöjd. Han försummade något litet i sin tjänst, och fick en vänlig tillrättavisning af Öfversten; han försummade sig om igen, och fick en skrapa. Han blef ond, men teg och bet på tänderne, i högsta grad förbittrad på Öfversten och allt befäl.

Om aftonen af samma dag kom Anskjöld till honom, tog honom under armen, och de gjorde en lång promenad tillsammans, under hvilken Anskjöld, icke utan framgång, brydde honom för Cecilia, och skärpte hans ovilja mot Öfversten och alla förmän i verlden, sökande inblåsa äfven i detta unga, öppna sinne hågen att *befalla*, och afsky för att *lyda*, hvilket

han benämnde med de klingande namnen: "liberala åsigter, frihetssinne, den inre oemotståndliga kallelsen att vara "en man för sig" att icke tåla några *band*, än mindre *bojor* och *ok*, utan söka att kasta utaf sig dessa, så snart de tynga de fria, medborgerliga skuldrorna" och dylikt prat, i hvilket icke fanns en gnista af annan mening, än att på ett eller annat sätt stifta ondt.

Just under samma tid som Anskjöld var sysselsatt att inblåsa litet missnöje i unga Hugos själ, begagnade Öfversten sin enda frihetsstund för att skriva och afsända efterföljande bref till Anskjölds köttsliga cousin, Baron Edmund L., sedan han, tillsammans med Kapten Humbla och några flera äldre officerare, uppgjort den plan om hvilken brefvet talar, och som bestod deruti, att medelst anskaffandet af en rund summa få betala hela Anskjölds skuld till Judar, ockrare, handtverkare, vänner och bekanta, då han sedan såsom Kapten med Compagnie skulle efter hand afbetala detta lån. Så här lydde brefvet:

"Högvälborne Herr Baron!

"Som jag hela tiden under loppet af våra långa vapenöfningar hoppats att någon gång få den äran se Herr Baron hos oss i lägret, och då mundteligen kunnat få framföra mitt ärende, har jag dröjt tills i sista stund att skrifteligen göra det, ty det är in-

"galunda angenämt, utan ganska harmligt, helst för
"mig, som önskat att med Herr Baron, för hvilken
"jag hyser så odelad aktning, aldrig hafva ledsam-
"ma affärer att uppgöra, aldrig till Herr Baron nöd-
"gas komma med frågor och propositioner, bryd-
"samma att göra, brydsamma att besvara.

"Utän vidare inledning drager jag genast fram med
"att jag står framför Herr Baron i den oändligt kin-
"tiga ställningen af supplikant, dock ingalunda för
"mig sjelf, utan för en beklagansvärd kamrat, Herr
"Barons cousin — Kapten Anskjöld. Hans dåliga
"finanser och i följd deraf trassliga affärer torde nog
"Herr Baron känna likaväl som jag, men kanske icke
"att allt detta sammanlagdt i detta ögonblick tyckes
"ställa sig emellan honom och den enda lycka jag
"någonsin inser att han skall kunna göra, den enda
"utsigt att, om han får hjälp för ögonblicket, sedan
"vara i stånd att reda sig, och göra hvar man rätt,
"om han det allvarligt vill; och det skola vi hoppas."

"Den plan som jag och ett par af hans äldre
"kamrater uppgjort, har jag härmed äran bifoga,
"och Herr Baron finner deraf, att vi icke vilja un-
"dandra oss sjelfva att biträda med hvad vi för-
"må, men allt beror dock på Herr Baron, ty ingen
"af oss är i tillfälle, eller vill försträcka penningar,
"eller garantera det större lånet, utan hoppas vi
"att Herr Baron såsom slägtinge, och som, i allra
"värsta fall, hvilket vore om Kapten Anskjöld, hastigt
"skulle dö, kan utan någon kännning vara utaf med

”några tusen riksdaler — hjälper sin cousin, hvar-
”förutan hans uppförande på förslag till Kapten på
”stat och Compagnie-chef, kom att möta många små-
”righeter, och blef — så att säga — blott en for-
”malitet, ty får han icke snar och kraftig hjälp, så
”ser jag aldrig att han kan tjena ett år till. Jag är
”förvissad att Herr Baron hehjertar detta, samt be-
”sinnar fröjden af att kunna draga en olycklig från
”brädden af afgrunden.

”Endast af otillförlitliga rykten har jag hört att
”Herr Baron skulle haft skäl att enskildt beklaga sig
”öfver Anskjöld. Skulle så vara, så — — — gör
”Herr Baron säkerligen hvad vi män af stadgade
”tänkesätt och verklig känsla af rätt och orätt, he-
”der och pligt, så ofta nödgas göra: glömma, öf-
”verse och förlåta.”

”I alla händelser, ehvad Herr Barons svar på min
”petition än må innebära, kan väl min tacksamhet på
”en kamrats vägnar blifva mer eller mindre stor, men
”aldrig den aktning med hvilken jag har äran — —”

Och här följer nu Edmunds bref, och båda dessa
skrifvelser äro endast derföre intagna i berättelsen,
att man bättre må kunna bedömma vår vän Ed-
mund, samt se huru skiljaktiga åsigter, olika begrepp
om rätt och orätt, tvenne män kunde hafva, hvilka
hvar för sig voro verkliga solar, fast i hvar sitt in-
dividuela planetsystem. I sjelfva deras skriftsätt up-
penbarade sig deras stora olikhet: Öfverstens bref
var kort och raskt, rakt på saken gående, och till

stor del af hjertat dicteradt. Edmunds åter är långt och analyserande hvarje ämne ända till dess kärna, såsom han brukade det i all skrift då han befallde hjertat tiga och lade pennan i handen på iskalla förnuftet och nakna öfvertygelsen och bergfasta grundsatsen. Den blef då äfven af hårdaste stål, och dess drag så himmelsvidt skiljda från Edmunds vänskapliga bref och biljetter, hvori han just var en mästare; och när man såg dessa fjärlslätta foster af en liflig, eldig fantasi, dessa det rikaste varmaste hjertas utgjutelser, så kunde man knappast fatta att han dessemellan kunde gå så till djupaste grund i allvarligare och abstractare ämnen.

”Herr Öfverste!

”Det är med verklig smärta som jag, redan i de första raderne måste afsäga mig, hvad jag i andra omständigheter skulle velat göra så mycket för att erhålla, nemligen Herr Öfverstens tacksamhet, men hoppas att den aktning som Herr Öfversten så förbindligt försäkrar att mig tilldelas, i utbyte mot den jag hyser för Herr Öfversten, måste stå fast vid samma gradtal, när jag slutat denna skrifvelse (hvilken jag fruktar blir lång) som när den börjas, och har jag icke allt för mycket misstagit mig på den likstämmighet i mången mening — om den än skulle svigta i mången annan — som vi hafva, så tror jag att Herr Öfversten är den första som skall gilla mina åsigter och mina åtgärder. Kort och godt: Jag vill *icke* hjälpa Kaptan Anskjöld. Jag vill *icke*

”befordra hans framgång, om denna skall bestå uti
”att blifva en Kapten på stat, och emottaga befälet
”af och värden om ett Compagnie. Och här äro
”mina skäl: I min egenskap af enskild man, utan
”tjänst eller befattning, utan ringaste förmåga att be-
”fordra eller lägga hinder för någons erhållande af
”mera makt, någons framskjutande på en eller an-
”nan tjänstebana, bör jag icke begagna det första
”och kanske enda tillfälle som dertill gifves mig, för
”att begå en handling som vore så rakt stridande
”mot mina grundsatser, så alldeles analog med dem,
”som jag i skrift och tal så mången gång, af inner-
”sta och fullaste öfvertygelse, beifrat.”

”I befordrings-systemet, der mina principer annars
”äro så stränga, anser jag dock förlätligare att för-
”tjensten *icke alltid* kan få hvad den borde tillkom-
”ma — emedan aldrig full rättvisa kan ske alla —
”än att den uppenbart oförtjente *någonsin* skulle med
”något hugnas. Att dertill, äfven i ringaste mån,
”hafva bidragit, skulle jag anse såsom en handling
”hvilken förfärligt kom i collision med min högt ut-
”talade mening i den vägen, och snörrätt stridande
”mot min fasta öfvertygelse. Jag nekar således to-
”talt den hjälp man af mig begär, till befordrande
”af Kapten Anskjolds vidare framgående på tjänste-
”banan, och för att till Herr Öfversten *allena* gifva
”ett skäl till detta mitt formliga afslag nödgas jag
”mot min vilja, och med verklig smärta säga om en
”släktinge, en hederlig faders och förträfflig moders

"son, att — — — jag icke anser honom vara en
"man af heder. Domen är hård, och är den orätt-
"vis, så — — — blir straffet min lott. Alltid för-
"utsättande att jag *kan* misstaga mig, är min öfver-
"tygelse om karlen, att hjertat ej sitter på rätta stäl-
"let, att hans tankar om rätt och orätt äro skefva
"och chaotiska, hans begrepp inskränkt, hans hufvud
"tomt, hans kunskaper ytliga, hvarken för honom el-
"ler någon annan gagneliga; och en person hos hvilken
"allt detta förenas, anser jag vara den allra minst
"lämpliga som föredöme och förestyre för andra un-
"derordnade, hvilka alltid, på ett eller annat sätt,
"måste blifva lidande för det hufvudets skuld, till
"hvilket de utgöra kropp. Detta säger jag likväl
"endast till Herr Öfversten, lemnande åt den öfriga
"verlden att kalla min ohjelpsamhet för njugghet,
"hårdhet, känslolöshet, o. s. v. Min öfvertygelse är
"således att mannen förtjenar ingen hjälp, utan borde
"få gå sitt öde till mötes, hurudant det än kunde
"blifva. Icke dess mindre vördar jag kamratskapets
"lagar, unnar Kapten Anskjöld all den hjälp han kan
"få af andra än mig, och inser att Herr Öfverstens
"och mina åsigter *kunna* vara stridande, och ändå
"båda — de rätta.

"Efter dessa hårda uttryck (ty sträng rättvisa lå-
"ter alltid hård) återstår mig blott att till Herr Öf-
"versten — alldeles allena — nämna, att, *om* Kapten
"Anskjöld en gång står, såsom man säger, på
"bara backen, blott har sin egen person att tänka

”för, och ingen annan i världen beror af honom, då
”skall han icke behöfva svälta, så vida han vill för-
”vandla en måttlig årlig penning i mat och dricka
”och outhärliga förnödenheter; ty *då först* skall jag
”komma ihåg att han var min faders systerson, och
”en olycklig som icke kan hjälpa sig sjelf, och som
”jag är närmast om att hjälpa, utan afseende om
”han just förtjenar det eller ej.

”Skulle Herr Öfversten — med uteslutande af
”denna sista artikel — vilja föreläsa mitt bref en-
”skildt för Kapten Anskjöld, så har jag ingenting
”deremot. Han uppfattar det bättre än någon.

”För resten lemna jag helt och hållet till Herr Öf-
”verstens godfinnande att för sina Herrar kamrater
”förklara mitt afslag, och om deras ogillande skall
”drabba någon af oss, så måtte det blifva mig, för
”min ohjelpsamhet, och icke Herr Öfversten, för dess
”framställning af saken; ty jag förstår allt för väl i
”hvilken klar dager en Chef för hvilken corporation
”som helst, alltid bör och måste stå, om han skall
”kunna fullt gagna på sin plats, och att för Herr Öfver-
”sten opinionens hyllning är af största vikt, för att
”kunna röra sig fritt och ledigt åt alla sidor, då den
”för mig åter är af alldeles ingen betydelse.”

”I hopp att ändå i sjelfva grunden kan finnas lik-
”stämmighet i våra tänkesätt, fast våra skiljda ba-
”nor föreskrifva oss så helt olika handlingssätt, har
”jag den äran med allra största högaktning — —”

Öfversten suckade djupt när han mottog detta bref.

Edmund hade på sätt och vis uttalat hans egen dom om mannen, Öfversten kunde ej neka dertill, men han kunde heller icke underlåta att säga för sig sjelf: "Om du som jag, kämpat mot brist och behof, samt pecuniära svårigheter, och du dertill vore familjefader, och älskade dina barn och tänkte på hvad som kan möta dem en gång, så vore du mindre sträng i allmänhet, men *rätt* har du måhända i det stora hela, fast jag har svårt att förlika mig med den tankan att se en människa gå rakt till sin undergång, utan att någon tågstump räckes honom att haka sig fast vid, och om den stränga Baronen betviflar all förbättring, så gör jag det icke, derföre — — låtom oss försöka hvad som är möjligt!"

TJUGOFÖRSTA LÅSNINGEN.

Om vi skola tro på O (slutet), så måste vi ju äfven tro på A (begynnelsen), och då har blott *en gång* på jorden funnits ett Eden, och *de enda* mensklige varelser som der vandrade, voro tvenne fullkomligt lyckliga makar. Och Gud skulle då icke *sjelf* stiftat äktenskapet!

----- w.

HVAD som vidare tilldrog sig i lägret före den vidt omtalade söndagsbalen, hvarom den stora hemligheten redan dagen efter Hugos meddelande deraf, yppades för alla människor, det veta vi icke rätt, utom något litet af ett bref, skrivet lördags afton, och som vi af en händelse uppsnappat. Det var från Öfversten till hans hustru, hvilken måste varit hvad en hustru bör vara, nemligen sin mans bästa vän, efter han till henne hade ett oinskränkt förtroende, och efter man tycker sig af brefvet likasom kunna sluta, att hon hade detsamma för honom. Hvad

förtjenster hon för öfrigt hade, veta vi icke, ty vi kände henne aldrig, men hon hade väl några sådana bland några fel, emedan det så der bortåt plär vara fördeladt, och att hon måtte hört till "folket mest" bevisas deraf att man talade aldrig så högt om henne, att vi kunde få något att berätta derom. Till henne skref Öfversten följande:

"Bästa Hustru! Trött af dagens många mödor, be-
"gagnar jag min hvilostund till det angenämaste som
"mig kan hjudas: att få samtala med dig några ögon-
"blick. Jag mår förträffligt till kropp och själ, är nöjd
"med mig sjelf och alla andra, hvilket båda delarne er-
"fordras för att vara general-nöjd. Att du och barnen
"må väl, och önska mig hem, gläder mig af innersta
"hjerta. Här går flitigt och arbetsamt till, men enigt,
"lugnt och gladt. Hvar och en tyckes göra sin skyl-
"dighet villigt och gerna, och då kan af det hela
"blifva både godt och nyttigt. Års-rekryterne äro redan
"en charme att se, och af fjol-års d:o hoppas jag vi
"skola få alla approberade. Af gammalt vet du
"att detta gör mig en stor förnöjelse. Bajonettfäkt-
"ning, gevärsexercice och gymnastik går excellent i
"år. Gossarne täfla att deruti utmärka sig. Rekryt-
"skolan ville jag du skulle se. Der går så ordent-
"ligt, så allvarligt till, och skolpiltarne göra förträff-
"liga och förvånande framsteg. Detta roar mig sär-
"deles, lika som flera andra af kamraterne, hvori-
"bland somliga äro, som jag tror, alldeles skapade till
"skolmästare, så väl sköta de sitt kall, hvar i sitt fach."

"Af ditt bref ser jag, hvad jag förmodade förut,
"att du nemligen icke orkade hit på vår hederliga
"Generals ledsamma bal. Jag kan ej ogilla detta ditt
"uteblifvande, ehuru roligt det varit att få se eder
"alla; men barnen kunna vi skaffa långt mera pas-
"sande nöjen än att resa på baler midt i stekheta
"sommaren. Hvad sjelfva balen angår, så kan jag
"tryggt säga att den är en af vår gamla goda Gene-
"rals vanliga dumbheter, eller snarare svagheter för
"Generalskans och Fröken Julie's capricer. Gud väl-
"signa den beskedliga gubben, men nu blir han med
"hvert år allt ledsammare och kruserligare, och gör
"— oss emellan sagdt — långt mera ondt än godt,
"fast hans uppsåt visst är idel välmening. Han kom-
"mer nu ibland med så befängda upptåg, att, tänkte
"jag icke beständigt huruledes han ej allenast är min
"förman, utan en så i botten hederlig gubbe, så vore
"jag stundom färdig att totalt förlora tålmodet. Han
"vill på en gång göra alla till viljes; och den som
"sist talar med honom, dens impuls lyder han, och
"detta duger *aldrig* när man skall vara den styran-
"de och befällande makten. *Då* måste man hafva
"sin egen tanka, sin egen bestämda vilja, och styra
"efter dessa compasser, men inga andra; och egna
"öfvertygelsen bör vara det enda sjökort man följer,
"tills man finner att det ej är tillförlitligt och just,
"ty då gäller det att icke vara envis, utan hastigt
"vända och taga ny kosa.

"En vurm har den goda gubben fått att officerar-

"ne skola roas. Jag har förgäfves försökt att med
"fint skämt och påtagligt allvar öfvertyga honom att
"vi ligga här på mötet ingalunda för att roa oss el-
"ler någon annan; att detta alldeles icke är hvarken
"meningen eller ändamålet med våra dyra militäri-
"riska vapenöfningar, utan att söka komma fram-
"åt i alla stycken, så vidt och så långt som kraf-
"ter, förmåga och den knappa tiden tillåter. Jag
"skulle sannerligen af egna medel gifva mycket, om
"jag, under mötestiden, kunde, en gång för alla, för-
"göra det lilla vackra Marielund, ty det eviga invi-
"terandet dit, än på en tallrik soppa, än på frukost,
"än på thé, än på ett, än på annat, är, minst sagdt,
"odrägligt. Åtminstone finner jag det så, och kom-
"mer ej hvar femte, sjetten gång. Men de andra, och
"de yngre i synnerhet, tycka det är förträffligt, och
"för mig är det kinkigt nog att neka permission, när
"de äro bjudna till Chefen. Dock händer detta än-
"då hvar enda dag, ty annars skulle det gå allde-
"les rasande. I går satte jag p för hans egen sons,
"unga herr Ulriks, dråpliga plan att tillbringa mest
"hela dagen i all ro ute bland flickorne på Marie-
"lund. Nå nå, mina unga herrar! Så länge ni ha'
"mig att göra med, blir det måttliga nöjen på möte-
"na. Dertill kan hela det öfriga året väl förslå. Och
"dessa söndagsbalerne sedan! De äro då så him-
"melsbefängdt tank- och vettlösa, att man skall vara
"en gammal kärring, som låter styra sig af en annan
"kärring, fyra unga fruntimmer och några pojkar,

"för att ställa till dylikt otyg. Om någon, under ett
"möte, behöfver att *någon gång* muntras och roas li-
"tet, så är det truppen. Med de syndarne håller
"man på från morgonen till sena aftonen. De klaga
"visst icke, och hafva visst ingenting att egentligen
"klaga öfver; men man måste dock alltid taga deras
"ringare bildning i betraktande och komma ihåg att
"de utöfva sitt sotsdalkall mera för nöd och berg-
"nings skuld, än just för sjelfva saken och det helas
"framgång; och att de följaktligen då och då måste
"hafva små uppmuntringar, för att de ej skola, hvad
"man kallar, *ledsna*, ty tröttna eller rakna upp gör
"icke svenska bonden, det är icke hans lynne; men
"han *ledsnar* när det blir för mycket enahanda, när
"han får göra om en sak tusen gånger (som han
"tycker i sig sjelf är onödig nog) och det ändå icke
"är bra. Och för att förekomma denna ledsnad och
"den modstulenhets som deraf blir följd, bör folket
"då och då en stund få roa sig, under uppsyn af
"befälet, som då kan tillse att inga excesser, intet
"supande eller andra oordningar begås. Ingen tid
"är till detta lämpligare än söndags-aftnarne. Då kom-
"ma deras släktingar och bekanta för att helsa på
"dem, och då tycka de serdeles mycket om att gladt
"och lustigt svänga omkring i munter dans ett par
"timmar, under full musik, lek, prat, skratt och glam
"med de sina, ty ben-trötta äro de aldrig någonsin.
"Det är bara ett *mal d'officier*, och icke soldatens.
"Jag för min del tycker att dessa söndags-dansar för

"truppen, äro så oändligen roliga, så innerligen tref-
"liga att åse, dels för den nytta de göra, dels för
"det pittoreska, groteska, lifliga och originella i sjelfva
"saken. Jag står der, nästan alltid, från början till
"slut, och som de veta att jag är en stor vän af de-
"ras nöjen, när de i dem iakttaga någorlunda sans
"och måtta (ty *för mycket* deraf skall man aldrig be-
"gära af dem heller) så besvarar dem min närvaro
"alldeles icke, utan de svänga och förlusta sig på
"tusen olika manér, som om jag aldrig funnes, eller
"ock säga de ofta, till min fröjd: "Se der står Öf-
"versten! Han är bra! Han formenar oss aldrig att
"roa oss, bara vi göra *det vi ska'* dessemellan. Hej-
"san! hurra för Öfversten! Han är bra!"

"Vet du, bästa vän, mången gång är jag glad att
"aftonskymningen döljer den tår som då smyger sig
"i ögonvrån, ty jag kan icke förneka att *folkets* till-
"gifvenhet — det frivilligaste af allt — är mig outsäg-
"ligen behaglig, och att jag aldrig uraktlåter någon-
"ting för att vinna den, på samma gång som jag är
"oblidkeligt sträng emot dem. Också tror jag san-
"nerligen — jag kan tryggt säga det till dig — att de
"skulle följa mig hvart jag ville föra dem, bar det
"ock utaf till sjelfva blåkulla. Och när nu Generalen
"ställer till sina dumma festiviteter på söndagarne,
"när musiken skall spela på herrskapsbalen, och be-
"fälet dansa der, då blir både jag och truppen utaf
"med vår söndagsfröjd, ty utom musik och befäl
"blir ingen ting utaf, utan då gå de och drifva på

”marketentar-linien, och företaga alltid några dumhe-
”ter. Befålet åter, det yngre åtminstone, ger tjen-
”sten f... för att tänka blott på balen, och ett par
”dagar förut och ett par dagar efteråt äro de sön-
”niga, lata och liknöjda, först som yra höns, sedan
”som höns i regnväder.”

”Men, stackars min lilla gumma som skall afhöra
”mina militäriska utgjtelser. Det var väl ingalunda
”min mening från början, men när jag kommer mig
”till att prata med dig, du *enda* till hvilken jag sä-
”ger *allt* hvad jag tänker, så har hvarken pennan
”eller tungan någon rast. Men nu skall du slippa
”mera om mötet, nu skall jag blott säga dig hvad
”du kan veta förut, att Anskjöld nemligen är sig lik,
”nu som alltid, d. v. s. lat, inbilsk, slarfvig, och en
”narr dessutom. Jag är föga nöjd med honom, och
”ändå — — — kan jag ej förmå mig att handlöst
”lemna honom åt sitt öde, ty då vore det alldeles
”förbi med honom, helst han på en tid börjat rumla
”dugtigt; nästan en vanlig följd af i grund förstörda
”financer. Men jag har sett honom växa upp under
”mina ögon, han har varit i mitt hus, och är på sätt
”och vis förtrodd till mig, och ehuru *du* väl alltid
”skådat honom från hans rätta sida, har *jag* aldrig ve-
”lat bortjaga alla förhoppningar på förbättring och
”att en god och kraftig vilja slutligen skulle uppen-
”bara sig. Nu göres sista försöket för honom. Af
”hosföljande båda bref som jag sänder dig, dels för
”att du skall gömma dem i min skrifsbureau, dels för

"att du skall läsa dem, ty jag vet att du kan för-
"liknas med en graf i tystlåtenhet — ser du huru mitt
"försök hos cousinen aflöpte. Olyckligtvis måste jag
"medgifva att *han har rått*, men jag handlar på an-
"nat sätt, och tror mig äfven *hafva rått*, och det be-
"visar just min gamla sats: att *det rätta* ligger icke
"alltid hopadt på ett enda ställe, utan gömdt på
"mångfaldiga, icke är något absolut, utan något gan-
"ska relativt understundom. Nej — — nu godnatt!
"Helsa barnen, sof godt, dröm om och tänk på din
"evigt tillgifne

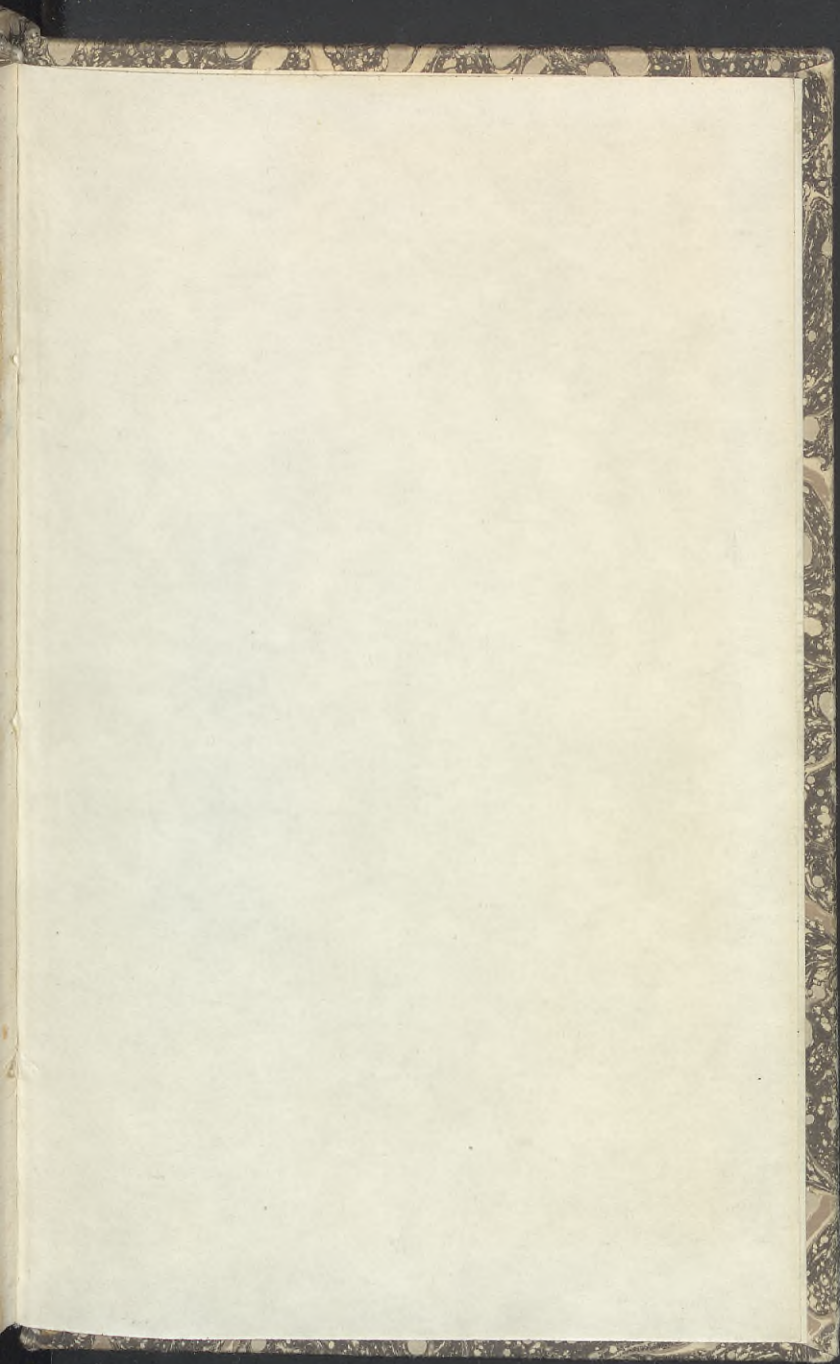
Make."

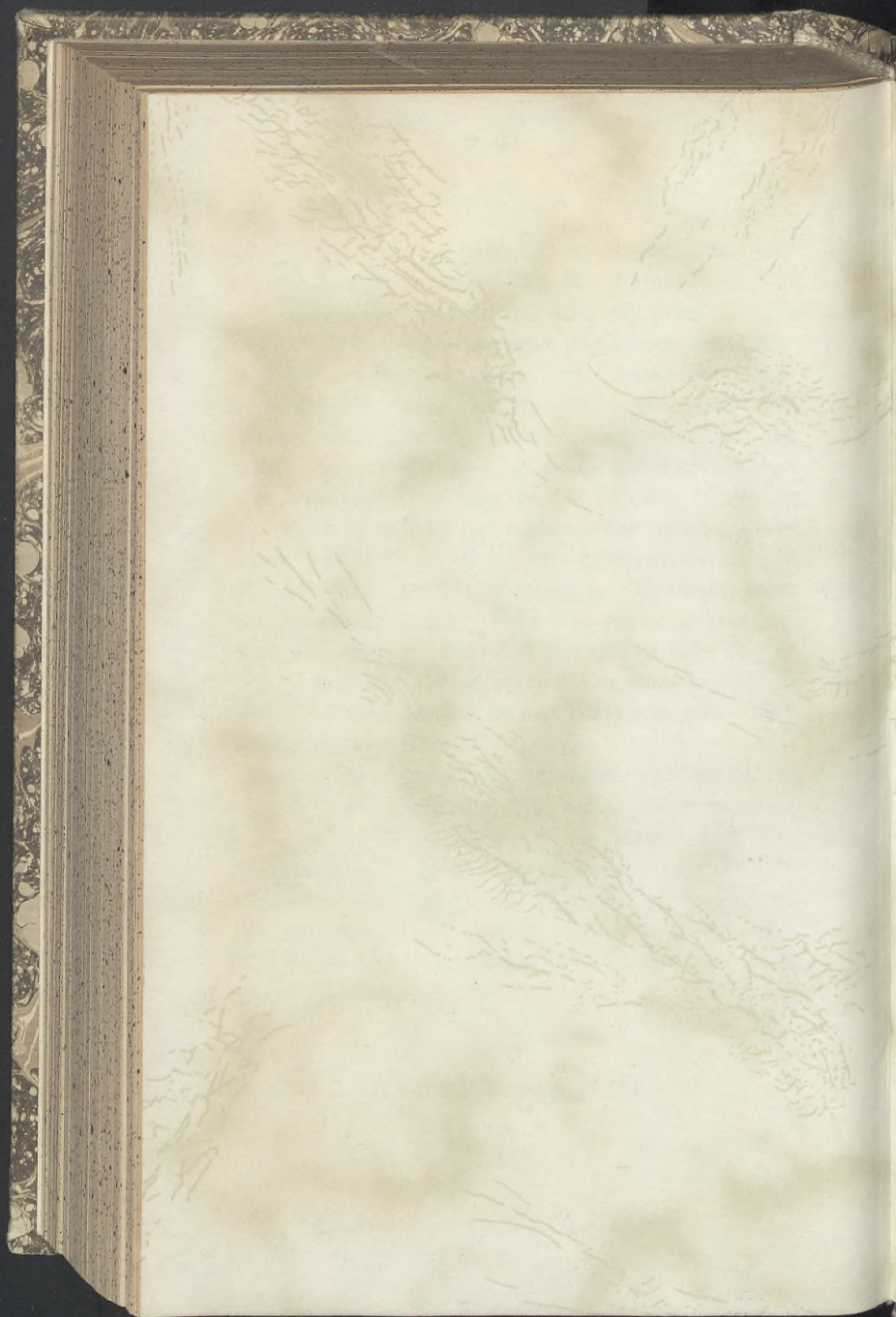
"P. S. Kleander fortfar att vara sig lik: sträf, oböj-
"lig, stridig, alltid af sin, aldrig af någon annans tan-
"ka; men som han har ojemnförligt mycket bättre huf-
"vud och mycket mera conduite än Anskjöld, samt jag
"mot honom använder samma sätt som mot alla an-
"dra, och icke låtsar märka hans knot, så går det
"bra, och som han ändå, oaktadt sina många skefva
"åsigter, har hjerta i bröstet och heder desslikes,
"återkommer han nog till sans och besinning en gång.
"Sådana äro åtminstone mina förhoppningar. En ny
"passagerare har äfven uppenbarat sig: En ung W**
"med solida kunskaper, hygglig och anständig, vac-
"ker att se på, glad och munter, villig och rapp i
"tjensten, men om han har sitt eget hufvud, och detta
"är godt, eller om han har ett af dessa svaga som
"så lätt låta inbilla sig att *det allra första* de böra
"göra, det, hvarmed en yngling bör börja sin bana,

"är att styra staten, dömma om Regering och embetsmän, lagar och författningar, förmän och dess föreskrifter, i stället för att lära sig göra *sin egen* tjänst och uppfylla *sina egna* pligter och skyldigheter, det vet jag ännu icke, ty det syns icke utanpå, utan det blir tidens sak att visa. — — — Gud vare lof för detta herrliga sommarväder, det rosar jag hvar dag. Visst kunde vi kanske behöfva litet regn för årsväxten, men det är nu en gång så att jag till andan är militär, och endast lekamligen landtkrukare, hvaraf följer att jag ofta glömmet det senare för det förra. Dock gläder jag mig hjertligen öfver att du säger att ärter, hafre och allt annat står vackert och frodigt. Det ökar om möjligt min längtan att komma hem, ty så mycket krigsman blir jag aldrig, att icke *hemmet* är mig ljufvast af allt. Godnatt, för sista gången!"

Sådant var detta bref, och *sådana* skrivas tusentals, fulla af kärlek och förtroende, makar emellan, och det just i det land der en andans man trott sig vara befogad att utgifva och försvara "Det går an!" Man kan blott deraf göra den slutsatsen att den snillrike mannen måste varit *ganska* olycklig i valet af de hjonelag, hvilkas förhållanden han slagit sig på att studera.

SLUT PÅ ANDRA DELEN.

6000172464

Göteborgs universitetsbibliotek

